

Dogfen ir Cyhoedd

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Dr Gwynne Jones
Prif Weithredwr – Chief Executive

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGEFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD		NOTICE OF MEETING	
PWYLLGOR GWAITH (CYLLIDEB)		THE EXECUTIVE (BUDGET)	
DYDD LLUN 19 CHWEFROR 2018 10.00 o'r gloch		MONDAY 19 FEBRUARY 2018 10.00 am	
SIAMBR Y CYNGOR SWYDDFEYDD Y CYNGOR LLANGEFNI		COUNCIL CHAMBER COUNCIL OFFICES LLANGEFNI	
Swyddog Pwyllgor	Ann Holmes 01248 752518	Committee Officer	

AELODAU/MEMBERS

Plaid Cymru/Party of Wales

John Griffith, Llinos Medi Huws, Carwyn Jones, R Meirion Jones, Alun W Mummery, Robert G Parry, OBE, FRAGS

Annibynnol/Independent

Richard Dew, Dafydd Rhys Thomas, Ieuan Williams

COPI ER GWYBODAETH / COPY FOR INFORMATION

I Aelodau'r Cyngor Sir / To the Members of the County Council

Bydd aelod sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith yn cael gwahoddiad i'r cyfarfod i siarad (ond nid i bleidleisio) os ydy o/hi wedi gofyn am gael rhoddi eitem ar y rhaglen dan Reolau Gweithdrefn y Pwyllgor Gwaith. Efallai bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried ceisiadau gan aelodau sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith i siarad ar faterion eraill.

A non-Executive member will be invited to the meeting and may speak (but not vote) during the meeting, if he/she has requested the item to be placed on the agenda under the Executive Procedure Rules. Requests by non-Executive members to speak on other matters may be considered at the discretion of The Executive.

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd y Pwyllgor yn cael eu ffilmio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu wedyn ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y gweddarllediad hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cyhoeddedig yr Awdurdod

R H A G L E N

1 **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

Derbyn datganiad o ddiddordeb gan Aelod neu Swyddog mewn perthynas ag unrhyw eitem ar y rhaglen.

2 **MATERION BRYD A ARDYSTIWIYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU SWYDDOG A BENODWYD GANDDO**

Dim materion bryd ar adeg anfon allan y rhaglen hon.

3 **MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW, CHWARTER 3 2017/18** (Tudalennau 1 - 28)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

4 **2017/18 ADRODDIAD MONITRO'R GYLLIDEB GYFALAF - CHWARTER 3** (Tudalennau 29 - 38)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

5 **MONITRO'R GYLLIDEB CRT, CH 3 2017/18** (Tudalennau 39 - 44)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

6 **FFIOEDD A THALIADAU 2018/19** (Tudalennau 45 - 78)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

7 **RHENTI'R CRT A THALIADAU'R GWASANAETH TAI 2018-2019** (Tudalennau 79 - 86)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Tai.

8 **CARTREFI'R AWDURDOD LLEOL AR GYFER POBL HYN - PENNU'R FFI SAFONOL** (Tudalennau 87 - 90)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion.

9 **GWASANAETHAU GOFAL CYMDEITHASOL DIBRESWYL YN Y GYMUNED - FFI OEDD A THALIADAU 2018/19** (Tudalennau 91 - 98)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion.

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd y Pwyllgor yn cael eu ffilmio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu wedyn ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y gweddarllediad hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cyhoeddedig yr Awdurdod

- 10 **FFIOEDD GOFAL CARTREF YN Y SECTOR ANNIBYNNOL AR GYFER 2018/19**
(Tudalennau 99 - 110)
Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion.
- 11 **ARIAN WRTH GEFN** (Tudalennau 111 - 130)
Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.
- 12 **CYNLLUN ARIANNOL Y TYMOR CANOL A'R GYLLIDEB 2018/19** (Tudalennau 131 - 208)
Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.
- 13 **CYLLIDEB GYFALAF 2018/19** (Tudalennau 209 - 258)
Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.
- 14 **POLISI AR GYFER CYMORTH DEWISOL TUAG AT Y DRETH GYNGOR**
(Tudalennau 259 - 274)
Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog 151.
- 15 **POLISI AR GYFER CYMORTH DEWISOL TUAG AT DRETHI BUSNES**
(Tudalennau 275 - 280)
Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.
- 16 **STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS 2018/19** (Tudalennau 281 - 318)
Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I'R:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	19 CHWEFROR 2018
PWNC:	MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW, CHWARTER 3 2017/18
AELOD (AU) PORTFFOLIOI:	Y CYNGHORYDD JOHN GRIFFITH
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD:	CLAIRE KLIMASZEWSKI
FFÔN:	01248 751865
E-BOST:	ClaireKlimaszewski@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	d / b
A - Argymhellid / Argymhellion a Rheswm / Rhesymau	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ym mis Chwefror 2017, gosododd y Cyngor gyllideb net ar gyfer 2017/18 gyda gwariant net o £126.157m ar gyfer gwasanaethau i'w gyllido o incwm y Dreth Gyngor, Trethi Annomestig a grantiau cyffredinol. Cymeradwywyd £0.490m arall i'w wario ar ysgolion ac i'w gyllido o arian wrth gefn y Cyngor. Felly cyfanswm y gyllideb a gymeradwywyd ar gyfer 2017/18 yw £126.647m. 2. Yng nghyllideb 2017/18, roedd angen gwneud arbedion gwerth £2.444m. Mae'r swm hwn yn cynnwys £490k o arbedion ar gyfer Dysgu a fydd yn cael eu cyllido o'r arian wrth gefn fel y cytnwyd gan y Cyngor. Swm diwygiedig yr arbedion ar gyfer 2017/18 yw £1.954m. Mae'r rhain wedi cael eu hymgorffori yng nghyllidebau'r gwasanaethau unigol ac adlewyrchir llwyddiant neu fethiant i gyflawni'r rhain yn y (tan) / gorwariant a ddangosir. 3. Mae'r adroddiad hwn yn nodi perfformiad ariannol gwasanaethau'r Cyngor ar ddiwedd trydydd chwarter y flwyddyn ariannol, sy'n berthnasol i'r cyfnod rhwng 1 Ebrill 2017 a 31 Rhagfyr 2017. Hefyd, ceir crynodeb o'r sefyllfa a ragwelir ar gyfer y flwyddyn gyfan. 4. Y sefyllfa ariannol gyffredinol a ragwelir ar gyfer 2017/18, gan gynnwys Cyllid Corfforaethol a'r gronfa Dreth Gyngor, yw gorwariant o £1.624m. Mae hyn yn cyfateb i 1.29% o gyllideb net y Cyngor ar gyfer 2017/18. 5. Argymhellir : - <ol style="list-style-type: none"> (i) Nodi'r sefyllfa fel y caiff ei nodi yn Atodiadau A a B mewn perthynas â pherfformiad ariannol yr Awdurdod hyd yma a'r canlyniad disgwylidig ar gyfer 2017/18; (ii) Cymeradwyo trosglwyddo unrhyw danwariant ar weithgareddau Arforol i gronfa wrth gefn wedi ei chlustnodi er mwyn talu i beintio Pier Biwmares; (iii) Nodi'r crynodeb o gyllidebau wrth gefn ar gyfer 2017/18 fel y manylir arnynt yn Atodiad C; (iv) Nodi'r sefyllfa mewn perthynas â'r rhaglenni buddsoddi i arbed yn Atodiad CH; (v) Nodi'r sefyllfa o ran arbedion effeithlonrwydd 2017/18 yn Atodiad D; (vi) Nodi monitro'r costau asiantaeth ac ymgynghorwyr yn 2017/18 yn Atodiadau DD, E a F. 	
B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?	
d / b	

C - Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae'r mater hwn wedi ei ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.		
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ydi		
DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? sylwadau		Beth oedd eu
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol – Adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	I'w gadarnhau
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Craffu	
8	Aelodau lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall / au	
E - Risgiau ac unrhyw liniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrth-dlodi	
3	Troseddau ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniadau	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
<ul style="list-style-type: none"> • Atodiad A – Adroddiad Monitro'r Gyllideb Refeniw - Chwarter 3, 2017/18 • Atodiad B - Tabl o'r Canlyniadau Refeniw a ragwelir ar gyfer 2017/18 • Atodiad C - Crynodeb o Gyllidebau Wrth Gefn 2017/18 • Atodiad CH – Adolygiad o'r prosiectau Buddsoddi i Arbed 2017/18 • Atodiad D - Adolygiad o Arbedion Effeithlonrwydd 2017/18 • Atodiad DD – Gwybodaeth ynghylch monitro Staff Asiantaeth 2017/18 • Atodiad E – Gwybodaeth ynghylch monitro Ymgynghorwyr • Atodiad F – Crynodeb o'r Gwariant ar Ymgynghorwyr Chwarter 1 – 3 fesul adran 		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Cyllideb Refeniw 2017/18 (fel y cafodd ei hargymell gan y Pwyllgor hwn ar 14 Chwefror 2017 a'i mabwysiadu gan y Cyngor Sir ar 28 Chwefror 2017).		

MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW – CHWARTER 3 2017/18**1. Balans Cyffredinol – Sefyllfa Agoriadol**

Roedd gan y Cyngor £13.357m o arian wrth gefn wedi ei glustnodi a £2.089m o arian wrth gefn ar gyfer ysgolion ar gychwyn y flwyddyn ariannol. Arweiniodd yr alldro terfynol ar gyfer 2016/17 at falansau cyffredinol ar gychwyn y flwyddyn ariannol gyfredol a oedd yn £8.355m. Balans Cronfa wrth Gefn Gyffredinol y Cyngor ar 31 Rhagfyr 2017 oedd £8.105m. Bu gostyngiad o £250k oherwydd costau diswyddo ychwanegol a fydd yn arwain at arbedion effeithlonrwydd fel y cymeradwywyd hynny gan y Pwyllgor Gwaith ar 17 Gorffennaf 2017. Yn ychwanegol at hyn, cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith drosglwyddo £123k o'r arian wrth gefn cyffredinol yn ei gyfarfod ar 29 Ionawr 2018. Mae hyn er mwyn cyllido'r gost o £28k ar gyfer cael gwared ar y Rovacabin a £95k i gyllido costau cychwynnol ar gyfer prosiect mawr i gryfhau'r lôn ym Miwmares sy'n tueddu i bantio yn ystod tywydd eithafol. Ar hyn o bryd rhagwelir y bydd gorwariant o £1.642m yn 2017/18. Os yw'r tueddiad hwn yn parhau, mae cronfa wrth gefn gyffredinol y Cyngor yn debygol o ostwng i £6.340m erbyn diwedd y flwyddyn. Yn ychwanegol at hyn, efallai y bydd angen cymryd arian o'r balansau cyffredinol i dalu ffi dadfeiliadau yn dilyn trosglwyddo Ynys Lawd. Mae isafswm balans y gronfa wrth gefn gyffredinol wedi cael ei osod ar £6m ac fe gymeradwywyd hynny gan y Cyngor llawn ar 28 Chwefror 2017.

2. Rhagamcan o Berfformiad Ariannol yn ôl Gwasanaeth

2.1 Mae manylion am berfformiad ariannol pob gwasanaeth am y cyfnod a'r sefyllfa alldro a ragamcenir i bob gwasanaeth i'w gweld yn Atodiad B. Rhagwelir gorwariant o £2.461m (2.26%) ar wasanaethau ar 31 Mawrth 2018. Mae hyn yn welliant o £245k ar Chwarter 2. Amcangyfrifir tanwariant o £503k ar Gyllid Corfforaethol, sy'n welliant o £172k ers Chwarter 2 oherwydd tanwariant a ragwelir ar gronfeydd hapddigwyddiadau oedd wedi'u neilltuo. Yn ogystal, rhagwelir gwarged o £334k ar gasglu'r Dreth Gyngor, ac o'r ffigwr hwn mae £247k o ganlyniad i warged ar y Premiwm Dreth Gyngor newydd. Fodd bynnag, mae hyn yn is na'r gwarged ar y Dreth Gyngor a ragwelwyd yn adroddiad Chwarter 2, sef £450k. Cyfanswm y rhagamcanion referniw ar hyn o bryd ar gyfer 2017/18 yw gorwariant o £1.624m, sef 1.29% o gyllideb referniw net y Cyngor. Mae hyn yn welliant o £300k ar y gorwariant o £1.924m (1.53%) a gafodd ei adrodd yn Chwarter 2.

2.2 Mae'r tabl isod yn crynhoi'r amrywiadau sylweddol (£100k neu uwch). Nid yw'r rhagamcan yn dwyn i gyfrif unrhyw bwysau ychwanegol a allai godi os bydd y tywydd yn ddrwg yn ystod y gaeaf (cynnal a chadw priffyrdd dros y gaeaf, costau gofal cymdeithasol). Nid yw'n cynnwys ychwaith effaith y llifogydd difrifol a gafwyd ym mis Tachwedd 2017. Bydd unrhyw gostau a geir ar adeiladau'r Cyngor o ganlyniad i'r llifogydd yn cael eu talu o'r gronfa wrth gefn ar gyfer yswiriant a bydd costau'n sy'n gysylltiedig â thrwsio'r isadeiledd Priffyrdd yn cael eu cyllido drwy grant gan Lywodraeth Cymru a'r arian wrth gefn cyffredinol. Y pwysau cyllidebol mwyaf sylweddol ar y Cyngor yw cost Rhiantu Corfforaethol. Disgwylir y bydd y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd yn gorwario £1.744m. Mae hwn yn Wasanaeth statudol sy'n cael ei arwain gan y galw ac sy'n anodd ei reoli.

**Crynodeb o Amrywiadau a Ragamcenir ar 31 Mawrth 2018
yn seiliedig ar wybodaeth ariannol fel yr oedd ar 31 Rhagfyr 2017**

	(Tan) / Gorwariant £000
Dysgu	771
Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	1,744
Busnes y Cyngor	257
Costau Corfforaethol a Democrataidd	(264)
Cyllid Corfforaethol a Budd-daliadau a Roddwyd	(503)
Casglu'r Dreth Gyngor	(334)
Arall (cyfanswm yr amrywiadau'n llai na £100k)	(47)
Cyfanswm yr Amrywiadau yn y (tan)/gorwariant	1,624

3. Eglurhad o'r Amrywiadau Sylweddol

3.1 Dysgu Gydol Oes

3.1.1 Addysg Ganolog

3.1.1.1 Roedd gorwariant o £567k (35.07%) yn y gwasanaeth ar ddiwedd Chwarter 3. Y rhagolwg ar gyfer diwedd y flwyddyn yw gorwariant o £878k (31.23%). Y meysydd lle mae'r gorwariant yn sylweddol yw: cyllideb lleoliadau all-sirol lle rhagwelir y bydd gorwariant o £266k; Cludiant Ysgol lle rhagwelir y bydd gorwariant o £265k ac Addysg Ganolog arall lle rhagwelir y bydd gorwariant o £351k.

3.1.1.2 Mae'r gorwariant £260k yn fwy nag yr adroddwyd arno yn Chwarter 2. Rhagdybir y bydd cynnydd o £41k yn y gwariant ar leoliadau all-sirol oherwydd yr ymrwymadau addysg statudol sy'n gysylltiedig â phlant mewn lleoliadau arbenigol. Rhagwelir cynnydd o £63k yn y gorwariant ar brydau ysgol ac amcangyfrifir y bydd cyfanswm y gorwariant yn £90k; £38k ar gyfer y Bartneriaeth Ddysgu Ôl-16 a oedd yn cael ei hariannu gynt drwy fid twf ac mae £142k o'r gorwariant yn gysylltiedig â'r costau unwaith-ac-am-byth o sefydlu Strategaeth AAA newydd ar y cyd a chostau'r system Capita newydd.

3.1.1.3 Mae'r Gwasanaeth wedi sicrhau bid buddsoddi i arbed ar gyfer y system One Management. Disgwylir y bydd buddsoddi yn y system hon yn lleihau'r gwariant ar dacsis yn y dyfodol. Disgwylir i gydweithio gyda'r Gwasanaeth Caffael hefyd arwain at arbedion yn y gyllideb tacsis.

3.1.2 Diwylliant

3.1.2.1 Roedd tanwariant o £41k (3.69%) yn y gwasanaeth yn ystod y cyfnod hwn a rhagwelir y bydd y tanwariant ar gyfer y flwyddyn yn £107k (7.9%). Mae'r rhan fwyaf o'r tanwariant (£90k) wedi digwydd yn y Gwasanaeth Llyfrgelloedd lle mae swyddi'n parhau i fod yn wag hyd oni fydd canlyniad terfynol yr adolygiad o'r gwasanaeth llyfrgelloedd yn hysbys. Rhagwelir y bydd tanwariant o £17k ar gyllidebau cyffredinol sydd ar ôl yn dilyn ailstrwythuro'r gwasanaeth Llyfrgelloedd a Diwylliant.

3.2 Gofal Cymdeithasol i Oedolion

3.2.1 Roedd gorwariant o £551k (3.17%) yn y gwasanaeth hwn ar gyfer y cyfnod ac ar gyfer y flwyddyn gyfan, rhagwelir y bydd y gorwariant yn £59k (0.26%). Bydd y gorwariant gwirioneddol hyd yma yn gostwng o £55k yn dilyn y lleihad a ragwelir yn y galw yn Chwarter 4. Hefyd mae angen cymryd rhywfaint o incwm grant, arian wrth gefn a chronfeydd ar gyfer hapddigwyddiadau i ystyriaeth yn Chwarter 4. Mae'r gorwariant a ragamcener ar ddiwedd y flwyddyn yn dangos gwelliant o £132k o gymharu â'r £191k yr adroddwyd arno yn Chwarter 2.

3.2.2 Mae'r amrywiadau yn yr alldro a ragamcener fel a ganlyn:-

- Gwasanaethau ar gyfer yr henoed: rhagwelir tanwariant o (£230k);
- Anableddau Corfforol (AC): rhagwelir gorwariant o £352k;
- Anableddau Dysgu (AD): rhagwelir gorwariant o £304k;
- Iechyd Meddwl (IM): rhagwelir gorwariant o £106k;
- Uned Ddarparu: rhagwelir tanwariant o (£312k); a
- Rheolaeth a Chefnogaeth : rhagwelir tanwariant o (£161k).

3.2.3 Mae'r pwysau mwyaf sylweddol ar gyllidebau'r Gwasanaethau Anableddau Corfforol, Anableddau Dysgu ac Iechyd Meddwl. Mae hyn oherwydd nifer fechan o leoliadau arbenigol cost uchel sydd eu hangen er mwyn cwrdd at anghenion cymhleth y defnyddwyr gwasanaeth hyn.

3.2.4 Mae'r Gwasanaeth wedi cymryd camau i geisio gwrthbwysu'r gorwariant drwy ostwng gwariant yn y meysydd hynny y mae ganddo fwy o reolaeth drostynt. Mae'r uned ddarparu fewnol yn rhagamcanu tanwariant o £312k a disgwylir y bydd tanwariant o £161k mewn perthynas a Rheolaeth a Chefnogaeth erbyn diwedd y flwyddyn.

3.2.5 Mae oddeutu 59% o gyllideb y Gwasanaeth yn cael ei harwain gan y galw am y gwasanaethau. Mae gwaith yn mynd rhagddo'n barhaus i geisio darogan costau'r gyllideb hon sy'n dibynnu ar y galw. Mae'r rhagamcan diwedd blwyddyn a wneir ar ddiwedd bob mis yn seiliedig ar y wybodaeth ddiweddaraf sydd ar gael am bob lleoliad i oedolion. Mae hyn yn golygu ei bod yn anodd iawn rhagweld beth fydd y sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn a gall arwain at amrywiadau mawr o un cyfnod i'r llall.

3.2.6 Cyflwynwyd bidiau llwyddiannus am grantiau i'r Gronfa Gofal Canolraddol er mwyn sicrhau cefnogaeth ar gyfer Anableddau Dysgu ac yn benodol i gefnogi symudiad defnyddwyr gwasanaeth i wasanaethau gwahanol, llai drud o bosib, sy'n cynnig gwell canlyniadau o bosib i unigolion. Yn ychwanegol at hyn, mae'r adran yn ymgysylltu ar gyfnod o gyd-gynhyrchu gyda darparwyr gwasanaethau byw â chefnogaeth, gyda golwg ar newid y modd y sicheir canlyniadau ar gyfer unigolion yn yr amgylchedd hwn.

3.2.7 Mae'r flwyddyn hon yn flwyddyn heriol oherwydd cafwyd pwysau sylweddol ar y gyllideb gan gynnwys gostyngiad yn yr incwm Cefnogi Pobl a chynnydd yn y ffioedd byw â chefnogaeth sy'n gysylltiedig â thelerau ac amodau. Mae pwysau ychwanegol yn codi o'r gofynion o ran y Cyflog Byw wedi gostwng oherwydd mae'r Gwasanaeth wedi derbyn y "Grant Gweithlu Gofal Cymdeithasol" sydd wedi bod o gymorth i'r Gwasanaeth gyllido'r costau sy'n gysylltiedig â'r Cyflog Byw.

3.3 Gwasanaethau Plant

3.3.1 Roedd gorwariant o £1,419k (21.51%) yn y gwasanaeth yn ystod y cyfnod a rhagwelir y bydd y gorwariant yn £1,744k (21.70%) ar gyfer y flwyddyn gyfan. Mae hyn yn cynnwys gorwariant rhagdybiedig o £1,834k mewn perthynas â Phlant sy'n Derbyngofal (LAC). Mae cyfanswm y gorwariant a ragwelir ar gyfer 2017/18 £155k yn llai na'r gorwariant yr adroddwyd arno yn Chwarter 2. Cafodd cronfa wrth gefn o £221k ei chlustnodi er mwyn i'r gwasanaeth ymestyn contractau gweithwyr cymdeithasol asiantaeth. Mae hyn wedi lleddfu'r pwysau ariannol yr oedd costau asiantaeth yn eu rhoi ar y gwasanaeth. Mae cynnydd yn yr incwm mewnol hefyd wedi gwella alldro'r Gwasanaethau Gwybodaeth i Deuluoedd.

3.3.2 Mae'r rhagamcanion yn seiliedig ar:-

- Rhagdybiaeth sefyllfa waethaf o ran y galw/costau sy'n gysylltiedig â Phlant sy'n Derbyngofal yn seiliedig ar gostau'r gwasanaeth/y galw/y galw tebygol yn y dyfodol;
- Rhagdybiaethau'n ymwneud â phenderfyniadau/datblygiadau mewn perthynas ag achosion. Mae'n anodd iawn rhagweld y rhain a gall amgylchiadau unigol newid, ac maent yn newid. Yn seiliedig ar y wybodaeth sydd ar gael ar hyn o bryd a'r rhagdybiaethau mewn perthynas â phenderfyniadau/datblygiadau o ran achosion, gwnaed y rhagdybiaeth orau bosib. Mae cost LAC, yn ei hanfod yn dibynnu ar y galw a gall amrywio rhwng £3k - 10k yr wythnos mewn darpariaeth arbenigol.

3.3.3 Mae'n rhaid i'r Awdurdod Lleol gwrdd â chostau ymyraethau a gyfarwyddir gan y llys, e.e. asesiadau llety preswyl / llety â chymorth i rieni a phlant, cyswllt dan oruchwyliaeth ac asesiadau arbenigol eraill sydd hefyd yn anodd i'w rhagweld ac yn dibynnu ar y galw. Mae'r Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus yn mynnu bod yr asesiadau hyn wedi cael eu cynnal cyn achosion ac mae hynny hefyd yn rhoi pwysau ar gyllidebau'r timau.

3.3.4 Mae'r Gwasanaethau Plant wrthi'n cael eu hailstrwythuro ar hyn o bryd a bydd y ffocws ar Ymyrraeth Gynnar ac Ymyrraeth Ddwys. Mae'r strwythur newydd yn canolbwyntio ar waith ataliol a chefnogi plant i barhau i fyw yn eu cartrefi yn ddiogel. Bydd adnoddau ychwanegol a ddarparwyd ar gyfer y prosiect Trothwy Gofal o gymorth i gefnogi hyn ond bydd yn cymryd amser. Y cynnydd sylweddol yn nifer y plant sydd yng ngofal yr Awdurdod Lleol yw'r rheswm pennaf pam fo'r gwasanaeth yn gorwario. Mae'r Gwasanaeth wedi gweld cynnydd o 72% (47/81) yn nifer y plant sy'n destun Gorchmynion Gofal Llawn dros y 3 blynedd ddiwethaf. Cost blynyddol lleoliad preswyl ar gyfartaledd yw £220k.

3.3.5 Er mwyn lliniaru'r gorwariant ar y lleoliadau hyn, mae'r Gwasanaeth wedi sefydlu cynllun gweithredu ar gyfer 2017/18 sy'n cynnwys: adolygu'r plant/pobl ifanc sydd mewn lleoliadau preswyl ar hyn o bryd; ceisio cynyddu'r dewis o leoliadau sydd ar gael ar yr Ynys; cefnogi plant i ddychwelyd i'w cartrefi pan mae'n ddiogel i wneud hynny ac adolygu'r cyllid sy'n cael ei gymeradwyo ar gyfer lleoliadau preswyl. Rhaid i'r Pennaeth Gwasanaeth yn awr gymeradwyo'r holl leoliadau preswyl.

3.4 Tai (Cronfa'r Cyngor)

3.4.1 Roedd tanwariant o £21k (1.42%) yn y Gwasanaeth hwn yn ystod y cyfnod. Disgwylir i'r gwasanaeth fod o fewn ei gyllideb ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

3.5 Rheoleiddio a Datblygu Economaidd

3.5.1 Economaidd a'r Gymuned (gan gynnwys Arforol a Hamdden)

- 3.5.1.1** Yn gyffredinol, roedd tanwariant o £118k yn y gwasanaeth ar ddiwedd chwarter 3 (7.05%). Rhagwelir y bydd gorwariant o £30k (1.55%) yn y gwasanaeth erbyn 31 Mawrth 2018. Mae hyn yn welliant o gymharu â'r gorwariant o £110k a ragwelwyd yn ystod Chwarter 2.
- 3.5.1.2** Rhagwelir y bydd tanwariant o £60k yn elfen Datblygu Economaidd y gwasanaeth erbyn diwedd y flwyddyn. Mae tanwariant ar staffio oherwydd swyddi gweigion ac incwm ychwanegol a gafodd ei adennill o raglenni mawr.
- 3.5.1.3** Disgwylir y bydd tanwariant o £60k ar ddiwedd y flwyddyn yn y gwasanaeth Arforol. Mae hyn oherwydd canslo'r bwriad i ail-baentio Pier Biwmares am ei fod yn rhy ddrud. Fodd bynnag, mae'r gwasanaeth yn gofyn am i'r swm hwn gael ei gario drosodd fel cronfa wrth gefn glustnodedig i 2018/19 i helpu i ariannu'r gwaith hwn. Byddai trosglwyddo £60k i gronfa wrth gefn glustnodedig yn golygu y byddai cyllideb y Gwasanaeth Arforol yn gytbwys.
- 3.5.1.4** Rhagwelir y bydd gorwariant o £90k erbyn diwedd y flwyddyn; mae hyn £20k yn llai na'r hyn a ragamcanwyd yn Chwarter 2. Mae incwm y canolfannau hamdden, gan gynnwys incwm y caffis, yn parhau i achosi pwysau oherwydd mae'r gwasanaeth yn ei chael yn fwyfwy anodd i gyrraedd targedau incwm. Nid yw'r ffigur yn cynnwys arbedion ar ardaloedd awyr agored sydd wrthi'n cael eu trosglwyddo i gyrrff allanol ar hyn o bryd.

3.5.2 Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd

- 3.5.2.1** Roedd tanwariant o £462k (27.86%) yn y gwasanaeth yn ystod y cyfnod hwn, ac roedd, £350k o hyn i'w briodoli i incwm gwarged o Ddatblygiadau Mawr. Yr un modd â'r llynedd, bydd cyfanswm yr incwm gwarged o ddatblygiadau mawr yn cael ei drosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Glustnodedig ar gyfer Datblygiadau Mawr. Bydd y gronfa wrth gefn hon o gymorth i'r Cyngor gefnogi datblygiadau mawr yn y dyfodol. Rhagwelir y bydd tanwariant o £60k (2.72%) yn y gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn heb gynnwys yr incwm o ddatblygiadau mawr y soniwyd amdano uchod. Mae hyn yn is na'r tanwariant o £97k a ragamcanwyd yn ystod Chwarter 2. Mae hyn oherwydd pwysau unwaith ac am byth yn yr Adain Rheoli Cynllunio yn codi o gostau ymgynghori o £30k a chostau mwynau a gwastraff o £15k.
- 3.5.2.2** Mae tanwariant bychan yn y rhan fwyaf o'r cyllidebau yn yr Adran Gynllunio a Gwarchod y Cyhoedd, ac eithrio Planning Delivery Wales; Grant Eiddo ac Amgylcheddol (PEG); Cefn Gwlad ac Arfordir; Cofrestryddion a Marchnadoedd sydd, fe dybir, am orwario rhywfaint. Rhagwelir y bydd tanwariant o £11k yn yr Adain Gynllunio yn gyffredinol erbyn diwedd y flwyddyn. Rhagwelir y bydd tanwariant o £49k yn yr Adain Gwarchod y Cyhoedd ar gyfer y flwyddyn ariannol.

3.6 Priffyrdd Gwastraff ac Eiddo

3.6.1 Priffyrdd

- 3.6.1.1** Roedd gorwariant o £347k (5.34%) yn y gwasanaeth hwn yn ystod y cyfnod a rhagdybir y bydd gorwariant o £86k (1.31%) erbyn diwedd y flwyddyn. Mae hyn yn ostyngiad bychan o gymharu â'r gorwariant o £100k a ragamcanwyd yn ystod Chwarter 2. Nid yw hyn yn cynnwys effeithiau'r llifogydd ac unrhyw waith cynnal a chadw pellach bydd angen ei wneud dros gyfnod y gaeaf.

3.6.1.2 Mae yna nifer o danwariannau a gorwariannau a'r gorwariant mwyaf sylweddol yw'r £102k ar Ddylunio Cynnal a Chadw a £200k ar y contract cynnal a chadw newydd. Mae'r tanwariant mwyaf yn yr Adain Gwaith Stryd – a rhagamcenir swm o £170k.

3.6.2 Gwastraff

3.6.2.1 Roedd tanwariant o £78k (1.35%) yn y gwasanaeth Gwastraff ar ddiwedd y chwarter hwn a rhagwelir y bydd tanwariant o £20k (0.32%) yn y gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mae hyn £5k yn llai na'r swm yr adroddwyd arno yn ystod Chwarter 2.

3.6.2.2 Mae'r Safle Cynhyrchu Trydan ym Mhenhesgyn yn parhau i rhagamcanu tanwariant o £15k oherwydd gostyngiad yn y gwariant ar gyflenwadau a gwasanaethau. Rhagwelir tanwariant o £30k mewn perthynas â Gorsaf Drosglwyddo Penhesgyn oherwydd tanwariant ar gostau cludiant ac eiddo. Rhagwelir y bydd y tanwariant ar Waredu Gwastraff yn cynyddu o £30k yn Chwarter 2 i £50k yn Chwarter 3 oherwydd gostyngiad yn y costau Gwaredu Gwastraff. Mae hyn oherwydd bod mwy o ddeunyddiau'n cael eu hailgylchu yn dilyn lansio'r troli-bocsys. Rhagwelir y bydd gorwariant o £75k yn y costau casglu gwastraff oherwydd casgliadau ychwanegol ar gyfer deunydd i'w ailgylchu.

3.6.3 Eiddo

3.6.3.1 Cafwyd gorwariant o £32k (3.19%) yn y Gwasanaethau Eiddo yn ystod y chwarter. Rhagwelir y bydd tanwariant o £7k (0.61%) yn y gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn ostyngiad bychan o £4k o gymharu â'r tanwariant a ragamcanwyd yn Chwarter 2.

3.6.3.2 Rhagwelir y bydd gorwariant o £30k ar drwsio a chynnal a chadw adeiladau'r Cyngor, sef gwelliant o £20k o gymharu â'r chwarter diwethaf. Disgwylir i incwm o renti fod yn unol â'r gyllideb o gymharu â'r gwarged a ragamcanwyd yn ystod Chwarter 2. Disgwylir tanwariant bychan i gymedrol ar gyfer yr holl benawdau cyllidebol eraill ac eithrio costau gweddilliol rhesymoli swyddfeydd, lle disgwylir gorwariant o £5k.

3.7 Trawsnewid

3.7.1 Roedd gorwariant o £37k (1.29%) yn y gwasanaeth Trawsnewid yn ystod y cyfnod. Disgwylir y bydd cyfanswm tanwariant yn y gwasanaeth yn £99k (2.5%).

3.7.1.1 Mae cyllidebau'r adain TGCh dan bwysau oherwydd ymrwymadau sydd wedi llithro o 2016/17. Mae'r swyddogaeth yn parhau i ragamcanu gorwariant o £100k ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

3.7.1.2 Mae'r swyddogaeth AD yn rhagweld tanwariant o £30k ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn oherwydd gorwariant rhagamcanedig o £10k ar Wasanaethau Iechyd Galwedigaethol sy'n cael ei wrthbwysio gan danwariant o £40k oherwydd swyddi gwag yn y swyddogaeth. Roedd y swyddogaeth yn rhagweld eisoes y byddai'r gyllideb yn un gytbwys.

3.7.1.3 Rhagwelir y bydd tanwariant o £169k yn yr adain Trawsnewid corfforaethol ar ddiwedd y flwyddyn oherwydd rheoli swyddi gwag ac arbedion mewn perthynas â Phartneriaeth Ynys Môn a Gwynedd. Yn ystod y chwarter diwethaf, rhagwelwyd y byddai tanwariant o £40k yn y gwasanaeth am 2017/18. Mae'r gwelliant hwn oherwydd y cafwyd mwy o wybodaeth a oedd o gymorth i ragamcanu y tanwariant ar Bartneriaeth Ynys Môn a Gwynedd yn ystod y chwarter hwn. Yr unig faes sydd dan bwysau yn y gwasanaeth Trawsnewid yw Cyswllt Môn lle rhagamcenir y bydd gorwariant o £22k.

3.8 Adnoddau (ac eithrio Budd-daliadau a roddwyd)

3.8.1 Roedd gorwariant o £11k (0.46%) yn y swyddogaeth Adnoddau erbyn diwedd y cyfnod. Rhagwelir y bydd gorwariant o £44k (1.57%) yn y swyddogaeth ar gyfer y flwyddyn ariannol. Mae hyn yn gynydd bychan o gymharu â'r gorwariant o £40k a ragamcanwyd ar gyfer Chwarter 2. Mae hyn oherwydd pwysau ar gyllideb yr Adain Refeniw a Budd-daliadau (£77k), megis gorwariant ar staff asiantaeth a grantiau gweinyddu a oedd yn is nag y cyllidebwyd ar eu cyfer. Disgwylir y bydd gorwariant o £60k yn y maes rheoli Cyllid yn bennaf oherwydd targed arbedion anodd i'w gyflawni. Rhagwelir y bydd tanwariant o £21k yn yr adain Gyfrifeg. Bydd tanwariant ar staffio yn yr Adain Gyfrifeg yn gwrthbwysu nifer o bwysau cyllidebol, y rhai mwyaf sylweddol yw taliadau banc £24k a meddalwedd £13k. Rhagwelir y bydd tanwariant o £58k yn yr adain Caffael oherwydd rheoli swyddi gwag ac arbedion effeithlonrwydd caffael.

3.9 Busnes y Cyngor

3.9.1 Roedd gorwariant o £190k (16.3%) yn y swyddogaeth ar 31 Rhagfyr 2017 a rhagwelir gorwariant o £257k (15.91%) ar gyfer y flwyddyn ariannol. Mae hyn yn gynydd o £50k ar y gorwariant o £207k yr adroddwyd arno yn Chwarter 2. Rhagwelir gorwariant o £300k ar gostau ymgynghorwyr i lenwi swyddi dros dro a ffioedd cyfreithiol allanol. Ni fu modd i'r gwasanaeth lenwi'r swyddi o'i adnoddau mewnol. Mae cost lawn y rhain yn cael eu gwrthbwysu'n rhannol gan danwariant o £75k ar staffio ac incwm ychwanegol o £33k ar bridianau tir. Mae'r swydd unedeb llafur nad oes cyllideb ar ei chyfer hefyd yn ychwanegu £10k at y pwysau cyllidebol. Rhagwelir y bydd gorwariant o £55k yn y Gwasanaethau Democratiadd o gymharu â'r £5k a ragamcanwyd yn ystod y chwarter diwethaf. Mae'r gyllideb gost gyfatebol yn cael ei thaenu ar draws y gwasanaethau a fydd yn tanwario gan swm cyfatebol. Bydd y cyllidebau hyn yn cael eu hailaliniio yn 2018/19.

3.10 Costau Corfforaethol a Democrataidd

3.10.1 Roedd tanwariant o £205k (11.33%) yn y swyddogaeth yn ystod y cyfnod a rhagwelir y bydd tanwariant o £264k (13.74%) ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'n fwy o danwariant na'r £248k yr adroddwyd arno yn Chwarter 2 oherwydd cynnydd yn y tanwariant ar Ffioedd Crwner. Mae'r cyfanswm tanwariant i'w briodoli i danwariant amcangyfrifedig yn y cyfraniadau pensiwn i Gyngor Gwynedd (£78k); disgownt pensiynau o (£72k) y bu modd i'r Cyngor ei sicrhau drwy dalu'r cyfraniad tuag at y diffyg 3 blynedd yn y gronfa fel un taliad mawr yn hytrach na thalu bob mis. Yn ogystal, bu llai o wariant ar Ffioedd Crwner (£69k). Yn ychwanegol, cafwyd dychweliad o (£28k) ar yr incwm a ddarparwyd yn flaenorol ar gyfer dyledion drwg a derbyniodd y Cyngor swm o £44k fel taliad unwaith ac am byth wedi i Gwmni Gwastraff Môn Arfon ddod i ben. Dygwyd sylw yn ystod y chwarter at un peth arall sy'n rhoi pwysau ar y gyllideb, sef ffioedd archwilio allanol uwch o £25k.

3.11 Rheolaeth Gorfforaethol

3.11.1 Roedd tanwariant o £61k (11.04%) yn y swyddogaeth ar ddiwedd y Chwarter hwn. Rhagamcener tanwariant o £80k (10.52%) ar gyfer y flwyddyn ariannol oherwydd arbedion sy'n codi o ailstrwythuro Rheolaeth Strategol.

4. Cyllid Corfforaethol (gan gynnwys Budd-daliadau a roddwyd)

- 4.1** Disgwyllir tanwariant o £503k (2.90%) ar ddiwedd y flwyddyn mewn perthynas â Chyllid Corfforaethol gan gynnwys Budd-daliadau a Roddwyd. Disgwyllir tanwariant o £271k mewn perthynas â Budd-daliadau a Roddwyd oherwydd gostyngiad yn nifer yr ymgeiswyr sy'n derbyn cymorth o dan y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Bydd y swm annisgwyl o £84k a gafwyd yn dilyn Archwiliad Grant 2015/16 o Fudd-daliadau yn cyllido'r diffyg o £80k yn y grant DWP oherwydd bod cyfraddau Gwely a Brecwast ar gyfer Pobl Ddigartref yn uwch na'r lwfans a geir gan DWP. Rhagwelir tanwariant o £208k hefyd ar gostau cyllido cyfalaf oherwydd arbedion a wnaed mewn perthynas â benthyciadau mewnol, oedi o ran ail-gyllido benthyciadau a dewis yr opsiynau benthyca isaf sy'n cydymffurfio gyda'r Datganiad o'r Strategaeth Rheoli Trysorlys 2017/18.
- 4.2** Mae Atodiad C yn rhoi crynodeb o'r sefyllfa ariannol mewn perthynas â'r cyllidebau ddigwyddiadau annisgwyl ar ddiwedd y chwarter hwn. Cymeradwywyd cyfanswm o £1.380m fel cyllideb ar gyfer digwyddiadau annisgwyl fel rhan o gyllideb 2017/18. Mae hyn yn cynnwys targed arbedion o £300k o ddiswyddiadau gwirfoddol. Parheir i ragweld na fydd modd crafangau'n ôl £227k o'r arbedion ar gyfer diswyddiadau gwirfoddol. Mae £563k net wedi cael ei drosglwyddo i/o wasanaethau i ariannu prosiectau penodol, materion cyllidebol neu i ryddhau arbedion o ddiswyddiadau gwirfoddol. Mae £794k wedi'i ymrwymo o gyllidebau ar gyfer digwyddiadau annisgwyl a disgwyllir y bydd tanwariant o £251k yn y cyllidebau ar gyfer ddigwyddiadau annisgwyl ac eithrio'r targed arbedion. Rhagwelir gorwariant o £238k yn y gyllideb ddigwyddiadau annisgwyl ar gyfer Tâl a Graddfeydd oherwydd bod nifer uwch na'r disgwyl o staff wedi derbyn taliadau diswyddo. Mae hyn yn ychwanegol at y £250k a gymeradwywyd eisoes ac a ariannwyd o'r Gronfa Wrth Gefn Gyffredinol ar gyfer costau'n ymwneud â diswyddiadau. Fodd bynnag, rhagwelir tanwariant o £432k ar y Cyllidebau Clustnodedig ar gyfer y Gwasanaethau Cymdeithasol oherwydd oedi gyda'r Prosiect Trothwy Gofal a rheoli cyllideb yn effeithiol yn y Gwasanaethau Oedolion. Rhagwelir tanwariant hefyd ar Etholiadau Sirol (£53k) a Chronfeydd Digwyddiadau Annisgwyl Cyffredinol (£40k). Pan fydd y targedau arbedion na fydd modd eu cyflawni (£227k) yn cael ei ychwanegu, mae cyfanswm y tanwariant yn £23k.

5. Casglu'r Dreth Gyngor

- 5.1** Caiff y gyllideb ar gyfer Cronfa'r Dreth Gyngor ei phennu gan ddefnyddio amcangyfrif o'r ddyled y gellir ei chasglu yn y flwyddyn gyfredol yn unig, yn seiliedig ar y ffigwr a osodwyd fel sail y dreth ym mis Tachwedd 2016. Nid yw'n darparu ar gyfer dyledion a gasglwyd o flynyddoedd blaenorol, addasiadau i ymrwymadau yn codi o flynyddoedd blaenorol (eithriadau, disgowntiau i bobl sengl ac ati), newidiadau i sail dreth y flwyddyn gyfredol neu'r ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg neu amheus. Nid oes modd amcangyfrif y newidiadau hyn ac, yn anorfod, byddant yn arwain at wahaniaeth rhwng balans terfynol y Gronfa Casglu'r Dreth Gyngor a'r gyllideb wreiddiol. Y rhagolwg cyfredol yw y bydd y Gronfa Dreth Gyngor yn cyflawni £87k yn uwch na'r ffigwr targed. Hefyd, mae'n edrych yn debyg y bydd cyllideb Premiwm y Dreth Gyngor, sef tâl Dreth Gyngor ychwanegol y mae'r Cyngor yn ei godi ar ail gartrefi ar Ynys Môn ers 1 Ebrill 2017, yn cyflawni £247k yn uwch na'i darged. Felly, fel cyfanswm, rhagwelir gwarged o £334k o ran casglu'r Dreth Gyngor.

6. Arbedion Cyllidebol 2017/18

- 6.1** Cafodd arbedion cyllidebol o £1.954m eu tynnu o gyllidebau gwasanaethau ar gyfer 2017/18 a bydd rhaid canfod £300k arall mewn arbedion o ddiswyddiadau gwirfoddol – sonnir am hyn uchod. O'r arbedion cyllidebol yr ydym wedi'u hadnabod, disgwyllir bod £1.646m wedi'i gyflawni neu y bydd yn cael ei gyflawni erbyn diwedd y flwyddyn. Fodd bynnag, mae posibilrwydd na fydd £308k yn cael ei gyflawni. Disgwyllir y diffyg arbedion mwyaf yn y gwasanaeth Dysgu: rhagwelir y bydd yn tangyflawni £169k ar ei darged oherwydd yr oedi wrth gytuno ar leihad yn yr oriau glanhau a'r methiant i drosglwyddo Melin Llynnon. Gellir gweld dadansoddiad manwl llawn ar gyfer pob Gwasanaeth yn Atodiad D.

7. Buddsoddi i Arbed

- 7.1** Ymgwymerwyd â rhaglen buddsoddi i arbed yn 2016/17 a chafodd £983k ei neilltuo i brosiectau unigol. Hyd yma, mae £194k wedi cael ei wario neu ei ymrwymo o'r cyllid hwn yn ystod 2017/18. Mae'r holl brosiectau ar wahanol gamau o ran eu datblygiad, gyda rhai'n nes at gael eu cwblhau nag eraill. Mae manylion llawn am wariant a chynnydd pob un o'r rhaglenni i'w gweld yn Atodiad CH. Os nad yw'r prosiectau'n cael eu cwblhau erbyn diwedd y flwyddyn, byddant yn parhau yn 2018/19 a bydd y cyllid yn parhau i fod ar gael yn y gronfa wrth gefn buddsoddi i arbed.

8 Costau Asiantaeth ac Ymgynghorwyr

- 8.1** Yn ystod y flwyddyn hyd yma, gwariwyd £951k ar staff Asiantaeth. Gan amlaf, cawsai'r rhain eu hariannu'n rhannol o gyllidebau staffio oherwydd yr angen am staff llanw ar gyfer salwch, tra bod £47k o'r ffigwr yn gysylltiedig â chael staff llanw tra bod y Gwasanaethau Plant yn mynd trwy broses ailstrwythuro. Mae Adnoddau wedi gwario £150k ar staff asiantaeth. Roedd y rhan fwyaf o hwn, sef £57k ar gyfer cyflogi staff adennill dyledion er mwyn cynyddu'r incwm a gesglir gan yr Awdurdod, a £53k ar gyfer y prosiect AD a Chyflogau Northgate, sy'n cael ei ariannu o gronfa wrth gefn benodol. Roedd y Gwasanaeth Gwastraff wedi gwario £187k i gael asiantau safle yn y canolfannau ailgylchu. Mae'r rhan fwyaf o'r ffigwr hwn, 63%, yn cael ei ariannu trwy grant allanol. Gellir gweld y manylion llawn yn Atodiad DD.
- 8.2** Roedd y gwariant ar ymgynghorwyr yn ystod Chwarter 3 yn £746k, gyda £377k o hwn yn cael ei ariannu'n allanol o grantiau neu gyfraniadau. Cyfanswm y gwariant ar ymgynghorwyr rhwng 1 Ebrill 2017 a 31 Rhagfyr 2017 yw £1.653m. Mae nifer o resymau am ddefnyddio ymgynghorwyr a gellir gweld manylion llawn am y gwariant yn Atodiad E.
- 8.3** Mae crynodeb o'r gwariant ar gyfer pob Adran fesul chwarter ar gael yn Atodiad F.

9 Casgliad

- 9.1** Rhagamcener cyfanswm o £1.624m o orwariant ar gyfer y flwyddyn sy'n dod i ben ar 31 Mawrth 2018. Mae hwn yn welliant o £0.300m o gymharu â Chwarter 2. Mae £2.461m o hwn yn ymwneud â chyllidebau'r gwasanaethau sy'n cynnwys nifer o danwariannau. Mae'r Gwasanaethau sydd dal yn profi pwysau sylweddol ar eu cyllidebau yn debyg i 2016/17 (y Gwasanaeth Plant a Theuluoedd a Dysgu). Mae'r Penaethiaid Gwasanaeth yn ymwybodol o'r materion ac yn gweithio i leihau lefel y gorwariant sydd o fewn eu rheolaeth erbyn diwedd y flwyddyn. Disgwylir y bydd Cyllid Corfforaethol yn tanwario £0.503m ac mae disgwyl i'r Dreth Gyngor, sy'n cynnwys Premiwm y Dreth Gyngor, gasglu £0.334m dros ben. Felly, mae'r gorwariant cyffredinol yn gostwng i £1.624m. Mae lefel y gorwariant a ragwelir yn 1.29% o gyllideb net y Cyngor. Mae pryder ynglŷn ag effaith y lefel hwn o orwariant ar falansau cyffredinol petai'r gorwariant hwn yn digwydd mewn gwirionedd. Fodd bynnag, mae'r balansau cyffredinol yn ddigonol ar hyn o bryd i gynnal y gorwariant heb amharu ar y targed lefel isafswm o £6m a osodwyd gan y Cyngor llawn ar 28 Chwefror 2017.
- 9.2** Mae'r rhagolygon yn dueddol o newid wrth i wybodaeth newydd ymddangos. Fodd bynnag, gyda sgrïwtini rheolaidd gan yr UDA ac os cymerir camau cywiro gan y Penaethiaid Gwasanaeth, bydd hyn yn gymorth i'r gwasanaethau ymdopi o fewn y cyllidebau sydd yn eu rheolaeth.

Canlyniadau Refeniw Rhagdybiedig ar gyfer y Flwyddyn Ariannol a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2018 – Chwarter 3

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddol 2017/18	Ch3 2017/18 Cyllideb Blwyddyn hyd yma	Ch3 Gwariant Gwirioneddol ac Ymrwymedig	Ch3 2017/18 Amrywiad	Ch3 Gwariant Rhagdybiedig hyd at 31 Mawrth 2018	Ch3 Canlyniadau Rhagdybiedig 31 Mawrth 2018 tan/(gor)wariant	Ch2 Canlyniadau Rhagdybiedig 31 Mawrth 2018	Ch1 Canlyniadau Rhagdybiedig 31 Mawrth 2018	Gor/(Tan)wariant fel % o'r Gyllideb Gyfan 2017/18
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
Dysgu Gydol Oes									
Cyllideb sydd wedi ei datganoli i'r Ysgolion	44,021	33,848	33,848	-0	44,021	0	0	0	0.00%
Addysg Ganolog	2,811	1,618	2,185	567	3,689	878	618	618	31.23%
Diwylliant	1,355	1,117	1,076	-41	1,248	-107	-70	20	-7.90%
Gwasanaethau Oedolion	22,456	17,390	17,941	551	22,515	59	191	299	0.26%
Gwasanaethau Plant	8,035	6,596	8,015	1,419	9,779	1,744	1,899	2,106	21.70%
Tai	1,036	1,462	1,441	-21	1,036	0	0	0	0.00%
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo									
Priffyrdd	6,567	6,499	6,846	347	6,653	86	100	3	1.31%
Eiddo	1,143	1,019	1,051	32	1,136	-7	-11	-33	-0.61%
Gwastraff	6,294	5,756	5,679	-78	6,274	-20	-25	30	-0.32%
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd									
Datblygu Economaidd	1,942	1,679	1,561	-118	1,972	30	110	80	1.55%
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	2,202	1,657	1,195	-462	2,142	-60	-97	-14	-2.72%
Trawsnewid									
Adnoddau Dynol	1,204	903	888	-15	1,174	-30	0	0	-2.49%
TGCh	1,746	1,312	1,459	147	1,846	100	100	100	5.73%
Trawsnewid Corfforaethol	935	641	547	-95	766	-169	-30	0	-18.07%
Adnoddau	2,797	2,387	2,398	11	2,841	44	40	32	1.57%

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddol 2017/18	Ch3 2017/18 Cyllideb Blwyddyn hyd yma	Ch3 Gwariant Gwirioneddol ac Ymrwymedig	Ch3 2017/18 Amrywiad	Ch3 Gwariant Rhagdybiedig hyd at 31 Mawrth 2018	Ch3 Canlyniadau Rhagdybiedig 31 Mawrth 2018 tan/(gor)wariant	Ch2 Canlyniadau Rhagdybiedig 31 Mawrth 2018	Ch1 Canlyniadau Rhagdybiedig 31 Mawrth 2018	Gor/(Tan)wariant fel % o'r Gyllideb Gyfan 2017/18
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
Busnes y Cyngor	1,615	1,168	1,359	190	1,872	257	207	50	15.91%
Costau Corfforaethol a Democrataidd	1,922	1,811	1,606	-205	1,658	(264)	(248)	(172)	(13.74%)
Rheolaeth Gorfforaethol	761	556	494	(61)	681	(80)	(80)	(70)	(10.52%)
Cyfanswm Cyllidebau'r Gwasanaethau	108,843	87,421	89,589	2,168	111,304	2,461	2,706	3,049	2.26%
Ardollau	3,335	3,335	3,332	(3)	3,335	0	0	0	0.00%
Cymorth Dewisol Trethi	60	0	0	0	60	0	0	0	0.00%
Cyllido Cyfalaf	8,158	3,867	3,746	(120)	7,950	(208)	(194)	(235)	(2.55%)
Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol ac Eraill	1,045	1,045	794	(251)	794	(251)	(213)	0	(24.01%)
Arbedion Corfforaethol	(227)	(227)	0	227	0	227	227	150	(100.00%)
Cyfraniad Gwasanaethau Cefnogaeth CRT	(678)	0	0	0	(678)	0	0	0	0.00%
Budd-daliadau a Roddwyd	5,622	698	684	(14)	5,351	(271)	(152)	(149)	(4.82%)
Cyfanswm Cyllid Corfforaethol	17,314	8,716	8,556	(160)	16,812	(503)	(331)	(234)	(2.90%)
Cyfanswm 2017/18	126,157	96,137	98,145	2,008	128,115	1,958	2,374	2,815	1.55%
<u>Cyllido</u>									
Trethi Annomestig	(23,002)	(15,920)	(15,925)	(5)	(23,002)	0	0	0	0.00%
Y Dreth Gyngor	(32,941)	0	0	0	(33,028)	(87)	(189)	(348)	0.26%
Premiwm y Dreth Gyngor	(564)	0	0	0	(811)	(247)	(261)	(347)	43.71%
Grant Cymorth Refeniw	(69,650)	(48,205)	(48,219)	(15)	(69,650)	0	0	0	0.00%
Cyfanswm Cyllid 2017/18	(126,157)	(64,124)	(64,144)	(19)	(126,491)	(334)	(450)	(695)	0.26%
Cyfanswm yr Alldro gan gynnwys effaith cyllido	0	32,012	34,001	1,989	1,624	1,624	1,924	2,119	1.29%

CRYNODEB O'R SEFYLLFA ARIANNOL MEWN PERTHYNAS Â'R CYLLIDEBAU WRTH GEFN YN CHWARTER 3 2017/18

	Cyllideb Wreiddiol £	Trosglwyddiadau £	Cyllidebau Diwygiedig £	Ymrwymwyd hyd yma (31/12/17) £	Y gweddill sydd heb ei ymrwymo
Arian Wrth Gefn Cyffredinol	283,635	(128,570)	155,065	114,610	40,455
Gwella	-	-	-	-	-
Tâl a Graddfeydd	200,000	(369,510)	(169,510)	68,450	(237,960)
Cost Newid	92,000	(40,090)	51,910	51,910	-
Ardoll Prentisiaethau	290,000	-	290,000	326,179	(36,179)
Etholiadau'r Sir	150,000	(97,460)	52,540	-	52,540
Trothwy Gofal Cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd	240,000 425,000	- -	240,000 425,000	104,300 128,600	135,700 296,400
Cyfanswm y cyllidebau wrth gefn	1,680,635	(635,630)	1,045,005.00	794,049	250,955
Targed Arbedion Diswyddo Gwirfoddol	(300,000)	72,540	(227,460)	0	(227,460)
Cyfanswm y Cyllidebau Wrth Gefn Cyffredinol ac Eraill	1,380,635	(563,090)	817,545	794,049	23,495

ADOLYGIAD O'R PROSIECTAU BUDDSODDI I ARBED 2017/18

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Swm a neilltuwyd (cyfanswm – nid blwyddyn 1 yn unig) £	Dyraniad ar gyfer 2017/18 £	Gwariant hyd yma £	Cyllideb Weddilliol 2017/18 £	Cyfanswm y Gwariant Rhagdybiedig yn 2017/18 £	2017 /18 Gor/(Tan) wariant Rhagdybiedig £	Diweddariad ar y Prosiect
Adnoddau	System Rheoli Dogfennau Electronig (EDMS) ar gyfer Refeniw a Budd-daliadau	Datrysiaid sganio a llif gwaith ar gyfer Refeniw a Budd-daliadau	170,000	170,000	170,260	140,659	29,601	165,590	(4,670)	Mae'r prosiect yn mynd rhagddo yn dda a disgwylir y bydd wedi ei gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn. Disgwylir tanwariant o £4.6k.
Tudalen 15	Mynegai Tir ac eiddo Lleol LLPG	Gweithredu system LLPG ar draws y Cyngor	10,800	10,800	10,749	15,261	(4,512)	15,261	4,512	Prosiect wedi ei gwblhau'n ffisegol. Bydd angen cyllido'r gorwariant o gyllidebau TG oni bai y gellir defnyddio tanwariant o brosiect arall megis EDMS.
TG / Trawsnewid	System Rheoli Perthnasau gyda'r Cwsmer (CRM)	Prynu a gweithredu system CRM	255,000	255,000	195,000	0	195,000	195,000	0	Y datrysiaid ar gyfer Rheoli Gwastraff yn 'fyw' ynghyd â nifer o wasanaethau ar-lein eraill. Gwasanaethau wedi cael hyfforddiant ac integreiddiadau pellach ar y gweill. Technoleg graidd bellach wedi ei sefydlu sy'n golygu y gellir ychwanegu mwy o wasanaethau ar-lein a chryn ddi-ddordeb yn cael ei ddangos gan wasanaethau megis lechyd yr Amgylchedd a Thai. Bydd taliadau gan gyflenwyr a gadwyd yn ôl yn cael eu talu'n fuan.

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Swm a neilltuwyd (cyfanswm – nid blwyddyn 1 yn unig) £	Dyranriad ar gyfer 2017/18 £	Gwariant hyd yma £	Cyllideb Weddilliol 2017/18 £	Cyfanswm y Gwariant Rhagdybiedig yn 2017/18 £	2017 /18 Gor/(Tan) wariant Rhagdybiedig £	Diweddariad ar y Prosiect
TG / Adnoddau	Porth Talu	Prynu a gweithredu porth talu a fydd yn golygu y gellir derbyn taliadau drwy'r Ap	27,000	27,000	27,000	6,000	21,000	15,000	(12,000)	Gwaith ar integreiddio'r Porth Talu wedi ei gwblhau o safbwynt CRM ac AppMon, oedi ar ochr Capita yn dal y prosiect yn ôl.
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Gwneud systemau cynllunio'n fwy gwydn	Systemau Cynllunio newydd wedi eu hawtomeiddio	118,000	118,000	118,000	22,367	95,633	80,000	(38,000)	Mae'r system rheoli amser SAGE wedi cael ei phrynu ac mae wrthi'n cael ei gweithredu. Mae'r prosiect digideiddio'n mynd rhagddo gyda mynediad i'r systemau a phrofiad arnynt er mwyn gweld a ydynt yn integreiddio gyda'r system newydd. Mae gwaith yn mynd rhagddo ar holl dempledau'r llythyrau cynllunio. Dyddiau hyfforddiant wrthi'n cael eu trefnu ac mae gwaith mapio GIS hefyd yn mynd yn dda. Mae oddeutu 3,000 o ffeiliau a dogfennau wedi cael eu sganio hyd yma.
Tudalen 16										
Adnoddau	Gwella systemau casglu incwm	Prynu a gweithredu system rheoli incwm newydd sy'n cysylltu gyda'r ffrydiau incwm presennol ac yn caniatáu dulliau newydd ar gyfer casglu incwm (AppMon ac ati) cysylltu i'r system rheoli arian	150,000	150,000	150,000	9,488	140,512	70,000	(80,000)	Mae'r prosiect yn mynd rhagddo'n unol â chynllun prosiect yr ymgynghorwyr a bydd yn mynd ymlaen i 2018/19 oherwydd maint y gwaith sy'n gysylltiedig â'r prosiect.

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Swm a neilltuwyd (cyfanswm – nid blwyddyn 1 yn unig) £	Dyraniad ar gyfer 2017/18 £	Gwariant hyd yma £	Cyllideb Weddilliol 2017/18 £	Cyfanswm y Gwariant Rhagdybiedig yn 2017/18 £	2017 /18 Gor/(Tan) wariant Rhagdybiedig £	Diweddariad ar y Prosiect
Dysgu Gydol Oes	Moderneiddi o prosesau busnes a pherfformiad	Gweithredu 'r modiwlau hynny o system Rheoli Gwybodaeth ONE nad ydynt yn cael eu defnyddio ar hyn o bryd	87,000	87,000	67,000	0	67,000	0	(67,000)	Mae'r gwaith partneriaeth ar y cyd yn mynd yn dda a disgwylir y bydd oddeutu £67k wedi cael ei wario ar system reoli ONE erbyn diwedd y flwyddyn. Mae'r gwasanaeth yn gofyn am gael defnyddio gweddill yr arian wrth gefn i dalu am ddatblygu gwefan a siop ar-lein yn Oriol Ynys Môn sydd hefyd yn brosiect buddsoddi i arbed oherwydd mae'n debygol o gynyddu incwm.
IT / Ffwdalen 17 / Frawsnewid	Digidol yn Gyntaf / Digidol yn Awtomatig	Cyflogi Swyddog Digidol Arweiniol a Dansoddwr Gwasanaethau Digidol	£70,000 yn y flwyddyn gyntaf a £50,000 yn yr ail flwyddyn	120,000	20,000	0	20,000	0	(20,000)	Proses recriwtio wedi ei gohirio hyd oni fydd mwy o gynnydd wedi'i wneud ar y prosiectau CMS a CRM er mwyn gwneud y swydd yn hyfyw
Gwarchod y Cyhoedd	Gwell Cysylltedd Digidol yn y Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd	Gweithredu system yn seiliedig ar y cwmwl i gofnodi ymweliadau archwilio. Mae'r feddalwedd yn ddatrysiad Cymru gyfan sydd wedi cael ei chaffael drwy gytundeb fframwaith a gefnogir gan 19 o'r 22 gyngor yng Nghymru	£10,000 y flwyddyn am 4.5 blynedd	45,000	70,000	0	70,000	0	(70,000)	Dim gwariant hyd yma ond mae'r cynllun yn debygol o fynd rhagddo yn rhan olaf y flwyddyn. Bydd angen cario unrhyw danwariant drosodd i 2018/19.
Cyfanswm				982,800	828,009	193,775	634,234	540,851	(287,158)	

Adolygiad o Arbedion Effeithlonrwydd 2017/18

Tudalen 18

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Arbedion Cyllidebol 2017/18 £'000	Yn gyraeddadwy yn 2017/18 £'000	Dim yn gyraeddadwy o bosib yn 2017/18 £'000	Dim yn gyraeddadwy o gwbl £'000	Sylwadau
Dysgu Gydol Oes	610	441	169	0	Yn seiliedig ar nifer yr oriau glanhau a ddarperir gan yr adran Eiddo, dylid sicrhau £474k o'r arbediad yn y dyfodol a bydd gweddill yr arbediad yn cael ei dynnu o'r Gyllideb a Ddatganolwyd i'r Ysgolion fel toriad cyffredinol. Mae'r drefn i newid oriau gweithio'r glanhawyr wedi cymryd mwy o amser na'r disgwyl gan arwain at orwariant yn 2017/18, a gaiff ei gyllido o'r arian wrth gefn. Ni fydd modd cyflawni £40k o'r arbedion oherwydd nid yw'r Cyngor hyd yma wedi gallu trosglwyddo Melin Llynonn. Fodd bynnag, caiff hun ei liniaru oherwydd y gwnaed mwy o incwm mewn safleoedd treftadaeth eraill ac amgueddfeydd. Ni fydd modd cyflawni'r £13k sy'n gysylltiedig â dwyn y brydles yn Ynys Lawd i ben. Er bod y brydles wedi dod i ben, cafwyd costau i glirio'r safle, fodd bynnag, costau unwaith ac am byth yw'r rhain.
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	187	179	8	0	Mae oriau glanhau yn y tair canolfan hamdden bellach wedi cael eu gostwng o 55 i 30 yr wythnos ers Tachwedd 2017, fodd bynnag, rhagwelir diffyg o £3k o'r arbediad o £10k a gynigiwyd ar gyfer 2018/19. Mae gwaith i sicrhau'r arbediad o £5k ar allanoli caffï y ganolfan hamdden yn parhau i fynd rhagddo gydag Eiddo a bydd proses Gaffael yn cael ei chynnal ym mis Chwefror i geisio dod o hyd i ddarparwyr arall rwan bod y caffï wedi cau. Mae cynnydd o ran gwerthiannau'r peiriannau fendio ond ni fydd yn ddigon i gwrdd â'r gorwariant.
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	339	273	66	0	Rhagwelir na fydd modd cyflawni £6k o arbedion ar y contract gwastraff cyffredinol, fodd bynnag, mae'r gwasanaeth yn rhagweld tanwariant. Nid yw'r gwasanaeth ond yn debygol o gyflawni £16k o'r targed o £26k yn sgil allanoli toiledau cyhoeddus oherwydd diddordeb cyfyngedig gan drydydd partiön. Ni wyddys beth fydd yn cael ei gyflawni yn erbyn y £50k ar gyfer y Contract Cynnal a Chadw Priffyrdd oherwydd mae'n dibynnu ar y tywydd dros fisoedd y gaeaf.
Gwasanaethau Oedolion	559	529	30	0	Ni fydd yr arbedion y bwriedir eu gwneud drwy newidiadau i'r ddarpariaeth arlwyio mewn cartrefi gofal preswyl yn cael eu gweithredu tan Ch3 a Ch4, fodd bynnag, bydd modd gwneud yr arbedion o linellau cyllidebol eraill a bydd modd eu cyflawni o 2018/19 ymlaen.

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Arbedion Cyllidebol 2017/18 £'000	Yn gyraeddadwy yn 2017/18 £'000	Dim yn gyraeddadwy o bosib yn 2017/18 £'000	Dim yn gyraeddadwy o gwbl £'000	Sylwadau
Tai	41	16	25	0	Bu rhywfaint o oedi gyda'r adolygiad o berfformiad ynni, mae un swyddog wedi cychwyn y gwaith ac wedi cwblhau 60 o adolygiadau ond nid yw'r ail swyddog wedi cychwyn y gwaith eto, felly bydd angen addasu'r targed i 85 gan arwain at ddiffyg o £15k yn yr arbedion. Ychydig o gyfleon gafodd y swyddog tai gwag i gynhyrchu incwm o ffioedd drwy ail eiddo ac, o'r herwydd, mae'n annhebygol y bydd modd cyflawni'r arbedion o £10k eleni yn unol â'r disgwyliad.
Trawsnewid	79	79	0	0	Disgwylir y bydd modd cyflawni'r holl arbedion o 2017/18.
Busnes y Cyngor	18	18	0	0	Disgwylir y bydd modd cyflawni'r holl arbedion o 2017/18.
Adnoddau	121	111	10		Newydd ddechrau rhoi mynediad i'r ysgolion i'r cyfleuster Amdanafi, felly, mae slipiau cyflog yn parhau i gael eu hargraffu. Mae tueddiadau presennol yn awgrymu na fydd modd cyflawni oddeutu £10k o arbedion.
Cyfanswm	1,954	1,646	308	0	

COSTAU ASIANTAETH EBRILL - RHAGFYR 2017

	£	Ariannwyd O	Pwrpas
Economaidd ac Adfywio	12,059.48	Cyllideb staffio nad oedd wedi ei defnyddio	Cwrdd â thargedau archwilio statudol
Gwastraff	948.68	Cyllideb Refeniw	Cefnogaeth gweinyddol yn yr Adran Wastraff oherwydd salwch yn yr adain
	67,691.50	Cyllideb Refeniw	Gweithgareddau ar Safle Allanol / Gwaeledd Tymor Hir / Ymddeoliad Staff. Staff ddim ar gael drwy Fatics yr Uned AD.
	104,254.55	Cyllid Grant	Gweithredwyr Safle eu hangen oherwydd prinder staff contract i ymgymryd â gwaith ychwanegol a oedd yn gysylltiedig gyda chyflwyno'r casgliadau gwastraff pob tair wythnos a'r casgliad ychwanegol o ddeunydd ar gyfer ei ailgylchu. Staff ddim ar gael drwy Fatics yr Uned AD.
	13,713.95	Cyllid Grant	Tasgau ychwanegol (codi sbwriel) yr oedd angen eu cyflawni yn y tymor byr yn ystod cyfnod yr haf rhwng Ebrill a chanol mis Hydref. Staff ddim ar gael drwy Fatics yr Uned AD.
	186,608.68		
Gwasanaethau Plant	137,706.89	Cyllideb graidd, cyllideb staffio nad oedd wedi ei defnyddio ac arian wrth gefn a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith	Llenwi swyddi gwag yn ystod yr ailstrwythuro
	2,734.40	Cyllideb graidd, cyllideb staffio nad oedd wedi ei defnyddio ac arian wrth gefn a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith	Darn o waith penodol
	407,324.17	Cyllideb graidd, cyllideb staffio nad oedd wedi ei defnyddio ac arian wrth gefn a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith	Llenwi swyddi gwag yn ystod yr ailstrwythuro
	33,622.20	Cyllideb graidd, cyllideb staffio nad oedd wedi ei defnyddio ac arian wrth gefn a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith	Llenwi swyddi gwag yn ystod yr ailstrwythuro
	6,606.75	Arian Wrth Gefn ar gyfer Trothwy gofal	Darparu gwasanaeth hyd oni fyddai'r swyddi gwag yn cael eu llenwi
	587,994.41		

	£	Ariannwyd O	Pwrpas
Trawsnewid	14,636.18	Cyllideb Graidd	Salwch a Swydd Wag
Adnoddau	4,615.00	Cyllideb Staffio	Salwch Staff
	53,202.35	Cyllideb Graidd	Prosiect Northgate
	47,030.00	Cyllideb Graidd Benodol	Adennill dyledion hanesyddol nad oeddynt wedi eu casglu
	15,704.00	Cyllideb Graidd Benodol	Daethpwyd â staff Asiantaeth i mewn i gwblhau ac ymateb i ymholiadau gan archwilydd allanol ynghylch Archwiliad Cymhorthdal 2015/16 ac i gynhyrchu adroddiad ar brosesau ac adennill Gordaliadau Budd-dal Tai.
	29,063.00	Cyllideb Staffio nad oedd wedi ei defnyddio	Llenwi swyddi gwag dan y strwythur newydd hyd oni fyddai proses recriwtio'n cael ei chynnal.
	149,614.35		
Cyfanswm	950,913.10		

Gwybodaeth ynghylch Monitro Ymgynghorwyr 2017/18

	Swm yn Ch3	Parhaus er mwyn darparu sgiliau penodol nad oes angen swydd barhaol ar eu cyfer	Maint y Gwaith	Gwaith penodol / prosiect unwaith ac am byth	Ffynhonnell Gyllido (Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb Staffio sydd heb ei defnyddio / Grantiau / Cyfraniad Allanol)	Disgrifiad o'r gwaith a wnaed
	£					
Swm a wariwyd ar ymgynghorwyr yn Ch1 a Ch2	907,651					
Addysg Ganolog	11,550	✓			Craidd	Darparu hyfforddiant a chyngor a datblygu polisi ar gyfer Diogelu, cyngor iechyd a diogelwch a monitro presenoldeb staff ym mhob ysgol.
Cyfanswm ar gyfer Addysg Ganolog	11,550					
Diwylliant	398	✓			Craidd	Dosbarth Bywluniadu
	375	✓			Craidd	Ysgrifennu a pherfformio Sioe Nadolig
	1,500	✓			Craidd	Cynorthwy-ydd Criw Celf
	329	✓			Craidd	Tiwtor ar gyfer gweithdy celf
Cyfanswm ar gyfer Diwylliant	2,602					
Economaidd ac Adfywio	2,476			✓	Craidd	Ymchwil strategol ar gyfer 400 o gyfweiliadau
	5,062	✓			Allanol (CPC)	Cymorth ar gyfer gwaith Economaidd-gymdeithasol
	20,634	✓			Allanol (CPC)	Tîm Craidd Cynllunio Archeolegol
	8,155	✓			Allanol (CPC)	Ffioedd Proffesiynol
	9,506	✓			Allanol (CPC)	TCPA ar gyfer Paratoi a Chlirio'r Safle
	51,476	✓			Allanol (CPC)	Darparu Cyngor Strategol ar Brosiect Wylfa Newydd
	1,067	✓			Allanol (CPC)	Gwasanaeth Cynnal Blynnyddol Onesys
	18,403	✓			Allanol (CPC)	Cymorth Tirlunio
	4,619	✓			Allanol (CPC)	Astudiaeth Canolfannau Hamdden Ynys Môn
	2,000	✓			Allanol (CPC)	Effeithiau Economaidd-gymdeithasol a chamau lliniaru

	Swm yn Ch3	Parhaus er mwyn darparu sgiliau penodol nad oes angen swydd barhaol ar eu cyfer	Maint y Gwaith	Gwaith penodol / prosiect unwaith ac am byth	Ffynhonnell Gyllido (Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb Staffio sydd heb ei defnyddio / Grantiau / Cyfraniad Allanol)	Disgrifiad o'r gwaith a wnaed
	8,230	✓			Allanol (CPC)	Gwasanaethau Ymgynghori
	9,904	✓			Allanol (CPC)	Astudiaethau o ganfyddiadau ymwelwyr
	49	✓			Allanol (CPC)	Anfoneb Taliadau'n unig
	72,734	✓			Allanol (CPC)	Ffioedd Proffesiynol - DCO
	26,691	✓			Allanol (CPC)	Diweddariad SPG 2016
	51,843	✓			Allanol (CPC)	Adolygiad o'r DCO drafft
	1,375	✓			Allanol (CPC)	Grid Cenedlaethol – Tracio Materion
	44,510	✓			Allanol (CPC)	Prosiect Cysylltiadau Gogledd Cymru
	533	✓			Allanol (CPC)	Gwasanaeth Cynnal Onesys
	675	✓			Allanol (CPC)	Cyngor Strategol
	1,012	✓			Allanol (CPC)	Prosiectau Cysylltiadau Grid Cenedlaethol
	400			✓	Allanol (CPC)	Astudiaethau, dogfennau a chais cynllunio amlinellol
	20,819			✓	Allanol (CPC)	Cais cynllunio amlinellol ar gyfer hen safle PEBOC
	928	✓			Craidd	Gwaith a Gwasanaethau Peirianeg
	754	✓			Craidd	Archwiliadau Milfeddygol
	1,628	✓			Grant	Gwaith ychwanegol yng Nghraig y Don Amlwch
	2,445			✓	Grant	Cynnal Asesiad Rhan 2A
	30			✓	Craidd	Tâl Isafswm defnydd ar gyfer gwiriadau sgorio credyd
	2,059	✓			Craidd	Samplu Bwyd
	3,000	✓			Craidd	Cyfraniad tuag at y Dadansoddydd Intel Rhanbarthol
	800			✓	Craidd	Seremoni Gwobrau Gwynedd a Môn
	3,823			✓	Craidd	Gwaith Dichonoldeb yng Nghanolfan Hamdden Plas Arthur
	850			✓	Craidd	2 x i fynychu cwrs ar gyfer hyfforddwyr campfa lefel 2
	1,085	✓			Allanol (Chwaraeon Cymru - LAPA)	Darparu cwrs CSLA lefel 2
	379,572					

	Swm yn Ch3	Parhaus er mwyn darparu sgiliau penodol nad oes angen swydd barhaol ar eu cyfer	Maint y Gwaith	Gwaith penodol / prosiect unwaith ac am byth	Ffynhonnell Gyllido (Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb Staffio sydd heb ei defnyddio / Grantiau / Cyfraniad Allanol)	Disgrifiad o'r gwaith a wnaed
Priffyrdd	794	✓			Craidd	Amser staff – casglu Data o Bell Ynys Môn
	500	✓	✓		Grant	Gwasanaeth Ysgrifenyddol Fforwm Mynediad Lleol
	637	✓		✓	Craidd	Amser Staff ar Gontract Fframwaith Cynnal a Chadw Ynys Môn
	1,780	✓		✓	Craidd	Mynediad i 'Meteoproup Forecasters'
	3,711					
Ysgolion	4,200			✓	Craidd	Cefnogaeth i'r ysgol am 2 diwrnod yr wythnos
	6,000			✓	Craidd	Cefnogaeth Cyn-arolwg
	10,200					
Gwastraff	66,833	✓			Cyllideb Graidd – Hunan-gyllido	Ffioedd am reoli Rhybuddion Dirwy Sefydlog
	127	✓			Craidd	Ffi Mesur a Setlo
	78	✓			Craidd	'DuoS Offtake' yn unig
	2,390	✓			Craidd	Cymorth Technegol mewn perthynas â Nwy o Safle Tirlenwi Gwastraff
	750	✓			Craidd	Monitro Nwy o gwmpas y Safle
	8,142	✓			Craidd	Camau gweithredu i gydymffurfio gyda Thrwydded Safle
	10,038	✓			Craidd	Adroddiad CQA a Rheoli Prosiect mewn perthynas â'r gwaith
	3,324	✓			Craidd	Rheoli Safle Tirlenwi
	600	✓			Cyfraniad Allanol a Grant	Gwaith ymgynghori ym Mhenhesgyn
Cyfanswm ar gyfer Gwastraff	92,282					

	Swm yn Ch3	Parhaus er mwyn darparu sgiliau penodol nad oes angen swydd barhaol ar eu cyfer	Maint y Gwaith	Gwaith penodol / prosiect unwaith ac am byth	Ffynhonnell Gyllido (Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb Staffio sydd heb ei defnyddio / Grantiau / Cyfraniad Allanol)	Disgrifiad o'r gwaith a wnaed
CRT	1,500			✓	CRT Craidd	Darparu cyngor a chefnogaeth ar gyfer y prosiect
	5,542			✓	CRT Craidd	Gwasanaeth ymgynghorwyr ar y safle
	7,400			✓	Grant	Taliad Tai Fforddiadwy
	3,209			✓	CRT Craidd	Cyngor ar y Strategaeth Rheoli Asedau
	1,511			✓	CRT Craidd	Gwasanaeth peirianeg mewn perthynas â Chlwb Cymdeithasol Biwmares
	5,875			✓	CRT Craidd	Gwella llif gwaith KSI Keystone a thasgau cysylltiedig
	1,800			✓	CRT Craidd	Gwasanaethau ymgynghorwyr
	26,836					
Gwasanaethau Plant	300			✓	Cyllideb staffio na chafodd ei defnyddio ac arian wrth gefn a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith	Cymorth ymgynghorwyr ar gyfer ymgyrch recriwtio
	189			✓	Cyllideb graidd	Polisi adborth a holiaduron – A ddylai hwn fod yn asiantaeth?
	2,394			✓	Arian Wrth Gefn	Sefydlu'r Tîm Trothwy Gofal gyda'r nod o ostwng nifer y plant sy'n derbyn gofal
	2,040					
	261		✓		Cyllideb Graidd	Gwaith Cyfieithu
	590		✓		Cyllideb staffio na chafodd ei defnyddio ac arian wrth gefn a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith	Cadeirio ac Adolygu Achosion Amddiffyn Plant
	45		✓	✓	Cyllideb Graidd	Dehongli Galwadau Ffôn
	6,011		✓	✓	Cyllideb Graidd	Adolygiad Rheoli
	427		✓		Cyllideb Graidd	Cyfieithu Ysgrifenedig
	12,255					

	Swm yn Ch3	Parhaus er mwyn darparu sgiliau penodol nad oes angen swydd barhaol ar eu cyfer	Maint y Gwaith	Gwaith penodol / prosiect unwaith ac am byth	Ffynhonnell Gyllido (Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb Staffio sydd heb ei defnyddio / Grantiau / Cyfraniad Allanol)	Disgrifiad o'r gwaith a wnaed
Trawsnewid	1,831			✓	Cyllideb Graidd Benodol	Cymorth CISCO
	1,325			✓	Cyllideb Graidd Benodol	Gosod ac ymgynghoriaeth
	1,375			✓	Cyllideb Graidd Benodol	Cyflenwi 'air-ride' penodol
	1,700			✓	Cyllideb Graidd Benodol	Diwrnodau ymgynghoriaeth 'Call off'
	4,250			✓	Cyllideb Graidd Benodol	Ymgynghori ar symud iManage yn llawn i SQL
	3,684			✓	Grant	Asesiadau gweithwyr cymdeithasol
	14,165					
Busnes y Cyngor	18,639	Na	Llenwi swydd amser llawn	Llywodraethu Corfforaethol	Gorwariant ar y Gyllideb	Absenoldeb Mamolaeth
	58,809	Na	Llenwi 2 swydd amser llawn	Pridiannau Tir x 1; Contractau x1	Gorwariant ar y Gyllideb	Gwasanaethau proffesiynol: (Pridiannau Tir) a (Contractau)
	984	Ydi	Hyfforddiant diweddarau ar reoli achosion	Unwaith ac am byth	Cyllideb Graidd	Hyfforddiant diweddarau ar reoli achosion
	78,432					

	Swm yn Ch3	Parhaus er mwyn darparu sgiliau penodol nad oes angen swydd barhaol ar eu cyfer	Maint y Gwaith	Gwaith penodol / prosiect unwaith ac am byth	Ffynhonnell Gyllido (Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb Staffio sydd heb ei defnyddio / Grantiau / Cyfraniad Allanol)	Disgrifiad o'r gwaith a wnaed
Adnoddau	1,788	✓			Cyllideb Staffio	Rheoli Archwilio Mewnol
	1,500	✓			Cyllideb Craidd	Ymgynghorwyr TAW
	6,925	✓			Cyllideb Craidd	Contract Capita
	1,075			✓	Cyllideb Craidd	Gwaith ar hawliadau tâl cyfartal
	400			✓	Cyllideb Craidd	Ymgynghorwyr ar gyfer system Civica
	80,000			✓	Cyllideb Craidd – Cyllideb MRP	Adolygiad MRP
	1,050			✓	Cyllideb Craidd	Ffeiliau LGPS
	1,215			✓	Cyllideb Craidd	Ymgynghorwyr
	1,750			✓	Cyllideb Craidd	Symud Data
	14,400			✓	Cyllideb Craidd	Ymgynghorwyr ar gyfer y Prosiect AD/Cyflogres
	4,028			✓	Cyllideb Craidd	Costau rheoli prosiect EDMS
	114,131					
Cyfanswm Ch3	745, 736					
Cyfanswm Ebrill i Ragfyr 2017	1,653,388					

CRYNODEB O'R GWARIANT AR YMGYNGHORWYR CH1 I CH3				
	Ch1	Ch2	Ch3	Cyfanswm hyd yma
Addysg Ganolog	7,445	15,457	11,550	34,452
Diwylliant	4,720	1,519	2,602	8,842
Economaidd ac Adfywio	140,283	357,801	379,573	877,658
Priffyrdd	237	9,290	3,711	13,239
Ysgolion	2,100	5,575	10,200	17,875
Gwastraff	7,577	76,012	92,282	175,871
CRT	11,416	16,801	26,836	55,054
Gwasanaethau Plant	11,969	15,408	12,255	39,633
Trawsnewid	15,881	10,963	14,165	41,009
Busnes y Cyngor	56,207	81,401	78,432	216,041
Adnoddau	52,936	6,647	114,131	173,715
Cyfanswm	310,775	596,875	745,737	1,653,388

CYNGOR SIR YNYS MÔN		
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH	
DYDDIAD:	19 CHWEFROR 2018	
PWNC:	ADRODDIAD MONITRO'R GYLLIDEB – CHWARTER 3 2017/18 - CYFALAF	
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD J GRIFFITH	
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES (EST 2601)	
AWDUR YR ADRODDIAD: RHIF FFÔN: E-BOST:	GARETH ROBERTS 01248 752675 GarethRoberts@ynysmon.gov.uk	
AELODAU LLEOL:	Amherthnasol	
A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau		
<ul style="list-style-type: none"> Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn nodi'r gwariant a'r derbyniadau yn ystod chwarter 3 yn erbyn y gyllideb gyfalaf ar gyfer 2017/18. 		
B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Amherthnasol		
C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
<ul style="list-style-type: none"> Mae'r adroddiad hwn yn amlinellu perfformiad ariannol y Gyllideb Gyfalaf ar gyfer trydydd chwarter y flwyddyn ariannol Mae monitro'r gyllideb yn swyddogaeth a ddirprwywyd i'r Pwyllgor Gwaith 		
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Gosod y Gyllideb Gyfalaf flynyddol.		
DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA)(mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151(mandadol)	Amherthnasol – adroddiad gan y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	
E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdlodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

Atodiad A - Adroddiad Monitro'r Gyllideb Gyfalaf - Chwarter 3 2017/18

Atodiad B - Crynodeb o Wariant ar Brosiectau Cyfalaf hyd yma yn erbyn y Gyllideb Gyfalaf a'r Gwariant a ragwelir erbyn Diwedd y Flwyddyn

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

- Cyllideb Gyfalaf 2017/18, fel yr argymhellwyd gan y Cyngor llawn ar 28 Chwefror 2017;
- Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2017/18 a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn ar 28 Chwefror 2017;
- Adroddiad Canlyniadau Cyfalaf 2016/17, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor hwn ar 12 Mehefin 2017;
- Adroddiad Monitro'r Gyllideb Gyfalaf - Chwarter 1 2017/18 fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor hwn ar 18 Medi 2017; ac
- Adroddiad Monitro'r Gyllideb Gyfalaf - Chwarter 2 2017/18 fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor hwn ar 27 Tachwedd 2017.

1. RHAGARWEINIAD

- 1.1 Mae'r adroddiad canlynol yn nodi'r sefyllfa mewn perthynas â'r Gyllideb Gyfalaf fel yr oedd yn chwarter 3 y flwyddyn ariannol ac yn caniatáu i Aelodau nodi'r cynnydd o ran Gwariant Cyfalaf a Derbyniadau Cyfalaf yn erbyn y Gyllideb Gyfalaf.
- 1.2 Ym mis Mawrth 2017, cymeradwyodd y Cyngor Raglen Gyfalaf o £27.630m am 2017/18 ar gyfer gwasanaethau nad ydynt yn ymwneud â thai, ynghyd â Rhaglen Gyfalaf o £12.873m ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai. Yn ychwanegol, ym mis Mehefin 2017, caniatodd y Cyngor i lithriad cyfalaf o £4.677m gael ei ddwyn ymlaen o 2016/17 a dygwyd llithriad o £1.758m drosodd hefyd o raglen ysgolion yr 21ain ganrif. Ers gosod y gyllideb, mae cynlluniau eraill wedi cael eu hychwanegu at y rhaglen ac mae'r rhan fwyaf ohonynt yn cael eu hariannu gan grantiau ac yn werth £ 2.552m i gyd. Mae'r swm hwn yn cynnwys cynlluniau grant megis Grant Diogelwch ar y Ffyrdd o £ 0.163m a grant MALD o £ 0.115m ar gyfer Oriel Ynys Môn. Yn olaf, mae'r Awdurdod hefyd wedi derbyn Cyfarwyddyd Cyfalafu ar gyfer Tâl Cyfartal – cyfanswm o £2.566m, sy'n dod â chyfanswm y gyllideb Gyfalaf ar gyfer 2017/18 i £52.056m.

2. CYNNYDD AR WARIANT 2017/18

- 2.1 Isod, mae tabl sy'n crynhoi'r gwariant cyfalaf hyd at 31 Rhagfyr 2017, y gyllideb a broffiliwyd hyd at 31 Rhagfyr 2017 a'r modd y bwriedir cyllido'r Rhaglen Gyfalaf yn 2017/18:-

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol £'000	Cyllideb a Broffiliwyd £'000	Gwariant Gwirioneddol £'000	Gwariant wedi ei Ymrwymo £'000	Cyfanswm Gwariant £'000	% y Gyllideb a Broffiliwyd sydd wedi ei gwario	% y Gyllideb Flynyddol sydd wedi ei gwario
Cronfa Gyffredinol Tai	2,577	804	590	6	595	74	23
CRT Tai	12,873	7,410	6,636	605	7,240	98	56
Dysgu Gydol Oes	9,602	5,277	5,384	247	5,631	107	59
Economaidd ac Adfywio	8,907	324	212	2	214	66	2
Priffyrdd	11,440	4,111	3,285	165	3,450	84	30
Rheoli Gwastraff	172	66	66	-	66	100	39
Eiddo	507	507	450	0	450	89	89
Trawsnewid	655	504	441	95	535	106	82
Adnoddau	2,566	1,765	1,765	-	1,765	100	69
Cynllunio	982	770	769	-	769	100	78
Gwasanaethau Oedolion	1,776	380	187	93	280	74	16
Cyfanswm	52,056	21,918	19,784	1,212	20,996	96	40
Ariannwyd gan:							
Grant Cyfalaf	24,273						
Derbyniadau Cyfalaf	2,866						
Benthycia gyda Chefnogaeth	3,509						
Benthycia Di-gefnogaeth	8,868						
Cyfraniad Refeniw	10,208						
Arian Wrth Gefn	769						
Benthyciad	1,001						
Tanwariant o 2016/17	564						
Cyfanswm Cyllido	52,056						

- 2.2 Roedd 96% o'r gyllideb a broffiliwyd ar gyfer y Gronfa Gyffredinol wedi ei wario hyd at ddiwedd yr trydydd chwarter, ond dim ond 40% o'r gyllideb flynyddol a wariwyd hyd yma. Y rheswm am hyn yw bod yr arian ar gyfer rhai o'r cynlluniau cyfalaf yn cael ei wario tuag at ddiwedd y flwyddyn ariannol neu oherwydd nad yw'r cynlluniau yn mynd i gael eu cwblhau yn y flwyddyn ariannol hon mwyach. Mae gwaith ar rai Cynlluniau Cyfalaf wedi cychwyn ers tro, a gwariwyd y rhan fwyaf o'r gyllideb a broffiliwyd ar gyfer chwarter 3, sef cynlluniau megis Ysgol Cybi ac Ysgol Rhyd y Llan. Gellir gweld y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2017/18 a'i phroffil yn Atodiad B i'r adroddiad hwn. Mae yna nifer o gynlluniau Grantiau Cyfalaf yn 2017/18 ac mae diweddariad arnynt yn adran 3.1 yr adroddiad hwn.

2.3 Mae'r Cyfrif Refeniw Tai ar broffil ar hyn o bryd, a gwariwyd 98% o'r gyllideb a broffiliwyd hyd at ddiwedd y trydydd chwarter, ond dim ond 56% o'r gyllideb flynyddol. Ar hyn o bryd, amcangyfrifir y bydd 79% o'r gyllideb wedi ei wario erbyn diwedd y flwyddyn ariannol ac y bydd yr arian sy'n weddill yn cael ei ddwyn ymlaen i 2018/19. Yn ystod Chwarter 3, dyfarnwyd contractau ar gyfer yr holl gontractau gwaith cynnal a chadw traddodiadol a gynlluniwyd ar gyfer 2017/18. Mae'r tendrau hyn wedi ymrwymo'r gyllideb cynnal a chadw yn llawn ar gyfer gwaith a raglennwyd. Mae'r gwaith, ynghyd â'r gwariant, yn mynd rhagddo. Yn ogystal, yn ystod Chwarter 3 cwblhawyd dau gontract Adnewyddu Boeleri Gwres Canolog a chaffaelwyd trydydd contract, a'r olaf ar gyfer 2017/18.

2.4 Yn ystod 2016/17, cwblhawyd y rhaglen ar gyfer gwella mân-ddaliadau a ariannwyd o'r derbyniadau cyfalaf yn sgil gwerthu mân-ddaliadau ac incwm o'r rhenti. 'Roedd y gwagedd ar ddiwedd y flwyddyn yn £0.307m, sydd wedi cael ei glustnodi'n benodol ar gyfer gwaith cyfalaf pellach yn 2017/18. Fodd bynnag, rhagwelir ar hyn o bryd y bydd y rhaglen yn gwario £0.504m yn ystod y flwyddyn ariannol hon, sef gorwariant o £0.197m. Ariennir y gorwariant hwn o o'r mân-ddaliadau y cynlluniwyd i'w gwerthu yn unol â'r Cynllun Rheoli Asedau Mân-ddaliadau.

3. CYLLID

3.1 Grantiau Cyfalaf

3.1.1 Mae nifer o gynlluniau Grant Cyfalaf yn y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2017/18 ac mae'r rhan fwyaf ohonynt wedi cychwyn ac yn symud ymlaen. Rhoddir diweddariad byr ar y cynlluniau isod: -

- Neuadd y Farchnad - Cwblhawyd contractau ar gyfer Cam 1 ar 12 Ionawr 2018. Cymeradwywyd arian Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop (ERDF) ar yr amod bod Llywodraeth Cymru'n cymeradwyo'r costau tendr a'r broses ar gyfer Cam 2. Mae'r Cyngor wedi derbyn tendrau ar gyfer Cam 2 ac maent yn uwch na'r gyllideb. Mae gwaith yn parhau gyda'r Syrfewr ar contractwr dewisol i ddarganfod os oes modd gwneud unrhyw arbediad.
- Ffordd Gyswllt Llangefni - Cwblhawyd y gwaith ar Ran 4 ym mis Rhagfyr 2017. Yn ystod Chwarter 3, hawliwyd y cyfan o'r gwariant yn erbyn y grant ac eithrio swm bach ar gyfer tir ar gyfer gwaith tirlunio yn Rhan 1. Dyfarnwyd y tendr adeiladu ar gyfer Rhan 3 ym mis Tachwedd a dechreuodd y gwaith ar y safle ym mis Rhagfyr 2017. Bwriedir cwblhau'r gwaith yn Ionawr 2019. Mae archebion ymlaen llaw ar gyfer ymgwymerwyr statudol ar Ran 3 yn cael sylw ar hyn o bryd.
- Isadeiledd Strategol Llangefni - Cyhoeddwyd Gwahoddiad i Dendro am y contract adeiladu ym mis Hydref. Dyfarnwyd y contract a rhagwelir y bydd y gwaith yn dechrau ar ddiwedd Chwefror 2018. Bydd y cynllun yn cynnwys adeiladu unedau diwydiannol newydd ar hen safle Hyfforddiant Môn ac estyniad swyddfa yn y Ganolfan Fusnes y bydd modd ei osod.
- Morglawdd Caergybi - bydd y gwaith ar y comisiwn cychwynnol yn cael ei gwblhau yn yr Hydref. Mae'r cyllid ar gyfer y cam ymgynghori eleni yn cael ei ddarparu gan Stena Port.

- Ysgolion yr 21ain Ganrif - Cafodd y cyfan o'r cyllid ar gyfer Ysgol Cybi ac Ysgol Rhyd y Llan ei dynnu i lawr fel rhan o'r rhaglen ysgolion yr 21ain ganrif yn 2016/17. Felly, bydd y gwaith sydd ar ôl i'w wneud ar y ddwy ysgol yn ystod 2017/18 yn cael ei ariannu trwy fenthycia a thrwy ddefnyddio adnoddau'r Cyngor fel rhan o gyfraniad 50% y Cyngor tuag at y prosiect. Mae costau prosiect ar wahanol gynlluniau yn parhau i amrywio ond mae'r gost gyffredinol ar gyfer Band A yn parhau i fod o fewn y gyllideb a gymeradwywyd. Mae gwaith wedi cychwyn ar adeiladu Ysgol Santes Dwynwen. Mae'r gwaith atgyweirio ar Ysgol Parc y Bont ac Ysgol Brynsiencyn wedi hen gychwyn. Yr arian a geir gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2017/18 yw £2.302m ac mae £1.9m ohono ar ffurf Grant Cyfalaf, a rhaid ei wario erbyn diwedd mis Mawrth neu bydd y Cyngor yn ei golli. Erbyn diwedd chwarter 3, mae £1.749m wedi cael ei hawlio yn erbyn y grant, sy'n golygu y bydd angen gwario o leiaf £0.151m pellach yn chwarter 4.
- Cyfalaf ar gyfer Cynllun Diogelwch y Ffyrdd - Mae'r cynllun hwn yn cynnwys gwaith cyfalaf ar y B5110 o Langefni i Farianglas. Mae gwaith wedi symud ymlaen ar y cynllun hwn yn ystod Chwarter 3 a gwariwyd 79% o'r gyllideb flynyddol. Ni ragwelir unrhyw broblemau gyda'r cynllun Grant Cyfalaf hwn.
- Grant MALD Oriol Ynys Môn - Mae disgwyl cwblhau gwaith ar adnewyddu toiledau, goleuadau, drws ffrynt a lloriau newydd yn Chwarter 4. Yn ogystal, cychwynnir a chwblheir gwaith tirlunio yn ystod y chwarter. Er mwyn gwneud defnydd llawn o'r grant rhaid gwario'r arian a hawlio'r grant erbyn 9 Mawrth 2018. Defnyddiwyd cyfran o'r grant MALD fel cyllid cyfatebol i sicrhau grant ychwanegol ar gyfer gwaith pellach ar yr Oriol, gwelliannau i Nant y Pandy a llwybr Lôn Las 566.

3.1.2 Mae yna gynlluniau yn y Rhaglen Gyfalaf nad ydynt wedi cychwyn eto, neu sy'n disgwyl i gael eu cymeradwyo gan y cyrff fydd yn darparu'r cyllid. Rhoddir diweddariad cryno ar y cynlluniau isod:-

- Cynllun Lliniaru Llifogydd Biwmares – Mae Llywodraeth Cymru wedi dyrannu cyllid ar gyfer cynllun Lliniaru Llifogydd Biwmares yn ei rhaglen ar gyfer y flwyddyn ariannol hon. Fodd bynnag, i gael cynnig ffurfiol bydd rhaid i'r Awdurdod gyflwyno cais a chael cymeradwyaeth ar gyfer Adroddiad Gwerthuso Prosiect diwygiedig sy'n gorfod cynnwys canlyniadau ymarfer ymgynghori cyhoeddus a manylion terfynol ynghylch dyluniad y cynllun. Ar y gorau, efallai y bydd rhywfaint o arian yn cael ei wario yn ystod y flwyddyn ariannol hon a mwy yn y flwyddyn nesaf. Ar y gwaethaf, efallai y bydd y gwaith yn cael ei ddal yn ôl a gallai hynny olygu colli'r grant.
- Cynllun Lliniaru Llifogydd ym Mentraeth – Mae'r gwaith hwn wrthi'n cael ei ddylunio ar hyn o bryd ac, os bydd y trafodaethau ynghylch y tir a'r cais am grant yn llwyddiannus, mae'n bosib y bydd y gwaith yn cychwyn haf nesaf. Mae'r cynllun ar restr 5 mlynedd Llywodraeth Cymru o gynlluniau 'sydd yn yr arfaeth' ond byddai angen grant i'r gwaith adeiladu fynd yn ei flaen. Cafwyd grant ar gyfer y gwaith dylunio.
- Isadeiledd Strategol Caergybi – Cynllun yw hwn i godi unedau diwydiannol newydd ym Mhenrhos, Caergybi a chafwyd arian o Gronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop. Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnig cyllid cyfatebol ar ffurf Menter Fasnachol ar y Cyd. Aeth adroddiad i'r Pwyllgor hwn ar 29 Ionawr 2018 yn gofyn am ganiatâd i dderbyn y cynnig.
- Porth Twristiaeth – Cyflwynwyd cais am arian o Gronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop ac mae'n cael ei hasesu ar hyn o bryd. Disgwylir y bydd penderfyniad yn cael ei wneud yn Chwarter 4.

- Priffordd Newydd i Wylfa Newydd – Ni ddisgwylir i unrhyw waith gael ei wneud yn awr yn ystod y flwyddyn ariannol hon. Bydd y gwaith ar-lein yn mynd yn ei flaen ond nid yw'n debygol o gychwyn rŵan tan o leiaf Chwarter 3 2018/19 a gellid cael ei oedi tan Chwarter 1, 2019/20 yn dibynnu ar y cynnydd a wneir i gwblhau y Gorchymynion Prynu Gorfodol angenrheidiol.
- Safle Preswyl ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr – Nid yw'r Gwasanaeth Tai yn rhagweld y bydd unrhyw wariant mewn perthynas ag adeiladu'r safle yn ystod y flwyddyn ariannol gyfredol. Yn dilyn adroddiad pellach i'r Pwyllgor Gwaith yn ystod Hydref 2017, penderfynwyd y byddai Ceisiadau Cynllunio ffurfiol yn cael eu cyflwyno ar gyfer Safle Aros Dros Dro yn Star a Safle Parhaol ym Mhenhesgyn. Cyfyngir gwariant cyfalaf yn ystod 2017/18 i ffioedd proffesiynol mewn perthynas â dyluniad y safle, comisiynu adroddiadau gan arbenigwyr ynghylch addasrwydd safle a chyflwyno ceisiadau cynllunio a'r ffioedd cysylltiedig.

3.2 Derbyniadau Cyfalaf

3.2.1 Dyma'r Derbyniadau Cyfalaf ar gyfer y flwyddyn hyd yma a'r Derbyniadau Cyfalaf y clustnodwyd cyllid ar eu cyfer:-

	Cyllideb 2017/18 £'000	Derbyniwyd hyd at 31-Rhagfyr-2017 £'000	Rhagwelwyd hyd at 31-Mar-18 £'000
Cronfa'r Cyngor:			
Mân-ddaliadau	530	189	402
Cyffredinol	2,925	2,469	2,483
Diwydiannol	275	105	125
Ysgolion	640	0	0
Ad dalu Grantiau Gwelliant	0	15	15
Cyfanswm	4,370	2,778	3,025

3.2.2 Rhagwelir y bydd y Derbyniadau Cyfalaf ar 31 Mawrth 2018 yn £3.025m yn erbyn cyllideb o £4.370m. Mae hyn i'w briodoli'n bennaf i'r ffaith na ddisgwylir y bydd dwy ysgol wedi eu gwerthu tan y flwyddyn ariannol nesaf. Cafwyd £2.778 o Dderbyniadau Cyfalaf hyd at ddiwedd Chwarter 3, sy'n cyfateb i 64% o'r gyllideb flynyddol. Mae'r gwerthiannau'n cynnwys Parc Mownt (£0.350m) a safle hen Ysgol y Graig (£1.672m). Mae'r Derbyniadau Cyfalaf a ragwelir yn cynnwys £0.213m yn sgil gwerthu gwahanol Mân-ddaliadau.

3.2.3 Nid yw'r Awdurdod wedi derbyn unrhyw dderbyniadau cyfalaf mawr ers diwedd y chwarter.

4 Y GWARIANT GWIRIONEDDOL A RAGWELIR AR GYFER 2017/18

4.1 Isod, ceir tabl yn dangos y Gwariant a ragwelir erbyn 31 Mawrth 2018, a'r cyllid diwygiedig:-

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol £'000	Gwariant a Ragamcenir £'000	Tan / Gor Wariant Rhagamcenir £'000	% Amrywiad
Cronfa Tai Gyffredinol	2,577	1,021	- 1,556	- 60
CRT Tai	12,873	10,202	- 2,671	- 21
Dysgu Gydol Oes	9,602	7,349	- 2,253	- 23
Economaidd ac Adfywio	8,907	749	- 8,158	- 92
Priffyrdd	11,440	5,858	- 5,582	- 49
Rheoli Gwastraff	172	66	- 106	- 61
Eiddo	507	705	- 198	- 39
Trawsnewid	655	610	- 45	- 7
Adnoddau	2,566	2,566	-	-
Cynllunio	982	982	-	-
Gwasanaethau Oedolion	1,776	1,811	- 35	- 2
Cyfanswm	52,057	31,919	- 20,138	- 39
Ariannwyd gan:	Cyllideb Flynyddol £'000	Cyllid Rhagamcenir £'000	Amrywiad	% Amrywiad
Grant Cyfalaf	24,274	12,038	- 12,235	- 50
Derbyniadau Cyfalaf	2,866	3,025	- 159	- 6
Benthyca gyda Chefnogaeth	3,509	1,239	- 2,270	- 65
Benthyca Di-gefnogaeth	8,868	7,078	- 1,790	- 20
Cyfraniad Refeniw	10,208	7,537	- 2,670	- 26
Arian wrth Gefn	769	-	- 769	- 100
Benthyciad	1,001	1,001	-	-
Tanwariant o 2016/17	564	-	- 564	- 100
Cyfanswm Cyllid	52,057	31,919	- 20,138	- 39

4.2 Fel y gwelir o dabl 4.1 (uchod), rhagwelir y bydd tanwariant o £20.138m ar y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2017/18 ac mae'n bosibl y bydd £17.134m o'r swm hwn yn llithro i Raglen Gyfalaf 2018/19. Bydd y cyllid ar gyfer y llithriad hwn hefyd yn llithro i 2018/19 a'r amcangyfrif cyfredol mewn perthynas â'r cyllid yw Grant Cyfalaf (£12.748m), Derbyniadau Cyfalaf (£0.715m), Benthyca gyda Chefnogaeth (£0.950m), Cyfraniad Refeniw CRT (£2.670m) ac Arian Wrth Gefn (£0.051m). Cafodd y llithriad posib hwn ei gymryd i ystyriaeth wrth lunio'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys a'r Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2018/19. Rhagwelir mai'r prif brosiectau a fydd, fe dybir, yn tanwario yw Isadeiledd Strategol Caergybi, Isadeiledd Strategol Llangefni a'r Briffordd Newydd i Wylfa Newydd, fel y gwelir yn Atodiad B. Mae'r tri chynllun yn cael eu cyllido bron yn gyfan gwbl o grantiau a dyma'r rheswm am yr amrywiad sylweddol yn y cyllid Grantiau Cyfalaf yn nhabl 4.1. Y rhesymau am y tanwariant mewn perthynas âg Isadeiledd Strategol Caergybi yw ein bod yn parhau i geisio cyllid allanol. Rhagwelir y bydd tanwariant ar Isadeiledd Strategol Llangefni oherwydd dim ond yn ddiweddar y llwyddwyd i sicrhau cyllid allanol a dim ond gwaith dylunio a thirfesur sy'n debygol o gael ei wneud yn ystod y flwyddyn ariannol hon. Nid oes disgwyl i'r Briffordd Newydd i Wylfa Newydd fynd yn ei blaen tan Hydref 2018 ar y cynharaf.

4.3 Rhagwelir y bydd y Gofyniad Cyllid Cyfalaf ar 31 Mawrth 2018 yn £137.663m, sef angen sylfaenol yr Awdurdod i fenthyca fel y gall gyllido ei Raglen Gyfalaf. Ar hyn o bryd, mae'r Awdurdod yn benthyca £111.430m yn allanol, sydd, yn ei hanfod, yn golygu bod angen i'r awdurdod gael benthyg £26.233 i gyllido Rhaglen Gyfalaf gyfredol. Os bydd y cyllid hwn yn cael ei fenthyca'n allanol, bydd yr Awdurdod yn parhau i fod o fewn ei derfynau benthyca awdurdodedig yn unol â'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys am 2017/18 (Atodiad 11).

5 Y DYFODOL

5.1 Cafodd y Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2018/19 ei hystyried gan y Pwyllgor Gwaith ar 30 Hydref 2017. Yn y strategaeth, argymhellwyd dyrannu Cyllid Cyfalaf craidd y Cyngor ar gyfer 2018/19, gan gynnwys Grant Cyfalaf Cyffredinol (£1.340m), Benthycia gyda Chefnogaeth (£2.203m) a Derbyniadau Cyfalaf (£0.500m) i gyllido'r gwaith o uwchraddio asedau cyffredol (£3.217m) ac i gyfrannu tuag at gyllido cynlluniau yr ymrwymwyd iddynt ac a ddygwyd ymlaen o 2017/18 (£0.826m). Mae'r cynlluniau y gwnaed ymrwymiad iddynt yn dod i gyfanswm o £23.4m, gyda gweddill y cyllid yn dod o grantiau allanol.

Yn ogystal, cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith ddefnyddio £250k o arian cyfalaf wrth gefn i gyllido cynlluniau Buddsoddi i Arbed llai. Gofynnwyd i Wasanaethau gyflwyno ceisiadau erbyn dydd Gwener, 12 Ionawr a chânt eu hasesu cyn i'r Pwyllgor Gwaith argymhell y gyllideb gyfalaf derfynol i'r Cyngor ym mis Chwefror 2018.

Yn ogystal, mae nifer o gynlluniau newydd posib a fyddai angen cyllid ychwanegol wedi eu cynnwys yn y Strategaeth. Mae'r cynlluniau hyn yn cynnwys peiriannau Graeanu newydd, adnewyddu cartrefi gofal i'r henoed, uwchraddio'r system ffôn newydd ac uwchraddio Offer yn y Canolfannau Hamdden. Gellid cyllido'r cynlluniau ychwanegol hyn o gronfa gyfalaf wrth gefn neu drwy fenthyciadau digefnogaeth os gall y cynllun gynhyrchu incwm/arbedion i ad-dalu'r benthyciad digefnogaeth a'r llog. Bydd y Cyngor llawn yn gwneud penderfyniad ar y cynlluniau ychwanegol hyn ym mis Chwefror 2018.

Cyfeirir yn y Strategaeth hefyd at y rhaglen ysgolion y 21ain ganrif. Caiff Band A y rhaglen ei gyllido 50% gan Lywodraeth Cymru a 50% trwy fenthycia digefnogaeth a bydd yn parhau i mewn i 2018/19 a bydd gwaith yn mynd rhagddo ar ddatblygu Ysgol Santes Dwynwen, adnewyddu Ysgol Brynsiencyn ac Ysgol Bro Llangefni.

Bydd y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) hefyd yn cael ei hystyried gan y Cyngor llawn ym mis Chwefror, gyda'r CRT yn cael ei gyllido gan Gyfraniadau Refeniw a'r Grant Gwaith Trwsio Mawr.

ATODIAD B

Crynodeb o Wariant ar Brosiectau Cyfalaf hyd yma yn erbyn y Gyllideb Gyfalaf a'r Gwariant a ragwelir erbyn Diwedd y Flwyddyn

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol (£)	Cyllideb a Broffiliwyd (£)	Gwariant Gwirioneddol (£)	Gwariant a Ymrwymwyd (£)	Cyfanswm Gwariant (£)	Amrywiad i'r Proffil (£)	% o'r Gyllideb a Broffiliwyd a Wariwyd	% o'r Gyllideb Flynyddol a Wariwyd	Gwariant a Ragamcenir (£)	Tan / Gorwariant a Ragamcenir (£)	% Amrywiad
Cronfa Dai Gyffredinol											
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	958,280	718,704	505,297	0	505,297	-213,407	70	53	750,000	-208,280	-22
Safle Preswyl ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr	1,301,000	75,000	72,864	5,804	78,668	3,668	105	6	150,000	-1,151,000	-88
Cynllun Prynu Gorfodol	200,000	0	1,209	0	1,209	1,209	0	1	4,000	-196,000	-98
Grant Enable	86,790	10,000	10,159	0	10,159	159	102	12	86,790	0	0
Tai fforddiadwy a ddygwyd ymlaen 2015/16	30,650	0	0	0	0	0	0	0	30,650	0	0
Cyfanswm	2,576,720	803,704	589,528	5,804	595,332	-208,372	74	23	1,021,440	-1,555,280	-60
CRT Tai											
Contract Gwres Canolog	600,000	450,000	362,760	0	362,760	-87,240	81	60	550,000	-50,000	-8
Contract Gwaith Cynnal a Chadw a Gynlluniwyd	4,635,000	3,476,250	3,553,140	426,372	3,979,511	503,261	114	86	5,000,000	365,000	8
Cerbydau Uned Cynnal Tai 2017/18	144,000	108,000	0	135,247	135,247	27,247	125	94	144,000	0	0
Gwaith Amgylcheddol	502,580	45,000	33,629	2,120	35,749	-9,251	79	7	60,000	-442,580	-88
Ailfodelu'r Stoc Cyfredol	693,120	519,840	273,395	0	273,395	-246,445	53	39	693,120	0	0
Prynu Eiddo Presennol	4,800,000	1,687,500	1,564,699	17,375	1,582,074	-105,426	94	33	2,250,000	-2,550,000	-53
Addasiadau Sector Cyhoeddus	350,000	262,500	254,286	22,113	276,399	13,899	105	79	350,000	0	0
Risg Tân	167,620	125,715	0	0	0	-125,715	0	0	125,000	-42,620	-25
SATC	870,280	652,710	554,353	0	554,353	-98,357	85	64	870,280	0	0
Eiddo	110,000	82,500	39,378	1,614	40,992	-41,508	50	37	160,000	50,000	45
Cyfanswmiau ar gyfer: CRT Tai	12,872,600	7,410,015	6,635,639	604,841	7,240,481	-169,534	98	56	10,202,400	-2,670,200	-21
Dysgu Gydol Oes											
Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysgol	474,620	300,000	275,109	0	275,109	-24,891	92	58	275,109	-199,511	-42
Atgyweirio Adeiladau Addysgol	500,000	500,000	289,404	0	289,404	-210,596	58	58	500,000	0	0
Ysgolion yr 21ain Ganrif - Caerdybi	1,158,000	897,241	931,534	0	931,534	34,293	104	80	1,112,012	-45,988	-4
Ysgolion yr 21ain Ganrif - Y Llannau	2,502,000	2,023,678	2,136,623	0	2,136,623	112,945	106	85	2,339,911	-162,089	-6
Ysgolion yr 21ain Ganrif - Parc y Bont	314,000	548,191	493,413	37,567	530,979	-17,212	97	169	570,926	256,926	82
Ysgolion yr 21ain Ganrif - Bro Rhosyr / Bro Aberffraw	3,591,000	789,219	1,040,657	203,109	1,243,766	454,547	158	35	1,992,725	-1,598,275	-45
Ysgolion yr 21ain Ganrif - Bro Seiriol	166,000	0	0	0	0	0	0	0	0	-166,000	-100
Ysgolion yr 21ain Ganrif - Brynsiencyn	217,000	217,000	215,155	0	215,155	-1,845	99	99	217,000	0	0
Ysgolion yr 21ain Ganrif - Llangefni	675,000	0	0	6,050	6,050	6,050	0	1	337,686	-337,314	-50
Grant Cyfalaf Dechrau'n Deg Jesse Hughes	3,900	2,000	2,016	0	2,016	16	101	52	3,900	0	0
Cyfanswm	9,601,520	5,277,329	5,383,911	246,726	5,630,637	353,308	107	59	7,349,269	-2,252,251	-23
Economaidd ac Adfywio											
Porth Twristiaeth	1,050,000	10,000	4,872	0	4,872	-5,128	49	0	4,872	-1,045,128	-100
Seilwaith Strategol Caerdybi	5,001,000	0	0	0	0	0	0	0	50,000	-4,951,000	-99
Seilwaith Strategol Llangefni	2,523,000	200,000	135,216	0	135,216	-64,784	68	5	477,216	-2,045,784	-81
Parc Morglawdd	17,050	17,050	17,050	0	17,050	0	100	100	17,050	0	0
Buddsoddi i Arbed - System Gynllunio	84,750	10,000	9,334	0	9,334	-666	93	11	84,750	0	0
Cyllid Salix - Goleuadau LED	5,190	0	0	0	0	0	0	0	0	-5,190	-100
I2S - Effeithlonrwydd Ynni yn y Canolfannau Hamdden	111,000	0	0	0	0	0	0	0	0	-111,000	-100
Grant MALD Oriol Ynys Môn 2017/18	115,370	86,528	45,319	1,773	47,092	-39,436	54	41	115,370	0	0
Cyfanswm	8,907,360	323,578	211,790	1,773	213,563	-110,014	66	2	749,257	-8,158,103	-92

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol (£)	Cyllideb a Broffiliwyd (£)	Gwariant Gwirioneddol (£)	Gwariant a Ymrwymwyd (£)	Cyfanswm Gwariant (£)	Amrywiad i'r Proffil (£)	% o'r Gyllideb a Broffiliwyd a Wariwyd	% o'r Gyllideb Flynyddol a Wariwyd	Gwariant a Ragamcenir (£)	Tan / Gorwariant a Ragamcenir (£)	% Amrywiad
Priffyrdd a Thrafnidiaeth											
Meysydd Parcio	12,920	0	0	0	0	0	0	0	12,920	0	0
Cerbydau	346,400	219,000	152,649	110,791	263,441	44,441	120	76	346,400	0	0
Menter Benthycia Darbodus y Sir	761,000	570,750	820,237	0	820,237	249,487	144	108	823,237	62,237	8
Gwaith Liniaru Llifogydd ym Miwmares (LIC)	800,000	25,000	25,958	0	25,958	958	104	3	40,000	-760,000	-95
Gwaith Liniaru Llifogydd ym Mhentraeth (LIC)	800,000	0	0	0	0	0	0	0	10,000	-790,000	-99
Lôn Newydd Wylfa Newydd	4,097,000	0	0	0	0	0	0	0	0	-4,097,000	-100
Ffordd Gyswilt Llangefni	3,414,000	2,290,000	1,287,634	53,879	1,341,512	-948,488	59	39	3,414,000	0	0
Teithio Llesol	4,000	2,000	1,485	0	1,485	-515	74	37	4,000	0	0
Grant Diogelwch Flyrdd	163,000	122,250	128,885	0	128,885	6,635	105	79	163,000	0	0
Cyllid Salix - Goleuadau Stryd	365,000	365,000	364,096	0	364,096	-904	100	100	365,000	0	0
Cyllid Salix - Goleuadau Stryd Rhan 2	636,240	477,180	461,141	0	461,141	-16,039	97	72	636,240	0	0
Morglawdd Caergybi	40,000	40,000	43,089	0	43,089	3,089	108	108	43,089	3,089	8
Cyfanswm	11,439,560	4,111,180	3,285,174	164,670	3,449,843	-661,337	84	30	5,857,885	-5,581,675	-49
Rheoli Gwastraff											
Telehandler a'r Bont Bwyso	97,000	66,410	66,410	0	66,410	0	100	68	66,410	-30,590	-32
I2S - Traeth Coch	75,000	0	0	0	0	0	0	0	0	-75,000	-100
Cyfanswm	172,000	66,410	66,410	0	66,410	0	100	39	66,410	-105,590	-61
Eiddo											
Adnewyddu Asedau Cyfredol	200,000	200,000	55,070	0	55,070	-144,930	28	28	200,000	0	0
Mân-ddaliadau	307,000	307,000	394,529	480	395,009	88,009	129	129	504,745	197,745	64
Cyfanswm	507,000	507,000	449,599	480	450,079	-56,921	89	89	704,745	197,745	39
Trawsnewid											
Prosiectau TGCh	90,790	90,790	18,238	94,904	113,142	22,352	125	125	113,142	22,352	25
TGCh - Seilwaith Craidd	150,000	150,000	141,189	0	141,189	-8,811	94	94	150,000	0	0
TGCh - Adnewyddu Cyfrifiaduron	100,000	100,000	99,792	0	99,792	-208	100	100	100,000	0	0
TGCh - Symud Data i Systemau Newydd	50,000	18,575	18,575	0	18,575	0	100	37	18,575	-31,425	-63
TGCh - Trwydded MS	101,000	101,000	115,348	0	115,348	14,348	114	114	115,348	14,348	14
System CRM - Buddsoddi i Arbed	105,770	0	0	0	0	0	0	0	55,000	-50,770	-48
System EDMS - Buddsoddi i Arbed	57,860	43,395	47,381	0	47,381	3,986	109	82	57,860	0	0
Cyfanswm	655,420	503,760	440,523	94,904	535,427	31,667	106	82	609,925	-45,495	-7
Adnoddau											
Tâl Cyfartal	2,566,000	1,765,159	1,765,159	0	1,765,159	0	0	69	2,566,000	0	0
Cyfanswm	2,566,000	1,765,159	1,765,159	0	1,765,159	0	0	69	2,566,000	0	0
Cynllunio											
Prosiect Hyb Neuadd y Farchnad, Caergybi	982,000	770,000	769,121	0	769,121	-879	100	78	982,000	0	0
Cyfanswm	982,000	770,000	769,121	0	769,121	-879	100	78	982,000	0	0
Gwasanaethau Oedolion											
Gweithredu CCIS	65,000	48,750	47,924	0	47,924	-826	98	74	65,000	0	0
Canolfan Byron	150,000	143,931	24,785	92,809	117,594	-26,337	82	78	143,931	-6,069	-4
Adnewyddu Haulfre	68,270	0	0	1	1	1	0	0	68,270	0	0
Seiriol	1,000,000	0	0	0	0	0	0	0	1,000,000	0	0
Garreglwyd	250,000	187,500	113,617	0	113,617	-73,883	61	45	291,240	41,240	16
ICF Maes William Williams	218,400	0	464	0	464	464	0	0	218,400	0	0
ICF Rectory	24,600	0	0	0	0	0	0	0	24,600	0	0
Cyfanswm	1,776,270	380,181	186,790	92,810	279,600	-100,580	74	16	1,811,441	35,171	2
Cyfanswm	52,056,450	21,918,315	19,783,645	1,212,008	20,995,653	-922,662	96	40	31,920,772	-20,135,678	-39

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	19 CHWEFROR 2018
Pwnc:	MONITRO CYLLIDEB CRT, CHWARTER 3 2017/18
Aelod(au) Portffolio:	CYNGHORYDD JOHN GRIFFITH
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES
Awdur yr Adroddiad:	STEPHEN MOORE
Rhif Ffôn:	01248 752634
E-bost:	StephenMoore@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amh
A - Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau	
<p>1. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith nodi'r canlynol:-</p> <p>(i) Y sefyllfa a nodir mewn perthynas â pherfformiad ariannol y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) ar gyfer Chwarter 3 2017/18.</p> <p>2. Cefndir</p> <p>(i) Ym Mawrth 2017, cytunodd y Cyngor ar gyllideb refeniw ar gyfer 2017/18 a oedd yn dangos gwarged wedi'i gynllunio o £5,530k.</p> <p>(ii) Roedd y gyllideb ar gyfer 2017/18 yn cynnwys cyfraniad o £8,882k at y rhaglen gyfalaf ond dylid nodi nad oedd £1,326k o'r gwariant, a oedd wedi'i gynllunio ar gyfer 2016/17, wedi ei gwblhau a'i fod wedi llithro i raglen gyfalaf 2017/18. Bydd y llithriant hwn hefyd yn cael ei ariannu o falansau'r CRT.</p> <p>(iii) Rhoddodd y cyfuniad o'r gyllideb refeniw a'r gyllideb gyfalaf wedi'i haddasu ddiffyg cyllidebol a gynlluniwyd o £4,677k a fyddai'n cael ei ariannu o'r CRT wrth gefn.</p> <p>(iv) Mae'r cyfrif CRT wedi ei glustnodi i ddiben penodol ac ni ellir trosglwyddo'r arian wrth gefn i'r Gronfa Gyffredinol.</p> <p>3. Mae'r adroddiad hwn yn nodi perfformiad ariannol y CRT ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2017 a 31 Rhagfyr 2017.</p> <p>4. Trosolwg</p> <p>(i) Mae'r sefyllfa ariannol refeniw ar gyfer 2017/18 yn dangos gorwariant o £335k, amrywiad o 0.4% mwy o fanylion i'w gweld yn Atodiad A.</p> <p>(ii) Mae gwariant cyfalaf ar ei hôl hi o gymharu â'r proffil a disgwylir iddo fod £2,670k yn is na'r gyllideb gyfalaf ddiwygiedig erbyn diwedd y flwyddyn. Mae mwy o fanylion i'w gweld yn atodiad B.</p> <p>(iii) Disgwylir i'r diffyg ariannol (gan gyfuno refeniw a chyfalaf) fod yn £2,725k yn llai na'r gyllideb ddiwygiedig, yn bennaf oherwydd y cafwyd mwy o incwm na'r disgwyl o'r rhenti garejys ac effaith y gostyngiad a ragwelir mewn gwariant cyfalaf.</p>	

5. Incwm

- (i) Mae incwm £208k (2%) yn is na'r gyllideb a broffiliwyd.
- (ii) Mae'r wythnos 'am ddim' dros gyfnod y Nadolig yn ystumio'r ffigyrau, fodd bynnag, gan fod y gyllideb yn ystyried dosbarthiad cyfartal drwy gydol y flwyddyn. Mae referniw disgwylidig o renti dros £300k yr wythnos, felly, mae'r hyn a ragwelir yn gyraeddadwy.
- (iii) Roedd y gyllideb yn tybio y byddai'r gwaith o ail fodelu'r stoc garejys wedi'i gwblhau. Mae'r rhagolygon wedi eu diwygio i ddangos incwm ychwanegol o £35k er mwyn cymryd i ystyriaeth y bydd y prosiect yn cael ei gyflawni fesul cam.

6. Gwariant nad yw'n wariant ar Atgyweirio a Chynnal a Chadw

- (i) Yn gyffredinol, mae gwariant ar y trywydd iawn o ran y gyllideb. Hyd yma, mae'r unig amrywiadau sylweddol yn ganlyniad i gostau gwasanaethau uwch ar gyfer ardaloedd cymunedol, gwariant a fydd yn cael ei osod yn erbyn grantiau ar ddiwedd y flwyddyn ac arbedion mewn gweinyddu rhenti. Mae'r gorwariant ymddangosiadol yn Rheolaeth Stadau yn ganlyniad o drosglwyddiadau staff a weithredwyd yn lonawr. Bydd rhain yn arwain at ail-ddyrannu'r costau i Weinyddu Rheti lle cymerwyd camau i ostwng dyledion dyledus. Mae'r gostyngiad a ragwelir wedi cael ei ostwng ymhellach gan £20k i £100k i gyfrif am hyn.

7. Atgyweirio a Chynnal a Chadw

- (i) Mae'r Uned Cynnal a Chadw Tai (HMU) yn dangos tanwariant o £26k, gwell o lawer na'r £53k o orwariant a ddangoswyd yn Chwarter 1, a'r £6k o orwariant yn Chwarter 2. Mae hyn yn dangos bod y gweithdrefnau diwygiedig a gyflwynwyd er mwyn gwella codau ac amseroldeb yr archebion prynu wedi cael rhywfaint o effaith. Fodd bynnag, bydd gwariant yn parhau i gael ei fonitro'n ofalus.
- (ii) Mae gwaith Atgyweirio a Chynnal a Chadw arall yn dangos gorwariant oherwydd caffael gwasanaethau (yn enwedig cynnal a chadw tiroedd) sy'n cynnwys llawer o'r flwyddyn ariannol. Cafwyd gwariant ychwanegol hefyd mewn perthynas â'r galwadau allan am offer tân a'r gwaith o osod system larwm tân newydd yn y depo yng Ngaerwen. O ganlyniad, mae'r gorwariant a ragwelir wedi codi £20k yn ychwanegol i £80k er mwyn cymryd y ffactorau hyn i ystyriaeth.

8. Addasiadau Diwedd Blwyddyn

- (i) Mae'r pennawd hwn yn cynnwys eitemau o wariant (costau cyllido cyfalaf ac ad-daliadau o'r Gronfa Gyffredinol) sy'n ffurfio rhan o'r broses gyfrifo diwedd blwyddyn nad ydynt yn cael eu monitro'n gyffredinol yn ystod y flwyddyn. Mae'r adroddiad cyfalaf diweddaraf yn dangos fod y cyfraniad sydd ei angen o referniw CRT wedi gostwng £57k.

9. Gwariant Cyfalaf

- (i) Roedd y rhaglen gyfalaf wreiddiol a gymeradwywyd gan y Cyngor yn Chwefror 2017 yn dod i gyfanswm o £11,547k a oedd i'w ariannu gan y Lwfans Gwaith Atgyweirio Mawr - £2,665k a chyfraniad o gronfa wrth gefn y CRT - £8,882k. Dwygwyd ymlaen y gwariant cyfalaf o £1,326k a gynnlluniwyd fel llithriant o 2016/17 gan olygu bod y rhaglen gyfalaf ddiwygiedig yn £12,873k. Rhagwelir y bydd y gwariant arfaethedig ar gyfer 2017/18 yn £10,202k, gyda thanwariant o £2,670k yn cael ei gario drosodd i 2018/19.

10. Balans CRT		
(i) Roedd balans agoriadol y CRT wrth gefn yn £7,544k. Rhagwelir gwarged o £5,585k ar y cyfrif referniw a bydd angen £7,537k o arian wrth gefn er mwyn ariannu gwariant cyfalaf. Oherwydd hyn, rhagwelir y bydd balans wrth gefn y CRT ar 31 Mawrth 2018 yn £5,592k.		
B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Amherthnasol		
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae'r mater hwn wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.		
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ydi		
DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Ymgynghorir â'r swyddog fel rhan o'r UDA
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
9	Unrhyw gyrff allanol eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
Atodiad A – Gwariant Refeniw a rhagolygon i ddiwedd Chwarter 2. Atodiad B – Gwariant Cyfalaf a rhagolygon i ddiwedd Chwarter 2.		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
<ul style="list-style-type: none"> • Cyllideb CRT 2017/18 (fel y'i cymeradwywyd gan y Pwyllgor hwn ar 20 Mawrth 2017). • Cynllun Busnes 30 blynedd CRT 2017/47 (fel y'i cymeradwywyd gan y Pwyllgor hwn ar 20 Mawrth 2017). 		

ATODIAD A

CYFRIF CRT 2017/18

	Cyllideb Flynyddol 2017/18	Cyllideb a Broffiliwyd hyd at Mis 9	Gwirionedd ol hyd at Mis 9	Amrywiad hyd at Mis 9	Rhagolwg Diwedd Blwyddyn	Amrywiad Diwedd Blwyddyn
	£	£	£	£	£	£
CYFRIF REFENIW						
Incwm						
Anheddau	(16,052,000)	(12,022,948)	(11,775,645)	247,303	(16,052,000)	0
Garejys	(185,000)	(138,565)	(163,340)	(24,775)	(220,000)	(35,000)
Taliadau Gwasanaeth	(97,000)	(72,653)	(72,590)	63	(97,000)	0
Arall	(291,000)	(192,493)	(207,505)	(15,012)	(291,000)	0
Darpariaeth Dyledion drwg	147,000	0	0	0	147,000	0
CYFANSWM INCWM	(16,478,000)	(12,426,659)	(12,219,080)	207,579	(16,513,000)	(35,000)
Gwariant nad yw'n Wariant ar Atgyweirio a Chynnal a Chadw						
Cyfranogiad Tenantiaid	96,710	72,384	62,516	(9,868)	96,710	0
Gweinyddu Rhenti	409,410	306,512	43,631	(262,881)	309,410	(100,000)
Rheoli Stadau	206,280	153,436	329,811	176,375	206,280	0
Gwariant Refeniw Arall	629,020	471,189	565,276	94,087	629,020	0
Cyfanswm Gwariant nad yw'n Wariant Atgyweirio a Cynnal a Chadw	1,341,420	1,003,521	1,001,234	(2,287)	1,241,420	(100,000)
Atgyweirio a Chynnal a Chadw						
Unded Cynnal a Chadw Tai (HMU)	3,268,040	2,438,809	2,413,148	(25,661)	3,268,040	0
Staff Cynnal a Chadw Adeiladau (nid HMU)	863,890	645,447	648,199	2,752	863,890	0
Atgyweirio a Chynnal a Chadw Arall	498,570	373,838	526,379	152,541	578,570	80,000
Cyfanswm Atgyweirio a Chynnal a Chadw	4,630,500	3,458,094	3,587,726	129,632	4,710,500	80,000
Addasiadau Diwedd Blwyddyn						
Costau Cyllido Cyfalaf	3,677,000	0	0	0	3,677,000	0
Ad-daliadau gan y Gwasanaethau Tai	621,830	0	0	0	621,830	0
Ad-daliadau gan y Gasaneithau Canolog	677,010	0	0	0	677,010	0
Cyfanswm Addasiadau Diwedd Blwyddyn	4,975,840	0	0	0	4,975,840	0
CYFANSWM GWARIANT REFENIW	10,947,760	4,461,615	4,588,960	127,345	10,947,760	0
CYFANSWM REFENIW (GWARGED) / DIFFYG	(5,530,240)	(7,965,044)	(7,630,120)	334,924	(5,585,240)	(55,000)

CYFRIF GWARIANT REFENIW						
Gwariant Cyfalaf a Gynlluniwyd 2017/18 Llithriad o 2016/17	11,547,000 1,326,000	7,410,000	7,240,000	(170,000)	10,202,400	(2,670,600)
Lwfans Atgyweiriadau Mawr	(2,665,000)	(2,665,000)	(2,665,000)	0	(2,665,000)	0
CYFANSWM CYFALAF (GWARGED) / DIFFYG	10,208,000	4,745,000	4,575,000	(170,000)	7,537,400	(2,670,600)
(CYNNYDD) / GOSTYNGIAD NET YN Y CRT WRTH GEFN	4,677,760	(3,220,044)	(3,055,120)	164,924	1,952,160	(2,725,600)
Balans agoriadol CRT	(7,544,017)				(7,544,017)	
(Cynnydd) / Gostyngiad Net yn y CRT wrth gefn.	4,677,760				1,952,160	
Balans Cau CRT	(2,866,257)				(5,591,857)	

ATODIAD B

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol (£)	Cyllideb a Broffiliwyd (£)	Cyfanswm Gwariant (£)	Amrywiant i'r Proffil (£)	Gwariant Arfaethedig (£)	Dros / O dan a Ragwelir (£)
CRT Tai						
Contract Gwres Canolog	600,000	450,000	362,760	-87,240	550,000	-50,000
Contract Cynnal a Chadw a Gynlluniwyd	4,635,000	3,476,250	3,979,511	503,261	5,000,000	365,000
Cerbydau HMU 2017/18	144,000	108,000	135,247	27,247	144,000	0
Gwaith Amgylcheddol	502,580	45,000	35,749	-9,251	60,000	-442,580
Ailfodelu Stoc Presennol	693,120	519,840	273,395	-246,445	693,120	0
Caffaeliad Eiddo sydd eisoes yn Bodoli	4,800,000	1,687,500	1,582,074	-105,426	2,250,000	-2,550,000
Addasiadau Sector Cyhoeddus	350,000	262,500	276,399	13,899	350,000	0
Risg Tân	167,620	125,715	0	-125,715	125,000	-42,620
WHQS	870,280	652,710	554,353	-98,357	870,280	0
Adeiladau	110,000	82,500	40,992	-41,508	160,000	50,000
Cyfanswm CRT Tai	12,872,600	7,410,015	7,240,481	-169,534	10,202,400	-2,670,200

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Y PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	19 CHWEFROR 2018
Pwnc:	FFIOEDD A THALIADAU 2018/19
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD JOHN GRIFFITH – (AELOD PORTFFOLIO – CYLLID)
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES – PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	MARC JONES 01248 752601 RMJFI@YNYSMON.GOV.UK
Aelodau Lleol:	DDIM YN BERTHNASOL
A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau	
<p>ARGYMHELLION A RHESYMAU</p> <p>Fel rhan o'r broses o osod y gyllideb, caiff holl ffioedd a thaliadau'r Cyngor eu hadolygu.</p> <p>Mae'r Pwyllgor Gwaith wedi gosod amcan y dylai'r holl ffioedd a thaliadau anstatudol gael eu cynyddu 3% ar gyfartaledd ar draws pob gwasanaeth unigol. Mae hyn wedi caniatáu i'r Penaeithiad Gwasanaeth gynyddu ffioedd unigol o fwy neu lai na 3% ond, ar y cyfan, byddai'r cynnydd cyfartalog ar draws y gwasanaeth yn cyfateb i 3%.</p> <p>Cynyddwyd yr holl ffioedd statudol yn ôl y swm a osodwyd gan y corff sy'n cymeradwyo pan oedd y cynnydd wedi'i gyhoeddi. Pan nad yw'r tâl diwydiedig yn hysbys, caiff y ffi ei dangos fel 'i'w gadarnhau' a chaiff ei diweddarau unwaith y ceir gwybod beth yw'r ffi newydd.</p> <p>Caiff cynnydd yn y ffioedd sy'n perthyn i Ofal Cymdeithasol eu hadrodd i'r Pwyllgor Gwaith fel eitemau ar wahân ar yr agenda.</p> <p>ARGYMHELLIAD</p> <p>Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r atodlen ffioedd a thaliadau ar gyfer 2018/19.</p>	
B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?	
<p>Fe roddodd Wasanaethau unigol ystyriaeth i lefel ffioedd gwahanol er mwyn cyflawni'r gofyn o gynydd o 3% yn y lefel gyffredinol o ffioedd anstatudol ar gyfer y gwasanaeth.</p>	
C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?	
<p>Mae'r penderfyniad yn ffurfio rhan o'r broses o osod y gyllideb.</p>	
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?	
<p>D/B</p>	
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?	
<p>D/B</p>	

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Awdur yr Adroddiad
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	
E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
Atodiad A – Atodlen o Ffioedd a Thaliadau 2018/19		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Ffioedd a Thaliadau 2018-19

CYNNWYS

Gwasanaeth Oedolion

Gofal Cymdeithasol Oedolion

Cyfadran Gymuned

Tai

Cyfadran Dysgu Gydol Oes

Addysg

Llyfrgelloedd a Diwylliant

Cyfadran Datblygiad Cynaliadwy

Gwarchod y Cyhoedd

Cynllunio

Canolfan Fusnes Môn

Hamdden

Morwrol

Priffyrdd

Rheoli Gwastraff

Adran y Dirprwy Brif Weithredwr

Cyfreithiol

Nodiadau

1. Cyfnod Perthnasol

1.1 Mae'r holl ffioedd a thaliadau o'r 1 Ebrill 2018 – 31 Mawrth 2019 (yn gynhwysol) oni bai y nodir fel arall.

2. TAW

2.1 Mae'r holl ffioedd a thaliadau yn cynnwys TAW (TAW yn amodol i newid), oni bai y nodir fel arall.

2.2 Allwedd i Ddangosyddion TAW

S - Yn cynnwys TAW Cyfradd Safonol (20%, amodol i newid)

Z - Cyfradd sero

E - Eithriwyd o TAW

N - Tâl Net TAW (Dylid ychwanegu TAW i'r ffi/taliad)

O/S - Tu allan i gwmpas TAW / Ddim yn fusnes

Amh - Amherthnasol

2.3 Nid yw taliadau rhwng gwasanaethau Cyngor Sir Ynys Môn yn cynnwys TAW.

Gofal Cymdeithasol Oedolion

Gwasanaeth		Ffi/Tâl	TAW
Gofal Preswyl yng Nghartrefi'r Awdurdod ar gyfer Pobl Hyn			
Tâl safonol (ar gyfer preswylwyr sydd hefo'r modd ariannol i dalu'r gost llawn)		£601.82 yr wythnos	O/S
Gofal Cartref			
Os ydych yn hŷn nag oed pensiwn gydag incwm wythnosol o neu'n uwch na £236.35 a:	Os ydych yn fengach nag oed pensiwn gydag incwm wythnosol o neu'n uwch na £160.59 a:		
llai na £241.34 yr wythnos	llai na £165.58 yr wythnos	Dim Tâl	O/S
rhwng £241.35 - £346.34	rhwng £165.59 - £170.58	£5.00	O/S
rhwng £246.35 - £248.59	rhwng £170.59 - £172.83	£10.00	O/S
rhwng £248.60 - £251.34	rhwng £172.84 - £175.58	£12.25	O/S
rhwng £251.35 - £256.34	rhwng £175.59 - £180.58	£15.00	O/S
rhwng £256.35 - £261.34	rhwng £180.59 - £185.58	£20.00	O/S
rhwng £261.35 - £266.34	rhwng £185.59 - £190.58	£25.00	O/S
rhwng £266.35 - £271.34	rhwng £190.59 - £195.58	£30.00	O/S
rhwng £271.35 - £276.34	rhwng £195.59 - £200.58	£35.00	O/S
rhwng £276.35 - £281.34	rhwng £200.59 - £205.58	£40.00	O/S
rhwng £281.35 - £286.34	rhwng £205.59 - £210.58	£45.00	O/S
rhwng £286.35 - £294.19	rhwng £210.59 - £218.43	£50.00	O/S
rhwng £294.20 - £296.34	rhwng £218.44 - £220.58	£57.85	O/S
rhwng £296.35 - £301.34	rhwng £220.59 - £225.58	£60.00	O/S
rhwng £301.35 - £306.34	rhwng £225.59 - £230.58	£65.00	O/S
rhwng £306.35 - £311.34	rhwng £230.59 - £235.58	£70.00	O/S
rhwng £311.35 - £316.34	rhwng £235.59 - £240.58	£75.00	O/S
uwch na £316.35 neu cynilion uwch na £24,000.00	uwch na £240.59 neu cynilion uwch na £24,000.00	£80.00	O/S
Prydau yng Ngwasanaethau Dydd			
(Yn berthnasol i'r holl brydau a lluniaeth ddarparwyd ym mhob lleoliad Gwasanaeth Dydd)			
Prydau yng Ngwasanaethau Dydd ar gyfer oedolion (ac eithrio pobl hefo anableddau dysgu)		£5.90	O/S (S yw prydau ddarparwyd i bersonau heb dderbyn asesiad Gwasanaethau Cymdeithasol)
Byrbryd canol dydd yng Ngwasanaethau Dydd ar gyfer pobl hefo anableddau dysgu		£2.40	
Lluniaeth arall (te/coffi/teisen) yng Ngwasanaethau Dydd		£1.30	
Gwasanaethau Teleofal			
Haen 1 – Offer, Gwasanaeth a Cynnal a Chadw		£45.24	Os darparwyd fel rhan o becyn gofal – O/S. Os darparwyd i'r anabl – Z. Os darparwyd i'r henoed ddim fel rhan o becyn gofal, neu i drydyd bartion (e.e. Cymdeithasau Tai) – S.
Haen 2 & 3 – Offer, Gwasanaeth, Monitro a Cynnal a Chadw		£90.22	
Tâl gosod		£43.00	
Gwasanaeth a Cynnal a Chadw		£107.55	
Gwasanaethau'n unig		£69.50	
Bathodynau Glas (sefydliadol ac amnewid (colli/dwyn))		£10.00	O/S
Cartrefi Preswyl a Nyrsio Sector Annibynnol			
Preswyl (Oedolion)		£534.77	O/S
Preswyl (EMI)		£565.99	O/S
Gofal Nyrsio Sylfaenol (Elfen Gofal Cymdeithasol)		£587.50	O/S
Nyrsio (EMI) (Elfen Gofal Cymdeithasol)		£619.77	O/S

Tai

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Llogi Ystafelloedd - HUWC		
Ystafell Gynadledda	£15.75 fesul hanner diwrnod	E
Ystafelloedd Llai	£5.25 yr awr	E
Ffioedd Troi Tai'n Gartrefi		
Hyd at £50,000	£345.00	O/S
Dros £50,000	£395.00	O/S
Cynllun Benthyciad i Wella Cartrefi	15% o werth y benthyciad (gall hefyd fod yn amodol ar ffi brisio gan drydydd parti)	
Rhenti Garejys	£8.00 yr wythnos	Amrywiol
Ffioedd		
1 Llofft – Tŷ/Byngalo	£83.86 cyfartaledd fesul wythnos	Amrywiol
2 Llofft – Tŷ/Byngalo	£86.68 cyfartaledd fesul wythnos	
3 Llofft – Tŷ/Byngalo	£93.10 cyfartaledd fesul wythnos	
4 Llofft – Tŷ/Byngalo	£98.75 cyfartaledd fesul wythnos	
5+ Llofft – Tŷ/Byngalo	£105.84 cyfartaledd fesul wythnos	
1 Llofft – Fflat	£76.63 cyfartaledd fesul wythnos	
2 Llofft – Fflat	£82.15 cyfartaledd fesul wythnos	
3 Llofft – Fflat	£88.54 cyfartaledd fesul wythnos	
4+ Llofft – Fflat	£102.90 cyfartaledd fesul wythnos	
Fflat un ystafell	£68.60 cyfartaledd fesul wythnos	
Cais i ofyn am orfodi gorchymyn	£100.00	
Ffi Llys	£325.00	
Warant	£121.00	
Ail-gyhoeddi Warant	Dim tâl	
Taliadau Gwasanaeth mewn Anheddau		
Glanhau ardaloedd cymunedol	£2.03 - £5.07yr wythnos	O/S os mewn perthynas â phrydles tŷ Cyngor, ac E am brydlesau arall
Cynnal a chadw lifftiau	£0.70 - £2.51 yr wythnos	
Erialau mewn ardaloedd cymunedol	£0.17 yr wythnos	
Gwresogi a goleuadau mewn ardaloedd cymunedol	£1.03 yr wythnos	
Larymau tân ac offer tân	£1.02 yr wythnos	
Mynediad drws	£0.59 yr wythnos	
Taliadau Carthffosiaeth	£4.94 yr wythnos	
Peintio ardaloedd cymunedol	£0.13 - £0.47 yr wythnos	
Cynnal a chadw tiroedd (Eiddo domestig)	£2.28 yr wythnos	
Cynnal a chadw tiroedd (Eiddo gwarchod)	£0.13 - £2.28 yr wythnos	
Ffi rheoli	15% o'r tâl gwasanaeth	

Addysg

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Prydau Ysgol hyd at dymor mis Medi:		
Disgyblion a staff goruchwylio:		
Ysgolion cynradd	£2.20 y pryd	O/S
Ysgolion uwchradd	£2.30 y pryd	O/S
Staff ac ymwelwyr eraill:		
Ysgolion cynradd	£3.42 y pryd	S
Ysgolion Uwchradd	£2.76 y pryd	S
Prydau Ysgol o dymor mis Medi:		
Disgyblion a staff goruchwylio:		
Ysgolion cynradd	£2.40 y pryd	O/S
Ysgolion uwchradd	£2.50 y pryd	O/S
Staff ac ymwelwyr eraill:		
Ysgolion cynradd	£4.26 y pryd	S
Ysgolion Uwchradd	£2.82 y pryd	S
Gofal cyn y Clwb Brecwast		
30 munud o ofal cyn y clwb brecwast	£1.00 y plentyn	E
Bysus Ysgol hyd at dymor Medi:		
Dros 16 Oed	£120.00 y flwyddyn	O/S
Dan 3 milltir	£108.00 y flwyddyn	O/S
Allan o'r dalgylch	£150.00 y flwyddyn	O/S
Bysus Ysgol o dymor mis Medi:		
Dros 16 Oed	£130.00 y flwyddyn	O/S
Dan 3 milltir	£116.00 y flwyddyn	O/S
Allan o'r dalgylch	£160.00 y flwyddyn	O/S
Taliadau Eraill		
Llungopïau	£0.10 y ddalen	S
Cae Bob Tywydd Millbank		
Aelodau		
Cae llawn	£46.80 Oedolyn £30.00 Ieuentid	S
Cae llawn (heb gynnwys TAW)	£39.00 Oedolyn £25.00 Ieuentid	Amh
Hanner cae	£30.00 Oedolyn £18.00 Ieuentid	S
Hanner cae (heb gynnwys TAW)	£25.00 Oedolyn £15.00 Ieuentid	Amh
Llogi Cae Pêl-droed	£46.80 Oedolyn £30.00 Ieuentid	S
Llogi Cae Pêl-droed (heb gynnwys TAW)	£39.00 Oedolyn £25.00 Ieuentid	Amh
Ddi-Aelodau		
Cae llawn	£60.00 Oedolyn £38.00 Ieuentid	S
Hanner cae	£39.00 Oedolyn £22.00 Ieuentid	S
Llogi cae Pêl-droed	£60.00 Oedolyn £38.00 Ieuentid	S

Llyfrgelloedd a Diwylliant

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Amgueddfeydd a Diwylliant		
Llynonn		
Oedolion	£4.50	S
Henoed	£3.35	S
Plant	£3.35	S
Oedolion (Grŵp 15+)	£3.90	S
Henoed/Plant (Grŵp 15+)	£3.10	S
Gweithdy Grŵp (15+)	£4.20	E
Teulu (4)	£12.25	S
Carchar Biwmares		
Oedolion	£5.55	S
Henoed	£4.50	S
Plant	£4.50	S
Oedolion (Grŵp 15+)	£5.05	S
Henoed/Plant (Grŵp 15+)	£4.20	S
Teulu (4)	£16.70	S
Llys Biwmares		
Oedolion	£4.00	S
Henoed	£3.15	S
Plant	£3.15	S
Oedolion (Grŵp 15+)	£3.80	S
Henoed/Plant (Grŵp 15+)	£2.95	S
Teulu (4)	£11.75	S
Tocyn Cyfunol Biwmares		
Oedolion	£8.40	S
Henoed	£6.90	S
Plant	£6.90	S
Oedolion (Grŵp 15+)	£7.85	S
Henoed/Plant (Grŵp 15+)	£6.70	S
Teulu (4)	£26.20	S
Oriel Ynys Môn		
Comisiwn ar werthiant	35%	Amrywiol
Llogi Ystafelloedd		
Prif Oriel Gelf oriau gyda'r nôs (6-11yh, isafswm o 2 awr) neu Oriel Kyffin Williams oriau gyda'r nôs (6-11yh, isafswm o 2 awr)	£80.00 yr awr/gyda'r nos	E
Ystafell Tunnicliffe – Masnachol:		
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£34.00	E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£100.00	E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£200.00	E
Gyda'r nos (6 – 11 yh)	£40.00	E
Oriau Ychwanegol	£35.00 yr awr	E
Ystafell Tunnicliffe – Addysgol:		
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£17.00	E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£50.00	E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£100.00	E
Oriau Ychwanegol	£21.00 yr awr	E
Ystafell Tunnicliffe – Sefydliadau di-elw:		
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£15.00	E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£45.00	E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£90.00	E
Oriau Ychwanegol	£18.00 yr awr	E

Ystafell Tunncliffe – Cyngor:		
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£21.00	E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£63.00	E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£115.00	E
Oriau Ychwanegol	£26.00 yr awr	E
Stafell Gyfarfod Fechan		
Yr Awr (uchafswm 3 awr)	£10.00	E
Hanner Diwrnod (3.5 awr)	£30.00	E
Diwrnod Llawn (7 awr)	£60.00	E
Oriau Ychwanegol	£12.00 yr awr	E
Amrywiol		
Gweithdai	£4.00 y pen	E
Copiâu Digidol anfonwyd drwy e-bost	£6.00 yr awr	S
Copiâu Digidol anfonwyd drwy CD/DVD	£12.00 yr awr	S
Gwasanaeth Ymchwil a Dalwyd	£30.00 yr awr	S
Ffilmio yn OYM a safleoedd [Pris ar Gais]		
Yr Awr – Defnydd Unigol	£60.00	S
Atgynhyrchiadau - Delweddau [Pris ar Gais]		
Atgynhyrchu mewn llyfrau a chyfnodolion	£36.00	S
Atgynhyrchu mewn arddangosfeydd (anfasnachol)	£48.00	S
Atgynhyrchu ar gyfer defnydd addysgol	£36.00	S
Atgynhyrchu ar gyfer defnydd masnachol, i werthu, a.y.y.b.	£120.00	S
Atgynhyrchiadau – delweddau – darlledu ac ar-lein		
Cymraeg/Rhanbarthol, hyd at 10 mlynedd	£60.00	S
Prydeinig, hyd at 10 mlynedd	£72.00	S
Byd-eang, hyd at 10 mlynedd	£84.00	S
Defnydd we	£48.00	S
Defnydd we ffrydio digidol ar-lein	£96.00	S
Postio a Phacio		
Parcelforce Byd-eang – Printiau (postio £11.99)	£15.00	I'w Gadarnhau
Pacio (postio fel prisiau Royal Mail ar-lein)	£1.00 - £3.00	I'w Gadarnhau
Llyfrgelloedd a Gwasanaethau Gwybodaeth		
Taliadau am ddychwelyd llyfrau / casetiau / CDs yn hwyr (fesul eitem):		
1 diwrnod yn hwyr	£0.25	O/S
2 ddiwrnod yn hwyr	£0.35	O/S
3 diwrnod yn hwyr	£0.45	O/S
4-7 niwrnod yn hwyr	£0.80	O/S
Cost ar gyfer pob wythnos hwyr (uchafswm o £8.00)	£0.80	O/S
Taliadau am ddychwelyd fideos / DVDs yn hwyr (fesul eitem)		
Fesul wythnos neu ran o wythnos – Gwasanaeth premiwm (uchafswm o £30.00)	£3.00	O/S
Fesul wythnos neu ran o wythnos – Gwasanaeth rheolaidd (uchafswm o £15.00)	£1.50	O/S
Taliadau am ddychweliadau hwyr i lyfrgelloedd symudol (fesul eitem)		
Ymweliad 1 ^{af} ac 2 ^{il} ymweliad	£0.00	O/S
3 ^{ydd} ymweliad	£0.60	O/S
4 ^{ydd} ymweliad	£0.75	O/S
5 ^{ed} ymweliad	£1.30	O/S
Uchafswm cyfanswm y gost	£6.00	O/S
Ceisiadau (fesul eitem)		
Plant (dan 16)	£0.00	O/S
Oedolion – Mewn stoc yng Nghymru (yn cynnwys LINC)	£0.00	O/S
Eitem newydd i'r stoc	£10.00	O/S
Llogi CDs / DVDs (fesul eitem)		
CDs	£1.30 y CD dros 3 wythnos	O/S
DVD Premiwm – (DVDs a ychwanegwyd i stoc o fewn 1 flwyddyn)	£3.00 y DVD yr wythnos	O/S
DVDs hŷn a DVDs plant	£1.75 y DVD yr wythnos	O/S

Cerdyn Aelodaeth Coll		
Plant	£1.30	O/S
Oedolion	£2.30	O/S
Taliadau am eitemau a gollwyd/difrodwyd		
Llyfrau plant – Cymraeg	Yr LMS newydd yn codi pris manwerthu llawn yn awtomatig. Cytundeb Awdurdodau llyfrgelloedd Gogledd Cymru.	O/S
Llyfrau oedolion – Cymraeg		O/S
Ffuglen – plant		O/S
Ffeithiol – plant		O/S
Ffuglen – oedolion [clawr papur]		O/S
Ffeithiol – oedolion [clawr papur]		O/S
Ffuglen – oedolion [clawr caled]		O/S
Ffeithiol – oedolion [clawr caled]		O/S
Llyfrau llafar – oedolion		O/S
Llyfrau llafar – plant		O/S
DVD – Oedolion		O/S
DVD – Plant		O/S
CD - cerddoriaeth		O/S
Cost weinyddol ar eitemau hwyr iawn yr anfonebwyd amdanant.	£5.15 fesul anfoneb	O/S
Eitemau wedi eu tynnu allan o stoc – tâl isaf		
Ffuglen Clawr Papur – oedolion [Saesneg]	£0.75 yr un Neu £3.50 am 5	S
Ffuglen Clawr Caled – oedolion [Saesneg]	£1.00 yr un Neu £1.75 am 2	S
Ffeithiol Clawr Caled – oedolion [Cymraeg a Saesneg]	£1.50 yr un Neu £2.75 am 2	S
Ffeithiol Clawr Papur – oedolion [Cymraeg a Saesneg]	£1.00 yr un Neu £1.75 am 2	S
Llyfrau cyfeirio	prisiau unigol	S
Ffuglen Cymraeg – oedolion	£0.75 yr un Neu £3.50 am 5	S
Llyfrau Plant [pob iaith]	£0.75 yr un Neu £3.50 am 5	S
Defnyddio Offer Cyfrifiadurol		
Ymwelwyr heb Gerdyn Llyfrgell o'r Deyrnas Unedig	£2.60 am bob ½ awr	O/S
Llungopiau		
A4	£0.15 y ddalen	O/S
A4 – 10+ copi	£0.10 y ddalen	O/S
A4 – cefn wrth gefn	£0.30 y ddalen	O/S
A4 – cefn wrth gefn 10+ copi	£0.20 y ddalen	O/S
A3	£0.30 y ddalen	O/S
A3 – 10+ copi	£0.20 y ddalen	O/S
A3 – cefn wrth gefn	£0.60 y ddalen	O/S
A3 – cefn wrth gefn 10+ copi	£0.40 y ddalen	O/S
Argraffu o Gyfrifiadur a Disgiau		
A4 – du a gwyn	£0.15 yr un	O/S
A4 – du a gwyn 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£0.10 yr un	O/S
A4 – argraffu lliw	£0.75 yr un	O/S
A4 – argraffu lliw 10+ copi (os cânt eu hargraffu ar unwaith mewn un sesiwn)	£0.50 yr un	O/S
Disgiau CDR	£0.80 yr un	O/S
Disgiau CDR/W	£1.70 yr un	O/S
Cof Bach (USB) 1Gb	£6.50 yr un	O/S

Gwasanaeth Ffacs		
Tudalen 1af - Y Deyrnas Unedig	£1.80	O/S
Tudalen ychwanegol - Y Deyrnas Unedig	£0.50 y dudalen	O/S
Tudalen 1af - Ewrop	£2.85	O/S
Tudalen ychwanegol - Ewrop	£1.05 y dudalen	O/S
Tudalen 1af - Gogledd America	£3.85	O/S
Tudalen ychwanegol - Gogledd America	£1.55 y dudalen	O/S
Tudalen 1af - Gweddill y Byd	£4.90	O/S
Tudalen ychwanegol - Gweddill y Byd	£2.05 y dudalen	O/S
Derbyn Ffacs A4	£1.05	O/S
Gosod Ystafelloedd		
Sesiwn 2 awr - yn ystod yr wythnos	£21.00	E
Sesiwn 2 awr gyda thâl mynediad/codi arian - yn ystod yr wythnos	£31.50	E
Cost ar gyfer pob hanner awr atodol - yn ystod yr wythnos	£5.50	E
Sesiwn 2 awr - Dydd Sadwrn	£31.50	E
Sesiwn 2 awr gyda thâl mynediad/codi arian - Dydd Sul	£42.00	E
Cost ar gyfer pob hanner awr atodol - Dydd Sadwrn	£6.50	E
Llogi cyfleusterau cyfrifiadur (yn cynnwys llogi ystafell)		
Sesiwn 2 awr - Yn ystod yr wythnos yn ystod y dydd	£31.50	S
Sesiwn 2 awr - Gyda'r nos a dydd Sadwrn	£37.00	S
Sylwer - Gellir trafod prisiau ar gyfer llogi cyfleusterau cyfrifiadurol ar gyfer defnydd tymor hir a sesiynau trwy'r dydd		
Comisiwn ar Werthiant Arddangosfeydd	30% o werthiant	S
Hysbysebu Masnachol – Posterï		
Ffi am 4 wythnos	£3.60	S
Archifau Môn		
Deunydd papur		
Pensiliau	£0.40 y pensil	S
Tocynnau Darllen (Tocyn CARN)	£1.00 y tocyn	S
Reprograffig		
Bydd yr holl eitemau a anfonir trwy'r post ar gyfradd llythyr mawr ail ddsbarth (os gofynnir am ddsbarth cyntaf neu dosbarthiad a gofnodwyd, codir tâl yn unol â hynny)		
Llungopïau		
Copïau A4 du a gwyn	£0.50 y ddalen	S
Copïau A3 du a gwyn	£0.70 y ddalen	S
Copïau A4 lliw	£1.00 y ddalen	S
Copïau A3 lliw	£1.20 y ddalen	S
Llungopïau - trwy'r post		
1-3 Dalen A4 du a gwyn	£6.00	S
4-7 Dalen A4 du a gwyn	£6.80	S
1-3 Dalen A3 du a gwyn	£6.80	S
4-7 Dalen A3 du a gwyn	£7.35	S
1-3 Dalen A4 lliw	£11.90	S
4-7 Dalen A4 lliw	£13.65	S
1-3 Dalen A3 lliw	£13.65	S
4-7 Dalen A3 lliw	£15.30	S
Argraffu i ddarllenwyr		
Print A4 du a gwyn	£1.10 y ddalen	S
Print A3 du a gwyn	£1.20 y ddalen	S
Argraffu i ddarllenwyr - trwy'r post		
1-3 Dalen A4 du a gwyn	£8.35	S
4-7 Dalen A4 du a gwyn	£10.20	S
1-3 Dalen A3 du a gwyn	£10.20	S
4-7 Dalen A3 du a gwyn	£11.90	S
Argraffu o gyfrifiadur		
A4 du a gwyn	£0.50 y ddalen	S
A3 du a gwyn	£0.70 y ddalen	S
A4 lliw	£1.00 y ddalen	S
A3 lliw	£1.20 y ddalen	S

Argraffu o gyfrifiadur - trwy'r post		
1-3 Dalen A4 du a gwyn	£6.00	S
4-7 Dalen A4 du a gwyn	£6.80	S
1-3 Dalen A3 du a gwyn	£6.80	S
4-7 Dalen A3 du a gwyn	£7.35	S
1-3 Dalen A4 lliw	£11.90	S
4-7 Dalen A4 lliw	£13.65	S
1-3 Dalen A3 lliw	£13.65	S
4-7 Dalen A3 lliw	£15.30	S
Copïau wedi sganio		
Argraffwyd ar bapur A4 plaen	£3.65 y ddalen	S
Argraffwyd ar bapur A3 plaen	£4.35 y ddalen	S
1 copi wedi ei sganio wedi ei gadw ar CD	£3.65	S
2-5 copi wedi sganio wedi eu cadw ar CD	£7.35	S
6-10 copi wedi sganio wedi eu cadw ar CD	£12.50	S
Copïau wedi sganio - Trwy'r post		
Argraffwyd ar bapur A4 plaen	£3.65 y ddalen + cost postio	S
Argraffwyd ar bapur A3 plaen	£4.35 y ddalen + cost postio	S
1 copi digidol (ffeil math JPEG) wedi ei gadw ar CD	£3.75 + £3.15 cost postio	S
2-5 copi digidol (ffeil math JPEG) wedi cadw ar CD	£7.55 + £3.15 cost postio	S
6-10 copi digidol (ffeil math JPEG) wedi cadw ar CD	£12.90 + £3.15 cost postio	S
Copïau digidol - dros e-bost		
1 Ffeil math JPEG	£3.90	S
2-3 Ffeil math JPEG	£7.85	S
4-5 Ffeil math JPEG	£11.75	S
Cost postio yn defnyddio cyfraddau postio'r Deyrnas Unedig (bydd post tramor yn cael ei bwyso a'i brisio yn unol â hynny):		
hyd at 100g – ail ddsbarth	£1.15	S
hyd at 200g – ail ddsbarth	£1.55	S
hyd at 500g – ail ddsbarth	£1.90	S
hyd at 700g – ail ddsbarth	£2.45	S
Caniatâd ffotograffig ar gyfer defnyddio yn yr Ystafell Chwilio		
1 diwrnod	£7.35	S
1 wythnos	£18.80	S
1 flwyddyn	£92.45	S
Defnydd o drybedd	£10.00 yr awr	S
Atgynhyrchiadau mewn llyfrau a chyfnodolion	£32.10	S
Ymchwil		
Gwasanaeth ymchwil â thâl (isafswm 1 awr ac uchafswm o 2 awr ar gyfer pob cais)	£32.30 yr awr	S
Llythyr swyddogol		
Llythyr swyddogol / llythyr ardystiad	£7.35	S
Ffilmio ar yr Eiddo		
(isafswm o 1 awr)	£60.15 yr awr	S
Teledu (a TAW)		
Darllediad Cymreig / rhanbarthol - hyd at 10 mlynedd	£120.30 y ddelwedd	S
Darllediad Prydeinig - hyd at 10 mlynedd	£147.05	S
Atgynhyrchu byd eang - hyd at 10 mlynedd	£167.10	S
Defnyddio ar y we	£66.85	S
Defnyddio ar y we gwasanaeth ffrydio digidol ar-lein	£212.20 y ddelwedd	S
Llogi Ystafell Dewi O. Jones		
Yr Awr	£24.50	E
Fesul Hanner Diwrnod: 09.30 – 13.00	£67.90	E
Fesul Hanner Diwrnod: 14.00 – 16.30	£55.70	E
Fesul Diwrnod Llawn: 09.30 – 16.30	£105.85	E
Tâl cosb ar gyfer aros tu hwnt i'r cyfnod a archebwyd	£33.95	E

Gwarchod y Cyhoedd

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Trwyddedau / Caniatâd / Cofrestriadau lechyd Amgylcheddol		
Rheoleiddio / Lles Anifeiliaid		
Sefydliadau marchogaeth	£139.25 plws ffioedd milfeddyg	E S
Sefydliadau bridio cŵn	£172.65 plws ffioedd milfeddyg	E S
Lletya anifeiliaid sefydliadau	£172.65 plws ffioedd milfeddyg	E S
Anifeiliaid yn perfformio	£217.25	E
Siopau anifeiliaid anwes	£172.65 plws ffioedd milfeddyg	E S
Trwydded sw	£323.05 plws ffioedd milfeddyg	E S
Anifeiliaid gwyllt peryglus	£490.15 plws ffioedd milfeddyg	E S
Rheoli cŵn	Tâl Statudol: £25 plws Ffi Casglu: £77.25	O/S
Rheoli cŵn	Tâl Statudol: £25 plws Ffi Casglu o Cenedl Mona: £41.20	O/S
Cofrestru ci - tab cofrestru plastig	£2.00	O/S
Cofrestru ci - tab cofrestru metel	£5.65	O/S
Ffi cosb di-microsglodyn	£50.00	O/S
Tacsis		
Trwydded gweithredwr (trwydded 5 mlynedd)	£504.20	O/S
Trwydded cerbyd (newydd)	£215.25	O/S
Trwydded cerbyd (adnewyddu)	£320.35	O/S
Trwydded gyrrwr (newydd) (heb gynnwys costau gwiriadau DVLA)	£45.85	O/S
Trwydded gyrrwr (adnewyddu) (heb gynnwys costau gwiriadau DVLA)	£55.60	O/S
Ffi trosglwyddo	£55.60	O/S
Ffi prawf	£27.80	O/S
Ffi ail brawf	£55.60	O/S
Ffi ail brawf o fewn 24 awr (mân ddiffygion)	£27.80	O/S
Platiau trwydded cerbyd (newydd)	£43.75	O/S
Platiau adnewyddu	£27.80	O/S
Amnewid platiau	£27.80	O/S
Amnewid braced platiau	£20.10	O/S
Bathodyn gyrrwr newydd	£25.75	O/S
Ffi ail-eistedd gwybodaeth	£25.75	O/S
Ffioedd Cofrestriad Sifil		
Trefnu priodas a phartneriaeth sifil Ffi - Swyddfa Gofrestru	£46.00	O/S
Trefnu priodas a partneriaeth sifil Ffi - Eiddo Cymeradwy	£100.00	O/S
Ffi archebu o flaen llaw, 12 – 24 mis, nad ydynt yn ad-daladwy	£60.00	O/S
Seremonïau Neuadd y Dref – Caergybi	£235.00	O/S

Seremonïau Ystafell Cefni – Llangefni:		
Yn ystod yr wythnos (dydd Llun – dydd Iau)	£196.00	O/S
Dydd Gwener / dydd Sadwrn	£235.00	O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£345.00	O/S
Priodas yn cael ei ddilyn gan Enwi Baban	£100 plws ffi priodas	O/S
Seremonïau Ystafell Môn – Llangefni:		
Yn ystod yr wythnos (dydd Llun – dydd Iau)	£135.00	O/S
Dydd Gwener / dydd Sadwrn	£165.00	O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£275.00	O/S
Priodas yn cael ei ddilyn gan Enwi Baban	£100 plws ffi priodas	O/S
Priodas mewn gwesty:		
Yn ystod yr wythnos	£375.00	O/S
Dydd Sadwrn	£395.00	O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£499.00	O/S
Priodas yn cael ei ddilyn gan Enwi Baban	£100 plws ffi priodas	O/S
Ystafell Cefni ac eiddo cymeradwy - ag2r estynedig:		
Yn ystod yr wythnos 6-8pm	£137.90	O/S
Yn ystod yr wythnos 8-12pm	£265.25	O/S
Dydd Sadwrn 6-8pm	£190.95	O/S
Dydd Sadwrn 8-12pm	£318.25	O/S
Dydd Sul/Gŵyl y Banc 6-8pm	£265.25	O/S
Dydd Sul/Gŵyl y Banc 8-12pm	£381.90	O/S
Trwyddedu eiddo ar gyfer seremonïau sifil	£1,475.00	O/S
Ystafell atodol mewn eiddo cymeradwy	£212.20	O/S
Ymarfer priodas	£58.35	O/S
Ffi weinyddol – newid enw ac ati	£53.05	O/S
Seremoni enwi baban:		
Yn yr wythnos	£228.10	O/S
Dydd Sadwrn	£281.15	O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£321.00	O/S
Adnewyddu addunedau:		
Yn yr wythnos	£228.10	O/S
Dydd Sadwrn	£281.15	O/S
Dydd Sul / Gŵyl y Banc	£321.00	O/S
Chwiliad hanesyddol o 3 mlynedd at bob ochr i ddyddiad penodol	£33.40	O/S
Gwasanaeth blaenoriaeth (yr un diwrnod) ar gyfer tystysgrifau (tâl ychwanegol):		
Wedi casglu	£10.00	O/S
Postiwyd	£13.00	O/S
Cyhoeddi tystysgrifau o fewn 24 awr (tâl ychwanegol):		
Wedi casglu	£5.00	O/S
Postiwyd	£8.00	O/S
Safonol 3-5 niwrnod gwaith	£3.00	O/S
Ardystio dogfennau	£5.00 y copi	O/S
Seremonïau dinasyddiaeth – gwasanaeth blaenoriaeth (tâl ychwanegol)	£113.00	O/S
Cyfleoedd i dynnu lluniau yn Ystafell Môn	£10.00	O/S
Amrywiol		
Caniatâd Masnachwyr Stryd		
Manwerthu ac arlwygo:		
Wythnos	£166.85	O/S
Mis	£250.30	O/S
3 mis tymhorol	£724.00	O/S
6 mis tymhorol	£1,337.00	O/S
Blynyddol	£2,003.00	O/S
Unedau symudol	£1,114.00 blynyddol	O/S

Arall			
Tatŵio / colur lled barhaol	£127.30 fesul eiddo plws £63.65 fesul ymarferwr	O/S	
Tyllu clustiau / cosmetig	£127.30 fesul eiddo plws £63.65 fesul ymarferwr	O/S	
Aciwbigo	£127.30 fesul eiddo plws £63.65 fesul ymarferwr	O/S	
Electrolysis	£127.30 fesul eiddo plws £63.65 fesul ymarferwr	O/S	
Siop rhyw / sinema rhyw	£1,002.55 (yn cynnwys costau gwrandawriad posibl)	O/S	
Deddf Iechyd 2006 – troseddau ysmegu	Dirwyon statudol	O/S	
Mae ffioedd ar gyfer loteriau bach, peiriannau gamblo a thrwyddedau ar gyfer gemau gyda gwobrau wedi eu gosod gan lywodraeth ganolog			
Chwiliadau ac ymholiadau trwyddedu	£95.00 yr awr	S	
Cofrestru neu adnewyddu cofrestrriad fel gweithredwr achub moduron (cofrestrriad 3 mlynedd)	£365.00	O/S	
Copi wedi ei ardystio o un cofnod mewn cofrestr gweithredwyr achub moduron	£22.25	O/S	
Copiâu heb eu hardystio o gofnod mewn cofrestr gweithredwyr achub moduron	Gall fod taliadau llungopïo corfforaethol	O/S	
Cyngor cyn trwyddedu:			
Tâl Isafswm	£95.00	S	
Codir tâl am bob awr neu ran o hynny ar gyfradd safonol fesul awr fesul swyddog	£95.00	S	
Deddf Gamblo 2005			
Casino Rhanbarthol			
Ffi flynyddol	http://www.legislation.gov.uk/cy/uksi/2007/479/schedule/made	O/S	
Cais i drosglwyddo		O/S	
Cais i adfer		O/S	
Cais am ddatganiad amodol		O/S	
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S	
Casino Mawr			
Ffi flynyddol		O/S	
Cais i drosglwyddo		O/S	
Cais i adfer		O/S	
Cais am ddatganiad amodol		O/S	
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)	O/S		
Casino Bach			
Ffi flynyddol	O/S		
Cais i drosglwyddo	O/S		
Cais i adfer	O/S		
Cais am ddatganiad amodol	O/S		
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)	O/S		
Eiddo Casino wedi ei Drosi			
Ffi flynyddol	O/S		
Cais i drosglwyddo	O/S		
Cais i adfer	O/S		
Bingo			
Ffi flynyddol	O/S		
Cais i drosglwyddo	O/S		
Cais i adfer	O/S		
Cais am ddatganiad amodol	O/S		
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)	O/S		
Cais amrywiad	O/S		

Canolfan Hapchwarae Oedolion		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S
Betio (Trac)		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S
Adloniant Teuluol		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S
Betio (arall)		
Ffi flynyddol		O/S
Cais i drosglwyddo		O/S
Cais i adfer		O/S
Cais am ddatganiad amodol		O/S
Cais am drwydded (Deiliaid Datganiad Amodol)		O/S
Cais amrywiad		O/S
Triniaeth Rheoli Plâu		
Rheoli plâu masnachol (dibynnol ar faint yr eiddo)	£83.55 yr ymweliad	S
Contractau trin rheoli plâu masnachol (Cyfanswm cost yn amrywiol, yn ddibynnol ar faint yr eiddo, amlder ymweliadau y flwyddyn ac ati)	£61.30 yr awr a chost deunyddiau.	S
Rheoli plâu domestig – llygod mawr a llygod		
Ymateb 24 awr	£60.00	S
Ymateb 5 niwrnod	£40.00	S
Rheoli plâu domestig triniaethau (heblaw llygod)		
Chwilod duon	£95.00	S
Chwilod gwely (yn amodol ar arolwg)	£195.00	S
Cacwn, gwenyn, morgrug, arall – ymateb 24 awr	£70.00	S
Cacwn, gwenyn, morgrug, arall – ymateb 5 niwrnod	£55.00	S
Mygdarthiad		
Hyd at 3 ystafell wely	£70.00	S
4 ystafell wly neu fwy	£90.00	S
Taliadau Iechyd Amgylcheddol Eraill		
Dirwyon cosb sefydlog - baw ci	http://gov.wales/topics/envir/mentcountryside/epq/cleanneighbour/fixedpenalty/	O/S
Trosedd sŵn gyda'r nos		O/S
System raddio hylendid bwyd cenedlaethol – ailraddio	http://www.ynysmon.gov.uk/sgorio-hylendid-bwyd-cenedlaethol/11987.article?redirect=false	O/S
System raddio hylendid bwyd cenedlaethol – cosb sefydlog methiant i arddangos graddiad		O/S
Tystysgrifau ar gyfer bwyd a ddifrodwyd	£90.00 y dystysgrif	O/S
Copiau o'r Pecyn Gwerthu ac Arlwyfaeth FSBB	£10.00	O/S
Copiau o'r Tudalennau Dyddiadurol FSBB	£25.00	O/S
Copiau o'r Gofrestr Eiddo Bwyd	£20.00	O/S

Archwiliadau mewnfudo	£225.00	S
Tai Amlbreswyliaeth	£505.00	S
Tai Amlbreswyliaeth Cynllun Trwyddedu Atodol	£505.00	S
Ffioedd ar gyfer cyhoeddi Hysbysiadau Gorfodi fel y dynodwyd dan Adran 49 Deddf Tai 2004	£265.00	O/S
Cais am Archwiliad Tai HHSRS – masnachol	£225.00	S
Cydsyniad i ddefnyddio uchelseinyddion yn y strydoedd	£95.00 plws cost hysbysebu	O/S
Ceisiadau am awdurdodiadau EPA:		
Trwyddedau i fusnesau sy'n cynhyrchu llygredd a rheoleiddio'r eiddo busnes hynny	https://www.gov.uk/government/publications/local-authority-pollution-control-general-guidance-manual	O/S
Trwyddedau Llywodraeth Leol ar gyfer gosodiadau Rhan A(2)	http://gov.wales/legislation/subordinate/nonsi/epwales/2016/local-authority-permits-a2/?skip=1&lang=cy	O/S
Trwyddedau Llywodraeth Leol ar gyfer gosodiadau Rhan 8 ac offer symudol a gweithgareddau allyriadau toddyddion	http://gov.wales/legislation/subordinate/nonsi/epwales/2016/local-authority-permits-b/	O/S
Copïau o'r Gofrestr Awdurdodiadau	£10.00	O/S
Y Rheoliadau Cyflenwadau Dŵr Preifat (Cymru) 2010. Mae'r Rheoliadau hyn yn rhagnodi'r ffioedd y gall awdurdodau lleol eu codi am reoleiddio cyflenwadau dŵr preifat:		
Asesiad risg		O/S
Samplu cyflenwadau bach	http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2017/1041/made	O/S
Samplu cyflenwadau mawr		O/S
Ymchwiliad		O/S
Caniatâd		O/S
Cymerwyd dan Reoliad 10		O/S
Cymerwyd yn ystod monitro gwiriad		O/S
Cymerwyd yn ystod monitro archwiliad		O/S
Samplu cyflenwadau dŵr yfed (e.e. iechyd porthladd, llongau ac ati)		S
Ymholiad cyflenwadau dŵr preifat		S
Ymholiad tir llygredig (cynnwys hyd at 2 awr o amser swyddog)		£190.00 +
Ffi fesul awr ar gyfer chwilio ac ymholiad ar gyfer amser ychwanegol	Ffi fesul awr	
Mater o symud pysgod cregyn	£115.00	S
Tystysgrifau lechyd Allforio	£50.00	S
Tystysgrifau lechyd Allforio - cais yr un diwrnod	£60.00	S
Tystysgrifau lechyd Allforio Eraill - (uchafswm o 5 fesul cais)	£50.00	S
Tystysgrifau lechyd Allforio Eraill - cais yr un diwrnod (uchafswm o 5 fesul cais)	£60.00	S
Tystysgrif allforio maint A4 angen mewnbynnu data	£10.00	S
Tystysgrif allforio maint A3 angen mewnbynnu data	£12.00	S
Copi o dystysgrif allforio Tseiniaidd	£10.00	S
Newidiadau i dystysgrif allforio Tseiniaidd unwaith darparwyd copi ardstyedig	£10.00	S
Tystysgrif Glanweithdra Llong	http://www.porthhealthassociation.co.uk/	O/S

Deddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013		
Carfan Unigol	£155.00	E
Safle bach (2 – 10 uned)	£330.00	E
Safle canolig (11 – 50 uned)	£392.00	E
Safle mawr (51+ uned)	£495.00	E
Amrywio amodau	£155.00	E
Rheolau llety	£52.00	E
Trwydded amnewid	£42.00	E
Marchnadoedd a Ffeiriau		
Ffair Borth		
Parth A – Ffordd y Bont a Ffordd y Ffair (hyd at 2 fetr)	£15.00 y metr (tâl isafswm o £20.00)	O/S
Parth A – Ffordd y Bont a Ffordd y Ffair (dros 2 fetr)	Ffi uchod plws £1.50 ar gyfer pob 0.1 metr ychwanegol	O/S
Parth B – Ffordd Telford (hyd at 2 fetr)	£12.50 y metr (tâl isafswm o £20.00)	O/S
Parth B – Ffordd Telford (dros 2 fetr)	£1.25 ar gyfer pob 0.1 metr ychwanegol	O/S
Parth C – Stryd y Paced (hyd at 2 fetr)	£10.00 y metr (tâl isafswm o £20.00)	O/S
Parth C – Stryd y Paced (dros 2 fetr)	£1.00 ar gyfer pob 0.1 metr ychwanegol	O/S
Mesureg		
Offer Pwyso a Mesur Arbennig Archwilio, addasu, profi, ardystio, stampio, awdurdodi neu adrodd am offer pwyso neu fesur arbennig Mae'r mathau o offer a eithriwyd yn benodol o'r tablau yn cynnwys:	£95.00 fesul swyddog fesul awr (Cyfrifir yn unigol gan awdurdod lleol yn seiliedig ar y ffigwr uchod yn y fan ble darperir y gwasanaeth)	O/S
<ul style="list-style-type: none"> • Peiriannau pwyso awtomatig neu gyfansymio. • Offer a gynlluniwyd i bwysu llwythau wrth symud. • Offer mesur tanwydd swmp a brofwyd yn dilyn digwyddiad Rheoliad 65 neu 66. • Pwyso neu fesur offer a brofwyd trwy samplu ystadegol. • Sefydlu cromliniau calibradu ar gyfer templedi • Templedi a raddolwyd mewn milimedrau • Profion neu wasanaethau eraill yn unol â rhwymedigaeth gymunedol ar wahân i gwiriad EC cychwynnol neu rannol. • Ardystio offer pwyso neu fesur ble mae angen datganiad o wall gwirioneddol. 		
Offerynnau Pwyso		
Yn ddim mwy nag 1 tunnell	£150.40	O/S
Dros 1 tunnell hyd at 10 tunnell	£245.05	O/S
Mwy na 10 tunnell	£545.40	O/S
Taliad i gynnwys unrhyw gostau atodol sy'n gysylltiedig â phrofi offer gyda sgrin arddangos ar wahân neu gyfleusterau argraffu allai fod yn seiliedig ar y ffi sylfaenol o ystyried yr uchod a chostau atodol ar gyfradd o £95.00 ar gyfer pob swyddog ychwanegol yr awr. Wrth gyflenwi offer arbenigol (yn cynnwys, ond nid yn gyfyngedig i, uned brofi pont bwysu, fan a phwysau prawf), gellir codi ffi atodol fesul awr, dydd neu fesul apwyntiad, yn ddibynnol ar yr amgylchiadau.		

Offer mesur ar gyfer Tanwydd Hylif ac Ireidiau		
Allbynnau sengl / lluosog (ffroenellau):		
(a) Profi'r ffroenell gyntaf	£95.00 fesul swyddog yr awr	O/S os ddim gwasanaeth trydydd parti arall ar gael, S os ddim.
(b) Pob ffroenell atodol a brofir	£95.00 fesul swyddog yr awr	O/S os ddim gwasanaeth trydydd parti arall ar gael, S os ddim.
Gallai taliad i gynnwys unrhyw gostau atodol sy'n gysylltiedig â phrofi offer atodol sydd angen profion atodol ar y safle, fel derbynwyr cerdyn credyd fod yn seiliedig ar y ffi sylfaenol o ystyried yr uchod a chostau atodol ar gyfradd o £95.00 ar gyfer pob swyddog ychwanegol yr awr.		
Tystysgrifau Calibradu		
Darparu Tystysgrif Calibradu	£56.00	O/S os ddim gwasanaeth trydydd parti arall ar gael, S os ddim.
Nodiadau ar gyfer Profi Offer Mesureg:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pryd bynnag y bydd offer yn cael ei brofi ac na ragnodir ffi briodol yn y Rhestr Ffioedd, dylai'r gwaith gael ei gostio ar gyfradd o £95.00 yr awr. 2. I sicrhau fod yr awdurdod yn gystadleuol yn ei wasanaeth calibradu masnachol, dylid defnyddio'r rhestr uchod fel sail prisio ar gyfer gweithgareddau calibradu yn gysylltiedig gyda gwaith ISO 9000, ond gan gytuno ar ostyngiadau parthed cyflwyniadau lluosog ar yr un safle. Bydd graddfa'r gostyngiad sydd ar gael yn cael ei bennu gan y Prif Swyddog Gwarchod y Cyhoedd mewn ymgynghoriad, gan dalu sylw i ystyriaethau masnachol yn unig. Gellir ymestyn hyn i weithgareddau calibradu eraill, os yw monopoli'r awdurdod lleol wedi ei ddiddymu. 		
“PRYNU EFO HYDER” – CYNLLUN CYMERADWYO MASNACHWYR		
Ffi cais newydd 0 – 5 gweithwyr	https://www.buywithconfidence.gov.uk/business/costs/	S
Ffi cais newydd 6 – 20 gweithwyr		S
Ffi cais newydd 21 – 49 gweithwyr		S
Ffi cais newydd 50+ gweithwyr		S
Ffi Aelodaeth Blynyddol 0 – 5 gweithwyr		S
Ffi Aelodaeth Blynyddol 6 – 20 gweithwyr		S
Ffi Aelodaeth Blynyddol 21 – 49 gweithwyr		S
Ffi Aelodaeth Blynyddol 50+ gweithwyr		S
Eiddo Ychwanegol		S
Arddulliau Masnachu Ychwanegol		S

Cynllunio

Gwasanaeth		Ffi/Tâl	TAW
Anfon Ffacs			
Dalen gyntaf		£2.25	S
Wedi hynny		£0.95 y ddalen	S
Gwasanaeth Cynllunio			
Hysbysiad Penderfyniad a dogfennau swyddogol eraill (oni bai yn rhan o ymholiad ymchwil)		Dim tâl	-
A4 – cyffredinol :			
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)		£0.10 y ddalen	E
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)		£0.50 y ddalen	E
Du a Gwyn		£0.10 y ddalen	S
Lliw		£0.60 y ddalen	S
A3 – cynlluniau :			
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)		£0.50 y ddalen	E
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)		£1.05 y ddalen	E
Du a Gwyn		£0.60 y ddalen	S
Lliw		£1.30 y ddalen	S
A2 – cynlluniau :			
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)		£4.80 y ddalen	E
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)		£7.95 y ddalen	E
Du a Gwyn		£5.65 y ddalen	S
Lliw		£9.55 y ddalen	S
A1 – cynlluniau :			
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)		£5.80 y ddalen	E
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)		£9.00 y ddalen	E
Du a Gwyn		£7.00 y ddalen	S
Lliw		£10.80 y ddalen	S
A0 – cynlluniau :			
Du a Gwyn (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)		£6.90 y ddalen	E
Lliw (Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth/EI)		£10.10 y ddalen	E
Du a Gwyn		£8.25 y ddalen	S
Lliw		£12.10 y ddalen	S
Copïau ar CD		£19.10	S
Ffioedd cais cynllunio		Ffi sefydlog a osodir gan Lywodraeth Ganolog http://www.anglesey.gov.uk/Journals/e/i/e/Planning_Application_Fees_October_2015.pdf	-
Ceisiadau Rheoliadau Adeiladu			
Tabl A: Anheddau Newydd ac Anheddau a Grëwyd trwy Drosi			
Nifer Anheddau:			
1	Tâl Blaendal Cynllun	£200.27	S
	Tâl Archwilio	£371.93	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£572.20	
2	Tâl Blaendal Cynllun	£286.87	S
	Tâl Archwilio	£532.76	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£819.64	
3	Tâl Blaendal Cynllun	£368.06	S
	Tâl Archwilio	£683.56	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,051.62	
4	Tâl Blaendal Cynllun	£470.90	S
	Tâl Archwilio	£874.55	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,345.45	

5	Tâl Blaendal Cynllun	£589.99	S
	Tâl Archwilio	£1,095.70	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,685.69	
6	Tâl Blaendal Cynllun	£687.42	S
	Tâl Archwilio	£1,276.63	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,964.05	
7	Tâl Blaendal Cynllun	£703.65	S
	Tâl Archwilio	£1,306.79	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£2,010.44	
8	Tâl Blaendal Cynllun	£795.67	S
	Tâl Archwilio	£1,477.68	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£2,273.35	
9	Tâl Blaendal Cynllun	£882.28	S
	Tâl Archwilio	£1,638.52	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£2,520.79	
10	Tâl Blaendal Cynllun	£979.70	S
	Tâl Archwilio	£1,819.45	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£2,799.16	
11	Tâl Blaendal Cynllun	£1,033.84	S
	Tâl Archwilio	£1,919.98	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£2,953.81	
12	Tâl Blaendal Cynllun	£1,131.26	S
	Tâl Archwilio	£2,100.92	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£3,232.19	
13	Tâl Blaendal Cynllun	£1,174.57	S
	Tâl Archwilio	£2,181.34	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£3,355.91	
14	Tâl Blaendal Cynllun	£1,272.00	S
	Tâl Archwilio	£2,362.28	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£3,634.28	
15	Tâl Blaendal Cynllun	£1,331.53	S
	Tâl Archwilio	£2,472.85	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£3,804.38	
16	Tâl Blaendal Cynllun	£1,401.90	S
	Tâl Archwilio	£2,603.53	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£4,005.43	
17	Tâl Blaendal Cynllun	£1,466.86	S
	Tâl Archwilio	£2,724.16	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£4,191.01	
18	Tâl Blaendal Cynllun	£1,542.64	S
	Tâl Archwilio	£2,864.89	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£4,407.53	
19	Tâl Blaendal Cynllun	£1,623.83	S
	Tâl Archwilio	£3,015.67	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£4,639.50	
20	Tâl Blaendal Cynllun	£1,694.20	S
	Tâl Archwilio	£3,146.35	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£4,840.55	

Tabl B: Taliadau am Adeiladau Bach, Estyniadau ac Addasiadau Penodol i Anheddau (Atodlen 2 yn flaenorol)				
Garejys Ar Wahân ac Ynghlwm a Phyrth Ceir a rennir gydag anheddau presennol				
1.	Codi garej ar wahân neu ynghlwm gydag ardal llawr heb fod yn fwy na 40 metr sgwâr.	Tâl Blaendal Cynllun	£108.25	S
		Tâl Archwilio	£201.05	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£309.30	
Estyniadau/Gwaith trosi/Trosi Lloffydd a gwaith Addasu Adeilad i Anheddau				
2.	Trosi garej presennol i lunio llety atodol gydag ardal llawr heb fod yn fwy na 40 metr sgwâr.	Tâl Blaendal Cynllun	£97.43	S
		Tâl Archwilio	£108.95	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£278.38	
3.	Unrhyw estyniad i annedd ble nad yw cyfanswm ardal y llawr yn fwy na 10 metr sgwâr, yn cynnwys modd mynediad a gwaith mewn cysylltiad â'r estyniad hwnnw	Tâl Blaendal Cynllun	£108.25	S
		Tâl Archwilio	£201.05	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£309.30	
4.	Unrhyw estyniad i annedd ble mae cyfanswm ardal y llawr yn fwy na 10 metr sgwâr ond heb fod yn fwy na 40 metr sgwâr, yn cynnwys modd mynediad a gwaith mewn cysylltiad â'r estyniad hwnnw	Tâl Blaendal Cynllun	£162.38	S
		Tâl Archwilio	£301.57	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£463.96	
5.	Unrhyw estyniad i annedd ble mae cyfanswm ardal y llawr yn fwy na 40 metr sgwâr ond heb fod yn fwy na 60 metr sgwâr, yn cynnwys modd mynediad a gwaith mewn cysylltiad â'r estyniad hwnnw	Tâl Blaendal Cynllun	£189.68	S
		Tâl Archwilio	£352.26	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£541.94	
6.	Unrhyw estyniad i annedd ble mae cyfanswm ardal y llawr yn fwy na 60 metr sgwâr ond heb fod yn fwy na 80 metr sgwâr, yn cynnwys modd mynediad a gwaith mewn cysylltiad â'r estyniad hwnnw	Tâl Blaendal Cynllun	£227.34	S
		Tâl Archwilio	£422.20	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£649.54	
7.	Trosi gofod llofft i lunio llety preswyl atodol gydag ardal llawr heb fod yn fwy na 50 metr sgwâr	Tâl Blaendal Cynllun	£189.68	S
		Tâl Archwilio	£351.00	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£540.68	
8.	Trosi gofod llofft i lunio llety preswyl atodol gydag ardal llawr yn fwy na 50 metr sgwâr	Tâl Blaendal Cynllun	£227.34	S
		Tâl Archwilio	£422.20	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£649.54	
9.	Amnewid pob ffenestr a drws	Tâl Blaendal Cynllun	£78.00	S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£78.00	
10.	Adnewyddu elfen thermol sengl e.e. amnewid to / lloriau.	Tâl Blaendal Cynllun	£92.80	S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£92.80	

Sylwer: Ble mae mân waith adeiladu yn cael ei gyflawni ar yr un pryd ag estyniad y cyfeirir ato yn 3 i 8 uchod, bydd y tâl atodol fel 11 isod.				
11.	Cost y gwaith < £1,000	Tâl Blaendal Cynllun	£61.80	S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£61.80	
	Cost gwaith rhwng £1,000 a £5,000	Tâl Blaendal Cynllun	£92.80	S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£92.80	
Ble mae cost amcangyfrifol y gwaith yn 11, uchod, yn fwy na £5,000 bydd y tâl yn unol â 'Thabl C'.				
Gosodiadau trydanol newydd a gwaith trydanol i eiddo presennol				
12.	Gwifrio trydanol mewn cysylltiad ag estyniad newydd i annedd yn dal i gael ei adeiladu gyda gofod llawr heb fod yn fwy na 60 metr sgwâr	Tâl Blaendal Cynllun	£309.30	S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£309.30	
13.	Gosodiad trydanol newydd i annedd yn cael ei adeiladu neu ailwElrio annedd presennol (hyd at uchafswm o 5 ystafell wely)	Tâl Blaendal Cynllun	£402.10	S
		Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun	
		Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£402.10	
Tabl C – Gwaith ar wahân i'r gwaith yn Nhablau A a B (Atodlen 3 gynt)				
(YN SEILIEDIG AR AMCANGYFRIF O'R GWIR GOST ADEILADU A GYFLAWNWYD GAN GONTRACTWYR GYDA CHOFRESTRIAD TAW)				
Amcangyfrif o Gost y Gwaith				
< £1,000	Tâl Blaendal Cynllun	£123.72	S	
	Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun		
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£123.72		
£1,001 - £5,000	Tâl Blaendal Cynllun	£185.58	S	
	Tâl Archwilio	Wedi ei gynnwys yn y Tâl Cynllun		
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£185.58		
£5,001 - £10,000	Tâl Blaendal Cynllun	£97.43	S	
	Tâl Archwilio	£180.94		
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£278.36		
£10,001 - £15,000	Tâl Blaendal Cynllun	£119.08	S	
	Tâl Archwilio	£221.15		
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£340.22		
£15,001 - £20,000	Tâl Blaendal Cynllun	£140.74	S	
	Tâl Archwilio	£261.36		
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£402.10		
£20,001 - £25,000	Tâl Blaendal Cynllun	£162.38	S	
	Tâl Archwilio	£301.57		
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£463.96		
£25,001 - £30,000	Tâl Blaendal Cynllun	£184.03	S	
	Tâl Archwilio	£341.77		
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£525.80		
£30,001 - £35,000	Tâl Blaendal Cynllun	£205.68	S	
	Tâl Archwilio	£381.98		
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£587.66		

£35,001 - £40,000	Tâl Blaendal Cynllun	£227.34	S
	Tâl Archwilio	£422.20	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£649.54	
£40,001 - £45,000	Tâl Blaendal Cynllun	£238.16	S
	Tâl Archwilio	£422.30	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£680.46	
£45,001 - £50,000	Tâl Blaendal Cynllun	£259.81	S
	Tâl Archwilio	£482.51	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£742.32	
£50,001 - £55,000	Tâl Blaendal Cynllun	£281.46	S
	Tâl Archwilio	£522.72	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£804.18	
£55,001 - £60,000	Tâl Blaendal Cynllun	£303.12	S
	Tâl Archwilio	£562.93	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£866.05	
£60,001 - £65,000	Tâl Blaendal Cynllun	£324.77	S
	Tâl Archwilio	£603.13	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£927.90	
£65,001 - £70,000	Tâl Blaendal Cynllun	£346.42	S
	Tâl Archwilio	£643.34	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£989.76	
£70,001 - £75,000	Tâl Blaendal Cynllun	£368.06	S
	Tâl Archwilio	£683.56	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,051.62	
£75,001 - £80,000	Tâl Blaendal Cynllun	£389.72	S
	Tâl Archwilio	£723.77	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,113.49	
£80,001 - £85,000	Tâl Blaendal Cynllun	£411.37	S
	Tâl Archwilio	£763.97	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,175.34	
£85,001 - £90,000	Tâl Blaendal Cynllun	£433.02	S
	Tâl Archwilio	£804.18	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,237.20	
£90,001 - £95,000	Tâl Blaendal Cynllun	£454.67	S
	Tâl Archwilio	£844.39	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,299.06	
£95,001 - £100,000	Tâl Blaendal Cynllun	£476.33	S
	Tâl Archwilio	£884.60	
	Hysbysiad adeiladu neu refersiwn	£1,360.93	
Ar gyfer datblygiadau dros £100,000 cysylltwch ag Arweinydd y Tîm Rheoli Adeiladu			
Cael copïau o ddogfennau Rheoliadau Adeiladu ar gyfer eich eiddo (dylai ceisiadau fod yn ysgrifenedig)			
Am chwiliad o'r holl geisiadau ers Ebrill 1996 yn cyfeirio i'ch eiddo		£25.00	O/S
Am gopïau o'r cymeradwyaethau/hysbysiadau/tystysgrifau cwblhau yn dangos ar y chwiliad yn ymwneud â'ch eiddo.		£30.00	S
Ymchwil ac Ymholiadau Masnachol (tâl isafswm) Bydd tâl am lungopïau yn ychwanegol		£120.30 yr awr	S
Cyngor cyn cynllunio ar geisiadau mawr		Wedi ei sefydlu gan Lywodraeth Cymru http://www.ynysmon.gov.uk/download/52062	

Cefn Gwlad/Wardeiniaeth		
Ffi parcio ym Mharc Gwledig Morglawdd Caergybi:		
1 awr	£1.00	S
2 awr	£1.50	S
4 awr	£2.00	S
Hyd at 12 awr	£3.00	S
Trwydded Flynyddol	£25.00	S
Amgylchedd Adeiledig a Thirlun		
Cwynion gwrychoedd uchel	£320.00	Z
Archwiliad safle (isafswm tâl)	£120.30 yr awr	S
SETIAU DATA GIS (ER ENGHRAIFFT - TPO's, GWRYCHOEDD, ADEILADAU RHESTREDIG)	£86.90 y set plws £86.90 ffi weinyddol	S

Canolfan Fusnes Môn

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Llogi Ystafell Gyfarfod Canolfan Fusnes Môn (ac eithrio TAW)		
Llynon		Yn destun TAW lle bo'n briodol h.y.
Cost fesul awr	£25.00	
Cost fesul hanner diwrnod	£55.00	
Cost fesul diwrnod llawn	£95.00	N – i gleientiaid allanol
Rhosyr		
Cost fesul awr	£20.00	
Cost fesul hanner diwrnod	£51.00	Dim TAW ar logi mewnol
Cost fesul diwrnod llawn	£69.00	
Lligwy		
Cost fesul awr	£20.00	
Cost fesul hanner diwrnod	£51.00	
Cost fesul diwrnod llawn	£69.00	
Cybi		
Cost fesul awr	£20.00	
Cost fesul hanner diwrnod	£51.00	
Cost fesul diwrnod llawn	£69.00	
Parys		
Cost fesul awr	£14.00	
Cost fesul hanner diwrnod	£38.00	
Cost fesul diwrnod llawn	£57.00	
Llogi offer cyfieithu	£38.00 y sesiwn	
Llogi offer cynadledda fideo	£53.00 y sesiwn	S
Lluniaeth	£1.40 y gwpan	S

Hamdden

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Canolfannau Hamdden		
Canolfan Hamdden (Tâl Blyneddol)		
Plant a phobl ifanc (dan 18 oed) a rhai sydd wedi cofrestru'n anabl	£7.20	S
60+ oed	£11.30	S
Oedolion (18 – 59 oed (cynhwysol))	£20.60	S
Di-waith (3+ mis)	£5.15	S
Timau / grwpiau	£70.00	S
Clybiau	£95.00	S
<p>Ar gyfer pob archeb grŵp achlysurol, codir y gyfradd llawn Mae'r prisiau i gyd yn Gyfraddau Llawn (rhoddir prisiau gostyngol mewn bracedi) Mae'r holl brisiau yn seiliedig ar un archeb, fesul awr (oni nodir fel arall) Nofio = fesul ymweliad</p> <p>CHDH = Canolfan Hamdden David Hughes CHPA = Canolfan Hamdden Plas Arthur CHA = Canolfan Hamdden Amlwch CHC = Canolfan Hamdden Caergybi</p>		
Cyffredinol		
Cawodydd	£3.10 (£2.05)	S
Amser Staff (30 Munud)	£13.90	S
Neuadd Chwaraeon		
Neuadd Lawn	£45.00	S
Neuadd Lawn (heb gynnwys TAW)	£36.00 (£22.50)	Amh
Neuadd lawn - llogi masnachol (heb gynnwys TAW) e.e. Zumba	£51.50	Amh
Hanner Neuadd	£25.75	S
Pwll parti pwmpiadwy (CHC)	£83.45	S
Parti - castell naid (CHC)	£65.90	S
Parti - castell naid (CHPA)	£65.90	S
Amrywiol becynnau parti (CHA)	Pris ar ofyn	S
Cwrt Badminton / Tennis Byr / Bowlio Mat	£8.25 (£4.65)	S
Cwrt badminton i grŵp	£12.90	S
Cwrt i grŵp (heb gynnwys TAW)	£10.30	Amh
Cwrt sboncen	£8.25 (£4.65)	S
Cwrt sboncen i grŵp	£12.90	S
Cwrt sboncen i grŵp (heb gynnwys TAW)	£10.30	Amh
Tenis bwrdd (fesul bwrdd)	£8.25 (£4.65)	S
Defnydd ysgolion – heb hyfforddwy (30 munud)		
Neuadd lawn	£18.00	E
Hanner neuadd	£13.40	E
Hyfforddwy ar gyfer yr uchod	£13.90	E
Llogi Ystafelloedd		
Ystafell Weithgareddau	£15.45	S
Ystafell Gyfarfod	£12.90	E
Archeb 4 awr olynol	£39.15	E
Diwrnod llawn	£78.30	E
Ystafell ffitrwydd / ystafell codi pwysau		
Ymsefydlu	£12.35 (£8.75)	E

Defnydd Unigol:		
16+	£4.95 (£3.90)	S
Tocyn Wythnosol - Campfa a Nofio	£11.30 (£8.25)	S
Tocyn Misol - Campfa a Nofio	£32.95 (£24.70)	S
Tocyn Wythnosol (CHDH) - Campfa yn unig	£10.30 (£7.75)	S
Hyfforddiant Ffitrwydd Ieuencid 14-16 oed - gyda hyfforddwr yn bresennol	£2.70	E
Debyd Uniongyrchol - Pob Canolfan Hamdden		
Pecyn Llawn	£28.00	S
Pecyn Oriau Tawel	£18.00	S
Pecyn Nofio	£15.00	S
Pob categori (Misol)	£22.00	S
Pob categori (12 Mis)	£220.00	S
Tâl gweinyddol na ellir ei ad-dalu am godi bil	£5.65	S
Ymarfer trwy Wahoddiad		
Ddim yn aciwt	£2.00	E
Adferiad cardiaidd	£2.00	E
Ffit am Oes	£2.50	E
Sesiynau a Chyrsiau - Ochr Sych		
Sesiwn Ffitrwydd (1 awr)	£4.60 (£3.60)	
Sesiwn Ffitrwydd (2 awr)	£5.70	
Gweithgareddau i Blant	£3.10	E
Meithrinfa	£2.05	S
Nofio		
Nofio cyhoeddus (fesul sesiwn)	£4.10 (£2.40)	S
Tocyn wythnosol (Llun-Sul)	£8.75 (£5.15)	S
Teulu - tocyn nofio dyddiol	£10.30	S
Teulu - tocyn nofio wythnosol	£20.60	S
Gwersi (30 munud)	£5.45 (£4.20)	E
Gwersi preifat un i un (30 munud)	£21.65 (£17.50)	E
Defnydd Clwb Nofio Ynys Môn	£28.85	E
Clwb Nofio Ynys Môn - Llogi Lôn (heb gynnwys TAW)	£9.30	Amh
Defnydd Neilltuedig o'r prif bwll	£72.10	S
Defnydd Neilltuedig o'r prif bwll (heb gynnwys)	£57.70	Amh
Defnydd Neilltuedig o'r pwll bach	£36.05	S
Defnydd Neilltuedig o'r pwll bach (heb gynnwys)	£28.85	Amh
Llogi lôn	£15.45	S
Nofio - defnydd ysgolion - 1 hyfforddwr fesul dosbarth wedi ei gynnwys (30 munud)		
Dosbarth hyd at 14 o blant (angen 1 hyfforddwr)	£32.45	E
15 - 29 o blant (angen 2 hyfforddwr)	£34.50	E
Dros 30 o blant (angen 3 hyfforddwr)	£38.10	E
Hyfforddwr atodol	£13.90	E
Cyfleusterau Awyr Agored		
Hanner cae synthetig (CHPA)	£36.05 (£25.75)	S
Hanner cae (CHPA) (heb gynnwys TAW)	£28.85 (£20.60)	Amh
Cae synthetig llawn (CHPA)	£49.45 (£37.10)	S
Cae synthetig llawn (CHPA) (heb gynnwys TAW)	£39.55 (£29.65)	Amh
Cyrtiau Allanol (CHA / Ysgol David Hughes)	£27.80 (£19.25)	S
Cyrtiau Allanol (CHA / Ysgol David Hughes) (heb gynnwys TAW)	£22.25 (£15.65)	Amh
Tenis - cost y pen	£4.65 (£2.60)	S
Cwrt tenis - defnydd ysgolion	£6.20	E
Llogi Offer		
Pêl / Raced	£2.05	S
Caiaic - yr un	£4.65	S

Morwrol

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Pier St. George – Porthaethwy		
Angori yn y pier	£18.00	S
Cyflenwad dŵr croyw - llongau dros 15 tunnell	£7.75 y dunnell o ddŵr	S
Trwydded Parcio Car (Blynyddol)	£61.80	S
Golau mordwo dyledus (Masnachol)	£0.31 y dunnell	S
Angori parhaol ar y pier (dyraniad ar sail achos busnes)	£2,000.00 y flwyddyn	S
Pier Biwmares		
Angori yn y pier	£18.00	S
Ffioedd Trwydded Angorfa		
Traeth Coch a Cymyran – cyson	£0.60 (fesul metr x ardal)	S
Biwmares, Porthaethwy a Bae Llanfaes – cyson	£1.00 (fesul metr x ardal)	S
Ffi Rhestr Aros	£12.35 y flwyddyn	S
Harbwr Allanol Amlwch		
Angori – iotiau a chychod hamdden yn ymweld	£18.00	S
Ffioedd trwydded angori (pob cwch ac eithrio pysgota masnachol)	£43.45 y metr, y flwyddyn	S
Ffioedd trwydded angori pysgota masnachol	£87.00 y metr, y flwyddyn	S
Cyflenwad dŵr croyw - llongau dros 15 tunnell	£7.75 y dunnell o ddŵr	S
Cyflenwad dŵr croyw – tancer neu bowser	£44.55	S
Ffi codi (pob llong)	£6.40 y metr	S
Storio cwch ar y lan - ffaldau allanol: < 21 o ddyddiau	Dim tâl	Amh
Storio cwch ar y lan - ffaldau allanol: > 21 o ddyddiau	£9.30 y metr yr wythnos	S
Storio cwch ar y lan - ffaldau allanol: > 21 o ddyddiau	£4.55 y metr y dydd	S
Ffi gwarchodaeth / harbwr - pob cwch	£56.25	Z
Harbwr Mewnol Amlwch		
Ffioedd trwydded angori pob cwch ac eithrio pysgota masnachol	£43.45 y metr y flwyddyn	S
Ffioedd trwydded angori pysgota masnachol	£87.00 y metr y flwyddyn	S
Llongau heb drwydded - iotiau a chychod hamdden yn ymweld	£18.00	S
Llongau heb drwydded - ffi gwarchodaeth / harbwr - pob llong	£56.25	Z
Ffi Rhestr Aros	£12.35 y flwyddyn	S
Cofrestru pob cwch pŵer (fan 10hp, dim ffi lansio)		
Cofrestru Blynyddol		
Drwy'r post neu yn Llangedfni	£15.00	O/S
Ar y lanfa	£20.00	O/S
Ar lanfeydd preifat mewn partneriaeth (75% Cyngor / 25% gwerthwr)	£20.00	O/S
Ffioedd lansio		
Tâl dyddiol	£16.00	S
Trwydded flynyddol	£160.00	S
Trwydded flynyddol - wedi ei leihau ar gyfer tystysgrif cychod pŵer	£105.00	S
Cwmnïau yn lansio i arddangos neu brofi (cytundeb ysgrifenedig)	£84.85	S
Masnachol		
Lansio cerbyd masnachol	£95.50	S
50 lansiad cyntaf	£178.25	S
Pob 50 wedi hynny	£233.90	S
Cychod diogelwch ar gyfer digwyddiadau	Dim tâl (dal angen cais)	Amh
Cychod masnachol (profi ac arddangos)	£82.40	S
Amrywiol		
Defnyddio'r blaendraeth ar gyfer Criwiau Ffilmio/Digwyddiadau ac ati		
Hanner diwrnod	£432.85	S
Diwrnod llawn	£763.85	S
Sefydliadau elusennol yn defnyddio'r blaendraeth	Yn ôl doethineb staff y Swyddogaeth Forol	S

Priffyrdd

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Gorchmynion Arallgyfeirio a Diddymu Llwybrau		
Cyngor cychwynnol ac ymweliad safle (hyd at ddwy awr)	Dim tâl	Amh
Tynnu cais yn ôl neu ei wrthod wedi ystyriaeth gan swyddogion	£225.00	O/S
Gwneud gorchymyn, ond ei dynnu'n ôl wedi ei hysbysebu	£780.00	O/S
Gorchymyn sy'n cael ei gadarnhau gan yr awdurdod heb wrthwynebiad	£1,280.00	O/S
Os ceir gwrthwynebiad i'r gorchymyn ond ei fod yn cael ei dynnu'n ôl.	£1,400.00	O/S
Os derbynir gwrthwynebiadau a ategir a bod y gorchymyn yn cael ei gyflwyno i'r Cynulliad Cenedlaethol	£2,400.00	O/S
Ceisiadau lluosog – os yw'r cais yn cynnwys arallgyfeirio mwy nag un llwybr, y ffi ar gyfer pob llwybr atodol a gynhwysir yn yr un gorchymyn	£335.00	O/S
Gorchmynion Arallgyfeirio a Chau Llwybrau Dros Dro		
Argyfwng hyd at 21 diwrnod	£225.00	O/S
Gwaith tymor byr hyd at 5 niwrnod (angen 2 wythnos o rybudd)	£225.00	O/S
Gwaith tymor hirach hyd at 6 mis (angen 6 wythnos o rybudd a 2 hysbyseb)	£1,340.00	O/S
Estyniad ar orchymyn 6 mis (cais i Lywodraeth Cymru) (6 wythnos o rybudd ac 1 hysbyseb)	£890.00	O/S
Gwaith Stryd		
Cofrestriad cwmni sgipiau	£320.00	O/S
Trwydded sgip (7 diwrnod)	£35.00	O/S
Trwydded sgip (pob 7 diwrnod dilynol)	£20.00	
Cofrestriad cwmni sgaffaldau	£330.00	O/S
Trwydded sgaffald	£41.00	O/S
Adran 171 (deunyddiau ar y briffordd)	£250.00	O/S
Adran 50 presennol (offer ar y briffordd)	£250.00	O/S
Adran 50 newydd	£350.00	O/S
Cau ffordd	£2,500.00	O/S
Digwyddiadau ar y Briffordd		
Gorchmynion Rheoleiddio Traffig ar gyfer yr Anabl	Cost wirioneddol	O/S
Marciau Amddiffyn Mynediad	£92.70	O/S
Goddefeb Parcio	£15.45	O/S
Ffioedd Gorchymyn Gwaharddiad Dros Dro		
Gorchymyn gwahardd cerbydau ar gyfer digwyddiad (cau lôn, tua 6 digwyddiad y flwyddyn)	£618.00	O/S
Gorchymyn diwygio traffic ar gyfer digwyddiad (aros cyfyngedig, un ffordd, a.y.y.b., tua 6 digwyddiad y flwyddyn)	£515.00	O/S
Arwydd Twristiaeth	£62.00	O/S
Ceisiadau Chwilio (heb gynnwys TAW)		
Chwiliad sylfaenol mewn un lleoliad	£64.25	S
Chwiliad sylfaenol mewn hyd at 5 lleoliad	£129.80	S
Chwiliadau Tref Manylach	£254.60	S
Chwiliadau Ardal Manylach	£525.30	S
Cais ar gyfer datblygiadau mawr	£64.25 yr awr	S
Meysydd Parcio		
Ceir		
30 munud	£0.50	S
1 awr	£1.00	S
2 awr	£1.50	S
4 awr	£2.00	S
Hyd at 12 awr	£3.00	S

Biwmares		
Bysiau 4 awr	£4.00	S
Bysiau 12 awr	£6.00	S
Ceir 4 awr	£2.50	S
Ceir 12 awr	£3.50	S
Arfordirol		
4 awr	£3.50	S
12 awr	£4.50	S
Trelar	£6.00	S
Fron Towyn		
1 awr	£1.00	S
4 awr	£3.50	S
12 awr	£4.50	S
Trelar	£6.00	S
Rhoscolyn		
2 awr	£2.00	S
4 awr	£3.50	S
12 awr	£4.50	S
Trelar	£6.00	S
Parcio a Rhannu Llanfairpwll		
1 diwrnod	£0.50	S
2 - 7 diwrnod	£2.00 y dydd	S
Tocyn Tymor Parcio		
12 mis	£150.00	S
6 mis	£100.00	S

Rheoli Gwastraff

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Bin olwynion du newydd neu amnewid ar gyfer gwastraff gweddilliol (tâl danfon a gweinyddu yn unig, nid gwerthu biniau olwynion du)	£32.00	S
Casglu gwastraff swmpus 'A' (hyd at 4 eitem fesul casgliad)	£28.00	O/S
Casglu gwastraff swmpus 'B' (hyd at ½ tunnell y llwyth)	£90.00	O/S
Casglu gwastraff swmpus 'B' (hyd at 1½ tunnell y llwyth)	£234.00	O/S
Gwerthu allwedd radar	£6.40	E
Gwerthu biniau compost (prynu, danfon a gweinyddu)	£34.00	S
Taliadau casglu/gwaredu sbwriel masnach	Gwir gyfradd gyfredol a godir gan gontractwr casglu gwastraff y Cyngor a thâl gweinyddol o 20%	S
Holl Ffioedd Eraill		
e.e.: <ul style="list-style-type: none"> • Gadael troli siopa a bagiau • Cael gwared ar fagiau sbwriel • Llogi biniau olwynion ar gyfer digwyddiadau a drefnwyd • Cyfleusterau cyhoeddus - agor atodol 	Costau atodol sy'n codi a thâl gweinyddol 20%	Amrywiol

Cyfreithiol

Gwasanaeth	Ffi/Tâl	TAW
Taliadau Tir Lleol		
Chwilio	£114.60	S
Ffurflen LLC1	£6.00	O/S
Ar-lein LLC1	£4.00	O/S
Con 29 (ac eithrio cwestiwn 22)	£11.65 y cwestiwn	S
Cwestiwn 22	£15.90 y cwestiwn	S
Ffioedd Cyfreithiol Dewisol		
Rhwymedigaethau cynllunio (cytundebau adran 106)		
Annedd fforddiadwy sengl hunan adeiladu	£556.95	O/S
Bydd yr holl drefniadau eraill (ar gyfer 3 awr o waith, cyfradd fesul awr perthnasol yn cael ei godi ar yr amser a dreuliyd dros 3 awr, gweler y cyfraddau isod)	£836.00	O/S
Gweithredoedd rhyddhau syml	£265.25	O/S
Gwerthu tir neu Ganiatáu prydlesau		
Os na phenodir cyfreithiwr, gan barti arall (ar gyfer 3 awr o waith, cyfradd fesul awr perthnasol yn cael ei godi ar yr amser a dreuliyd dros 3 awr, gweler y cyfraddau isod) Pan mae eiddo wedi ei optio i mewn i'r dreth, y TAW a godir yw'r graddfa safonol. Pan nad ydyw wedi optio i mewn i'r dreth, mae'r TAW y tu allan i'r sgôp.	£603.45	S
Os penodir cyfreithiwr, gan barti arall (ar gyfer 6 awr o waith, cyfradd fesul awr perthnasol yn cael ei godi ar yr amser a dreuliyd dros 6 awr, gweler y cyfraddau isod) Pan mae eiddo wedi ei optio i mewn i'r dreth, y TAW a godir yw'r graddfa safonol. Pan nad ydyw wedi optio i mewn i'r dreth, mae'r TAW y tu allan i'r sgôp.	£1,206.90	S
Grantiau o brydlesi (i gynnwys amrywiadau, aseiniadau a datganiadau) Pan mae eiddo wedi ei optio i mewn i'r dreth, y TAW a godir yw'r graddfa safonol. Pan nad ydyw wedi optio i mewn i'r dreth, mae'r TAW y tu allan i'r sgôp.	Gwir amser a dreuliyd ar raddfa yr awr perthnasol*	S
Cytundebau adran 38 a 278 (Deddf Priffyrdd)	£836.00	O/S
Gorchmynion rheoleiddio traffig, os ceir cais gan drydydd parti (ar gyfer 4.5 awr o waith, cyfradd fesul awr perthnasol yn cael ei godi ar yr amser a dreuliyd dros 4.5 awr, gweler y cyfraddau isod)	£503.95	O/S
Cofrestr Tir Comin		
Cywiro camgymeriad arall dan Adran 19(2)(b)	£315.20	
Diweddarau enwau a chyfeiriadau dan Adran 19 (2)(d)	£52.55	
Cydgrynhoi dilysiad dan Adran 19 (2)(e)	£52.55	
Ceisiadau dan Atodiad 2, paragraffau 6 i 9 cynhwysol (adeiladau a gofrestrir fel tir comin neu grîn tref a phentref neu tir a gofrestrwyd yn anghywir fel tir comin neu grîn tref neu phentref)	£2,040.00	
*Cyfraddau fesul awr priodol		
Pennaeth Swyddogaeth, Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol neu Gyfreithiwr	£167.65	Codir TAW yn gyson â'r ymholiad mae'n ymwneud â hi
Unrhyw staff eraill sy'n ennill ffi	£100.80	
SYLWER - bydd gan y Pennaeth Swyddogaeth neu Reolwr Gwasanaethau Cyfreithiol, yn ôl ei ddoethineb, y pŵer i hepgor y ffi mewn rhai achosion o galedi ariannol profedig.		

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	19 Chwefror 2018
Pwnc:	Rhenti'r CRT a Thaliadau'r Gwasanaeth Tai 2018-2019
Aelod(au) Portffolio:	Cynghorydd Alun Mummery
Pennaeth Gwasanaeth:	Ned Michael, Pennaeth Gwasanaethau Tai
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Darren Gerrard, Rheolwr Incwm Rhent a Chynhwysiant Ariannol 01248 752265 dkghp@anglesey.gov.uk
Aelodau Lleol:	

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

Gofynnir i Aelodau'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r cynnydd yn y rhent a'r taliadau gwasanaeth ar gyfer 2018/19 fel y nodir isod:-

A1 cymeradwyo'r cynnydd mewn rhent yn unol â rhent targed Llywodraeth Cymru yn seiliedig ar gasgliad dros 51 wythnos.

A2 cymeradwyo cynnydd o 4.5% yn yr holl renti sydd rhwng £0.06 - £6.15 yn is na'r targed yn ogystal â swm hyd at yr uchafswm o £2.00 yr wythnos i gyrraedd y rhent targed.

A3 cymeradwyo cynnydd o 4.5% yn yr holl renti sydd rhwng £4.75 - £6.69 yn is na'r targed a £2.00 ychwanegol yr wythnos.

A4 cymeradwyo bod y rhent ar gyfer yr 19 eiddo sydd â rhent uwch na'r lefel targed yn aros fel y mae.

A5 cymeradwyo cynnydd o 40c yr wythnos ar gyfer rhenti'r holl garejys.

A6 cymeradwyo'r taliadau gwasanaeth a nodir yn adran 3.3. yr adroddiad ar gyfer yr holl denantiaid sy'n derbyn y gwasanaethau perthnasol.

Rhesymau

1.0 Cefndir

- 1.1** Yn unol â Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989, mae'n rhaid i'r Cyngor gadw Cyfrif Refeniw Tai (CRT) sydd wedi ei neilltuo'n unig ar gyfer trafodion sy'n ymwneud yn benodol â Thai Awdurdodau Lleol.
- 1.2** Ar 11 Rhagfyr 2017, derbyniwyd llythyr gan Lywodraeth Cymru yn cadarnhau ei bod wedi cytuno i gynnal Polisi Llywodraeth Cymru ar gyfer Rhenti Tai Cymdeithasol yn 2018/19.
- 1.3** Y fformiwla ar gyfer y codiadau rhent blynyddol fydd gwerth y Mynegai Prisiau defnyddwyr (CPI) yn y mis Medi blaenorol + 1.5%. Ym mis Medi 2017, roedd y CPI yn 3% sy'n gwneud cyfanswm o 4.5% ar gyfer 2018/19.
- 1.4** Oherwydd bod lefelau rhent cyfredol y Cyngor yn sylweddol is na'r rhenti targed yn y polisi, bydd angen cynnydd wythnosol o hyd at £2 uwchben y cynnydd chwyddiant canrannol (yn achos y rhenti sy'n is na'r rhent targed) er mwyn sicrhau eu bod yn gyson gyda rhent darparwyr tai cymdeithasol eraill.

2.0 Cynnydd mewn Rhent i Denantiaid Ynys Môn

- 2.1** Mae rhent targed Llywodraeth Cymru (fel y dangosir yn y tabl isod) yn seiliedig ar rent dros 52 wythnos. Os byddwn yn cymhwysu hyn i'r cynnydd yn y rhent ac yn casglu dros 51 wythnos i gymryd i ystyriaeth yr wythnos di-rent dros gyfnod y Nadolig, byddwn yn cynhyrchu tua £1M o incwm blynyddol ychwanegol.

	Tai a Byngalos (£)					Fflatiau (£)				Fflatiau un Ystafell
	1 Yst Wely	2 Yst Wely	3 Yst Wely	4 Yst Wely	5+ Yst Wely	1 Yst Wely	2 Yst Wely	3 Yst Wely	4+ Yst Wely	
Rhent Targed LIC (52 Wythnos)	£83.66	£92.95	£102.25	£111.54	£120.84	£75.69	£84.10	£92.51	£100.92	£67.28
Rhent Targed (Casglu 51 Wythnos)	£85.30	£94.78	£104.26	£113.73	£123.21	£77.18	£85.75	£94.33	£102.90	£68.60
Rhent Cyfartalog Cyfredol Arfaethedig (51 Wythnos)	£83.36	£86.68	£93.10	£98.75	£105.84	£76.63	£82.15	£88.54	£102.90	£68.60

- 2.3** Gan ddefnyddio'r targed casglu 51 wythnos, bydd y cynnydd yn y rhent arfaethedig ar gyfer 2018/19 yn £5.29 ar gyfartaledd. Bydd hyn yn cynyddu'r rhent wythnosol cyfartalog o £82.79 i £88.08 sydd yn dal i fod yn is na'r band rhent yn y polisi. Y band rhent ar gyfer Cyngor Sir Ynys Môn yw rhwng £ 90.10 (pegwn isaf), £ 94.84

(pwynt canol) a £ 99.58 (pegwn uchaf).

2.4 Yn ogystal, y lefel hon o gynnydd yn y rhent sy'n cael ei defnyddio fel y model ar gyfer y Cynllun Busnes Tai. Os na ddilynir y dull hwn, efallai y bydd angen benthyca mwy i ariannu'r cynllun busnes.

2.5 Ar gyfer eiddo y mae eu rhenti'n sylweddol is na'r rhent targed yn y polisi, ac er mwyn symud tuag at y rhent targed ar gyfer y fath eiddo, bwriedir cynyddu'r rhenti cyfredol fel a ganlyn:

- 1) Ar gyfer y 1065 eiddo lle mae'r gwahaniaeth rhwng y rent presennol a'r rhent targed rhwng £0.06 a £6.15 yr wythnos, bydd y rhent presennol yn cynyddu 4.5% yn ogystal â swm o hyd at uchafswm o £2.00 yr wythnos.
- 2) Ar gyfer y 2720 eiddo lle mae'r gwahaniaeth rhwng y rhent presennol a'r rhent targed rhwng £4.75 a £6.69 yr wythnos, bydd y rhent presennol yn cynyddu yn unol â'r fformiwla o 4.5% + £2 yr wythnos.
- 3) Ar gyfer y 19 eiddo y mae eu rhenti cyfredol yn uwch na'r rhent targed, mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl llai o gynnydd yn y rhenti hyn gan Awdurdodau Lleol. Rydym yn cynnig peidio â chynyddu'r rhenti hyn nes eu bod yn cyd-fynd gyda'r rhent targed.

2.6 Bydd defnyddio'r dulliau uchod yn symud yr Awdurdod tuag at gyrraedd y rhent targed a sicrhau cydgyfeiriant o ran lefelau rhent. Disgwylir gallu cyflawni'r cydgyfeiriant rhent erbyn 2023/24 a bydd rhenti'n cynyddu wedyn yn unol â'r rhenti targed.

2.7 Bydd y polisi rhent yn creu incwm rhent blynyddol o tua £17.1 miliwn ar gyfer y CRT yn ystod 2018/19.

2.8 Wrth ail osod eiddo gwag fe argymhellir y bydd y rhent yn cael ei osod yn unol â'r polisi rhent targed a fydd yn dileu'r cymhlethdod y broses o gynyddu'r rhent mewn modd trosiannol.

3.0 Codi am Wasanaethau

3.1 Mae'r taliadau am wasanaethau y mae'r Awdurdod yn eu darparu yn ystod 2018/19 yn seiliedig ar gostau gwirioneddol y gwasanaethau hynny yn 2016/17 ac yn cael eu rhannu'n gyfartal ymhlith tenantiaid a lesddeiliaid. Dylid nodi bod y rhan fwyaf o'r costau hyn yn gymwys am fudd-dal tai.

3.2. Mae'r holl gostau ar gyfer darparu'r gwasanaethau hyn wedi cynyddu o gymharu â ffigyrau'r llynedd. Mae cyfanswm yr incwm a fydd yn cael ei gynhyrchu tua £269k.

3.3 Costau wythnosol ar gyfer 2018 – 2019 sy'n cael eu hargymell, yn seiliedig ar 51 wythnos yw:

Cynnal a chadw lifft - £0.70 - £2.51

Glanhau ardaloedd cymunedol - £2.03 – £5.07

Larymau tân ac offer tân - £1.02

Systemau drysau mynediad - £0.59

Costau Carthffosiaeth - £4.94

Golau a gwres mewn ardaloedd cymunedol - £1.03

Erialau Teledu mewn ardaloedd cymunedol - £0.17

Paentio ardaloedd cymunedol – £0.13 - £0.47

Cynnal a Chadw Tiroedd (Eiddo Domestig) - £2.63

Cynnal a Chadw Tiroedd (Tai Gwarchod) - £0.15 - £3.23)

Costau Rheoli yn 15% o gost pob tâl gwasanaeth.

3.4 Ar hyn o bryd mae 61 o brydleswyr a fydd yn gorfod talu am y gwasanaethau y maent yn eu derbyn gan yr Awdurdod. Bydd hyn yn creu incwm blynyddol ychwanegol o tua £10.5k.

4.0 Garejys

4.1 Nid yw Polisi Rhent Llywodraeth Cymru yn darparu unrhyw arweiniad ar sut i gynyddu rhenti garejys. Mae'r Cyngor felly'n cynnig cynyddu'r rhenti garejys 40c yr wythnos. Bydd hyn yn cynyddu'r rhent o £7.60 yr wythnos i £8.00 yr wythnos ac yn creu incwm o £220k ar ôl diystyru garejys gwag. Roedd 225 o garejys gwag ar 9 Ionawr 2018.

5 Budd-dâl Tai

5.1 Ar hyn o bryd ni fydd 2,727 o denantiaid y Cyngor (73%) yn wynebu unrhyw galedi ychwanegol o ganlyniad i'r cynnydd yn y rhent a'r taliadau gwasanaeth arfaethedig, gan eu bod yn derbyn Budd-dal Tai. Bydd yn rhaid i denantiaid nad ydynt yn derbyn budd-dal tai dalu'r rhent a'r costau gwasanaeth, oni bai, wrth gwrs, eu bod yn dod yn gymwys i gael budd-dâl yn dilyn y cynnydd.

5.2 Fel paratoad ar gyfer Diwygio Budd-daliadau Lles gan y Llywodraeth mae'r ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg wedi ei gynyddu i £263k (1.5%) ar gyfer 2018/19 gan ein bod yn disgwyl i ddyledion godi pan fydd yn rhaid i denantiaid dalu cyfran uwch o'r rhent eu hunain. Mae hwn yn gynydd sylweddol o ganlyniad i effaith bosibl Credyd Cynhwysol.

5.3 Mae gan y Gwasanaethau Tai Swyddog Cynhwysiant Ariannol sydd ar gael i ddarparu gwybodaeth, cyngor a chymorth i denantiaid am faterion cynhwysiant ariannol sy'n canolbwyntio'n gryf ar gynyddu sgiliau gallu ariannol a chyllidebu er mwyn i bobl allu rheoli eu harian a chael mynediad i wasanaethau ariannol prif lif. Mae cysylltiadau hefyd wedi eu datblygu er mwyn gwella arferion gwaith ar lefel strategol a gweithredol gyda phartneriaid mewnol ac allanol megis J E O'Toole, CAB, Cymunedau'n Gyntaf Môn, Gofal a Thrwsio, Age Cymru a chwmnïau trydan a dŵr

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

- 1) Ystyriwyd yr opsiwn i beidio â chynyddu rhent y garejys oherwydd cyflwr rhai o'r garejys ond yn dilyn ymholiadau ag Awdurdodau Lleol eraill, cadarnhaodd bob un ohonynt eu bod yn cynyddu'r rhent yn unol â'r cynnydd o 4.5% yn y rhenti tai. Rydym wedi penderfynu mabwysiadu'r un dull er mwyn sicrhau'r rhent uchaf posibl o'r garejys.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae polisi Rhent newydd Llywodraeth Cymru yn effeithio ar y Cynllun Busnes CRT.

D – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

- 1) Mae gofyn i'r holl Awdurdodau Lleol, yn unol â chyfarwyddyd Llywodraeth Cymru, weithredu'r Polisi Rhent. Byddai gwrthod y polisi hwn yn y pen draw yn golygu y byddai'r Awdurdod yn colli incwm ac y byddai hynny'n anochel yn effeithio ar y gwasanethau a ddarperir. Byddai hyn hefyd yn tansilio'r Cynllun Busnes CRT ac o bosib yn ein gadael yn agored i ymyrraeth gan Lywodraeth Cymru pen os na fydd y polisi hwn yn cael ei fabwysiadu.
- 2) Gallai gwrthod y polisi hwn hefyd beryglu'r Lwfans Atgyweiriadau Mawr blynyddol o dros £2.66 miliwn a dderbynnir gan Lywodraeth Cymru oherwydd gan y gellid ystyried nad ydym yn gwneud y mwyaf o'n cyfleoedd i greu incwm.

DD – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol eraill	

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	19/02/2018
Pwnc:	Cartrefi'r Awdurdod Lleol ar gyfer Pobl Hŷn - Pennu'r Ffi Safonol
Aelod(au) Portffolio:	Cynghorydd Llinos Medi Huws
Pennaeth Gwasanaeth:	Alwyn Rhys Jones, Pennaeth Gwasanaethau Oedolion
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Rhys Ll. Roberts, Rheolwr Cyllid 01248 752690 RhysRoberts2@ynysmon.gov.uk Dafydd Bulman, Business & Transformation Manager 01248 752013 DafyddBulman@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amrywiol

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

Mae angen i'r Awdurdod Lleol bennu ei ffi safonol ar gyfer ei gartrefi gofal am y flwyddyn Ebrill 2018-Mawrth 2019.

Mae'r aelodau wedi penderfynu ar gynnydd cyffredinol o 3% mewn ffioedd a thaliadau fel canllaw. Fodd bynnag, gellir trin ffioedd a godir am gartrefi preswyl y mae'r awdurdod lleol yn berchen arnynt fel eithriad oherwydd eu bod yn seiliedig ar ddarpariaeth statudol sy'n amlinellu sut y dylid eu cyfrifo.

Fel yn y blynyddoedd diwethaf, mae costau'r holl gartrefi wedi eu cronni i gyfrifo ffi safonol gyfartalog ar gyfer y cartrefi yn unol â Chanllawiau Cenedlaethol.

Dylid bod yn ofalus wrth gymharu'r ffi safonol gyda ffioedd awdurdodau eraill oherwydd, er gwaethaf canllawiau, efallai nad yw awdurdodau eraill wedi cyfrifo'r ffi ar yr un sail. Fodd bynnag, fel gwybodaeth gefndirol, rydym yn nodi isod y ffioedd safonol ar gyfer 2017/18 i Gartrefi Awdurdodau Lleol Gwynedd a Chonwy:-

- Gwynedd - £581.28
- Conwy - £571.00

Yn ystod 2017/18, cyfrifwyd y Ffi Safonol yn £698.46 yr wythnos ac roedd hynny'n seiliedig ar gyfraddau defnydd o 89.7% ar draws y 4 cartref preswyl mewnol (ac eithrio Garreglwyd a Haulfre). Penderfynodd y Cyngor ar gynnydd o 3% yn y ffi safonol wythnosol ac i dderbyn y gwahaniaeth fel cost reoli ar gyfer trawsnewid y ddarpariaeth fewnol o ofal preswyl. Pennwyd ffi safonol o £584.29 yr wythnos yn ystod 2017/18 felly ar gyfer y trigolion.

Wrth gyfrifo'r ffi safonol ar gyfer 2018/19, nid ydym wedi cynnwys y nifer o welyau a gadwyd yn wag yng Nghartref Preswyl Garreglwyd yn ystod 2017/18 gan mai'r bwriad yw ailfodelu'r Cartref. Rydym hefyd wedi peidio ag ystyried niferoedd y gwllâu gwag yn Haulfre o ganlyniad i'r gwaith ailwampio a ddigwyddodd yno yn ystod 2016/17. Y cyfraddau defnydd yn y 4 cartref a oedd yn weddill yn ystod 8 mis cyntaf 2017/18 oedd 93.4% yn seiliedig ar gyfanswm o 109 o wllâu.

Mae'r tabl a ganlyn yn cyfrifo cost wythnosol dybiedig am y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2019.

Nifer y gwllâu sydd ar gael	109
Amcangyfrif o'r Cyfraddau Defnydd	93.4%
Amcangyfrif o nifer yr wythnosau trigolion	5,309

	Costau Rhedeg 2018/19 £	Ffi Sefydlog 2018/19 £	Ffi Sefydlog 2017/18 £	Ffi a godwyd 2017/18 £
Amcangyfrif o Gostau Rhedeg yn 2015/16	3,141,444	629.39	641.07	547.91
Ychwanegu - Tâl dibrisio	235,220	44.31	35.79	38.89
• Gwasanaethau Cefnogaeth	155,726	29.33	29.37	33.33
Tynnu incwm o Weithgareddau Di-breswyl			-7.77	-35.84
	3,732,390	703.03	698.46	584.29
Cynnydd o gymharu â ffi safonol 2017/18	0.66%	£4.57		

Yn seiliedig ar y tabl uchod, amcangyfrifir bod y gost wythnosol am y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2019 yn £703.03 fesul preswlydd.

Mae'r gost wythnosol ragamcanedig fesul preswlydd ar gyfer y flwyddyn hyd at fis Mawrth 2019 yn uwch o gymharu â'r gost ragamcanedig ar gyfer y flwyddyn i 31 Mawrth 2018. Mae hyn oherwydd cynnydd mewn costau cyflogau a chwyddiant. Fodd bynnag, nid yw'r cynnydd

blwyddyn ar flwyddyn mor uchel â'r disgwyl o ganlyniad i'r cynnydd mewn cyfraddau defnydd y cartrefi (o 89.7% i 93.4%), sy'n arwain at gost unedol is.

Gan gydnabod penderfyniad y Cyngor ar gyfer 2017/18 a'r cynnydd sylweddol y byddai symud o £584.29 i £703.03 yn ei olygu, argymhellir:

- Er bod y Cyngor yn cydnabod y costau sy'n gysylltiedig â gofal preswyl, nid yw cost wirioneddol darparu'r gwasanaeth wedi ei adlewyrchu yn y tâl a godir ar drigolion.
- Bod y cynnydd ar gyfer y rheini sy'n cyfrannu tuag at gost eu gofal yn gyson gyda'r canllawiau ar gyfer gwasanaethau'r Cyngor, sef 3% a bod ffi o £601.82 yn cael ei gosod.

Drwy beidio â chodi cost lawn y lleoliad ar drigolion sy'n hunangyllido o fewn y cartrefi hyn mae'r Cyngor yn rhoi cymhorthdal i bob defnyddiwr o tua £101.21 yr wythnos neu £5,262.92 y flwyddyn. Gyda'r 29 o drigolion sy'n hunangyllido ar hyn o bryd, mae hyn gyfwerth â £152,625 y flwyddyn.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Yn unol ag Adran 22 Deddf Cymorth Gwladol 1948, mae'n rhaid i Awdurdodau Lleol bennu'r ffi safonol ar gyfer eu cartrefi.

Y ffi safonol yw'r ffi y mae'n rhaid i'r Awdurdod ei chodi ar drigolion a chanddynt **y modd ariannol i dalu am eu gofal preswyl yn llawn**. Mae ein rhagdybiaeth gynllunio o gwmpas ein hunangyllidwyr wedi cael ei hadolygu dros y blynyddoedd diwethaf i sicrhau ei bod yn parhau i fod yn gyfredol. Fel sydd wedi nodi yn A, rydym wedi ystyried cynyddu'r tâl i adlewyrchu cost lawn y ddarpariaeth, ond wedi penderfynu peidio â gwneud hynny oherwydd y byddai'n gynnydd sylweddol ac anghymesur i'r preswylwyr.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Mae'r penderfyniad hwn yn gyson gyda Pholisi Cenedlaethol fel yr amlinellir yn rhan C uchod.

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)	
1	Economaidd
2	Gwrthdlodi
3	Trosedd ac Anhrefn
4	Amgylcheddol
5	Cydraddoldebau
6	Cytundebau Canlyniad
7	Arall

F - Atodiadau:

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	19/02/2018
Pwnc:	Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol Dibreswyl yn y Gymuned - Ffioedd a Thaliadau 2018/19
Portfolio Holder(s):	Y Cyng Llinos Medi Huws
Pennaeth Gwasanaeth	Alwyn Rhys Jones – Pennaeth Gwasanaeth
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Dafydd Bulman - Rheolwr Busnes a Thrawsnewid Strategol 01248 752013 Dafyddbulman@ynysmon.gov.uk
	Delyth LI Jones - Uwch Swyddog Cyllid 01248 752785 DelythJones@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Yr holl aelodau

A – Argymhelliad / argymhellion a rheswm / rhesymau		
1. Cefndir		
1.1 Mae'n arferol i adolygu'r ffioedd a godir mewn perthynas â gwasanaethau cartref bob blwyddyn i gyd-fynd ag adolygiad y Llywodraeth Ganolog o lefelau budd-daliadau a phensiwn.		
1.2 Mae'r adroddiad yn nodi taliadau a ffioedd a godir am ofal cymdeithasol dibreswyl yn y gymuned yn 2018/19 yn unol â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.		
2. Gwasanaethau Gofal Cartref:		
2.1 Yn dilyn y newidiadau a wnaed i ofal cartref gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Chwefror 2017, rydym yn cynnig y dylid parhau i ddefnyddio'r model hwn ar gyfer 2018/19.		
<u>Tabl 1 – Taliadau Gofal Cartref 2018/19</u>		
Os ydych dros oedran pensiwn ac yn derbyn incwm o £236.35 neu fwy ar hyn o bryd yn 2018/19:	Taliadau wythnosol	Os ydych o dan oedran pensiwn ac yn derbyn incwm wythnosol o £160.59 neu fwy ar hyn o bryd yn 2018/19:
A'ch incwm yn llai na £241.34 yr wythnos	DIM TÂL	A'ch incwm yn llai na £165.58 yr wythnos
A'ch incwm rhwng:		A'ch incwm rhwng:

£241.35 - £246.34	£5.00	£165.59 - £170.58
£246.35 - £248.59	£10.00	£170.59 - £172.83
£248.60 - £251.34	£12.25	£172.84 - £175.58
£251.35 - £256.34	£15.00	£175.59 - £180.58
£256.35 - £261.34	£20.00	£180.59 - £185.58
£261.35 - £266.34	£25.00	£185.59 - £190.58
£266.35 - £271.34	£30.00	£190.59 - £195.58
£271.35 - £276.34	£35.00	£195.59 - £200.58
£276.35 - £281.34	£40.00	£200.59 - £205.58
£281.35 - £286.34	£45.00	£205.59 - £210.58
£286.35 - £294.19	£50.00	£210.59 - £218.43
£294.20 - £296.34	£57.85	£218.44 - £220.58
£296.35 - £301.34	£60.00	£220.59 - £225.58
£301.35 - £306.34	£65.00	£225.59 - £230.58
£306.35 - £311.34	£70.00	£230.59 - £235.58
£311.35 - £316.34	£75.00	£235.59 - £240.58
Incwm o £316.35 neu fwy neu gynilon o dros £ 24,000.00	£60.00	Incwm o £240.59 neu fwy neu gynilon dros £24,000.00

Ar gyfer 2018/19 mae Llywodraeth Cymru wedi cynyddu'r uchafswm tâl gofal cartref o £70 i £80 yr wythnos a adlewyrchwyd yn nhabl 1.

3. Prydau Bwyd mewn Gwasanaethau Dydd

Mae'r tâl hwn yn berthnasol i brydau a lluniaeth a ddarperir ym mhob lleoliad Gwasanaeth Dydd.

Cynigir yr egwyddorion canlynol: -

- Cynnydd o 3% mewn perthynas â darparu prydau bwyd / lluniaeth.

3.3 Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r taliadau arfaethedig.

Tabl 3: Darparu Prydau – Taliadau y bwriedir eu codi yn 2018/19

	Taliadau 2017/18	2018/19 (Taliadau Arfaethedig)
Prydau mewn Gwasanaethau Dydd i oedolion (ac eithrio pobl ag Anabledd Dysgu)	£5.70	£5.90*
Byrbryd canol dydd mewn gwasanaethau dydd i bobl ag Anabledd Dysgu	£2.30	£2.40*
Lluniaeth Arall (te / coffi / teisen) mewn gwasanaethau dydd	£1.30	£1.30*

** Mae'r ffioedd a gynigir ar gyfer 2018/19 wedi eu rowndio i fyny i'r 10c agosaf er mwyn lleihau costau gweinyddol.*

4.0 Taliadau Teleofal

Rhaid cymryd y ffactorau canlynol i ystyriaeth wrth benderfynu tâl teg am y gwasanaeth Teleofal:

- Cyfraniad yr Awdurdod Lleol i'r Gwasanaeth Galw Gofal Rhanbarthol;
- Taliadau cynnal a chadw;
- Costau offer teleofal;
- Costau Cyllid a Gweinyddiaeth;
- Costau gosod;
- Costau offer ailgylchu;
- Costau archwiliadau lechyd a Diogelwch gweledol bob chwe mis;
- Effaith ar fusnes cyfredol.
- Trawsnewid Gwasanaethau Oedolion.

Teleofal: Taliadau Arfaethedig yn 2018/19

Mae trefniadau codi tâl hanesyddol yn golygu bod Cyngor Sir Ynys Môn erbyn hyn yn codi tâl gwahanol am yr un lefel o gymorth – nid yw hyn yn deg nac yn gyson i bawb. Gwnaed penderfyniad gan y Pwyllgor Gwaith yn Chwefror 2017 i gysoni'r ffioedd hyn dros gyfnod o 2 flynedd. Ar gyfer 2018/19, byddwn yn glynu wrth daliadau 2017/18 er mwyn cysoni'r ffioedd.

Tabl 4: Taliadau Arfaethedig am Deleofal yn 2018/19

Haen 1 Offer, gwasanaeth a chynnal a chadw (uned, larwm gwddf a larymau mwg)	Bydd pawb yn talu £45.24 y chwarter (£ 3.48 yr wythnos)
Haenau 2 a 3 Offer, gwasanaeth, monitro a chynnal a chadw (Offer heblaw uned, larwm gwddf a larymau mwg)	Bydd pawb yn talu £90.22 y chwarter (£ 6.94 yr wythnos)

Taliadau Teleofal Blynyddol – cynnydd o 3% yn 2018/19 fel y nodir yn Nhabl 5

Tabl 5 – Taliadau Teleofal Blynyddol am 2018/19

	Taliadau 2017/18	(Taliadau Arfaethedig) 2018/19
Gwasanaeth a Chynnal a Chadw	£104.44	£107.55
Gwasanaethau yn unig	£67.49	£69.50
Costau Gosod unwaith ac am byth	£41.74	£43.00

Arfaethedig (swm gros wedi ei rowndio i'r 5c agosaf)

Ni fydd unrhyw newid o ran pecynnau sy'n cael eu cyllido'n rhannol neu'n llawn drwy'r cynllun cefnogi pobl. Mae adolygiad wrthi'n cael ei gynnal ar hyn o bryd mewn ymgynghoriad gyda'r adran dai. Bydd unrhyw argymhellion yn dilyn yr adolygiad hwn yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith yn y man.

5.0 Taliadau Uniongyrchol

Mae Taliadau Uniongyrchol yn galluogi unigolion i brynu drostynt eu hunain y gwasanaethau y byddai'r Awdurdod Lleol wedi eu darparu ar eu cyfer fel arall. Mae Taliadau Uniongyrchol yn cefnogi byw'n annibynnol drwy alluogi unigolion i wneud eu penderfyniadau eu hunain a bod â rheolaeth dros eu bywydau eu hunain. Yng Nghymru, mae'r Cynllun wedi cael ei ymestyn yn raddol i gynnwys: -

- Pobl hŷn
- Gofalwyr
- Rhieni Plant ag Anableddau
- Oedolion ag Anableddau

Pennwyd cyfradd Taliad Uniongyrchol o £ 10.50 yr awr ar gyfer 2017/18. Yn dilyn adolygiad o'r gyfradd hon, bydd yn codi i £11.30 yn 2018/19 er mwyn adlewyrchu'r newidiadau yn y ddeddfwriaeth mewn ymateb i'r newidiadau yn y cyflog byw a phensiynau.

Moderneiddio'r Cynllun Bathodyn Glas yng Nghymru

Argymhellir codi tâl o £ 10 am bob bathodyn mewn perthynas â bathodynnau sefydliadol a bathodynnau newydd (yn lle rhai a gollwyd neu a gafodd eu dwyn) ar gyfer 2018/19.

Prynu Gwasanaethau Gofal Dydd mewn Cartrefi Gofal Preswyl Annibynnol

Y ffi am brynu gwasanaethau dydd yn 2017/18 oedd £ 31.28. 'Rydym yn cynnig cynnydd o 3% yn y ffi i £ 32.21 i fod yn gyson gyda chynnydd yn nhaliadau'r Cyngor yn 2018/19. Bydd y cynnydd hwn o gymorth i sicrhau cynaliadwyedd a pharhad gwasanaethau gofal dydd a brynir o gartrefi gofal preswyl annibynnol, ac er mwyn cwrdd ag anghenion unigol y defnyddwyr gwasanaeth.

Ffioedd Gofal Cartref

Ar hyn o bryd mae'r adran gofal cymdeithasol i oedolion yn comisiynu gofal cartref gan y sector annibynnol ar gost uned o £ 15.90 yr awr neu ran o awr. Yn dilyn adolygiad o hyn, rydym yn bwriadu cynyddu'r ffi i £16.53 fel cyfradd interim hyd oni fydd y contractau newydd ar gyfer pobl hŷn wedi cael eu gweithredu. Bydd y cyfraddau'n gwahaniaethu o ardal i ardal yn dilyn y tendr hwn.

Mae'r adran ar hyn o bryd wrthi'n ystyried y cyfraddau gofal cartref ar gyfer Cefnogaeth Barhaus gan ddarparwyr (Cymorth Gwaith Prosiect yn bennaf ar gyfer cleientiaid anabl drwy Dendr Gofal Cartref Gogledd Cymru) ac effaith y cyfraddau hyn ar y costau cyffredinol. Bydd penderfyniad ynghylch a fyddwn yn mabwysiadu'r cyfranndau hyn neu'n pennu ein cyfraddau ein hunain yn cael ei gyhoeddi yn y man.

Argymhellion

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r: -

A1 Ffioedd gofal cartref a amlinellir yn nhabl 1.

A2 Ffioedd ar gyfer prydau mewn gwasanaethau dydd a amlinellir yn nhabl 3.
Prydau mewn Gwasanaethau Dydd i oedolion (ac eithrio pobl ag Anabledd Dysgu) - £5.85
Byrbryd canol dydd mewn gwasanaethau dydd i bobl ag Anabledd Dysgu - £ 2.35
Lluniaeth Arall (te / coffi / teisen) mewn gwasanaethau dydd - £ 1.35

A3 Ffioedd ar gyfer gwasanaethau Teleofal fel yr amlinellwyd yn nhabl 4.
Haen 1 – bydd pawb yn talu £ 45.24
Haenau 2 a 3 – bydd pawb yn talu £ 90.22

A4 Y ffioedd blynyddol ar gyfer gwasanaethau Teleofal fel yr amlinellwyd yn nhabl 5.
Gwasanaeth a Chynnal a Chadw £107.55
Gwasanaeth yn unig £69.50
Costau Gosod Unwaith ac am byth £43.00

A5 Cyfradd o £ 11.30 / awr ar gyfer Taliadau Uniongyrchol

A6 Ffi o £ 10.00 ar gyfer costau gweinyddu mewn perthynas â cheisiadau am Fathodyn Glas ac i ddarparu bathodynnewydd yn lle rai a gollwyd neu a gafodd eu dwyn

A7 Cynnydd o 5% yn y ffi am brynu gwasanaethau gofal dydd mewn cartrefi preswyl annibynnol i £32.21

A8 Cynnydd o 5% yn y ffi am brynu gofal cartref wedi ei gymosiynu o £15.90 o £16.53 yr awr fel cyfradd interim

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Mae'r opsiynau a nodir yn gyson â dull cyffredinol y Cyngor o weithredu mewn perthynas â ffioedd a thaliadau yn 2016/17.

C - Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae gan benderfyniadau ar ffioedd a thaliadau oblygiadau ariannol i gyllideb yr Awdurdod Lleol o ran incwm a dderbynnir a fforddiadwyedd taliadau a wneir yn yr hinsawdd ariannol sydd ohoni.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

--

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?

	DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?	Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA)(Gorfodol)	Cyflwynwyd i'r UDA ar 22/1/2016, dim sylwadau pellach
2	Cyllid / Adran 151 (Gorfodol)	Cyflwynwyd i'r UDA ar 22/1/2016, dim sylwadau pellach
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (Gorfodol)	Cyflwynwyd i'r UDA ar 22/1/2016, dim sylwadau pellach
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol
8	Sgriwtini	Amherthnasol
9	Aelodau lleol	Amherthnasol
10	Unrhyw gorff / gyrrff allanol / arall / eraill	Amherthnasol

E - Risgiau ac unrhyw liniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	Amherthnasol
2	Gwrth-dlodi	Amherthnasol
3	Troseddau ac Anhrefn	Amherthnasol
4	Amgylcheddol	Amherthnasol
5	Cydraddoldebau	Amherthnasol
6	Cytundebau Canlyniadau	Amherthnasol
7	Arall	Amherthnasol

F - Atodiadau:

--

Papurau cefndir (cysylltwch â'r awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach) - FF:

--

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	19/2/2018
Pwnc:	Ffioedd Gofal Cartref yn y Sector Annibynnol ar gyfer 2018/19
Aelod(au) Portffolio:	Y Cyng Llinos Medi Huws
Pennaeth Gwasanaeth:	Alwyn Rhys Jones – Pennaeth Gwasanaeth
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Dafydd Bulman – Rheolwr Trawsnewid Strategol a Busnes 01248 752013 Dafyddbulman@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Pob Aelod

A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau

O 6 Ebrill 2016, mae'r fframwaith ar gyfer asesiad ariannol a chodi ffioedd bellach yn dod dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Rhaid i'r Awdurdod Lleol adolygu ffioedd yn y sector cartrefi gofal annibynnol bob blwyddyn i gyd-ddigwydd â newidiadau Llywodraeth Ganolog i lefelau budd-daliadau a phensiynau.

Wrth bennu ffioedd ar gyfer cartrefi gofal yn y sector annibynnol, rhaid i ni ddangos ein bod wedi rhoi ystyriaeth lawn i gostau'r ddarpariaeth wrth benderfynu ar ein ffioedd gofal sylfaenol. Gwneir hyn mewn cydweithrediad gydag Awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru a'r Bwrdd Iechyd drwy ddefnyddio Methodoleg Ffioedd Ranbarthol. Dyma wnaed wrth bennu ffioedd yn 2017/18. Byddwn yn parhau i ddefnyddio'r model hwn ar gyfer 2018/19 sy'n adlewyrchu'r newidiadau o ran pensiynau, y cyflog byw cenedlaethol a chwyddiant.

Mae Methodoleg Gogledd Cymru (Atodiad 1) wedi argymhell cynnydd rhwng 3.35% a 3.55% ar draws y 4 categori gofal. Cynigir y ffioedd isod ar gyfer 2017/18:

Tabl 1 – Argymhelliad Methodoleg Gogledd Cymru

Categori	2017/18	2018/19	Cynnydd £	Cynnydd %
Preswyl (Oedolion)	£526.87	£544.49	£17.63	3.35%
Preswyl (Pobl Hŷn Bregus eu Meddwl)	£547.33	£565.99	£18.66	3.41%
Gofal Nyrsio Sylfaenol (Elfen Gofal Cymdeithasol)	£567.81	£587.50	£19.69	3.47%
Nyrsio (Pobl Hŷn Bregus eu Meddwl) (Elfen)	£598.51	£619.77	£21.26	3.55%

Gofal Cymdeithasol)				
------------------------	--	--	--	--

(y cyfan yn seiliedig ar Ddychweliad o 10% ar Fuddsoddiad ar gyfer 2017/18 a 2018/19)

Cytunodd Penaethiaid Gwasanaethau Oedolion Gogledd Cymru (NWASH) mewn cyfarfod a gynhaliwyd ar 26/1/2018, bod y codiadau a nodwyd yn gyson â gweithredu'r model ffioedd.

Yn dilyn trafodaeth gyda'r Pennaeth Cyllid (Adran 151), rydym yn bwriadu defnyddio'r fethodoleg yn llawn ar gyfer:

- Preswyl (Pobl Hŷn Bregus eu Meddwl)
- Gofal Nyrsio Sylfaenol (Elfen Gofal Cymdeithasol)
- Nyrsio (Pobl Hŷn Bregus eu Meddwl) (Elfen Gofal Cymdeithasol)

Ystyriwyd nad oedd gweithredu'r model yn llawn ar draws yr holl sectorau yn fforddiadwy. Wedi rhoi'r sylw dyledus i fforddiadwyedd y codiadau, a'r cyfeiriad strategol y mae'r Cyngor yn ei gymryd o ran datblygu dewisiadau amgen i ofal preswyl (ar ffurf Tai Gofal Ychwanegol a gofalu am bobl yn eu cartrefi), rydym yn bwriadu pennu'r cyfraddau ar gyfer gofal preswyl (Oedolion) yn seiliedig ar lefel is o Ddychweliad ar Fuddsoddiad (DAF) o 9%.

Amcangyfrif o'r pwysau blynyddol yn seiliedig ar DAF 10% ar gyfer Gofal Preswyl = £208,184k
 Amcangyfrif o'r pwysau blynyddol yn seiliedig ar DAF 9% ar gyfer Gofal Preswyl = £149,553k
 Amcangyfrif o'r pwysau blynyddol yn seiliedig ar DAF 8% ar gyfer Gofal Preswyl = £90,121k

O'r herwydd, mae Ynys Môn yn argymhell y cyfraddau isod ar gyfer eu cymeradwyo.

Tabl 2 – Ffioedd Arfaethedig Ynys Môn ar gyfer 2017/18

Categori	2017/18	2018/19	Cynnydd £	Cynnydd %	DAF
Preswyl (Oedolion)	£517.17	£534.77	£17.60	3.40%	9%
Preswyl (Pobl Hŷn Bregus eu Meddwl)	£547.33	£565.99	£18.66	3.41%	10%
Gofal Nyrsio Sylfaenol (Elfen Gofal Cymdeithasol)	£567.81	£587.50	£19.69	3.47%	10%
Nyrsio (Pobl Hŷn Bregus eu Meddwl) (Elfen Gofal Cymdeithasol)	£598.51	£619.77	£21.26	3.55%	10%

Bydd angen i'r Cyngor ymgynghori gyda darparwyr lleol ynghylch y ffioedd a bennwyd. Efallai y bydd angen ystyried cyflwyniadau unigol gan ddarparwyr fel rhan o'r broses hon. Petai tystiolaeth glir i ddangos nad yw'r ffi a bennwyd yn ddigonol mewn unrhyw achos unigol, bydd angen i'r Cyngor ystyried eithriadau i'r ffioedd a bennwyd. Cynigir bod unrhyw benderfyniadau o'r fath yn cael eu dirprwyo i'r Aelod Portffolio, y Pennaeth Cyllid a'r Pennaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion.

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith:-

1. Cydnabod Methodoleg Ffioedd Gogledd Cymru fel y cafodd ei gweithredu hyd yma gan yr Awdurdodau yng Ngogledd Cymru fel sylfaen ar gyfer pennu ffioedd yn Ynys Môn yn ystod 2018/19 (Atodiad 2).
2. Cymeradwyo'r argymhelliad i gynyddu'r lefelau ffioedd a nodwyd yn **Nhabl 2** uchod
3. Yr un modd ag Awdurdodau eraill, rhoi'r awdurdod i'r Adrannau Gwasanaethau Cymdeithasol a Chyllid ymateb i unrhyw geisiadau gan gartrefi i edrych ar eu cyfrifon penodol a defnyddio'r ymarfer fel sylfaen i ystyried unrhyw eithriadau i'r ffioedd y cytunwyd arnynt. Rhaid i unrhyw eithriadau gael eu cytuno gyda'r Deilydd Portffolio, Pennaeth Cyllid a'r Pennaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion o'r cyllidebau cyfredol. Oni fedrir dod i gytundeb, bydd y mater yn mynd yn ôl i'r Pwyllgor Gwaith.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyriwyd gweithredu Model Ffioedd Gogledd Cymru yn llawn. Ar sail fforddiadwyedd i'r Cyngor, gwrthodwyd hynny ac argymhellwyd y model a gynigir yn Nhabl 2.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Rhaid i Awdurdodau Lleol bennu ffioedd cartrefi gofal yn unol â pholisi cenedlaethol. Mae gan y penderfyniad hwn oblygiadau ariannol i gyllideb yr Awdurdod Lleol o ran fforddiadwyedd yn yr hinsawdd ariannol sydd ohoni.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Mae'r penderfyniad hwn yn gyson â'r cytundeb a wnaed i gydweithio gydag Awdurdodau Lleol eraill yng Ngogledd Cymru ac i ddefnyddio Methodoleg Gogledd Cymru i bennu'r ffioedd bob blwyddyn.

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Yn seiliedig ar drafodaethau manwl gyda'r Adran Gyllid yn amcangyfrif effaith y newidiadau hyn a chyllideb arfaethedig yr adran ar gyfer 2018/19, ystyrir y gellir cwrdd â'r codiadau hyn o fewn y gyllideb.

Bydd angen i'r adran barhau i ganolbwyntio ar leihau nifer y lleoliadau o'r math yma fel y gwelwyd yn y blynyddoedd diweddar.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Cyflwynwyd i'r UDA ar 22/1/2016, dim sylwadau pellach

2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Cyflwynwyd i'r UDA ar 22/1/2016, dim sylwadau pellach
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Cyflwynwyd i'r UDA ar 22/1/2016, dim sylwadau pellach
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol
8	Sgriwtini	Amherthnasol
9	Aelodau Lleol	Amherthnasol
10	Unrhyw gyrrff allanol / arall/eraill	Amherthnasol

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	Amherthnasol
2	Gwrthdodi	Amherthnasol
3	Trosedd ac Anhrefn	Amherthnasol
4	Amgylcheddol	Amherthnasol
5	Cydraddoldebau	Amherthnasol
6	Cytundebau Canlyniad	Amherthnasol
7	Arall	Amherthnasol

F - Atodiadau:
Atodiad 1 – Methodoleg Gogledd Cymru Atodiad 2 – Crynodeb o'r Ymgynghoriad

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

Atodiad 1

Gosod Lefelau Ffioedd Gofal Preswyl a Nyrsio am 2018/19 – Sylwadau a gafwyd ar y Ffioedd arfaethedig a'r Fethodoleg

Ym mis Medi, rhannodd y Gwasanaethau Cymdeithasol i Oedolion Fodel Ffioedd Gofal Preswyl a Nyrsio Gogledd Cymru gyda'r holl ddarparwyr er mwyn cael eu sylwadau. Daeth y cyfnod ymgynghori hwn i ben ar 30/11/2017. Cawsom nifer o ymatebion gan ddarparwyr a Fforwm Gofal Cymru.

Crynodeb o'r Ymateb	Sylwadau
Dim cyfeiriad at y costau canlynol: Cael gwared ar wastraff, gwisgoedd, llieiniau a llestri, deunydd a phapur ysgrifennu, costau moduro a theithio, tanysgrifiadau, marchnata a chostau amrywiol, gwastraff clinigol a masnachol, deunyddiau domestig a glanhau, cyflenwadau meddygol (gan gynnwys rhentu offer meddygol)	Ymdrinnir â'r rhain yn yr elfen o'r ffi sy'n ymwneud â 'Chostau ychwanegol na wnaed darpariaeth ar eu cyfer mewn mannau eraill' Hoffem archwilio cyfleoedd dros y flwyddyn ariannol nesaf i ddatblygu perthynas â darparwyr cartrefi gofal i gael gwell dealltwriaeth o gostau gwirioneddol a byddwn yn adolygu'r fethodoleg yn unol â hynny
Gofynnwyd am eglurhad am y rheswm dros gael gwared â'r elfen Dodrefn / Ffitiadau, gan gynnwys gwaith adnewyddu a thrwsio.	Mae grŵp ffioedd Gogledd Cymru wedi ymrwymo i adolygu'r elfen hon o'r pecyn cymorth ar gyfer 2019/20.
Mae cyfraniad pensiwn y cyflogwr yn cynyddu i 2% ym mis Ebrill 2018, ac ni chymerwyd cyfraniad pensiwn 1% y llynedd i ystyriaeth ('roedd y grant Gofal Cymdeithasol i fod i leddfu effaith hynny)	<p>Roedd methodoleg 2017/18 yn gwneud darpariaeth ar gyfer cyfraniad pensiwn 0.7 % gan y cyflogwr yn seiliedig ar nifer y gweithwyr cymwys a'r niferoedd a fyddai'n manteisio ar y cynllun o fewn sampl o'r cartrefi gofal.</p> <p>'Rydym yn cydnabod bod cyfraniad y cyflogwr yn cynyddu yn 2018/19 ac yn derbyn y dylid cynyddu'r elfen hon o'r gost ac felly 'rydym wedi adolygu'r fethodoleg.</p> <p>Mae'r lwfans bellach yn 1.5% yn seiliedig ar 7^{fed} Argraffiad pecyn cymorth Laing & Buisson.</p> <p>Mewn perthynas â'r Grant Gofal Cymdeithasol, defnyddir y grant i gyfrannu tuag at gynnydd yn y ffioedd ar draws y sector annibynnol a'r trydydd sector.</p>
Ni chymerwyd cyfrif am y cynnydd yn y Cyflog Byw Cenedlaethol	Cyhoeddwyd y sylwadau a'r fethodoleg drafft cyn cyllidebau'r hydref. Mae'r elfen ar gyfer tâl staff wedi codi yn unol â'r cynnydd canrannol yn y Cyflog Byw Cenedlaethol ers Datganiad yr Hydref.

<p>Oriau Gofal EMI – Cyfrifiad (yn seiliedig ar gartref 19 gwely) bod hwn yn gyllid ar gyfer 2 ofalwr i ofalu am 19 o drigolion EMI. 'Ni allai cartrefi llai fod â gofalwr cymwys ar ddyletswydd bob amser'.</p>	<p>Mae'r fethodoleg ariannu ar gyfer staffio yn darparu ar gyfer 50% o'r oriau ar lefel uwch (staff cymwys / lefel uwch) oherwydd bod y rheoliadol statudol yn nodi fod raid i 50% o staff gwasanaethau fod gyda'r cymhwyster priodol. Rydym yn rhagweld y bydd Rheolwyr yn cymryd hyn i ystyriaeth wrth gynllunio eu rhestri staff</p>
<p>Mae'r elfen a ganiatawyd ar gyfer bwyd ac ati yn £28.46 fesul preswlydd / yr wythnos sy'n cyfateb i £ 4.07 y dydd. Mae hyn ar gyfer darparu 4 pryd y dydd i'r preswylwyr (gan gynnwys nwyddau cartref).</p>	<p>Hoffem archwilio cyfleoedd dros y flwyddyn ariannol nesaf i ddatblygu perthynas â darparwyr cartrefi gofal i gael gwell dealltwriaeth o gostau gwirioneddol a byddwn yn adolygu'r fethodoleg yn unol â hynny</p>
<p>Mae ffioedd yng Ngwynedd tua £ 20 yr wythnos yn uwch na rhai Ynys Môn fesul cleient. Dim gwahaniaeth yn y gost rhwng y ddwy Sir.</p>	<p>Roedd hwn yn benderfyniad lleol i bob awdurdod lleol yn 2017/18 bennu'r Elw ar Fuddsoddiad (ROI). Penderfynodd Ynys Môn newid yr elw ar y buddsoddiad ar gyfer Gofal Preswyl i 9% (penderfyniad a oedd yn seiliedig ar fforddiadwyaeth y model yn gyffredinol) a chadw'r holl gategoriâu eraill ar 10%, a hynny'n gyson â Model Ffioedd Gogledd Cymru. Mewn siroedd eraill mae awdurdodau lleol wedi dewis cynyddu neu ostwng yr ROI yn seiliedig ar faterion lleol a fforddiadwyaeth.</p>
<p>Mae recriwtio nyrsys yn anodd ac yn gostus iawn - mae'r gost wedi cynyddu dros y 12 mis diwethaf. Mae'r costau lleol rhwng £17 a £18 yr awr.</p>	<p>Gwahoddir unrhyw ddarparwyr sydd â thystiolaeth bod y gost yn uwch na'r ffioedd a weithredir yn Ynys Môn i wneud trefniadau i gwrdd ar sail un-i-un i drafod y rhain mewn ymarfer llyfr agored</p>
<p>Mae'r fformiwlâu a ddefnyddir i gyfrifo costau gofal yn rhagdybio oriau cynorthwy-wyr gofal nad oes modd eu cyflawni.</p>	<p>Hoffem ymchwilio i gyfleon dros y flwyddyn ariannol nesaf gyda darparwyr gofal cartref i nodi safonau gofal, gan gynnwys lefelau staffio, a chael tystiolaeth o'r costau gweithredu gwirioneddol.</p> <p>Yn ogystal, os oes gan unrhyw ddarparwyr dystiolaeth bod y gost yn uwch na'r ffioedd a weithredir yn Ynys Môn, fe'u gwahoddir i wneud trefniadau i gwrdd ar sail un-i-un i drafod y rhain mewn ymarfer llyfr agored.</p>
<p>Cyfeiriwyd at y Fframwaith a'r Canllawiau ar gyfer Cymunedau Cefnogol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru yn 2010 sy'n datgan y dylai comisiynwyr "ddeal" costau'r darparwyr a gweithredu i hyrwyddo cynaliadwyedd y gwasanaeth. Fforwm Gofal Cymru yn cwstyntu a yw'r ffioedd a gynigir yn digolledu'r darparwyr</p>	<p>Gwahoddir unrhyw ddarparwyr sydd â thystiolaeth bod y gost yn uwch na'r ffioedd a weithredir yn Ynys Môn i wneud trefniadau i gwrdd ar sail un-i-un i drafod y rhain mewn ymarfer llyfr agored</p>

<p>yn llawn am eu costau ac os nad ydynt, sut mae'r Awdurdod yn disgwyl i ddarparwyr gwrdd â'r costau sy'n weddill?</p>	
<p>Ffactorau chwyddiant - roedd CPI yn 3% ym mis Medi 2017 yn hytrach na'r 2.3% a ddyfynnwyd.</p>	<p>Cafodd y fersiwn wreiddiol o'r fethodoleg / pecyn cymorth rhanbarthol ei drafftio cyn y setliad cyllidebol. Mae'r CPI yn y model cyfredol yn 3%</p>
<p>Cofrestru - synnu mai dim ond cynnydd ar sail CPI a ganiatawyd yma o ystyried y gofynion o dan y Ddeddf i bob darparwr ailgofrestru ac i adnewyddu gwiriadau DBS bob 3 blynedd. 'Roedd y darparwr yn cydnabod bod y rheoliadau wedi eu cyhoeddi ar ôl y pecyn cymorth.</p>	<p>Ar gyfer cofrestru a recriwtio, costau bwyd a chostau aelwyd.</p> <p>Nid yw'r fethodoleg ranbarthol yn cynyddu pob llinell nad yw'n ymwneud â thâl yn ôl ei chyfradd benodol o CPI. Yn hytrach, mae'n defnyddio'r CPI cyffredinol.</p> <p>Os oes gan unrhyw ddarparwyr dystiolaeth bod y gost yn uwch na'r ffioedd a weithredir yn Ynys Môn fe'u gwahoddir i wneud trefniadau i gwrdd ar sail un-i-un i drafod y rhain mewn ymarfer llyfr agored.</p>
<p>Recriwtio - nododd nad oes lwfans heblaw am chwyddiant. Mae adroddiadau gan ddarparwyr yn dangos trosiant cynyddol o staff a chynnydd cyfocrog yn yr angen i ddefnyddio staff asiantaeth.</p>	
<p>Dodrefn a ffitiadau – holi pam y tynnwyd y llinell hon allan heb ymgynghori. Cafwyd trafodaethau manwl ynghylch y costau hyn yn mynd yn ôl i 2011 (gweler y llythyr am fanylion). Cyfeiriwyd at Laing & Buisson sy'n parhau i gynnwys tair llinell ar gyfer gwariant cyfalaf ar waith cynnal, trwsio (costau refeniw) a chynnal a chadw contractau cyfarpar. Cyfanswm yr eitemau hyn yw £24.86 yn y pecyn cymorth ar gyfer Gogledd Cymru o gymharu â £43 yn Laing & Buisson (ceir manylion pellach am gyfrifiadau L & B yn y llythyr)</p>	
<p>Bwydydd a darpariaethau cartref – ddim yn teimlo bod £27.82 yn realistig oherwydd bod chwyddiant yn uwch na'r disgwyl. 'Roedd y CPI fis Medi diwethaf yn 3% yn hytrach na'r 2.3%. Ar gyfer bwyd roedd yn 4.1%. Gofynnwyd a gasglwyd gwybodaeth gan ddarparwyr neu a fedr yr Awdurdod ddarparu sampl o fwydlen y gellid ei chynnig o fewn y gost a ganiatawyd (a fyddai'n briodol i breswylwyr cartref gofal).</p>	
<p>Elw ar Fuddsoddiad – Gostyngiad ar ffigwr o £97.79 wedi ei gyflwyno yng Ngogledd-Ddwyrain Cymru yn 2012/13. Ffigyrau FfGC yn seiliedig ar Laing & Buisson y llynedd oedd £184.37. Fodd bynnag, byddai FfGC yn fodlon cytuno ar isafswm ar gyfer y cartrefi hynny nad ydynt yn cwrdd â'r safonau ffisegol sy'n ofynnol ar gyfer cartrefi gofal newydd. Byddai hyn yn cynnwys disgownt o £79.34 gan wneud</p>	<p>Cytunwyd ar y lwfans a wnaed ar gyfer yr elfen hon gan Gyfarwyddwyr Cyllid Gogledd Cymru fel un sy'n rhesymol o gofio cyflwr y farchnad.</p> <p>Yn ogystal, mae Grŵp Arweinyddiaeth Gogledd Cymru wedi cytuno i edrych ar y modelau gofal sydd eu hangen i'r dyfodol i gwrdd ag anghenion y boblogaeth yng Ngogledd Cymru a phenderfynu ar</p>

<p>cyfanswm o £ 105.03 ar gyfer elw ar gyfalaf i'r cartrefi hynny nad ydynt yn cwrdd â'r safonau gofynnol cenedlaethol.</p>	<p>unrhyw gymorth ychwanegol y gellir ei gynnig ar gyfer buddsoddi / datblygu a digomisiynu gwasanaethau cartrefi gofal ar lefel leol.</p>
<p>Elw ar Fuddsoddiad - Angen safonau newydd mewn perthynas ag eitemau megis manau cymunedol a darpariaeth ensuite. Roedd y daparwr yn gofyn pa ystyriaeth a roddwyd i'r rhain wrth gynhyrchu ffigwr y pecyn cymorth.</p>	
<p>Elw ar Fuddsoddiad - mae'r ffigwr cyfredol yn seiliedig ar 10%, mae Laing & Buisson yn defnyddio 11%. Mae L & B yn cynnwys llinell yn eu pecyn cymorth ar gyfer gorbenion corfforaethol. Ar ba sail y penderfynwyd peidio â chynnwys hyn yn y pecyn cymorth?</p>	<p>Cytunwyd ar elw safonol o 10% mewn egwyddor gan Gyfarwyddwyr Cyllid Gogledd Cymru fel elw rhesymol o gofio cyflwr y farchnad; gyda'r amod y gellir adolygu ac amrywio'r ffigwr hwn ar lefel leol. Yn ogystal, mae Grŵp Arweinyddiaeth Gogledd Cymru wedi cytuno i edrych ar y modelau gofal sydd eu hangen i'r dyfodol i gwrdd ag anghenion y boblogaeth yng Ngogledd Cymru a phenderfynu ar unrhyw gymorth ychwanegol y gellir ei gynnig ar gyfer buddsoddi / datblygu a digomisiynu gwasanaethau cartrefi gofal ar lefel leol.</p>
<p>Gostwng elw ar fuddsoddiad cyfalaf yn afresymegol mewn cyfnod pan fo Ynys Môn yn bwriadu cynyddu'r ddarpariaeth EMI. Mae'n gofyn pa ystyriaeth a roddwyd i effeithiau tebygol newid y cyfrifiad ROI ar y dyhead hwn ?</p>	
<p>Costau Staff - rhannwyd yr oriau staff yn 2017/18 yn ddwy gyfradd, sef un ar gyfer staff gofal a'r llall ar gyfer staff gofal uwch. Arweiniodd hyn at ostwng y gyfradd gyfun ar gyfer y 50% isaf o'r gweithwyr (o £10.17 yn 2016/17 i £9.54 yn 2017 / 18 a chynnig o £9.98 ar gyfer 2018/19).</p>	<p>Costau staff - Cyflogau staff a chyfradd 'gyfun' ar gyfer Gweithwyr Gofal a Chymorth ac Uwch Weithwyr Gofal. Yn 2017/8 adolygwyd elfen staffio'r fethodoleg ranbarthol. Mae hyn wedi arwain at gynydd yn nifer yr oriau staff a gynhwyswyd yn y fethodoleg a'r rhagdybiaethau canlynol ar lefel leol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mabwysiadodd y rhan fwyaf o Awdurdodau Lleol ddull o weithredu a fyddai'n gwahaniaethu'n glir yn y tâl a roddir i staff lefel mynediad a'r staff sydd â chymwysterau a chyfrifoldebau ychwanegol - a delir ar gyfradd uwch (ar gyfer 2018/19 rhagdybir £8.97 + gorbenion. Mae'r gyfradd uwch hon yn seiliedig ar y dystiolaeth o'r arolwg costau staff a gynhaliwyd yn 2016/7 a chynyddwyd y gyfradd hon yn y blynyddoedd dilynol). Tybiwyd rhaniad 50/50 rhwng y cyfraddau hyn. • 'Roedd un awdurdod lleol wedi cadw'r gyfradd 'gyfun', yn seiliedig ar y cyflwyniad gan Fforwm Gofal Cymru yn 2011 a thystiolaeth o gostau, a godwyd yn seiliedig ar y cynnydd canrannol yn y Cyflog Byw Cenedlaethol flwyddyn ar ôl blwyddyn. Mae hyn yn arwain at ragdybiaeth gost uwch ar gyfer staffio <p>Rydym bellach yn nodi:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Mae 30% o staff sy'n gweithio mewn cartrefi gofal yng Ngogledd Cymru yn derbyn y Cyflog Byw Cenedlaethol • Mae gan 20% gymwysterau uwch a / neu'n ymgymryd ag uwch ddyletswyddau • Mae gan y 50% sy'n weddill gymwysterau lefel 2 o leiaf ac mae tâl ychwanegol am gymryd cyfrifoldeb ychwanegol / neu am gymwysterau ychwanegol. <p>Rydym yn cydnabod y bydd pob cyflogwr yn dewis gosod cyfraddau tâl yn unol â chyfraddau tâl lleol ac sy'n gydnaws â'r dyletswyddau a gyflawnir. Yn absenoldeb unrhyw dystiolaeth o lefelau cyflog ar gyfer staff â chymwysterau lefel 2 o leiaf, fe wnaethom ddrafftio model o'r elfennau staffio yn seiliedig ar 20% yn derbyn y Cyflog Byw Cenedlaethol, 30% ar y gyfradd uwch yn seiliedig ar yr arolwg staff diweddaraf a 50% o'r staff yn y canol rhwng y ddau begwn. Arweiniodd hyn at gyfradd 'gyfun' sy'n is na'r hyn a roddir gan y fersiwn (ddiwygiedig) hon o'r pecyn cymorth ar gyfer 2018/9 ac felly rydym wedi cadw'r dull cyfrifo hwn.</p>
<p>Sefydlogi'r gweithlu – mae awdurdodau lleol a'r Bwrdd Iechyd yn pennu cyfraddau tâl gwahanol ar gyfer staff mewnol a staff mewn gwasanaethau a gomisiynwyd. Mae FfGC yn gofyn i'r awdurdod lleol ystyried pennu cyfraddau tâl staff yn ôl y meini prawf a ddefnyddir ar gyfer eu staff eu hunain. Mae'r Bwrdd Iechyd yn hysbysebu am staff gofal ar gyfraddau hyd at £ 10.15 yr awr sy'n llai na'r hyn y mae archfarchnadoedd lleol yn ei dalu.</p>	<p>Mae awdurdodau lleol yn gweithio i gyfraddau tâl a bennwyd yn lleol ac yn genedlaethol. Nid yw'n briodol i'r Awdurdod Lleol ymyrryd a phennu cyflog o fewn gwasanaethau a gomisiynir yn y sector annibynnol.</p>
<p>Hyd yr arhosiad – mae'r cyfnod y mae pobl yn byw mewn cartrefi gofal yn lleihau ond mae eu hanghenion yn dod yn fwyfwy cymhleth. Mae hyn yn arwain at gostau cynyddol ac mae FfGC yn holi sut y cymerwyd hyn i ystyriaeth yn y pecyn cymorth?</p>	<p>Hoffem archwilio cyfleoedd dros y flwyddyn ariannol nesaf i ddatblygu perthynas â darparwyr cartrefi gofal i gael gwell dealltwriaeth o gostau gwirioneddol a byddwn yn adolygu'r fethodoleg yn unol â hynny.</p>
<p>Eitemau Amrywiol - yn ddiolchgar pe gallech gadarnhau ble mae'r eitemau canlynol yn ymddangos yn y pecyn cymorth: Cael gwared ar wastraff, gwisgoedd, lliainiau a llestri, deunydd a phapur ysgrifennu, costau moduron a theithio, tanysgrifiadau, marchnata a chostau amrywiol, gwastraff clinigol a masnachol, deunyddiau domestig a</p>	<p>Ymdrinnir â'r rhain yn yr elfen o'r ffi sy'n ymwneud â 'Chostau ychwanegol na wnaed darpariaeth ar eu cyfer mewn manau eraill' Hoffem archwilio cyfleoedd dros y flwyddyn ariannol nesaf i ddatblygu perthynas â darparwyr cartrefi gofal i gael gwell</p>

glanhau, cyflenwadau meddygol (gan gynnwys rhentu offer meddygol)	dealltwriaeth o gostau gwirioneddol a byddwn yn adolygu'r fethodoleg yn unol â hynny
Mae adroddiad yr Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd sydd newydd ei gyhoeddi yn dweud nad yw'r system bresennol ar gyfer darparu gofal yn gynaliadwy heb gael arian ychwanegol. Mae'r diffyg wedi arwain at gartrefi gofal yn cynnal eu sefyllfa ariannol trwy godi ffioedd uwch ar y rheini sy'n hunanariannu eu gofal.	Os oes gan unrhyw ddarparwyr dystiolaeth bod y gost yn uwch na'r ffioedd a weithredir yn Ynys Môn fe'u gwahoddir i wneud trefniadau i gwrdd ar sail un-i-un i drafod y rhain mewn ymarfer llyfr agored.
Costau rhedeg yn sylweddol uwch na'r incwm o ffioedd. Er yn gweithredu'n agos i'r capasiti llawn, gwneir colled bob blwyddyn sydd bellach yn gyfanswm o £724,000 dros y cyfnod y bûm yn berchnogion (nid yw'r ffigwr hwn yn cynnwys costau cyllid na phrif swyddfa, nac ychwaith unrhyw elfen ar gyfer elw ar fuddsoddiad cyfalaf). Mae'r cartref wedi cael ei sybsideiddio gan weithrediadau eraill o fewn y Grŵp.	Os oes gan unrhyw ddarparwyr dystiolaeth bod y gost yn uwch na'r ffioedd a weithredir yn Ynys Môn fe'u gwahoddir i wneud trefniadau i gwrdd ar sail un-i-un i drafod y rhain mewn ymarfer llyfr agored.
Ar hyn o bryd mae'r ffi wythnosol sefydlog o dan y CIC (yn cynnwys yr FNC) wedi'i bennu ar £ 748.18 yr wythnos ac mae oddeutu 75% o'r trigolion yn cael eu hariannu gan y CIC. Yn gofyn am gategori arbenigol ar gyfer y grŵp hwn o gleientiaid heriol / cymhleth fel y mae Cyngor Dinas Lerpwl wedi ei wneud (copi o lythyr gan Gyngor Dinas Lerpwl). Croesewid y cyfle i drafod hyn ymhellach.	Mater i'r Bwrdd Iechyd yw hwn a dylid ei gyfeirio i'w sylw felly.
Costau Gofynion Deietegol Arbennig heb eu hystyried yn y pecyn cymorth.	Bydd yr elfen hon yn cael ei hadolygu yn 2019/20.

Draft Fee Calculations 2018/19					
	Fee 2017/18	Indicative Fee 2018/19	Basis of Calculation	Increase per week	Overall % Increase
1. INDIRECT COSTS -standard for all categories of care					
Utilities (electricity, gas, TV, Council Tax, Water, Telephone)	£28.28	£29.13	CPI Sep 2017 = 3%		
Registration (Professional Membership, CRBs etc)	£1.24	£1.28	CPI Sep 2017 = 3%		
Recruitment	£2.40	£2.47	CPI Sep 2017 = 3%		
Contract maintenance of equipment	£3.48	£3.58	CPI Sep 2017 = 3%		
Maintenance of capital equipment	£21.38	£22.02	CPI Sep 2017 = 3%		
Gardener /handyman	£9.30	£9.71	NLW 4.4% increase on 17/18 rate		
Training	£2.39	£2.46	CPI Sep 2017 = 3%		
Non prescription medical supplies	£3.61	£3.72	CPI Sep 2017 = 3%		
Insurance	£6.02	£6.20	CPI Sep 2017 = 3%		
Groceries & household provisions	£27.62	£28.65	CPI Sep 2017 = 3%		
Sub-total Indirect Costs	£105.92	£109.22			
2. OTHER COSTS - standard for all categories of care					
Return on Investment	£97.16	£97.16	10% ROI		
Additional Expenses (not covered elsewhere)	£17.55	£18.08	CPI Sep 2017 = 3%		
Sub-total Other Costs	£114.71	£115.24			
3. STAFF COSTS					
Residential Homes					
Management /Admin	£47.89	£48.85	2% increase		
Senior Care Staff	£114.77	£120.65	10.5 hours x £11.49		
Care Staff	£100.17	£105.21	10.5 hours x £10.02		
Domestic Staff	£43.41	£45.32	NLW 4.4% increase on 17/18 rate		
Sub-total Residential Homes' Staff Costs	£306.24	£320.03			
TOTAL RESIDENTIAL	£526.87	£544.49		£17.63	3.35%
EMI Residential Homes					
Management /Admin	£47.89	£48.85	2% increase		
Senior Care Staff	£125.69	£132.13	11.5 hours x £11.49		
Care Staff	£109.71	£115.23	11.5 hours x £10.02		
Domestic Staff	£43.41	£45.32	NLW 4.4% increase on 17/18 rate		
Sub-total EMI Residential Homes' Staff Costs	£326.70	£341.53			
TOTAL EMI RESIDENTIAL	£547.33	£565.99		£18.66	3.41%
Nursing Homes					
Management /Admin	£47.89	£48.85	2% increase		
Senior Care Staff	£136.63	£143.62	12.5 hours x £11.49		
Care Staff	£119.25	£125.25	12.5 hours x £10.02		
Domestic Staff	£43.41	£45.32			
Sub-total Nursing Homes' Staff Costs	£347.18	£363.04			
TOTAL NURSING	£567.81	£587.50		£19.69	3.47%
EMI Nursing Homes					
Management /Admin	£47.89	£48.85	2% increase		
Senior Care Staff	£153.02	£160.86	14 hours x £11.49		
Care Staff	£133.56	£140.28	14 hours x £10.02		
Domestic Staff	£43.41	£45.32	NLW 4.4% increase on 17/18 rate		
Sub-total Nursing EMI Homes' Staff Costs	£377.88	£395.31	£17.43		
TOTAL EMI NURSING	£598.51	£619.77		£21.26	3.55%

Note: Due to affordability, IoACC have opted for an ROI of 9% for the Residential placements category, with an ROI of 10% for the other 3 categories. This reduces the fee for Residential placements for IoACC by £9.72 to £534.77. This reduces the fee for Residential placements for IoACC by £9.72 to £534.77.

Bases of Calculation:

- National Living Wage estimated to increase from £7.50 to £7.83 (4.4%) in April 2018
Therefore, costs of care staff, gardener/ handyman and domestic staff increased by 4.4%.
- CPI 3% in September 2017 (Bank of England)
- No allowance made for the Apprenticeship Levy in the calculation of pay costs. The levy only applies to businesses with staffing costs in excess of £3m, therefore it would be applied on a case-by-case basis.
- Administration/ management costs increased by 1% in line with public sector pay award.
- The calculation of the return on investment element is based on the same land and building values as 2017/18. It is assumed that the % return on investment will remain at the 2017/18 amount (10%)

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	Y PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	19 CHWEFROR 2018
TESTUN:	DEFNYDDIO ARIAN WRTH GEFN A BALANSAU
DEILIAD/DEILIAID PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD JOHN GRIFFITH
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES (EST. 2601)
AWDUR YR ADRODDIAD: FFÔN: E-BOST:	Marc Jones EST. 2601 rmjfi@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	Dim yn berthnasol
A - Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau	
1. PWRPAS YR ADRODDIAD	
1.1 Bydd yr adroddiad yn nodi asesiad y Swyddog Adran 151 ar lefel balansau cyffredinol a chronfeydd wrth gefn ar gyfer 2018/19 ac yn gwneud argymhellion mewn perthynas â chlustnodi balansau cyffredinol i'w defnyddio yn ystod 2018/19.	
2. ARGYMHELLION	
<ul style="list-style-type: none"> I nodi y polisi cyffredinol ynglŷn â balansau a chronfeydd a fabwysiadwyd ar 1 Mawrth 2016, fel y nodir hynny yn Atodiad A; Pennu isafswm balansau cyffredinol o £6.5m ar gyfer 2018/19 yn unol ag asesiad y Swyddog Adran 151; Cadarnhau parhad y cronfeydd presennol a glustnodwyd. 	
B - Pa opsiynau eraill a ystyriwyd gennych a pham y bu i chi eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?	
Ni ystyriwyd unrhyw opsiwn arall - nid oedd hynny'n briodol yn yr achos hwn.	
C - Pam mai'r Pwyllgor Gweithredol fydd yn penderfynu ar hyn?	
Mae'r Cyfansoddiad yn ei gwneud yn ofynnol i'r Pwyllgor Gwaith gyflwyno ei gynigion ar y gyllideb terfynol cyn i'r Cyngor ei hystyried.	
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor Llawn?	
D/B	
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?	
D/B	
DD - Gyda phwy y bu i chi ymgynghori?	Beth oedd ganddynt i'w ddweud?
1 Prif Weithredwr / Tîm Arweinyddiaeth Strategol (TAS) (gorfodol)	
2 Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Ddim yn berthnasol - adroddiad gan y Swyddog Adran 151 yw hwn
3 Cyfreithiol / Swyddog Monitro (gorfodol)	Dim sylw
4 Adnoddau Dynol (AD)	
5 Eiddo	
6 Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7 Craffu	
8 Aelodau Lleol	
9 Unrhyw gyrff allanol / eraill	

E - Risgiau ac unrhyw liniaru (os yn berthnasol)	
1	Economaidd
2	Gwrthdodi
3	Troseddu ac Anhrefn
4	Amgylcheddol
5	Cydraddoldebau
6	Cytundeb Canlyniadau
7	Arall
F - Atodiadau:	
<p>Atodiad A - Polisi cyffredinol arfaethedig ynglŷn â ChronfeyddWrth Gefn a Balansau Atodiad B – Balansau hyd yma</p>	
FF - Papurau cefndirol (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad i gael rhagor o wybodaeth):	

DDEFNYDDIO BALANSAU CYFFREDINOL A CHRONFEYDD WRTH GEFN

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1.1. Mae Adrannau 32 a 43 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Lleol ystyried lefel y cronfeydd wrth gefn sydd ei angen ar gyfer gwariant a amcangyfrifir yn y dyfodol wrth gyfrifo anghenion y gyllideb. Mae Adran 25 Deddf Llywodraeth Leol 2003 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Swyddog Adran 151 adrodd yn ffurfiol ar gadernid yr amcangyfrifon a digonolrwydd y cronfeydd wrth gefn arfaethedig pan bennir gofynion y gyllideb ac i sicrhau bod yna brotocolau allweddol ar gyfer eu pennu a'u defnyddio.
- 1.2. Bydd yr adroddiad yn nodi asesiad y Swyddog Adran 151 ar lefel balansau cyffredinol a chronfeydd wrth gefn ar gyfer 2018/19 ac yn gwneud argymhellion mewn perthynas â chlustnodi balansau cyffredinol i'w defnyddio yn ystod 2018/19.

2. POLISI AR GRONFEYDD WRTH GEFN A BALANSAU

- 2.1. Yn ychwanegol at y balansau cyffredinol, mae'r Cyngor yn dal nifer o gronfeydd wrth gefn ar ei fantolen. Pwrpas y cronfeydd wrth gefn hyn yw talu am gost prosiectau a gynllunnir neu ar gyfer ariannu eitemau penodol o wariant pryd bynnag fo angen gwneud hynny.
- 2.2. Mae'r ddogfen a atodir fel Atodiad A yn nodi'r egwyddorion cyffredinol a'r polisi mewn perthynas â phenderfynu ar lefel cronfeydd wrth gefn a balansau digonol a sut y defnyddir cronfeydd wrth gefn.

3. BALANSAU CYFFREDINOL

- 3.1. Ar 31 Mawrth 2017, lefel y balansau cyffredinol oedd £8.355m, sef gostyngiad o £0.531m ers y flwyddyn flaenorol.
- 3.2. Yng nghyllideb 2016/17, crëwyd cronfa o £1m o'r balansau cyffredinol er mwyn ariannu prosiectau unigol ag oedd gyda'r modd i greu arbedion effeithlonrwydd i'r Awdurdod. O'r 29 cais busnes a dderbyniwyd gan adranau, cafodd 9 cais busnes eu cymeradwyo, gwerth £937,800, hyd yn hyn mae'r prosiectau'n mynd ymlaen yn dda ac mae'r balans ar ôl i'w wario yn £900,000 (rhagwelwyd). Mae adroddiad ar sefyllfa bob prosiect yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Gwaith bob Chwarter.
- 3.3. Fel y nodir yn Atodiad A, paragraff 5, bydd angen i'r Swyddog Adran 151 asesu nifer o risgiau wrth benderfynu ar lefel y balansau cyffredinol sydd ei hangen. Ystyrir y risgiau isod:-
 - **Gwasgfeydd Costau yn y Dyfodol** - Wrth i gyllidebau gael eu tocio, mae gallu gwasanaethau unigol i ddefnyddio unrhyw gapasiti wrth gefn o fewn eu cyllidebau presennol er mwyn mynd i'r afael â gwasgfeydd costau annisgwyl yn llawer llai a, phan fo gwasgfeydd costau yn digwydd, y balansau cyffredinol fydd yn cael eu defnyddio i fynd i'r afael â'r gwasgfeydd yma. Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn wynebu gwasgfa ar y gyllideb yn ystod 2017/18, a hynny'n fwyaf amlwg yng Ngwasanaethau Plant ac Addysg. Mae'r setliad gwell na'r disgwyl wedi galluogi'r Cyngor i fynd i'r afael â'r gwasgfeydd costau yma yng nghyllideb 2018/19, fodd bynnag, mae risg y bydd galwadau pellach yn cael eu gwneud ar falansau cyffredinol a bydd adolygiadau aml yn cymryd lle yn ystod y flwyddyn.
 - **Arbedion** - Mae cyllideb 2018/19 yn cynnwys pecyn arbedion o £3.315m. Mae'r arbedion arfaethedig wedi cael eu herio ac arweiniodd hynny at beidio â chynnwys £81k o arbedion arfaethedig yng nghyllideb arfaethedig 2018/19, oherwydd ystyriwyd na ellid eu gwireddu yn ystod 2018/19. Er bod yna risg na fydd yr holl arbedion yn cael eu cyflawni, dylai'r broses herio sydd wedi cael ei chynnal sicrhau bod y risg yn cael ei lleihau ac na fydd unrhyw alwadau dilynol sylweddol ar y balansau cyffredinol.

- **Chwyddiant a Chyfraddau Llog** - Mae cyllideb 2018/19 wedi tybio mai codiad chwyddiant o 2.6% fydd ar draws yr holl dreuliau nad ydynt yn gyflogau. Mae'r Undebau yn ystyried codiad cyflog o 2% ar hyn o bryd i staff sydd ar pwynt cyflog 20 ac uwch ond dyfarniadau uwch i staff ar pwynt 6 – 19, yn amrywio o 9.91% i staff ar pwynt 6, i 3.37% i staff ar pwynt 19. Mae bob chwyddiant cytundebol hysbys wedi ei gynnwys yn y gyllideb ac mae chwyddiant o 3% wedi ei roi ar incwm. Rhagwelir y gallai chwyddiant ostwng o ganlyniad i drafodaethau ynglŷn â Brexit.
- **Incwm** - Mae sicrhau bod cyllidebau incwm yn cael eu gwireddu bob amser yn anodd eu gwarantu, yn arbennig mewn perthynas â gwasanaethau dewisol pan fo cwsmeriaid yn gallu dewis prynu'r gwasanaeth neu beidio. Mae'r broses o bennu cyllideb 2018/19 wedi adolygu tueddiadau incwm real ac mae cyllidebau incwm wedi cael eu hail-alinio pan ystyriwyd y byddai'r gwir incwm yn sylweddol is na'r gyllideb. Ni ellir anwybyddu'r risg na fydd targedau incwm yn cael eu cyrraedd ac y gallai hynny olygu y byddai'r gwariant net yn uwch na'r gyllideb gyffredinol, ac y byddai'r balansau cyffredinol wedyn yn gorfod talu am y diffyg hwnnw.
- **Hanes** - Ers 2011/12, mae'r Cyngor wedi tanwario yn ei gyllideb refeniw net yn ystod 3 o'r 6 mlynedd, a gwelwyd cynnydd o £5.796m yn 2012 i £8.355m yn 2017 yn y balans cyffredinol. Mae hyn yn cadarnhau bod y trefniadau rheoli cyllideb yn gyffredinol gadarn a bod y risg o orwario sylweddol yn erbyn cyllidebau yn isel, er y cydnabyddir bod y risg hon yn cynyddu wrth i gyllidebau gael eu tocio ac yn ystod y flwyddyn ariannol 2017/18 mae'r cyllidebau â arweinig gan y galw, er enghraifft Gwasanethau Plant a lleoliadau Addysg yn gorwario.
- **Sefyllfa Ariannol Gyffredinol y Cyngor** - Mae sefyllfa ariannol gyffredinol y Cyngor yn dda ar hyn o bryd gyda lefel derbyniol o falansau cyffredinol a chronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi. Mae'r rhaglen gyfalaf yn y dyfodol wedi ei hariannu ac mae Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor tua £24m yn is na'r ffin weithredol, ac yn £29m yn is na'r terfyn statudol a ganiateir.

3.4 Nid oes yna reol gadarn mewn perthynas â lefel y balansau cyffredinol y dylai Cyngor ei gynnal, er bod rheol gyffredinol yn bodoli sy'n awgrymu y dylai lefel balansau cyffredinol fod yn 5% o'r gyllideb refeniw net, ac eithrio'r gyllideb ysgolion ddirprwyedig. Fodd bynnag, oherwydd Balansau Ysgolion sy'n disbyddu, mae'r cyfrifiad ar gyfer lefel 2017/18 yn cynnwys cyllideb ysgolion dirprwyedig. Yn seiliedig ar gyllideb arfaethedig 2018/19, byddai angen i falans y cronfeydd wrth gefn cyffredinol fod tua £6.5m, sy'n cyfateb i'r balans isaf a ragwelwyd am 31 Mawrth 2018. Am fwy o gyngor a gwybodaeth, cyfeiriwch at bapur y Strategaeth Ariannol Tymor Canol a'r Gyllideb am 2018/19.

3.5 Mae dal balansau cyffredinol yn rhoi sicrwydd ariannol i'r Cyngor, ond mae dal balansau heb eu hangen yn arwain at adnoddau ariannol ddim yn cael eu defnyddio'n effeithiol. Ar ôl asesu'r risgiau ariannol sylfaenol sy'n wynebu'r Cyngor, yr hyblygrwydd cyfyngedig sydd gan ddeiliaid cyllidebau bellach wrth reoli eu cyllidebau a'r angen i ryddhau arian er mwyn gwireddu arbedion effeithlonrwydd y dyfodol, rwy'n asesu y dylid pennu isafswm balansau cyffredinol o £6.5m.

4. CRONFEYDD WRTH GEFN A GLUSTNODWYD

4.1 Mae Cronfeydd wrth gefn a Glustnodwyd yn perthyn i gategoriâu penodol, fel a ganlyn:-

- Cronfeydd wrth gefn Cyfalaf - y cronfeydd wrth gefn sydd eu hangen ar gyfer ariannu'r rhaglen gyfalaf;
- Cronfeydd wrth gefn Cyfyngedig - y cronfeydd wrth gefn sydd eu hangen i dalu am gostau posibl yn y dyfodol, mae'r defnydd ohonynt yn cael ei gyfyngu i bwrpas penodol ac ni ellir eu rhyddhau at unrhyw ddiben arall, arian gaiff eu dal gan y Cleient ar ran trydydd parti

neu gronfa wrth gefn sy'n gysylltiedig â'r gyllideb ysgolion ddirprwyedig ac na ellir ei hailddyrrannu;

- Cronfa wrth gefn CRT - cronfeydd wrth gefn sy'n cael eu neilltuo ar gyfer y CRT;
- Cronfa wrth gefn Yswiriant - cronfa wrth gefn sydd ei hangen ar gyfer talu am gost unrhyw golledion anyswiriedig a thaliadau dros ben y polisi fydd i'w talu gan y Cyngor;
- Cronfeydd wrth gefn Dal Grantiau - cronfeydd wrth gefn sy'n dal swm unrhyw grant a dderbyniwyd nad yw wedi cael ei ddefnyddio;
- Cronfeydd a Glustnodwyd - Cronfeydd sydd wedi'u clustnodi i wasanaethau ar gyfer cynnal prosiectau penodol.

4.2 Dangosir balans y cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi ar 31 Mawrth 2017 a'r balans rhagamcanedig ar gyfer 31 Mawrth 2018 ar gyfer pob un o'r categorïau yn Nhabl 1 isod (atodir dadansoddiad llawn o bob categori fel Atodiad B):-

Tabl 1
Crynodeb o Falansau Cronfeydd wrth gefn a Glustnodwyd

Categori'r Gronfa Wrth Gefn	Balans ar 31 Mawrth 2017 £	Newid yn Ystod 2017/18 £	Balans Rhagamcanedig ar gyfer 31 Mawrth 2018 £
Cyfalaf	899,000	101,000	1,000,000
Cyfyngedig	8,659,000	-4,681,615	3,977,385
Tâl Cyfartal	1,060,000	-760,000	300,000
Yswiriant	1,371,000	-121,000	1,250,000
Dal Grantiau	397,000	-365,070	40,930
A Glustnodwyd	971,000	3,040,857	4,011,857
CYFANSWM	13,357,000	-2,776,828	10,580,172

4.3 Mae'r gronfa wrth gefn gyfyngedig yn cynnwys nifer o gronfeydd wrth gefn unigol sylweddol, yn arbennig cronfa Safle Penhesgyn £2m, Cronfa wrth gefn Gwaith Trin Gwastraff Gogledd Cymru £1.05m. Bydd cronfa wrth gefn Gwaith Trin Gwastraff Gogledd Cymru yn cael ei defnyddio yn y dyfodol ac mae'r gwaith wedi ei ddechrau.

4.4 Mae'r Rheolwr Risg ac Yswiriant wedi asesu bod angen £1.25m er mwyn sicrhau bod digon ar gael i dalu am golledion anyswiriedig posibl a thaliadau dros ben.

4.5 Mae Cronfa wrth gefn CRT yn cael ei gwarchod ac ni ellir ei defnyddio ond i ariannu gwariant mewn perthynas â'r CRT. Mae'r Cynllun 30 Mlynedd newydd sydd heb ei awdurdodi eto yn ystyried bydd yr Arian Wrth Gefn wedi cael eu defnyddio'n llawn yn 2017/18, ac y mae'n bosib y bydd rhaid benthyca swm bychan i cyllido tai newydd o fewn y cap dyled awdurdodedig).

5. ARGYMHELLION

5.1 Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r argymhellion canlynol:-

1. Nodi'r polisi cyffredinol ynglŷn â balansau a chronfeydd wrth gefn fel y nodir hynny yn Atodiad A;
2. Pennu isafswm balansau cyffredinol o £6.5m ar gyfer 2018/19 yn unol ag asesiad y Swyddog Adran 151;
3. Cadarnhau parhad y cronfeydd wrth gefn presennol a glustnodwyd, Atodiad B.

POLISI CYFFREDINOL AR GRONFEYDD WRTH GEFN A BALANSAU**1. Pwrpas**

Mae'n ofynnol i Ynys Môn gynnal cronfeydd ariannol digonol er mwy A bodloni anghenion y sefydliad. Pwrpas y polisi hwn yw nodi'r trefniadau llywodraethu ar gyfer Defnyddio Cronfeydd WRTH GEFNa Balansau er mwyn sicrhau eu bod yn rhoi i'r Cyngor yr hyblygrwydd sydd ei angen arno, a hefyd er mwyn sicrhau y'u defnyddir i ychwanegu gwerth i'r sefydliad.

2. Cyd-destun Rheoleiddiol

Mae Adrannau 32 a 43 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Lleol ystyried lefel y cronfeydd wrth gefn sydd ei angen ar gyfer gwariant a amcangyfrifir yn y dyfodol wrth gyfrifo gofynion y gyllideb.

Nid oes yna isafswm cronfeydd wrth gefn penodol y dylai awdurdod ei ddal ac mae Adran 25 Deddf Llywodraeth Leol 2003 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Swyddog Adran 151 adrodd yn ffurfiol ar ddigonolrwydd y cronfeydd wrth gefn arfaethedig pan bennir gofynion y gyllideb ac i sicrhau bod yna brotocolau allweddol ar gyfer eu pennu a'u defnyddio.

Mae'r polisi hwn yn nodi'r fframwaith ar gyfer defnyddio a rheoli cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy, yn unol â Chôd Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig: Datganiad o'r Arfer a Argymhellir (CIPFA/LASAAC) ac y cytunir ag ef mewn polisïau cyfrifyddu.

3. Mathau o Gronfeydd Wrth Gefn

Gellir categorio cronfeydd refeniw defnyddiadwy mewn dwy ffordd:-

Cronfeydd cyffredinol wrth gefn ar gyfer lliniaru effaith digwyddiadau annisgwyl neu argyfyngau; a

Chronfeydd wrth gefn a Glustnodwyd sydd, fel arfer, yn cael eu cynyddu er mwyn talu am rwymedigaethau hysbys neu rwymedigaethau a ragwelir.

Fel arfer caiff Cronfeydd wrth gefn Refeniw a Glustnodwyd eu creu a'u dal am un o'r pum prif reswm isod:-

- i. Adnewyddu – er mwyn galluogi gwasanaethau i gynllunio ac ariannu rhaglen effeithiol o adnewyddu cerbydau ac offer a gwaith cynnal a chadw eiddo a gynllunnir. Mae'r cronfeydd wrth gefn hyn yn fecanweithiau ar gyfer hwyluso gwariant fel y gellir cyflawni rhaglen adnewyddu resymol heb yr angen i amrywio cyllidebau.
- ii. Tanwariant a ddygir ymlaen - mae rhai gwasanaethau yn ymrwymo gwariant i brosiectau, ond heb allu gwario'r gyllideb yn ystod y flwyddyn. Defnyddir y cronfeydd fel mecanwaith i gario'r adnoddau hyn ymlaen.
- iii. Cyfrifon masnachu - mewn rhai achosion, cedwir gwargedion ar gyfer buddsoddi yn y dyfodol.
- iv. Cronfa wrth gefn Yswiriant - er mwyn talu am yr hawliadau sy'n cael eu rhagamcanu yn y dyfodol er mwyn galluogi'r Cyngor i dalu am y taliadau dros ben nad yw'r yswiriant yn atebol amdanynt.
- v. Bydd cronfeyddwrth gefn eraill a glustnodwyd yn cael eu sefydlu o dro i dro er mwyn talu am rwymedigaethau hysbys neu rwymedigaethau a ragamcanir, er enghraifft, pwysau ar alwadau cyllidebau a ragamcanir yn y dyfodol.

Er bod cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn cael eu sefydlu at ddiben penodol, mae cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn gronfeydd na chyfyngir ar y defnydd a wneir ohonynt. Gellir defnyddio cronfeydd wrth gefn o'r fath i liniaru effaith pwysau sylweddol o un flwyddyn i'r llall, i wrthbwysu'r gofynion ar y gyllideb yn ystod y flwyddyn a lliniaru risgiau digwyddiadau annisgwyl neu argyfyngau.

Hefyd, gellir defnyddio cronfeydd wrth gefncyffredinol er mwyn cefnogi buddsoddiadau a ddyluniwyd i sicrhau mwy o arbedion yn y gyllideb sylfaenol.

4. Rheoli Cronfeydd

Mae'r Cyngor yn cydnabod yr angen i ddal a chynnal cronfeydd wrth gefn, ond mae hefyd yn cydnabod, drwy ddal neu a chynyddu cronfeydd wrth gefn, bod y Cyngor yn clustnodi adnoddau rhag cael eu defnyddio at ddibenion eraill posibl ac, o ganlyniad i hynny, mae yna 'gost cyfle' sy'n gysylltiedig â dal balansau fel cronfeydd wrth gefn. Oherwydd hyn, mae'n bwysig sefydlu fframwaith eglur, a adolygir yn rheolaidd, y gellir ei defnyddio i reoli'r cyfryw gronfeyddwrth gefn.

Mae rheoli cronfeydd ariannol wrth gefn yn elfen allweddol o strategaeth ariannol gyffredinol y Cyngor, ac mae iddi ddau amcan allweddol:-

- Cynnal cyllidebau sefydlog a chynaliadwy drwy gydol y tymor canolig; a
- Sicrhau bodadnoddau yn canolbwyntio'n effeithiol ar flaenoriaethau.

Mae'r gydnabyddiaeth a roddir i'r angen i reoli risg yn tanategu'r broses o wireddu'r amcanion hyn. Gall hyn fod yn fwy o risg o ansefydlogrwydd mewn tybiaethau cynllunio wrth i'r cyfnod economaidd ansicr barhau, neu'r risg i gyllideb Llywodraeth Cymru o ganlyniad i adolygiadau cyllido sylweddol yn y dyfodol. Fodd bynnag, efallai bydd y busnes am gymryd mwy o risgiau busnes drwy fabwysiadu dulliau arloesol o ddarparu gwasanaethau er mwyn cyrraedd targedau anodd mewn perthynas ag arbedion. Po fwyaf y risgiau, y mwyaf yw'r cronfeydd wrth gefn y mae'r Cyngor yn debygol o fod angen dal gafael arnynt er mwyn lliniaru yn erbyn hynny. Mae'n rhaid i werthfawrogi risgiau o'r fath fod yn flaenllaw yn ystyriaethau'r Swyddog Adran 151.

5. Mesur y Cronfeydd Angenrheidiol

Mae pennu lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn un o nifer o benderfyniadau cysylltiedig wrth ffurfio'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC) a'r gyllideb flynyddol. Wrth wneud y penderfyniad hwn mae angen ystyried y risgiau strategol, gweithredol ac ariannol sy'n wynebu'r Awdurdod. Yn benodol, mae'r CATC yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor sefydlu a chynnal cronfeydd wrth gefn cyffredinol i dalu am y risgiau ariannol allweddol fydd yn ei wynebu.

Bydd angen i'r Swyddog Adran 151 ystyried nifer o ffactorau wrth benderfynu ar union lefelau'r cronfeydd wrth gefn, ac mae nifer ohonynt yn golygu asesu risg y tybiaethau sy'n gynwysedig yn y gyllideb a'r CATC, yn ogystal â sefyllfa ariannol y Cyngor a sut y rheolir ei arian.

Nodir y ffactorau allweddol isod:-

Rhagdybiaethau'r Gyllideb;

Sefyllfa ariannol a rheolaeth ariannol;

Gofynion cyffredinol ar y llif arian, y rhagolwg ar gyfer chwyddiant a chyfraddau llog;

Sefyllfa ariannol gyffredinol y Cyngor (lefel y benthyciadau, dyled a.y.y.b.);

Amcangyfrif o lefel ac amseru'r derbyniadau cyfalaf;

Hanes y Cyngor mewn perthynas â rheoli cyllideb a rheolaeth ariannol, yn cynnwys cadernid ei gynlluniau tymor canolig;

Ystod posibl costau gwasanaethau a arweinir gan y galw;

Capasiti'r Cyngor i reoli pwysau ar y gyllideb yn ystod y flwyddyn;

Arbedion effeithlonrwydd a gynlluniwyd / enillion cynhyrchiant;

Cryfder y wybodaeth ariannol a'r trefniadau adrodd;

Y risgiau ariannol sy'n rhan annatod o unrhyw bartneriaethau cyllido newydd sylweddol;

Trefniadau allanol mawr neu ddatblygiadau cyfalaf mawr;

Trosglwyddiad y Cyngor a'r gweithdrefnau diwedd blwyddyn mewn perthynas â than/gorwariant yn y gyllideb;

Argaeledd cronfeydd eraill er mwyn talu am hapddigwyddiadau mawr a digonolrwydd darpariaethau;

Digonolrwydd trefniadau yswiriant y Cyngor er mwyn talu am risgiau anrhagweladwy mawr.

Bydd gwerthusiad gwrthrychol o'r ffactorau yma'n cael ei gynnal bob blwyddyn er mwyn penderfynu ar lefel ddarbodus cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn seiliedig ar asesiad o'r ffactorau uchod. Fodd bynnag, mae lefel derfynol y cronfeydd wrth gefn yn y pen draw yn ddarostyngedig i farn y Swyddog Adran 151, gan ystyried yr holl ffactorau perthnasol.

Fel rhan o'r argymhellion cyllideb blynyddol i'r Cyngor, bydd y Swyddog Adran 151 yn amlygu'r symiau sy'n cael eu neilltuo ar gyfer y cronfeyddwrth gefn .

6. Cynyddu Cronfeydd

Petai'r Swyddog Adran 151 yn ystyried y dylid cynyddu lefel y Cronfeydd wrth gefnCyffredinol, byddai hynny'n cael ei gyflawni fel rhan o'r broses o bennu cyllideb, gan bennu dyraniad o'r gyllideb flynyddol er mwyn cyrraedd lefel y balans a ddymunir. Dylai cyfraniadau i ac o'r Cronfeydd wrth gefn Cyffredinol gael eu hadolygu'n flynyddol. Bydd hyn yn ychwanegol at unrhyw symiau fydd eu hangen i ailgyflenwi'r cronfeydd wrth gefn sydd wedi cael eu defnyddio yn ystod y flwyddyn flaenorol, er mwyn cynnal isafswm lefel y cronfeyddwrth gefn.

Bydd cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn cael eu sefydlu yn 'seiliedig ar angen' yn unol â'r gofynion a gynlluniwyd neu a ragdybiwyd, a byddant yn destun cymeradwyaeth Pwyllgor, fel arfer fel rhan o adroddiad blynyddol ar y cronfeydd wrth gefn sy'n rhan o'r adroddiad diwedd blwyddyn.

Yn achos pob cronfawrth gefn, bydd y Cyngor yn diffinio:-

Pwrpas y gronfa wrth gefn;

Sut a phryd y gellir defnyddio'r gronfa wrth gefn;

Gweithdrefnau ar gyfer rheoli'r gronfa wrth gefn;

Proses ac amserlen ar gyfer adolygu'r gronfa wrth gefn er mwyn sicrhau perthnasedd a digonolrwydd parhaus. Fel rheol bydd hyn yn digwydd ar ddiwedd y flwyddyn.

7. Defnyddio'r Cronfeydd Wrth Gefn

Unwaith yn unig y gellir defnyddio'r cronfeydd wrth gefn, ac oherwydd hynny ni ddylid eu defnyddio fel arfer i ariannu gwariant cylchol a gynlluniwyd - er enghraifft ni fyddai'n ddisgwyliedig iddynt gael eu defnyddio i 'falansio'r gyllideb' heblaw o dan amgylchiadau eithriadol.

Pan fo cronfeydd wrth gefnyn cael eu defnyddio i gefnogi cyflawni'r gyllideb yn ystod unrhyw flwyddyn benodol, er enghraifft i leihau effaith amrywiadau cyllidebu neu wasgfeydd yn ystod nifer o flynyddoedd, dylai'r Cyngor sicrhau bod y cronfeydd wrth gefn yn cael eu hailgyflenwi yn ystod y flwyddyn ganlynol os bydd angen.

Pan fo'r Cyngor wedi defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol at ddibenion buddsoddi er mwyn cynhyrchu arbedion, fel rheol byddai'r rhain hefyd yn cael eu had-dalu erbyn diwedd y flwyddyn ariannol ganlynol. Mewn amgylchiadau eithriadol, megis lleihau effeithiau tocio gwasanaethau ar ddefnyddwyr a dinasyddion, byddid yn caniatáu mwy o amser i ailgyflenwi, hyd at uchafswm o bedair blynedd, yn unol â'r cylch cynllunio tymor canolig.

Bydd y defnydd o Gronfeydd wrth gefn Cyffredinol yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth y Swyddog Adran 151, a'r Pwyllgor Gwaith mewn rhai amgylchiadau. Hefyd, bydd creu cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth y Swyddog Adran 151, a phan fo'r gymeradwyaeth honno wedi cael ei rhoi, gellir tynnu arian o'r gronfa wrth gefn yn ddarostyngedig i fodloni'r meini prawf.

Mewn amgylchiadau eithriadol, pan fo cronfeydd wrth gefn cyffredinol wedi cael eu gwagio o ganlyniad i bwysau anrhagweladwy ar wariant yn ystod unrhyw flwyddyn ariannol benodol, byddai'r Cyngor yn gallu tynnu arian o'i gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd er mwyn darparu adnoddau tymor byr, ond ni fyddai hynny'n gynaliadwy, a byddai angen adfer y balansau.

Ni fyddai cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd sydd wedi'u defnyddio i dalu am rwymedigaeth benodol yn cael eu hailgyflenwi, ar ôl cyflawni'r diben y'u sefydlwyd ar ei gyfer yn wreiddiol.

8. Cronfeydd Wrth Gefn Gwasanaethau

Cyfunwyd cronfeydd wrth gefn gwasanaethau unigol i greu un Gronfa wrth gefn Gwasanaeth Gorfforaethol, a nawr ar ddiwedd y flwyddyn gall gwasanaethau unigol gyflwyno cynigion / bidiau ar gyfer defnyddio'r cronfeydd a ddelir yn y Gronfawrth gefn.

Bydd y defnydd o'r Gronfa Gwasanaeth Gorfforaethol hon yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth y Swyddog Adran 151, y Deilydd Portffolio Cyllid neu'r Pwyllgor Gwaith mewn rhai amgylchiadau. Pan roddir y gymeradwyaeth hon, gellir tynnu arian o'r gronfa.

9. Cronfeydd Wrth Gefn Cyfalaf

Mae'r rhaglen gyfalaf ar gyfer 2017/18 yn defnyddio'r holl gronfeydd wrth gefn sydd ar gael yn llawn hyd at y lefel lleiafswm. Hyd yma, nid yw derbyniadau cyfalaf gwerthiant asedau strategol disgwyliedig yn y dyfodol wedi cael eu cynnwys yn y rhaglen gyfalaf.

Mae strategaethau rheoli asedau da yn cynnwys ailgyflenwi asedau yn dilyn gwerthiant asedau strategol, fel y bydd yna asedau o werth strategol ar y fantolen ar gyfer blynyddoedd y dyfodol.

Mae'r derbyniadau cyfalaf a ddaw o werthiant asedau strategol o'r fath yn ffynhonnell werthfawr o arian cyfalaf ond, yn yr un modd, mae angen ail-fuddsoddi cyfran o'r derbyniadau hyn naill ai ar gyfer enillion referniw neu ar gyfer buddsoddi mewn asedau eraill a fydd, gydag amser, yn cynyddu yn eu gwerth ac yn ffurfio rhan o arian cyfalaf blynyddoedd y dyfodol.

Dylid clustnodi cyfran o'r holl dderbyniadau cyfalaf o asedau strategol ar gyfer ei hail-fuddsoddi, naill ai ei buddsoddi er mwyn greu ffynonellau cyllid yn y dyfodol neu er mwyn greu ffrwd o incwm referniw.

Bydd cronfa wrth gefn Buddsoddi Cyfalaf yn cael ei chreu ac, ar ôl derbyn enillion o werthiannau, bydd cyfran yn cael ei ychwanegu i'r gronfa wrth gefn hon. Bydd cynlluniau cyfalaf sydd naill ai yn cynnig ail-fuddsoddi mewn asedau neu ffrydiau incwm referniw yn cael eu hystyried ar gyfer eu hariannu gan y gronfa wrth gefn hon a glustnodwyd, er mwyn ategu cynlluniau'r rhaglen gyfalaf bresennol a ariennir gan gronfeydd derbyniadau cyfalaf cyffredinol.

Yn yr un modd, bydd y cronfeydd cyfalaf a glustnodwyd ar gyfer Gorchmynion Prynu Gorfodol yn cael eu hailgyflenwi gan y derbyniadau cyfalaf a ddaw o werthu'r eiddo a brynwyd. Yna bydd hyn yn sylfaen i gronfa dreigl ar gyfer y gorchmynion prynu gorfodol a roddir.

10. Cronfa Wrth Gefn Yswiriant

Cafodd ffigwr y gronfa wrth gefn yswiriant ei gynyddu'n hanesyddol dros gyfnod o amser er mwyn talu am golledion o dan y polisiâu yswiriant mwy. Bydd lefel y Gronfa wrth gefn Yswiriant yn cael ei hadolygu yn flynyddol o leiaf gan y Rheolwr Risg ac Yswiriant ac yn destun cymeradwyaeth y Swyddog Adran 151.

BALANSAU HYD YMA

ATODIAD B

Cyfadran	Cronfa Wrth Gefn	Categori	Cyfanswm Hyd Yma £	A yw'r gronfa yma'n debygol o gael ei wario'n llawn yn ystod 2017/18	Yw cais i ddwyn ymlaen i 2018/19 yn debygol?	Cyfanswm a Ragwelir £
Gwasanaethau Plant – Gwasanaeth Lleoli Plant	Buddsoddi i Arbed Gwasanaeth Lleoli Plant	CLUSTNODWYD	£420.00	NAC YDYW	NA	£420.00
Gwasanaethau Cymunedol – Gwasanaethau Tai	Pobl Fregus Corfforaethol	CLUSTNODWYD	570,000.00	NAC YDYW	YDYW – Mae'r balans yn cael ei ddefnyddio ar gyfer prosiectau pobl fregus ac i dalu am y costau gweinyddu.	£375,000.00
Corfforaethol	Cyfraniadau Refeniw na chymhwyswyd	GWARIANT CYFALAF	1,024,671.00	NAC YDYW	YDYW - Cynlluniau prosiet yn pontio mwy nag un blwyddyn ariannol. Balans yn cael ei ddal fel cronfa wrth gefn l ariannu gwariant cyfalaf.	1,000,000.00
Corfforaethol	Prosiect Northgate	CLUSTNODWYD	126,902.00	NAC YDYW	YDYW – Mae cynlluniau'r prosiect yn mynd am fwy naG un blwyddyn ariannol, dyddiad gorffen a ragwelir yw Medi 2018.	75,000.00
Corfforaethol	Cost newid	CLUSTNODWYD	365,699.00	NAC YDYW	YDYW – Prosiectau cost newid ychwanegol sydd angen eu cyllido.	350,000.00
Corfforaethol	Tâl Cyfartal	TÂL CYFARTAL	995,707.00	NAC YDYW	YDYW – mae'n debygol bydd yr ymarferiad yma wedi ei gwblhau yn gynnar yn y flwyddyn 2018/19. Gyda'r amcan cyfredol o £700k yn cael ei roi yn ôl l'r Balansau wrth gefn Cyffredinol.	300,000.00

Cyfadran	Cronfa	Categori	Cyfanswm Hyd Yma	A yw'r gronfa yma'n debygol o gael ei wario'n llawn yn ystod 2016/17	Yw cais i ddwyn ymlaen i 2017/18 yn debygol, os felly, pa werth?	Cyfanswm a Ragwelir
Corfforaethol	Gwario i Arbed	CLUSTNODWYD	£957,740.00	NAC YDYW	YDYW - Cynlluniau prosiet yn pontio mwy nag un blwyddyn ariannol, ac mae'r holl brosiectau ar rannau gwahanol.	£900,000.00
Corfforaethol	Prosiectau a ariennir gan Arian Wrth Gefn Cyfyngedig	CLUSTNODWYD	£14,142.00	NAC YDYW	YDYW - Cynlluniau yn pontio mwy nag un blwyddyn ariannol.	£14,142.00
Corfforaethol - Adnoddau	Datblygu'r System Civica a'r Gweithgareddau ariannol cysylltiedig	CLUSTNODWYD	£20,786.00	NAC YDYW	YDYW - Cynlluniau yn pontio mwy nag un blwyddyn ariannol.	£5,000.00
Corfforaethol - Adnoddau	Cronfa wrth gefn Yswiriant (Trychineb)	CRONFA YSWIRIANT	£1,370,713.00	NAC YDYW	YDYW – ystyrir gan y Rheolwr Yswiriant fod lefel yr arian wrth gefn yn dderbyniol ar gyfer Awdurdod o'n maint.	£1,250,000.00
Busnes y Cyngor – Cyfreithiol	Prynu System Rheoli Achosion Cyfriethiol newydd (rhanbarthol)	CLUSTNODWYD	£30,000.00	YDYW -	NAC YDYW – disgwylir i'r prosiect fod wedi ei chwblhau yn ystod 2017/18	£0
Busnes y Cyngor – Cyfreithiol	System gyfrifiadurol Pridiannau Tir	CLUSTNODWYD	£8,100.00	Gwaith yn parhau, mae'n debygol y bydd y gwariant yn llithro l'r flwyddyn ariannol nesaf.	YDYW – Gall y gwaith bontio blwyddyn ariannol ac mae'r holl brosiectau ar rannau gwahanol.	£8,100.00
Busnes y Cyngor - Polisi	System Rheoli Polisi	CLUSTNODWYD	£32,363.00	NAC YDYW	YDYW – mae'r cynllun hwn yn rhan o brosiect 5 mlynedd.	£32,363.00

Cyfadran	Cronfa	Categori	Cyfanswm Hyd Yma	A yw'r gronfa yma'n debygol o gael ei wario'n llawn yn ystod 2016/17	Yw cais i ddwyn ymlaen i 2017/18 yn debygol, os felly, pa werth?	Cyfanswm a Ragwelir
Busnes y Cyngor - Polisi	Gwe-ddarlledu	GRANT	£500.00	YDYW	NAC YDYW	£500.00
Priffyrdd, Eiddo, Gwastraff – Priffyrdd	Cronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfyngedig Priffyrdd – Grant Llifogydd	CYFYNGEDIG	£36,473.00	NAC YDYW	Cynllun ar y cyd hefo Cynghorau Gwynedd a Chonwy yw hwn. Bydd unrhyw danwariant yn cael ei ddychwelyd i Lywodraeth Cymru.	£36,473.00
Priffyrdd, Eiddo, Gwastraff – Priffyrdd	Cronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfyngedig Priffyrdd - Grant Llwybr Arfordirol	CYFYNGEDIG	£7,575.00	NAC YDYW	YDYW - dal y cyllid i brintio'r fersiwn nesaf o Canllaw Llwybr Arfordirol Ynys Môn ac amryw bamffledi.	£7,575.00
Priffyrdd, Eiddo, Gwastraff – Priffyrdd	Cronfa Grantiau Cyfyngedig Priffyrdd – Incwm Maes Parcio Maes Awyr	CYFYNGEDIG	£6,406.00	NAC YDYW	YDYW - LIC sy'n berchen y cyllid ac fe'i ddefnyddir ar gyfer amryw weithfeydd ym Maes Awyr Môn.	£6,406.00
Priffyrdd, Eiddo, Gwastraff – Priffyrdd	Gwaith Cynnal a Chadw y Gaeaf	CLUSTNODWYD	£33,478.00	NAC YDYW	YDYW – Mae'r arian wrth gefn yma i'w ddefnyddio mewn cyfnodau o dywydd garw	£33,478.00
Priffyrdd, Eiddo, Gwastraff – Rheoli Gwastraff	Safle Penhesgyn	CYFYNGEDIG	£2,000,000.00	NAC YDYW	YDYW – Fe ysytyrir fod yr arian wrth gefn yma yn dderbyniol i'w gadw rhag ofn bydd ceuffos yn cwmpo o dan Tip Penhesgyn neu os bydd NRW yn newid eu polisi.	£2,000,000.00
Priffyrdd, Eiddo, Gwastraff – Rheoli Gwastraff	Gwario i Arbed – Toiledau Cyhoeddus	CLUSTNODWYD	£10,406.00	NAC YDYW	YDYW – gwaith yn parhau ond posiblwydd o lithriant i'r flwyddyn ganlynol.	£10,000.00

Cyfadran	Cronfa	Categori	Cyfanswm Hyd Yma	A yw'r gronfa yma'n debygol o gael ei wario'n llawn yn ystod 2016/17	Yw cais i ddwyn ymlaen i 2017/18 yn debygol, os felly, pa werth?	Cyfanswm a Ragwelir
Priffyrdd, Eiddo, Gwastraff – Rheoli Gwastraff	Cronfa Wrth Gefn Gwastraff/Ailgylchu	GRANT	£10,001.00	NAC YDYW	NAC YDYW	£0.00
Priffyrdd, Eiddo, Gwastraff – Rheoli Gwastraff	Gwaith Trîn Gogledd Orllewin Cymru	CYFYNGEDIG	£1,206,156.00	NAC YDYW	YDYW - bydd gwario sylweddol yn ystod y 3 mlynedd nesaf wrth i'r gwaith trin newydd gael ei adeiladu.	£1,050,000.00
Priffyrdd, Eiddo, Gwastraff – Rheoli Gwastraff	Incwm Proses Ailgylchu	CYFYNGEDIG	£389,372.00	NAC YDYW	YDYW – Arian wrth gefn yw hwn i helpu gyda'r gostyngiad yn y Grant Amgylchedd Sengl (GAS) -	£389,372.00
Priffyrdd, Eiddo, Gwastraff – Priffyrdd	Maes Awyr Priffyrdd	CYFYNGEDIG	£93,990.00	NAC YDYW	YDYW - LIC sy berchen y cyllid ac fe'i ddefnyddir ar gyfer amryw weithfeydd ym Maes Awyr Môn.	£93,990.00
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff – Eiddo	Rhesymoli Rheoli Asedau	CLUSTNODWYD	£56,796.00	NAC YDYW	YDYW – Gwaith fel arfer yn pontio mwy nag un blwyddyn ariannol.	£30,000.00
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff – Eiddo	Ad-dalu Sir y Flint – llwybrau bus	CYFYNGEDIG	54,480.00	YDYW	NAC YDYW	0.00
Tai	Darpariaeth Digartrefedd	CLUSTNODWYD	£87,950.00	NAC YDYW	YDYW – Prosiect sy'n pontio mwy nag un blwyddyn ariannol.	£50,000.00

Cyfadran	Cronfa	Categori	Cyfanswm Hyd Yma	A yw'r gronfa yma'n debygol o gael ei wario'n llawn yn ystod 2016/17	Yw cais i ddwyn ymlaen i 2017/18 yn debygol, os felly, pa werth?	Cyfanswm a Ragwelir
Tai	Gwelliannau Tenant Landlord	CLUSTNODWYD	£5,000.00	NAC YDYW	YDYW – Prosiect sy'n pontio mwy nag un blwyddyn ariannol.	£5,000.00
Tai	Tai Fforddiadwy	CLUSTNODWYD	£99,000.00	NAC YDYW	YDYW – Cynlluniau'n pontio mwy nag un blwyddyn ariannol.	£99,000.00
Tai	Rheoli Tai	CLUSTNODWYD	£56,300.00	NAC YDYW	Dwyn ymlaen beth bynnag sydd heb ei wario gan fod prosiectau'n pontio mwy nag un blwyddyn ariannol.	£50,000.00
Tai	Cefnogi Pobl	CLUSTNODWYD	£734,010.00	NAC YDYW	YDYW – Cynlluniau'n pontio mwy nag un blwyddyn ariannol.	£610,000.00
Dysgu – Addysg	Cronfa Dyddiau Ysgol	CYFYNGEDIG	-£66,860.00	Mae'n rhaid dwyn rhain ymlaen gan fe'y dirprwywyd i ysgolion.	YDYW – y balans llawn. Cronfa ddirprwyedig i'r holl ysgolion yw hwn ac fe'i ddefnyddir i wneud iawn am amrywiadau rhwng y flwyddyn ysgol yn ddibynnol ar pryd mae Pasg yn disgyn o fewn y calendr. Mae'r gronfa mewn diffyg ac ni ddefnyddir i wneud iawn am ddiwrnodau ychwanegol, ond bydd yn cael ei ychwanegu at y blynyddoedd pan mae diwrnodau ysgol yn gostwng, hyd nes fydd y gronfa'n cael ei chlirio, yn dilyn hynny ni fydd angen cronfa wrth gefn rhagor. Bydd y balans diffyg yn parhau tu hwnt i 2017/18.	£66,130.00

Cyfadran	Cronfa	Categori	Cyfanswm Hyd Yma	A yw'r gronfa yma'n debygol o gael ei wario'n llawn yn ystod 2016/17	Yw cais i ddwyn ymlaen i 2017/18 yn debygol, os felly, pa werth?	Cyfanswm a Ragwelir
Dysgu - Addysg	Cynllun Salwch/Hysbysebu – Cynradd	CYFYNGEDIG	£48,272.00	Anhysbys. Mae'n rhaid dwyn rhain ymlaen gan fe'y dirprwywyd i ysgolion.	YDYW – y balans llawn - cyllideb ddirprwyedig yw hwn.	£48,272.00
Dysgu – Addysg	Rhesymoli Ysgolion	CYFYNGEDIG	£465,941.00	NAC YDYW	YDYW – y balans llawn - cyllideb ddirprwyedig yw hwn.	£60,000.00
Dysgu Gydol Oes - Diwylliant	Estyn Allan y Gogledd	CLUSTNODWYD	£2,643.00	Bydd angen dwyn hwn ymlaen gan ei fod wedi ei ddyrannu ar gyfer gweithgareddau penodol wedi eu hamserlennu.	YDYW	£2,643.11
Dysgu Gydol Oes - Diwylliant	Cronfa Prynu'r Amgueddfa	CYFYNGEDIG	£19,167.00	Hwn yw arian a godwyd drwy gyfraniadau i'r Oriel a ni ellir ei ddefnyddio tuag at unrhyw bwrpas arall.	YDYW – y balans llawn. Cyllid wedi ei amgáu yw hwn o roddion a ni ellir ei ddefnyddio ar gyfer unrhyw bwrpas arall.	£19,167.00
Dysgu Gydol Oes – Addysg	Buddsoddi i Arbed – system talu ar-lein awtomotaidd i ysgolion ar gyfer taliadau am brydau	CLUSTNODWYD	£25,542.00	Bydd unai'n cael ei wario'n llawn yn ystod y flwyddyn ariannol yma neu, os ddim, bydd yn cael ei wario erbyn diwedd y flwyddyn academiaidd.	YDYW - Bydd angen dwyn ymlaen unrhyw gyllideb sy'n weddill, hyd at ddiwedd y flwyddyn academiaidd.	£25,542.00

Cyfadran	Cronfa	Categori	Cyfanswm Hyd Yma	A yw'r gronfa yma'n debygol o gael ei wario'n llawn yn ystod 2016/17	Yw cais i ddwyn ymlaen i 2017/18 yn debygol, os felly, pa werth?	Cyfanswm a Ragwelir
Rheoleiddio – Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Cronfa Trwydded	CLUSTNODWYD	£23,000.00	NAC YDYW	£23,000 – cronfa wrth gefn wedi ei chlustnodi i brosiect TG sydd i ddigwydd yn 2017/18 a 2018/19. Mae angen i Warchod y Cyhoedd foderneiddio a diweddarau eu cronfa ddata er mwyn mabwysiadu'n llawn athroniaeth Gweithio'n Gallach. Bydd angen adnoddau ychwanegol i uwchraddio neu newid y gronfa ddata bresennol ac, er fod rhywfaint o gyllid wedi cael ei ddarparu, clustnodwyd y gronfa wrth gefn yma yn flaenorol i uwchraddio cronfa ddata Drwyddedu a bydd yr uwchraddio arfaethedig newydd yma'n helpu cyflawni'r diben gwreiddiol	£23,000.00
Rheoleiddio – Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Cynllun Datblygu Lleol	CLUSTNODWYD	£168,700.00	NAC YDYW	YDYW – Yn dilyn adolygiad ffurfiol o'r trefniadau gweithio mae'r 2 Awdurdod wedi cytuno i'r JPPU gario 'mlaen am 5 mlynedd arall. Bydd angen yr arian wrth gefn yma hyd nes diwedd y cytundeb.	£168,700
Rheoleiddio – Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Cronfa Prynu Gyda Hyder	CLUSTNODWYD	£3,147.00	Nid cronfa wrth gefn yw hwn, mae'n gyfrif ar wahân a grëwyd i ddelio â materion Prynu Gyda Hyder. Mae angen ei gadw gan y Swyddogaeth Gwarchod y Cyhoedd.	Bydd angen dwyn ymlaen y mwyafrif o'r gronfa wrth gefn i'r flwyddyn ariannol 2018/19. Mae ei angen ar gyfer gwaith parhaus.	£3,147.00

Cyfadran	Cronfa	Categori	Cyfanswm Hyd Yma	A yw'r gronfa yma'n debygol o gael ei wario'n llawn yn ystod 2016/17	Yw cais i ddwyn ymlaen i 2017/18 yn debygol, os felly, pa werth?	Cyfanswm a Ragwelir
Rheoleiddio - Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Costal Cyfreithiol Cynllunio	CLUSTNODWYD	£22,375.00	NAC YDYW	YDYW – Mae'r achos cyfreithiol yn parhau, a felly, bydd angen y gronfa wrth gefn tan y cwblheir y mater.	£22,375.00
Rheoleiddio - Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Cynllunio	CLUSTNODWYD	£25,000.00	Defnyddir y gronfa wrth gefn yn ystod y flwyddyn, fodd bynnag, gall rhywfaint o wariant ddisgyn i'r flwyddyn ariannol nesaf.	YDYW – Defnyddir y gronfa wrth gefn yn ystod y flwyddyn, fodd bynnag, gall rhywfaint o wariant ddisgyn i 2018/19.	£25,000.00
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd – Economaidd	Cronfa Prosiectau'r UE	CLUSTNODWYD	£50,000.00	NAC YDYW	YDYW – bydd angen dwyn ymlaen y swm gyfan (£50,000) i'r flwyddyn ariannol 2018/19. Mae wedi ei ddyrannu fel darpariaeth rhag ofn bydd Archwiliad Prosiectau Ewropeaidd, a allai ddigwydd rhwng rwan a 2024.	£50,000.00
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd – Economaidd	Datblygiadau Mawr	CLUSTNODWYD	£233,362.00	NAC YDYW	YDYW – bydd angen cadw'r swm gyfan. Dyranwyd y gronfa wrth gefn eisoes i'r broses Caniatadau DCO.	£233,362.00
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd – Economaidd	Cronfa Wrth Gefn Datblygu Economaidd - Ynys Ynni	CLUSTNODWYD	£47,896.00	NAC YDYW	YDYW – bydd unrhyw arian dros ben yn cael ei gario 'mlaen i'r flwyddyn ariannol 2018/19.	£47,896.00
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd – Economaidd	Parc Morglawdd Caergybi	CLUSTNODWYD	£20,000	NAC YDYW	YDYW – Prosiect yn parhau	£2,950.00

Cyfadran	Cronfa	Categori	Cyfanswm Hyd Yma	A yw'r gronfa yma'n debygol o gael ei wario'n llawn yn ystod 2016/17	Yw cais i ddwyn ymlaen i 2017/18 yn debygol, os felly, pa werth?	Cyfanswm a Ragwelir
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd – Economaidd	Cronfa wrth gefn Cyfyngedig Datblygu Economaidd	CLUSTNODWYD	£37,116.00	NAC YDYW	YDYW – bydd angen dwyn ymlaen y gronfa wrth gefn gyfan (£37,115.78) i'r flwyddyn ariannol 2018/19. Mae wedi ei ddyrannu fel darpariaeth rhag ofn bydd Archwiliad SETS, a allai ddigwydd rhwng rwan a 2024.	£37,116.00
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd - Economaidd	Datblygiadau Mawr	CLUSTNODWYD	£240,849.00	NAC YDYW	YDYW – Bydd angen cadw'r swm i gyd. Mae'r arian wrth gefn eisoes wedi ei glustnodi ar gyfer gwaith caniatadau DCO.	£590,849.00
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd – Hamdden	Cynllun Cynnal a Chadw Canolfan Hamdden	CLUSTNODWYD	£2,941.00	Defnyddir tuag at atgyweiriadau a cynnal a chadw y safleoedd treftadaeth amgueddfeydd ac Orielau. Mae'n debygol y'i defnyddir yn llawn cyn diwedd y flwyddyn ariannol.	Dwyn ymlaen unrhywbeth sydd heb ei wario gan fod prosiectau'n pontio mwy nag un flwyddyn ariannol.	£0.00
Adnoddau – Refeniw a Budd-daliadau	Refeniw a Budd-daliadau	CLUSTNODWYD	£42,936.00	Nac Ydyw – Gwaith wedi dechrau â bydd peth gwariant, fodd bynnag, bydd y rhan fwyaf o'r gwariant yn 2017/18	YDYW – bydd y prosiect yn parhau am fwy nag un blwyddyn ariannol, fodd bynnag, mae'r brosiect wedi cychwyn	£42,936.00
Adnoddau – Refeniw a Budd-daliadau	Refeniw a Budd-daliadau Staff	CLUSTNODWYD	£27,000.00	NAC YDYW	YDYW – bydd gwaith yn parhau am fwy nag un blwyddyn ariannol	£27,000.00
Gwas. Cym. – Gwasanaethau Oedolion – Iechyd Meddwl	Cronfa Adran 117	CYFYNGEDIG	£150,000.00	Nac Ydyw	YDYW – ond mae risg o hawliadau posib o dan adolygiadl	£150,000.00

Cyfadran	Cronfa	Categori	Cyfanswm Hyd Yma	A yw'r gronfa yma'n debygol o gael ei wario'n llawn yn ystod 2016/17	Yw cais i ddwyn ymlaen i 2017/18 yn debygol, os felly, pa werth?	Cyfanswm a Ragwelir
Gwas. Cym. – Gwasanaethau Oedolion a Phlant	Trawsnewid	CLUSTNODWYD	£105,498.00	Nac Ydyw	Mae hon yn brosiect sy'n mynd rhagddi a bydd yn pontio mwy nag un flwyddyn ariannol	£61,838.00
Trawsnewid – AD	Camddefnyddio Sylweddau Cymdeithasol	CLUSTNODWYD	£50,000.00	Nac Ydyw	Cysylltiedig I Gyllido Grant	£50,000.00
Trawsnewid – AD	SCWDP	GRANT	£40,430.00	Nac Ydyw	YDYW – Y gwerth cyfan.	£40,430.00
Trawsnewid – TGCh	Costau Trosi PSBA	CLUSTNODWYD	£982,00	Ydyw	NAC YDYW –	0.00
Cyfanswm			£12,191,073.00			£10,580,172.11

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	19 CHWEFROR 2018
PWNC:	Y GYLLIDEB AR GYFER 2018/19 A'R STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD J GRIFFITH
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD:	MARC JONES
FFÔN:	01248 752601
E-BOST:	rmifi@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	d/b
A - Argymhelliad / argymhellion a rheswm / rhesymau	
1 Y STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL A CHYLLIDEB REFENIW 2018/19	
1.1 Pwrpas	
<p>Mae gofyn i'r Pwyllgor Gwaith gytuno ar nifer o faterion allweddol mewn perthynas â chyllideb 2018/19. Bydd hyn wedyn yn golygu y gellir cyflwyno'r argymhellion terfynol i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror, 2018. Y materion y mae angen cytuno arnynt yw: -</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyllideb Refeniw'r Cyngor a'r Dreth Gyngor ar gyfer 2018/19 yn sgil hynny; • Strategaeth Ariannol ddiweddaedig y Cyngor ar gyfer y Tymor Canol; • Defnydd o arian unwaith ac am byth i gefnogi'r gyllideb. 	
1.2 Crynodeb	
<p>Mae'r adroddiad hwn yn dangos y cynigion manwl ar gyfer y gyllideb refeniw y mae angen eu hadolygu a'u cytuno'n derfynol ar gyfer 2018/19 a'u heffaith wedyn ar gyllideb refeniw Cyngor Sir Ynys Môn. Mae'r rhain yn faterion i'r Cyngor gytuno arnynt a gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gyflwyno ei argymhellion terfynol i'r corff hwnnw.</p> <p>Mae'r adroddiad hefyd yn diweddarau'r Strategaeth Ariannol Tymor Canol sy'n darparu cyd-destun ar gyfer gwaith ar gyllidebau'r Cyngor yn y dyfodol. Fodd bynnag, dylid nodi y bydd adroddiad pellach ar Strategaeth Ariannol Tymor Canol y Cyngor yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith yn ddiweddarach yn y flwyddyn pan fydd gwybodaeth bellach am yr economi a'r setliad arfaethedig i lywodraeth leol yn y dyfodol yn eglurach efallai.</p>	
2. ARGYMHELLION YNGHYLCH Y GYLLIDEB REFENIW A'R DRETH GYNGOR AR GYFER 2018/19	
Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith: -	
<ul style="list-style-type: none"> • Nodi'r cyfarfodydd ymgynghori ffurfiol ar y gyllideb ac ystyried yr adborth a gafwyd yn eu sgil ac fel yr amlinellir yn Adran 2, Atodiad 1 ac yn Atodiad 2; • Nodi'r crynodeb yn Adran 11 ac Atodiad 5 ar oblygiadau'r cynigion cyllidebol o safbwynt cydraddoldebau; 	

- Cytuno ar fanylion terfynol cyllideb arfaethedig y Cyngor gan gynnwys y cyllid diwygiedig mewn ymateb i'r pwysau ar y gyllideb a'r arbedion arfaethedig fel y dangosir nhw yn Adran 10 Atodiad 1 ac Atodiad 3;
- I benderfynu sut mae'r arbedion ar gyllidebau ysgolion dirprwyedig, a ohirwyd o 2017/18, yn cael ei ddyrannu ar draws y 3 sector;
- Nodi argymhelliad y Swyddog Adran 151 bod o leiaf £6.5m yn cael ei gadw ym malansau'r Gronfa Gyffredinol ar gyfer 2018/19;
- Nodi'r sylwadau a wnaed gan y Swyddog Adran 151 ar gadernid yr amcangyfrifon a wnaed fel y cânt eu hamlinellu yn Adran 8, Atodiad 1;
- Argymhell cyllideb net ar gyfer y Cyngor Sir a'r cynnydd yn lefel y Dreth Gyngor o ganlyniad, gan nodi y bydd penderfyniad ffurfiol yn cynnwys y Praeseptau i Heddlu Gogledd Cymru a'r Cynghorau Cymuned, yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor ar 28 Chwefror, 2018;
- Awdurdodi'r Swyddog Adran 151 i wneud unrhyw newidiadau a all fod yn angenrheidiol cyn cyflwyno'r cynigion terfynol i'r Cyngor;
- Cytuno fod unrhyw gyllidebau a arweinir gan y galw ac y bydd pwysau annisgwyl arnynt yn ystod y flwyddyn ariannol yn gallu tynnu ar gyllid o'r cyllidebau hapddigwyddiadau cyffredinol;
- Gofyn i'r Cyngor awdurdodi'r Pwyllgor Gwaith i ryddhau hyd at £250k o'r balansau cyffredinol os bydd y gyllideb hapddigwyddiadau gyffredinol wedi'i hymrwymo'n llawn yn ystod y flwyddyn;
- Dirprwyo i'r Swyddog Adran 151 y pŵer i ryddhau hyd at £50k o'r gronfa hapddigwyddiadau gyffredinol ar gyfer unrhyw un eitem. Ni chaniateir cymeradwyo unrhyw eitem dros £50k heb gael caniatâd ymlaen llaw gan y Pwyllgor Gwaith;
- Argymhell cynnydd o 4.8% yn y Dreth Gyngor i'r Cyngor.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyriwyd nifer o opsiynau yn dilyn rhyddhau'r cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb. Mae'r cynigion terfynol ar gyfer y gyllideb yn cymryd i ystyriaeth y setliad terfynol i lywodraeth leol, y sylwadau a gafwyd yn ystod y broses ymgynghori a barn y Pwyllgor Sgriwtini.

C - Pam fod y penderfyniad hwn yn un i'r Pwyllgor Gwaith?

Yn unol â'r Cyfansoddiad, rhaid i'r Pwyllgor Gwaith gyhoeddi ei gynnig terfynol ar gyfer y gyllideb cyn iddo gael ei ystyried gan y Cyngor.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

D/B

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

D/B

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu ylwadau?	
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol) Mae'r Prif Weithredwr a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth wedi bod yn rhan o'r broses o osod y gyllideb ar ei hyd ac maent yn cytuno gyda'r adroddiad ac yn cefnogi'r cynnig terfynol ar gyfer y gyllideb
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol) D/B - y Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol) Mae'r Swyddog Monitro yn aelod o'r UDA ac, o'r herwydd, mae sylwadau'r swyddog wedi cael eu cymryd i ystyriaeth
4	Adnoddau Dynol (AD)
5	Eiddo
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)
7	Sgriwtini Ystyriwyd y cynigion terfynol gan y Pwyllgor Sgriwtini yn ei gyfarfod ar 5 Chwefror 2018. Caiff diweddariad ei ddarparu mewn adroddiad ar wahân yn paragraff 9 o Atodiad 1.
8	Aelodau lleol
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)	
1	Economaidd
2	Gwrth-dlodi
3	Trosedd ac Anhrefn
4	Amgylcheddol
5	Cydraddoldebau Gweler Adran 11 yn Atodiad 1 ac Atodiad 5.
6	Cytundebau Canlyniad
7	Arall
F - Atodiadau:	
Atodiad 1 – Adroddiad manwl ar y Cynigion ar gyfer y Gyllideb Atodiad 2 – Crynodeb o Ganlyniadau'r Broses Ymgynghori Atodiad 3(a) a (b) - Dadansoddiad o'r Arbedion Arfaethedig Atodiad 4 – Crynodeb o'r Gyllideb Refeniw Arfaethedig ar gyfer 2017/18 fesul Gwasanaeth Atodiad 5 – Aseidiadau Unigol o'r Effaith ar Gydraddoldebau (EIA1 – EIA10)	
FF - Papurau cefndir (cysylltwch â'r awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):	

1. CYFLWYNIAD A CEFNDIR

- 1.1 Mae'r adroddiad canlynol yn nodi'r cynigion ar gyfer cyllideb referniw 2018/19 ac mae'n un o gyfres o adroddiadau sy'n rhoi darlun cyffredinol o sefyllfa ariannol y Cyngor ac sy'n sicrhau bod arian y Cyngor yn cael ei ddyrannu i gwrdd â'i flaenoriaethau. Mae'r adroddiadau eraill yn y gyfres yn ymwneud â Rhaglen Gyfalaf y Cyngor, Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor, Ffioedd a Thaliadau a Defnyddio Cronfeydd Wrth Gefn y Cyngor.
- 1.2 Gyrrir y gyllideb referniw a'r angen parhaus i ddod o hyd i arbedion referniw gan y Strategaeth Ariannol Tymor Canol fel y cymeradwywyd hi gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2017 a gellir ei chrynhof fel a glynir: -

Tabl 1
Cynllun Ariannol Tymor Canol 2018/19 i 2020/21

	2018/19 £ 'm	2019/20 £ 'm	2020/21 £ 'm
Cyllideb Referniw Net a ddygwyd ymlaen	126.16	125.64	125.77
Pwysau ar y Gyllideb a chwyddiant	3.66	2.64	2.99
Cyllideb Ddiwygiedig	129.82	128.28	128.76
Cyllid Allanol Cyfun (AEF)	90.80	89.53	89.08
Y Dreth Gyngor	34.84	36.24	37.69
Cyfanswm Cyllid	125.64	125.77	126.77
Yr Arbedion y mae angen eu gwneud	4.18	2.51	1.99
Prif Dybiaethau			
Dyfarniadau Tâl	1.5%	1.5%	2.0%
Chwyddiant Cyffredinol	2.6%	2.4%	2.2%
Lleihad yn yr AEF	-2.0%	-1.4%	-0.5%
Cynnydd yn y Dreth Gyngor	4.0%	4.0%	4.0%

- 1.3. Ystyriodd y Pwyllgor Gwaith ei gynigion cyllidebol cychwynnol yn ei gyfarfod ar 6 Tachwedd 2017 a chymeradwyodd Gyllideb Ddisymyd gychwynnol o £132.337m ac, yn seiliedig ar y setliad dros dro a chynnydd o 5% yn y Dreth Gyngor, nodwyd bwlch cyllidebol o £1.99m. 'Roedd y cynnydd o 5% yn y Dreth Gyngor yn cynnwys cynnydd o 1% a fyddai'n cael ei neilltuo'n benodol ac yn unig ar gyfer Gofal Cymdeithasol. Byddai'r cynnydd hwn o 1% yn y Dreth Gyngor yn destun ymghynghoriad, ac, os na fyddai'n cael ei weithredu, byddai gostyngiad cyfatebol yn y gyllideb ddisymyd. Nododd y cynigion drafft arbedion referniw posib o £3.296m.

2 YMGYNGHORIAD Y CYNGOR

- 2.1 Cyhoeddodd y Cyngor ei gynigion ar gyfer y gyllideb ar 7 Tachwedd 2017 a daeth y cyfnod ymgyngori i ben ar 29 Rhagfyr 2017. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid, rhanddeiliaid a staff ymateb i'r ymgyngoriad trwy wahanol ddulliau gan gynnwys: -

- Cyfryngau cymdeithasol
- Ymateb trwy wefan y Cyngor
- Ymateb yn uniongyrchol trwy lythyr neu e-bost

2.2 Yn ogystal, fe gynhaliodd y Cyngor : -

- Grwpiau ffocws ar gyfer pobl dan 25 oed
- Fforwm Pobl Hŷn
- Sesiwn gyda Phenaethiaid ac Uwch Reolwyr Ysgolion
- Fforwm Cyngorau Tref a Chymuned
- Fforwm Partneriaeth (Yr Heddlu, y Gwasanaeth Tân, Iechyd, Fforymau Cyngorau Tref a Chymunedol, y Trydydd Sector).

2.3. Mae canlyniadau'r broses ymgynghori ynghlwm yn Atodiad 2.

3 Y GYLLIDEB DDISYMYD DDIWYGIEDIG AR GYFER 2018/19 A'R BWLCH YN Y GYLLIDEB

3.1 Ers cwblhau'r cynigion cyllidebol cychwynnol, gwnaed rhagor o waith i adolygu a diwygio'r gyllideb ddigifnewid ar gyfer 2018/19. Mae hyn wedi arwain at nifer o newidiadau a nodir yn Nhabl 2 isod:-

Tabl 2
Addasiadau i'r Gyllideb Ddisymyd

	£ 'm	£ 'm
Y Gyllideb Ddisymyd ar 6 Tachwedd 2017		132.337
Dileu cyllid ychwanegol ar gyfer Gofal Cymdeithasol i'w ariannu trwy gynnydd o 1% yn y Dreth Gyngor	(0.338)	
Ardoll Gwasanaeth Tân - cynnydd wedi'i osod ar 1%	(0.018)	
Cywiro cyllideb staffio TGCh	0.021	
Lleihad yn y Grant Gweinyddu Budd-dal Tai	0.022	
Colli Tâl a godir ar yr Ymddiriedolaeth Elusenol	0.016	
Cywiro Cyllideb Staffio'r Swyddogaeth Adnoddau	(0.034)	
Cywiro cyllidebau Trethi Annomestig - cadarnhawyd lluosydd 2018/19 erbyn hyn	(0.014)	
Cywiro tybiaethau Chwyddiant ar gyllidebau penodol	0.020	
Arian ychwanegol ar gyfer y cynnig tâl uwchlaw'r 2% y caniateir ar ei gyfer yn y gyllideb ddisymyd	0.485	
Cywiro Cyllidebau Grant i adlewyrchu'r cynnig tâl uwch	0.015	
Arian ychwanegol yn y setliad i wneud iawn am golli incwm yn dilyn y cynnydd yn y trothwy cynilion i gleientiaid mewn gofal preswyl / nyrso	0.173	
		0.348
Cyllideb Ddisymyd Diwygiedig ar 19 Chwefror 2018		132.685

- 3.2.** Mae'r newid mwyaf arwyddocaol sydd wedi codi ers i'r cynigion cychwynnol gael sylw yn ymwneud â'r cynnig cyflog i staff CGC (staff nad ydynt yn staff dysgu). Yn y gyllideb ddisymyd gychwynnol, gwnaed darpariaeth o 1% mewn cyllidebau gwasanaeth i ariannu'r dyfarniad tâl ynghyd â 1% ychwanegol wrth gefn (£450k) oherwydd rhagwelwyd y byddai'r cynnig cyflog yn uwch na 1%. Mae'r Cyflogwyr bellach wedi cyhoeddi eu cynnig cyflog i'r Undebau, sy'n cynnwys cynnydd o 2% ar gyfer pob aelod o staff ar bwynt cyflog 20 ac uwch ond dyfarniadau cyflog uwch ar gyfer staff ar bwyntiau 6 - 19, yn amrywio o 9.19% i staff ar bwynt 6 i 3.73 % ar gyfer staff ar bwynt 19. Mae'r dyfarniadau cyflog uwch ar gyfer y staff ar y graddfeydd cyflog is yn cymryd y cynnydd yn y Cyflog Byw Cenedlaethol i ystyriaeth a'r angen i sicrhau'r gwahaniaethau cyflog rhwng y graddfeydd cyflog. Amcangyfrifodd y Cyflogwyr y byddai cynnydd o 2.7% yn y costau tâl cyffredinol.
- 3.3.** Mae gwir gost y cynnig tâl bellach wedi'i fodelu i mewn i'r cyllidebau staffio ac mae hyn yn cynyddu'r costau tâl £485k yn fwy na'r 1% a ganiatawyd ar ei gyfer yn y cyllidebau gwasanaeth a'r 1% yn y gyllideb wrth gefn. Ar gyfer Ynys Môn, cyfanswm y cynnydd yn y cyllidebau tâl o ganlyniad i'r cynnig cyflog yw 3.08%. Dylid nodi bod y dyfarniad tâl ar gyfer Dysgu yn rhedeg o fis Medi i fis Medi bob blwyddyn ac nid oes gennym unrhyw arwydd hyd yma o ran beth fydd lefel y dyfarniad cyflog. Mae £150k yn parhau fel cyllideb hapddigwyddiadau i ariannu'r gost uwchlaw'r 1% y gwnaed darpariaeth ar ei gyfer yng nghyllideb y Gwasanaeth.
- 3.4.** Cyhoeddwyd y ffigyrau setliad terfynol gan Lywodraeth Cymru ar 20 Rhagfyr 2017. Ar draws Cymru, bu cynnydd o £38.884m yn yr Aseiad Gwario Safonol ond bu cynnydd o £10.10m hefyd yn y Dreth Gyngor a ragwelir. O ganlyniad, bu cynnydd o £28.784m yn yr AEF cyffredinol i Gymru o gymharu â'r ffigwr yn setliad dros dro ac mae hyn, yn ei dro, wedi newid Cyllid Allanol Cyfun y Cyngor, gyda'r ffigwr terfynol yn £95.812m, sef cynnydd o £0.888m o gymharu â'r ffigwr dros dro.
- 3.5.** Mae'r Cyngor wedi penderfynu gosod premiwm o 25% ar gartrefi a ddynodwyd fel rhai gwag (y tu hwnt i'r cyfnod eithriad) ac ar gartrefi a ddynodwyd fel ail gartrefi'r rheini sy'n talu'r Dreth Gyngor. Byddai'r premiwm hwn, ynghyd â chynnydd o 4% yn y Dreth Gyngor, yn cynhyrchu £34.867m. Felly, byddai cyfanswm incwm y Cyngor yn £130.679m, sef diffyg o £2.009m.

Er mwyn pontio'r bwlch cyllido trwy'r Dreth Gyngor yn unig byddai angen cynnydd o 10.0% yn y Dreth y Cyngor.

4. ARBEDION CYLLIDEB REFENIW

- 4.1** Yn y cynigion cyllidebol cychwynnol, nodwyd cyfanswm o £3.296m o arbedion referniw ac ymgynghorwyd yn eu cylch. Mae'r Tîm Cyfrifeg a'r Rheolwyr Gwasanaeth wedi cynnal adolygiad pellach o'r cynigion arbedion unigol. Nododd yr adolygiad y byddai modd gweithredu'r holl gynigion yn ystod 2018/19 er na fydd rhai'n cael eu cyflawni erbyn Ebrill 2018. Mae hyn wedi arwain at ostyngiad o £78k yn yr arbedion cyffredinol posib.
- 4.2.** Cyfanswm y cynigion arbedion terfynol a gyflwynwyd yw £3.318m. Dangosir crynodeb fesul gwasanaeth yn Nhabl 3 isod a gwelir crynodeb yn ôl categori yn Nhabl 4.

Tabl 3
Crynodeb o'r Cynigion Arbedion fesul Gwasanaeth

Gwasanaeth	Cynnig Cychwynnol £ '000	Cynnig Diwygiedig £ '000	Gwahaniaeth £ '000
Oedolion	450	450	0
Plant	0	0	0
Tai	23	23	0
Addysg - Canolog	336	325	-11
Addysg – cyllidebau a ddirprwywyd i Ysgolion	663	663	0
Diwylliant	65	63	-2
Rheoleiddio ac Economaidd	125	125	0
Priffyrdd a Thrafnidiaeth	200	196	-4
Eiddo	140	140	0
Gwastraff	30	30	0
Busnes y Cyngor	0	0	0
Trawsnewid	44	40	-4
Adnoddau	24	24	0
Corfforaethol	296	236	-60
Cyllido Cyfalaf	1,000	1,000	0
Cyfanswm	3,396	3,315	-81

Tabl 4
Cynigion Arbedion yn ôl Categori

Categori Arbedion	Cynnig Cychwynnol £ '000	Cynnig Diwygiedig £ '000	Gwahaniaeth £ '000
Rhoi'r gorau i ddarparu gwasanaeth / trosglwyddo gwasanaeth	51	47	-4
Dileu swyddi gwag / swyddi nad oes eu hangen	305	271	-34
Ailstrwythuro Staff	137	111	-26
Arbedion Effeithlonrwydd Cyffredinol	317	287	-30
Arbedion Caffael	150	150	0
Gostyngiad mewn Cyllidebau Ysgol	663	663	0
Lleihau Grantiau	20	20	0
Cynhyrchu Incwm	142	164	22
Trawsnewid Gwasanaeth	611	602	-9
Lleihad mewn Costau Cyllido Cyfalaf	1,000	1,000	0
Cyfanswm	3,396	3,315	-81

- 4.3. Mae'r gyllideb arfaethedig yn cynnwys arian wrth gefn o £300k a fydd yn cwrdd ag unrhyw gostau diswyddo sy'n deillio o ailstrwythuro strwythurau staffio neu ostyngiadau yn nifer staff addysgu. Bydd yn rhaid i unrhyw gynnig i ailstrwythuro sy'n arwain at orfod gwneud taliadau diswyddo ddangos ei fod yn cynhyrchu arbedion parhaol yn y gyllideb sy'n fwy na chost y diswyddo dros gyfnod i'w gytuno arno.
- 4.4. O ystyried lefel ddiwygiedig yr arbedion, dangosir y sefyllfa gyllidebol ddiwygiedig yn Nhabl 5 isod:-

Tabl 5
Y Sefyllfa Gyllidebol Ddiwygiedig Ar ôl Arbedion

	£ 'm
Cyllideb Ddisymyd ar 19 Chwefror 2018	132.688
Arbedion a nodwyd	(3.315)
Cyllideb Refeniw Ddiwygiedig ar ôl Arbedion	129.373
Cyllid Allanol Cyfun	(95.812)
Y Gyllideb i'w hariannu gan y Dreth Gyngor	33.561

5. PWYSAU A THWF

5.1 Mae adroddiad monitro'r Cyngor hyd at ddiwedd chwarter 3 yn dangos bod pwysau ar gyllidebau'r Gwasanaethau Plant a'r Gwasanaethau Oedolion a hefyd ar y gyllideb Addysg ar gyfer lleoliadau all-sirol. Er bod disgwyl i bob gwasanaeth gadw'r costau o fewn y gyllideb, mae hynny'n anodd mewn gwasanaethau sy'n cael eu harwain gan y galw. Mae'r gorwariant a amcangyfrifir oddeutu £1.8m yn y Gwasanaethau Plant a £700k yn y Gwasanaeth Addysg. Mae gwaith yn mynd rhagddo i ddod o hyd i ffyrdd o leihau costau ond ni fydd ond yn cwrdd yn rhannol â'r gorwariant. Oni fydd y galw yn lleihau ni fydd y gyllideb yn ddigonol i gwrdd â chostau'r dyfodol.

5.2 Yn ychwanegol at y pwysau arferol ar gyllidebau'r gwasanaethau hynny a arweinir gan y galw, mae penderfyniadau sydd yn rhannol y tu allan i reolaeth y Cyngor hefyd wedi arwain at bwysau ychwanegol ar y gyllideb. Mae'r rhain yn cynnwys: -

- Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid (DOLS) - Bydd y gofyn ar y Cyngor i gynnal asesiadau DOLS bob blwyddyn yn cynyddu'r costau'n sylweddol. Amcangyfrifir y bydd angen £172k ychwanegol y flwyddyn. Gweler y Pwyllgor Gwaith ar 29 Ionawr 2018.
- Cais Twf Rhanbarthol – Fel y 5 awdurdod arall yng Ngogledd Cymru, cytunodd y Cyngor i gyfrannu hyd at £50k yn 2017/18 i gwrdd â chostau paratoi'r cais. Wrth i'r cais symud yn ei flaen, bydd angen cyllid pellach ar lefel debyg.
- Prosiect STEM – Mae'r prosiect STEM yn brosiect 4½ mlynedd a ariennir yn rhannol o gyllid grant yr UE, yn rhannol gan y sector preifat ac yn rhannol gan y 3 awdurdod lleol yng Ngogledd-Orllewin Cymru. Bydd y prosiect yn golygu y bydd gofyn i'r Cyngor gyfrannu hyd at £37,500 dros y 4 blynedd nesaf, er y gallai hyn ostwng os yw cyfraniad y sector preifat yn cynyddu.
- Grant Amgylchedd Sengl - Trosglwyddwyd rhan helaeth o'r Grant Amgylchedd Sengl, a ddefnyddir yn bennaf i ariannu costau ailgylchu, i'r setliad. Cafodd cyfran Ynys Môn, sef £920k, ei chynnwys yn y gyllideb ddisymyd. Bydd y £26.8m sy'n weddill o'r grant hwn ledled Cymru yn cael ei dorri i £20.79m yn 2018/19 (gostyngiad o 22%). Amcangyfrifir y bydd hyn yn golygu gostyngiad o oddeutu £180k yn y grant i'r Cyngor (y ffigurau terfynol i'w cadarnhau).

- Grant Gwella Addysg – Bu gostyngiad yn y grant hwn o 11.4% ar draws Cymru ac mae dyraniad Ynys Môn wedi gostwng £268k. Yn ychwanegol at hyn, costau staffio yw'r rhan fwyaf o'r costau a ariennir gan y grant a bydd y cynnig tâl (gweler paragraff 3.2) yn golygu cynnydd o £95k yn y swyddi a ariennir gan grantiau.

5.3. Bydd cyllido'r pwysau hyn ar y gyllideb yn golygu y bydd y Cyngor angen mwy o gyllideb net ac y bydd y bwlch rhwng y ffigwr hwnnw a chyfanswm yr arian sydd ar gael yn mynd yn fwy.

6. Y DRETH GYNGOR

6.1 'Roedd y Dreth Gyngor Band D ar gyfer 2017/18 yn £1,088.01 ar gyfartledd, sef y 5ed isaf yng Nghymru ac yn is na chyfartaledd Cymru, sef £1,184. Yr hyn sy'n bwysicach i Ynys Môn yw'r gymhariaeth â'r 5 awdurdod arall yng Ngogledd Cymru. Dangosir hyn yn Nhabl 6 isod:-

Tabl 6
Cymhariaeth o Gostau Band y Dreth Gyngor ar gyfer Awdurdodau Gogledd Cymru

Awdurdod	Tâl Band D 2017/18 £	Y swm dros / o dan ffigwr Ynys Môn £	Y ganran dros / o dan ffigwr Ynys Môn %
Ynys Môn	1,088		
Gwynedd	1,241	+ 153	+ 14.1%
Conwy	1,113	+ 25	+ 2.3%
Sir Ddinbych	1,191	+ 103	+ 9.5%
Sir y Fflint	1,104	+ 16	+ 1.5%
Wrecsam	1,052	- 36	- 3.3%

6.2. 'Roedd y gyllideb Dreth Gyngor ar gyfer 2017/18 (ar ôl addasu ar gyfer y newid yn Sail y Dreth Gyngor) yn £33.526m. Felly, mae pob cynnydd o 1% yn cynhyrchu £ 335k ychwanegol. Cynnig cychwynnol y Pwyllgor Gwaith oedd cynnydd o 4% yn y Dreth Gyngor, a fyddai'n cynhyrchu £1.34m ychwanegol ac yn arwain at dâl Band D o £1,131.57, sef cynnydd o £43.56 (£0.84 yr wythnos).

6.3. Yn Nhabl 7 isod dangosir effaith pob cynnydd o 0.5%, yn dechrau gyda 1% ac i fyny at 5%. Dylid nodi bod lefel y cynnydd yn y Dreth Gyngor yn bwysig nid yn unig wrth bennu cyllideb 2018/19 ond oherwydd hefyd ei fod yn cael effaith ar 2019/20, gan y bydd y pwynt cychwyn ar gyfer y Dreth Gyngor yn cael ei bennu gan y cynnydd yn 2018/19 ac y bydd hynny'n effeithio ar y cynnydd y bydd ei angen yn 2019/20.

Tabl 7
Effaith gwahanol lefelau o gynnydd yn y Dreth Gyngor ar gyfer 2018/19

Cynnydd Canrannol	Newid yng Nghyllid Cyffredinol y Cyngor £	Cyllid Uwchben Cyllideb ddisymyd Ddiwygiedig 2018/19 £	Tâl Band D 2018/19 £	Cynnydd o gymharu â 2017/18 £	Cynnydd Wythnosol o gymharu â 2017/18 £
5.0%	+ 1.676m	+ 1.641m	1,142.37	+ 54.36	+ 1.05
4.5%	+ 1.509m	+ 1.474m	1,136.97	+ 48.96	+ 0.94
4.0%	+ 1.341m	+ 1.305m	1,131.57	+ 43.56	+ 0.84
3.5%	+ 1.173m	+ 1.138m	1,126.08	+ 38.07	+ 0.73
3.0%	+ 1.006m	+ 0.970m	1,120.68	+ 32.67	+ 0.63
2.5%	+ 0.838m	+ 0.803m	1,115.19	+ 27.18	+ 0.52
2.0%	+ 0.671m	+ 0.635m	1,109.79	+ 21.78	+ 0.42
1.5%	+ 0.503m	+ 0.468m	1,104.30	+ 16.29	+ 0.31
1.0%	+ 0.335m	+ 0.300m	1,098.90	+ 10.89	+ 0.21

- 6.4.** Byddai unrhyw gynnydd yn y Dreth Gyngor yn darparu mwy o arian na'r hyn sy'n ofynnol i ariannu'r gyllideb Sefydlog Ddisymyd o £129.373m. Gellir defnyddio'r arian dros ben fel a ganlyn: -
- Ariannu'r pwysau cyllidebol a nodir ym mharagraff 5 uchod.
 - Caniatáu gohirio rhywfaint o'r £3.315m o arbedion arfaethedig.
 - Cynyddu cyllidebau hapddigwyddiadau a, thrwy hynny, leihau'r perygl o orwario yn 2018/19.
- 6.5.** Dylid nodi na wnaeth Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a Llywodraeth Leol unrhyw gyfeiriad penodol yn ei ddatganiad ar y setliad ynglŷn â lefel y cynnydd yn y Dreth Gyngor y dylai awdurdodau unigol ei ystyried. Nid oes unrhyw gap swyddogol ar lefel y cynnydd y Dreth Gyngor, ond ers nifer o flynyddoedd mae Cynghorau wedi anelu at gadw'r cynnydd o dan 5%. Mae rhai Cynghorau yn ystyried o ddifrif gynnydd o fwy na 5% yn y Dreth Gyngor yn 2018/19.
- 6.6.** Yn y setliad terfynol, gosodwyd yr elfen dreth safonol ar gyfer y Cyngor ar £1,170.48 h.y. ffigwr safonol y Dreth Gyngor ar draws Cymru a ddefnyddir i bennu'r AEF ar gyfer pob Cyngor. Mae'r ffigwr hwn 3.4% yn uwch na ffigwr ar gyfer 2017/18.

7. CRONFEYDD WRTH GEFN CYFFREDINOL A PHENODOL, CRONFEYDD HAPDDIGWYDDIADAU A RISG ARIANNOL

- 7.1** Mae'r gyllideb arfaethedig yn cynnwys nifer o ragdybiaethau o ran yr incwm a'r gwariant tebygol yn y blynyddoedd i ddod. Mae'n anochel, felly, fod nifer o risgiau ariannol cynhenid yn y gyllideb arfaethedig. Amlygir y risgiau ariannol allweddol isod: -
- Mae gan unrhyw orwariant a ragwelir yn 2017/18 oblygiadau uniongyrchol ar gyfer cyllideb 2018/19, h.y. a fydd gwasanaethau sy'n gorwario ar hyn o bryd yn wynebu'r un pwysau ar eu cyllidebau yn 2018/19 ac, o ganlyniad, a fyddant yn gallu darparu gwasanaethau o fewn y gyllideb arfaethedig yn 2018/19? Yn ogystal, bydd unrhyw orwariant yn 2017/18 yn effeithio ar lefel cronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor i'r dyfodol. Rhagwelir gorwariant net o £3.05m ar gyllidebau Gwasanaeth (ac eithrio cyllidebau corfforaethol a chostau cyllido cyfalaf) ar hyn o bryd ar gyfer 2017/18 ac mae hwn yn ffactor pwysig i'w ystyried;
 - Mae'r gyllideb ddisymyd ddiwygiedig ar gyfer 2018/19 yn cynnwys cynigion arbedion o £3.315m. Pe baent yn cael eu gweithredu, bydd angen eu cyflawni er mwyn sicrhau cyllideb gytbwys ar gyfer 2018/19. Gwnaed lwfans, lle bo'n briodol, ar gyfer costau gweithredu, ond mae elfen o risg ariannol o ran cyflawni'r holl arbedion yn llawn, gyda'r risgiau'n amrywio'n sylweddol rhwng cynigion unigol. Gwnaed rhagdybiaethau realistig o ran lefel yr arbedion y gellir eu cynhyrchu os nad oes modd eu gweithredu ar unwaith, ond mae risg ariannol gynhenid o ran cyflawni newidiadau mewn amser i sicrhau'r math hwn o arbediad;
 - Caniatawyd cynnydd chwyddiant o 2.6% ar draws yr holl wariant nad yw'n ymwneud â thâl (oni bai fod y cynnydd a wnaed ar gyfer chwyddiant mewn cytundebau yn hysbys). Er bod y rhan fwyaf o'r proffwydoliaethau'n awgrymu bod chwyddiant wedi cyrraedd ei bwynt uchaf ac y bydd yn dechrau disgyn yn 2018, gall yr ansicrwydd ynghylch Brexit a'i effaith ar economi'r DU arwain at chwyddiant yn parhau i godi uwchlaw'r ffigwr a ganiateir yn y gyllideb;
 - Codwyd ffioedd a thaliadau anstatudol 3% ym mhob gwasanaeth ar gyfartaledd. Ni wnaed unrhyw addasiad ar gyfer newid yn y galw am y gwasanaethau a, phe bai'r cynnydd yn y ffioedd a thaliadau yn arwain at ostyngiad yn y galw, yna mae perygl na chyflawnir cyllidebau incwm.

- 7.2.** O ran unrhyw gronfeydd hapddigwyddiadau a chronfeydd wrth gefn, mae angen i'r Swyddog Adran 151 adolygu'r cyfan o'r rhain a'r gyllideb sylfaenol ei hun, ynghyd â'r risgiau ariannol sy'n wynebu'r Awdurdod. Yn ogystal, dylai'r adolygiad edrych i'r tymor canol lle bo'r angen a chymryd i ystyriaeth unrhyw ddatblygiadau allweddol a allai effeithio ar yr angen am adnoddau unwaith ac am byth a'r angen i'w defnyddio.
- 7.3.** Cymerir agwedd gadarn ar hyn o bryd tuag at reoli risgiau cyllidebol a diogelu iechyd ariannol y Cyngor. Mae hyn yn arbennig o wir pan fo angen diogelu arian unwaith ac am byth yn ddigonol er mwyn ariannu newidiadau strategol / trawsnewid yn y dyfodol yn hytrach na chyllido gorwariant sylweddol yn y gyllideb sylfaenol ei hun.
- 7.4.** Cymerwyd i ystyriaeth yr angen i gyfyngu cymaint â phosib ar wariant a'r effaith ganlynol ar wasanaethau, ond rhaid cydbwysu hyn yn erbyn yr angen i sicrhau sefydlogrwydd ariannol y Cyngor yn y tymor canol a'r tymor hir a'r angen hefyd i weithredu'r arbedion dros y blynyddoedd nesaf mewn ffordd raddol a strwythuredig. Yn ogystal, mae yna rywfaint o risg o wariant neu orwariant annisgwyl oherwydd pwysau mwy cyffredinol ar gyllideb gwasanaethau, a rhaid i'r cronfeydd wrth gefn hefyd fod yn ddigonol i fedru ymdopi â'r pwysau hyn.
- 7.5.** Ar 31 Mawrth 2017, roedd cronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor yn £8.355m, sy'n cyfateb i 6.6% o gyllideb refeniw net y Cyngor ar gyfer 2017/18, neu 10.2 % os na chaiff y cyllidebau a ddirprwywyd i'r ysgolion eu cynnwys. Mae maint y gronfa wrth gefn gyffredinol y dylai'r Cyngor ei chadw yn fater i'r Cyngor benderfynu arno, a hynny'n seiliedig ar argymhelliad gan y Swyddog Adran 151 ond, fel rheol gyffredinol, ystyrir bod 5% o'r gyllideb refeniw net yn lefel dderbyniol. Yn seiliedig ar gyllideb refeniw ddisymyd yn 2018/19, byddai hyn yn golygu y byddai angen tua £6.5m o gronfeydd wrth gefn cyffredinol. Mae hyn yn cymryd i ystyriaeth nad oes gan y mwyafrif o ysgolion uwchradd unrhyw gronfeydd wrth gefn i ddisgyn yn ôl arnynt a bod ysgolion cynradd yn dibynnu fwyfwy ar eu cronfeydd wrth gefn i gydbwysu'u cyllidebau.
- 7.6.** Yn ystod 2017/18, bydd yn rhaid ariannu nifer o eitemau o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol neu mae'r Pwyllgor Gwaith wedi cytuno i ariannu'r gost o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol. Mae'r rhain yn cynnwys: -
- Ariannu costau diswyddo gwirfoddol - £0.25m - a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ar 17 Gorffennaf 2017;
 - Gorwariant a ragwelir o £1.7m yn y gyllideb refeniw ar gyfer 2017/18 ar ddiwedd chwarter 3;
 - Cost y gwaith atgyweirio sy'n codi o'r llyfogydd diweddar, uwchlaw'r swm a ariennir trwy gynllun cymorth brys Llywodraeth Cymru - amcangyfrifir y bydd yn costio £0.4m ond 'rydym yn disgwyl am gadarnhad terfynol o union werth y grant gan Lywodraeth Cymru. Os bydd yn is na'r disgwyl, efallai y bydd angen gohirio rhywfaint o'r gwaith atgyweirio;
 - Costau symud adeilad y Rovacabin ac adfer y maes parcio - £0.028m - a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ar 29 Ionawr 2018;
 - Ariannu dyluniad y gwaith gwella ar A545 o Borthaethwy i Fiwmares - £0.095m - a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ar 29 Ionawr 2018.

Yn dilyn yr addasiadau hyn, mae'r lefel ddiwygiedig o falansau cyffredinol yn gostwng i £5.882m sydd islaw'r £6.5m a argymhellir fel isafswm.

- 7.7.** Mae gan y Cyngor hefyd £13.357m mewn cronfeydd wrth gefn clustnodedig a chyfyngedig. Mae angen y mwyafrif o'r cronfeydd wrth gefn hyn i ariannu prosiectau penodol, neu maent yn arian grant sydd yn ymwneud â balansau grant sydd heb eu dyrannu, neu maent ar gael i ariannu risgiau posib os byddant yn gwaethygu i'r fath raddau eu bod yn creu problem. Fodd bynnag, mae £996k yn y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ariannu'n rhannol cost Hawliadau Tâl Cyfartal. Mae mwyafrif helaeth yr hawliadau wedi'u setlo ac mae Llywodraeth Cymru wedi awdurdodi cyfalafu'r gwariant hwn, a fydd yn caniatáu i'r Cyngor fenthycu i dalu'r gost. Mae angen peth gwaith i orffen setlo gweddill yr hawliadau ac i dalu unrhyw ffioedd a geid, ond mae'n debygol na fydd angen mwy na £700k o'r gronfa hon ac y gellir ychwanegu'r swm hwnnw at falansau cyffredinol y Cyngor. Mae hyn yn cynyddu'r balans i'r lleiafswm angenrheidiol o £6.56m.
- 7.8.** Mewn amseroedd o lymder ariannol, mae cyllidebau'n gostwng ac nid ydynt yn gallu delio â chynnydd mewn galw, yn enwedig yn y gwasanaethau hynny sydd â llai o reolaeth dros y galw e.e. Gwasanaethau Cymdeithasol. Felly, mae dadl bod mwy o angen am gronfeydd wrth gefn cyffredinol oherwydd bod mwy o risg o orwariant a bydd y Cyngor angen mwy o adnoddau ariannol i leihau'r risg.
- 7.9.** Yn fy marn broffesiynol i, mae'r balans o £6.56m yn lefel ddigonol o arian wrth gefn cyffredinol, gan ystyried maint cyllideb refeniw'r Cyngor a'r risgiau y gall eu hwynebu. Fodd bynnag, mae angen adolygu'r sefyllfa hon ac, os bydd lefel y cronfeydd wrth gefn yn disgyn o dan y lefel hon, efallai y bydd angen gwneud darpariaeth mewn cyllidebau yn y dyfodol er mwyn cynyddu'r balansau cyffredinol i'r ffigwr a argymhellir fel isafswm.
- 7.10.** Efallai y bydd sgôp i ryddhau cronfeydd wrth gefn clustnodedig eraill ac mae adroddiad llawn ar y Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol a Chlustnodedig wedi'i gynnwys fel eitem ar wahân ar raglen y Pwyllgor.
- 7.11.** Mae'r gyllideb refeniw ddisymyd ar gyfer 2018/19 yn cynnwys £1.687m o gronfeydd hapddigwyddiadau clustnodedig a chyffredinol. Mae'r eitemau o dan y pennawd hwn yn cynnwys cronfa hapddigwyddiadau gyffredinol o £280k, cronfa hapddigwyddiadau o £330k ar gyfer yr ardoll prentisiaeth, £300k ar gyfer cyflogau a graddfeydd, cyllid tymor penodol o £335k ar gyfer Gofal Cymdeithasol i Oedolion a Gwasanaethau Plant, £150k ar gyfer Chwyddiant Tâl a £292k ar gyfer Cyfrifoldebau Newydd a drosglwyddwyd i'r Setliad. Mae'r cyllidebau hyn ar gyfer hapddigwyddiadau yn lliniaru, i ryw raddau, y risg y bydd y Cyngor yn cael costau annisgwyl neu bod costau'n cynyddu yn ystod y flwyddyn. Byddai lleihau lefel y cyllidebau hapddigwyddiadau cyffredinol yn golygu y byddai'n rhaid ariannu costau annisgwyl neu gynydd mewn costau o'r balansau cyffredinol.

8. CADERNID YR AMCANGYFRIFON

- 8.1.** Yn unol ag Adran 25 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 mae'n ofynnol i'r Prif Swyddog Cyllid adrodd ar gadernid yr amcangyfrifon cyllidebol a digonolrwydd y cronfeydd wrth gefn arfaethedig.
- 8.2.** Mae amcangyfrifon y gyllideb yn seiliedig ar dybiaethau ynghylch gwariant ac incwm yn y dyfodol ac yn cynnwys elfen o risg yn sgil rhagdybio. Gall effaith y risg hon gael ei lliniaru drwy gynlluniau wrth gefn, cyllidebau hapddigwyddiadau wrth gefn a chronfeydd ariannol wrth gefn.
- 8.3.** Nid yw cadernid yr amcangyfrifon cyllidebol yn gwestiwn syml o p'un a ydynt wedi eu cyfrifo'n gywir ai peidio. Yn ymarferol, mae llawer o gyllidebau wedi'u seilio ar amcangyfrif neu ragolygon, ac efallai y bydd elfen o risg ynghylch a fydd y cynlluniau'n cael eu gweithredu neu ynghylch a fydd modd cyflawni'r targedau. Caiff risgiau gwahanol i'r gyllideb eu hystyried yn eu tro isod: -

- **Risg Chwyddiant** - Mae hyn yn risg y gallai chwyddiant droi allan i fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaeth a wnaed yn y gyllideb. Ar gyfer 2018/19, caniatwyd ar gyfer chwyddiant yn y gyllideb fel a ganlyn: dyfarniadau tâl yn unol â'r cynnig a wnaed gan y Cyflogwr ar gyfer staff CGC a 2% ar gyfer Athrawon, chwyddiant prisiau (2.6%). Yn dilyn canlyniad refferendwm yr UE, mae chwyddiant wedi codi ac ar hyn o bryd mae'n 3.1% (Mynegai Prisiau Defnyddwyr - Tachwedd 2017) er bod llawer yn rhagweld y bydd yn disgyn tuag at darged 2% y Llywodraeth yn 2018 a dylai lefel y chwyddiant y caniatwyd ar ei gyfer yn y gyllideb fod yn ddigonol. Mae tua £65m o gyllideb y Cyngor ar gyfer cyflenwadau a gwasanaethau lle bydd y pris yn cynyddu wrth i chwyddiant gynyddu. Gallai cynnydd o 1% mewn chwyddiant ychwanegu £650k i gostau'r Cyngor (tua 0.5% o'r gyllideb net). Er bod chwyddiant yn dal i fod yn risg, mae gan y Cyngor ddigon o gronfeydd wrth gefn i ariannu cynnydd sydyn mewn chwyddiant.
- **Risg Cyfraddau Llog** – Mae cyfraddau llog yn effeithio ar gyllideb referniw un flwyddyn drwy'r llog a enillir – h.y. mae cynnydd yn y gyfradd log yn beth da. Yn unol â Strategaeth Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yr ystyriaethau cyntaf wrth fuddsoddi fydd diogelwch a hylifedd y buddsoddiad - bydd yr elw ar y buddsoddiad yn llai o flaenoriaeth. Nid yw'r gyllideb felly'n dibynnu ar gael elw mawr o'r buddsoddiadau a wneir. Mae cyfraddau llog yn parhau i fod yn isel iawn ac er y gallant godi efallai yn ystod 2018, ni fyddant yn codi'n sylweddol. Mae'r rhan fwyaf o'r llog a delir gan y Cyngor yn gysylltiedig â benthyciadau cyfraddau sefydlog na fyddant yn newid pe bai'r gyfradd llog yn codi. Felly, fel yn y blynyddoedd diwethaf, ystyrir bod y risg o ran cyfraddau llog yn isel, ac mae hon yn risg y mae'r risg chwyddiant yn ei lliniaru, oherwydd os yw un yn cynyddu, yna mae'r llall debygol o gynyddu hefyd;
- **Risg Grantiau** - Mae'r rhain yn risgiau sydd ynghlwm wrth y nifer fawr o grantiau penodol gan Ewrop neu gyrff eraill sy'n cefnogi cyfran dda o wariant y Cyngor. Efallai y bydd rhai o'r rhain yn gostwng yn sylweddol neu'n cael eu torri yn gyfan gwbl; nid oes gennym ddarlun cyflawn o'r rhain i gyd ac ni fydd y darlun hwn ar gael hyd yn oed wrth i'r flwyddyn ariannol gychwyn. Er mai'r ymateb naturiol yw dweud y bydd yn rhaid i'r gwariant sy'n gysylltiedig â'r grant ddod i ben pan ddaw'r grant i ben, mae perygl na fydd hyn bob amser yn bosib. Efallai na fydd yn bosib pan fydd telerau'r contract yn golygu na all y gwariant gael ei dorri mor gyflym â'r incwm neu os oes costau diswyddo sydd heb eu hariannu. Efallai na fydd yn bosib os yw'r gweithgaredd a ariennir mor bwysig ar gyfer cyflawni Blaenoriaethau'r Cyngor ei hun fel bod y Cyngor yn penderfynu bod rhaid iddo barhau â'r gwariant. Wrth ymdrechu i liniaru'r risg hon, rhaid sicrhau bod gennym y wybodaeth orau sydd ar gael ar bob un o'r grantiau, ond ni fedrir diystyru'n gyfan gwbl y posibilrwydd y bydd newidiadau sylweddol yn digwydd yn ystod y flwyddyn;
- **Risgiau Incwm** - Mae'r gyllideb yn seiliedig ar sicrhau cynnydd cyffredinol o 3% yn y ffioedd, ac mae nifer o wasanaethau wedi rhagdybio codiadau a fydd hyd at 3%. Os bydd newid yn y galw am Wasanaethau'r Cyngor yn golygu bod lefel y galw'n disgyn, ac os na lwyddir i gyrraedd targedau incwm, gall hynny arwain at orwario ar gyllidebau net. Bydd angen monitro'r sefyllfa o ran y gyllideb net yn ofalus ac, os oes angen, bydd raid torri yn ôl ar wariant i gyfateb i'r gostyngiad mewn incwm;
- **Risg o fod yn rhy optimistaidd** - Mae'n debyg mai'r risg fwyaf yn yr amgylchiadau cyffredol yw bod yr Awdurdod, Aelodau a Swyddogion, wedi bod yn or-optimistaidd o ran yr arbedion fydd yn cael eu cyflawni. Petai'r prosiectau hyn yn rhedeg i drafferthion ac yn methu cyflawni'r arbedion a gymerwyd allan o'r gyllideb, gallai hynny arwain at orwario sylweddol;
- **Y Risg o fod yn rhy Ofalus** – Dyma'r gwrthwyneb i'r risg uchod: y perygl bod ein cyllidebau wedi cael eu llunio'n rhy ofalus ac, o'r herwydd, eu bod yn fwy nag sydd ei angen;

- **Risgiau Arbedion** - Mae'r gyllideb refeniw ddisymyd yn cynnwys £3.315m o arbedion refeniw ac, er bod yr holl gynigion wedi cael eu hasesu ac er bod swm yr arbediad wedi ei addasu i gymryd y dyddiad gweithredu arfaethedig i ystyriaeth, mae perygl na fydd yr holl gynigion yn cael eu gweithredu erbyn y dyddiad arfaethedig. Mae hyn yn arbennig o wir am gynigion sy'n ymwneud â thrawsnewid gwasanaethau'n sylweddol, diswyddo staff, cynhyrchu incwm neu newidiadau i gontractau. Bydd unrhyw oedi o ran dechrau gweithredu'r arbedion yn rhoi pwysau ar y gyllideb refeniw; gellir cael rhywfaint o dawelwch meddwl yn sgil perfformiad y Cyngor yn y gorffennol gan ei fod wedi llwyddo i gyflawni'r rhan fwyaf ohonynt;
- **Risgiau Cyflogau a Graddfeydd** – Yn dilyn cwblhau'r broses arfarnu swyddi, mae pob cyllideb staffio yn seiliedig ar y graddfeydd cyflog newydd. Mae'r holl apeliadau am ailraddio swyddi yn codi o'r broses arfarnu swyddi wedi cael sylw a bellach bydd raid i unrhyw newidiadau i raddfeydd cyflog neu strwythurau staffio gael eu cyllido o gyllidebau presennol y gwasanaethau;
- **Costau Diswyddo Staff** – Mae nifer o wasanaethau wedi ailstrwythuro eu staff ac eisoes wedi caniatáu i nifer o staff adael drwy ddiswyddiad gwirfoddol. Caiff costau diswyddo eu cyllido o gronfa hapddigwyddiadau ganolog ac mae £300k wedi cael ei roi o'r neilltu yng nghyllideb ddisymyd 2017/18 i gwrdd ag unrhyw gostau diswyddo a gyfyd yn ystod y flwyddyn er mwyn lliniaru'r risg. Cafodd yr un swm ei neilltuo i ddechrau yn 2017/18 ond rhyddhawyd £250k ychwanegol o falansau cyffredinol i gwrdd â'r costau. Er bod nifer y staff gweinyddol sy'n cael eu rhyddhau trwy ddiswyddo gwirfoddol wedi lleihau, mae'r pwysau ar ysgolion i leihau costau yn cynyddu, sy'n arwain at gynnydd yn nifer y staff ysgol sy'n gadael cyflogaeth y Cyngor. Mae eto'n risg sylweddol na fydd yr arian wrth gefn o £300k yn ddigon i gwrdd â'r costau;
- **Premiwm y Dreth Gyngor** - Yn ystod blwyddyn gyntaf y premiwm, gosodwyd y sail dreth ar 70% o'r eiddo a restrwyd. Yn ystod 2017/18 mae nifer y cartrefi gwag sy'n denu premiwm wedi gostwng ond nid yw nifer yr ail gartrefi sy'n denu'r premiwm wedi lleihau. Yng ngoleuni hyn, cynyddwyd canran yr eiddo a gynhwyswyd yn y sail dreth i 80%. Mae perygl y gall trethdalwyr gymryd camau i sicrhau nad ydynt bellach yn atebol am y premiwm a bod nifer yr eiddo gwirioneddol sy'n talu'r premiwm yn disgyn islaw'r ffigwr sydd wedi ei gynnwys yn y sail dreth. Fodd bynnag, byddai angen peidio codi premiwm ar gyfwerth â dros 500 o eiddo Band D i incwm y Cyngor ostwng yn is na'r gyllideb ac, o ganlyniad, ystyrir bod y risg hon yn isel iawn.

8.4. Ar ôl ystyried yr holl risgiau a nodir uchod a'r camau lliniaru, mae'r Swyddog Adran 151 o'r farn bod y cyllidebau'n gadarn ac y gellir eu cyflawni.

9. PWYLLGOR SGRIWTINI

9.1. Rhoddwyd ystyriaeth pellach i osod cyllideb 2018/19 gan y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn ei gyfarfod ar 5 Chwefror 2018.

9.2. Cyflwynwyd adroddiad y Rheolwr Sgriwtini â oedd yn amlinellu cyd-destun y broses o osod cyllideb 2018/19 ynghyd â materion allweddol a chwestiynau i Sgriwtini werthuso'r cynigion cyllideb terfynol yng ngoleuni canlyniadau'r ymgynghoriad cyhoeddus diweddar. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn ymgorffori'r dogfennau canlynol :-

- Adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth Adnoddau ar y Cynllun Ariannol Tymor Canol a'r gyllideb refeniw arfaethedig ar gyfer 2018/19. Rhoddodd ddatganiad a'r y sefyllfa ar ystyriaethau ariannol allweddol oedd wedi dylanwadu sut siapwyd cynigion y gyllideb derfynol.
- Adroddiad y Rheolwr Rhaglen, Cynllunio Busnes a Pherfformiad sy'n crynhoi negeseuon allweddol yr ymgynghoriad cyhoeddus diweddar ar gynigion cyllideb 2018/19 yr Awdurdod.

- Adroddiad Panel y Dinasyddion a'r Cyngor Ieuentid (Llais Ni) ynglŷn a'u rhan o ran gwella ymgysylltiad y cyhoedd â Sgriwtini.

9.3 Ar ôl ystyried a thrafod y wybodaeth a gyflwynwyd ar ffurf ysgrifenedig ac ar lafar i'r cyfarfod, ac o ystyried y farn a gyflwynwyd gan ymatebwyr i'r ymgynghoriad cyhoeddus ar y cynigion cyllideb 2018/19, ar ddinasyddion, PENDERFYNODD y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol i : Gefnogi ac i argymhell i'r Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 19 Chwefror 2018 y cynigion cyllideb referniw gyflwynwyd, yn seiliedig ar gynnydd yn y Dreth Gyngor o 5% i gynnwys cynnydd o 1% wedi'i neilltuo ar gyfer gofal cymdeithasol.

10. Y GYLLIDEB ARFAETHEDIG A LEFEL Y DRETH Y CYNGOR

10.1 Ar ôl ystyried yr arian sydd ar gael a'r cynnydd yn yr AEF ers llunio'r cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb, ar ôl ystyried canlyniadau'r broses ymgynghori ac ymateb y Pwyllgor Sgriwtini, mae'r Pwyllgor Gwaith wedi diwygio ei gynnig terfynol ar gyfer y gyllideb ac mae'n cynnwys y newidiadau canlynol :-

- Bod y gyllideb ddisymyd ar gyfer 2018/19 ar ôl caniatáu ar gyfer arbedion arfaethedig o £3.315m, yn £129.373m.
- Gwneud yr addasiadau canlynol i'r cynigion arbedion: -
 - 1)** Peidio a gweithredu'r gostyngiad o £563k yn 2018/19 yn y gyllideb a ddirprwywyd i'r ysgolion. Bydd toriad o £490k yn y gyllideb fel y cytunwyd fel rhan o gyllideb 2017/18 ond caiff ei gyllido o gronfeydd wrth gefn a bydd ysgolion hefyd yn wynebu gostyngiad o £100k yn y gyllideb ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol a gostyngiad o £275k yn y Grant Gwella Addysg. Mae'r Pwyllgor Gwaith o'r farn y bydd toriad ychwanegol o £563k yn anodd i ysgolion ei weithredu yn y tymor byr.
 - 2)** Ni fydd y cynnydd arfaethedig o £10 y flwyddyn ar gyfer y cynllun seddau gwag yn cael ei weithredu ar hyn o bryd. Mae angen rhagor o waith i wella'r broses dalu a chaniatáu mwy o hyblygrwydd i rieni ynghylch sut y telir y ffi.
 - 3)** Ni wneir unrhyw ostyngiad yn lefel yr arian grant ar gyfer grwpiau cymunedol. Bydd effaith y gostyngiad yn sylweddol ar y grwpiau yr effeithir arnynt o gymharu â'r arbediad cyffredinol i'r Cyngor.
 - 4)** Peidio â gweithredu'r gostyngiad o £100k yn y gyllideb gwaith atgyweirio a chynnal. Mae'r Adain Eiddo yn gweithio i leihau costau trwy gyflogi staff mewnol i ymgymryd â'r gwaith yn hytrach na chyflogi contractwyr allanol. Mae angen asesu effaith y newidiadau hyn cyn gwneud unrhyw ostyngiadau pellach yn y gyllideb.
 - 5)** Gohirio cau'r 2 gegin yng nghartrefi preswyl y Cyngor hyd nes bydd rhagor o waith wedi ei wneud i sefydlu costau sefydlu'r cynnig.
- Mae hyn yn lleihau cyfanswm gwerth y cynigion arbedion i £2.522m (mae rhestr lawn ynghlwm yn Atodiad 3).
- Dyrannu cyllid ychwanegol i gwrdd â phwysau ar gyllidebau fel a ganlyn: -

- 1 Bod y cyllid a gynhrychir gan y cynnydd o 0.8% yn y Dreth Gyngor (e.e. uwch na'r cynnig cychwynnol o 4%) yn cael ei ddyrannu i'r Gwasanaethau Plant fel cyfraniad tuag at y cynnydd yn y costau a wynebir gan y gwasanaeth oherwydd cynnydd yn y nifer o blant sy'n derbyn gofal. Mae hyn yn cynyddu'r gyllideb £268k.
 - 2 Dyrannu £72k i ariannu'r gost o gynnal Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid yn unol â phenderfyniad y Pwyllgor Gwaith ar 29 Ionawr 2018.
 - 3 Dyrannu £50k ar gyfer 2018/19 yn unig i ariannu costau paratoi cais Twf Rhanbarthol Gogledd Cymru. Asesir yr angen am gyllid pellach yn ystod 2018/19.
 - 4 Dyrannu £37k i'r prosiect STEM ar gyfer y cyfnod 2018/19 i 2021/22, yn unol â phenderfyniad y Pwyllgor Gwaith ar 29 Ionawr 2018.
 - 5 Dyrannu £180k ychwanegol i'r gyllideb Gwastraff i wneud iawn am y gostyngiad yn y Grant Amgylchedd Sengl. Caiff y swm hwn ei addasu os yw'r gostyngiad yn y grant yn llai na £180k.
- Cynnydd o 4.8% yn y Dreth Gyngor yn 2018/19 sydd yn codi Band D y Dreth Gyngor £52.20 i £1,140.21.
 - Bod y cyfan o unrhyw falans sydd raid wrtho i gydbwysu'r gyllideb yn cael ei ychwanegu i'r gronfa hapddigwyddiadau gyffredinol.

10.2 Mae Tabl 8 isod yn crynhoi'r symudiad yng nghyllideb 2018/19 gan gymryd i ystyriaeth y cynigion a nodir yn mharagraff 10.1 uchod.

Tabl 8
Gofynion o ran y Gyllideb ac ariannu yn 2018/19

Gofynion Cyllideb	£ 'm	£ 'm
Cyllideb Derfynol 2017/18		126.157
Taliadau a ymrwymwyd a Chwyddiant		6.180
Cyllideb ddisymyd ar 6 Tachwedd 2017		132.337
Addasiadau i'r Gyllideb Ddisymyd - gweler Tabl 2		0.348
Cyllideb Ddisymyd ar 19 Chwefror 2018		132.685
Cynigion Arbedion Terfynol Posib - gweler Tabl 3 a 4		(3.315)
Gofynion Cyllideb Diwygiedig Ar ôl Arbedion		129.370
Cynigion Terfynol ar gyfer y Gyllideb - paragraff 10.1		
Addasiad i'r cynigion arbedion terfynol	0.793	
Cyllid ar gyfer pwysau ychwanegol ar y gyllideb	0.707	
		1.500
Y Gofynion Cyllidebol Terfynol Arfaethedig		130.870
Ariennir gan:		
Grant Cymorth Refeniw	73.238	
Trethi Annomestig	22.574	
Cyfanswm AEF		95.812
Y Dreth Gyngor (yn cynnwys Premiwm)		35.133
Cyfanswm Cyllid		130.945
Balans ar gyfer y Gronfa Hapddigwyddiadau Gyffredinol		0.075

10.3 Fel rhan o gyllideb 2017/18, gohiriwyd £490k o arbedion cyllideb o gyllideb ysgolion ddirprwyedig am flwyddyn, ynghyd â phenderfyniad ar sut i ddyrannu'r arbedion ar draws y tri sector ysgol. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith i ystyried sut i ddyrannu'r arbedion. Yr opsiynau canlynol ar sut i ddyrannu sydd ar gael:-

- Yn seiliedig ar cyllideb ysgolion dirprwyedig 2018/19. Buasai hyn yn dyrannu'r arbedion fel a ganlyn:- £257,640 i'r Sector Cynradd, £212,320 i'r sector Uwchradd, £20,040 i'r Sector Arbennig.
- Yn seiliedig ar lefel y balansau ysgolion ar 31 Mawrth 2017 (ffigwr olaf). Byddai hyn yn dyrannu'r arbedion fel a ganlyn:- £399,940 i'r Sector Cynradd, £53,460 i'r Sector Uwchradd, £36,600 i'r Sector Arbennig.
- Cyfartaledd y 2 ddull welir uchod. Byddai hyn yn dyrannu'r arbedion fel a ganlyn:- £328,790 i'r Sector Cynradd, £132,890 i'r Sector Uwchradd a £28,320 i'r Sector Arbennig.
- Neilltuo'r holl arbedion i'r Sector Cynradd, o gofio bod y sefyllfa ariannol rhan fwyaf o ysgolion yn y sector hwn yn iachach na'r Sector Uwchradd.

11. ASESIAD O'R EFFAITH AR GYDRADDOLDEB

11.1. Wrth ddarparu ei wasanaethau, mae'n rhaid i'r Cyngor fod yn ymwybodol o'i ddyletswyddau o dan Reoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 i asesu effaith penderfyniadau ariannol allweddol ar grwpiau gwarchoddedig a rhaid rhoi sylw dyledus i ganlyniad asesiadau o'r fath.

11.2. Fel rhan o'r broses o osod cyllideb 2018/19, gofynnwyd i wasanaethau gynnal asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb cychwynnol o effaith y cynigion hynny ar y rheini y mae'r Rheoliadau yn berthnasol iddynt. Cynhelir yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gan ddefnyddio templed safonol sy'n sicrhau cysondeb ar draws y Cyngor. Bydd angen i'r gwasanaethau fonitro'n ofalus unrhyw gynigion sy'n debygol o gael effaith sylweddol.

11.3. Mae'r Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb ar gyfer y prif gynigion arbedion sy'n effeithio ar gwsmeriaid a chleientiaid ynghlwm yn Atodiad 5 (cyfeirir ato fel EIA 1 i EIA 10).

12. DIWEDDARU'R STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL

12.1 'Roedd y cynigion cyllidebol cychwynnol a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 6 Tachwedd 2017 yn seiliedig ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canol a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2017 (gweler Tabl 1). 'Roedd y strategaeth yn amcangyfrif y byddai gostyngiad o 2% yn yr AEF yn 2018/19 ac y byddai cynnydd o 4% yn y Dreth Gyngor.

12.2 Bu cynnydd o 0.7% yn yr AEF yn sgil y setliad gwirioneddol ac mae hynny wedi cael effaith sylweddol ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canol. Nid yw'r sefyllfa'n unigryw i Ynys Môn ac 'roedd mwyafrif Cynghorau Cymru wedi cynllunio ar gyfer toriad sylweddol yn yr AEF ond mae'r AEF wedi cynyddu i 13 o'r 22 Cyngor mewn termau arian parod.

12.3. Mae ceisio amcangyfrif newidiadau yn yr AEF yn y dyfodol yn anodd a bydd llawer yn dibynnu ar berfformiad economi'r DU ar ôl Brexit. Mae Llywodraeth y DU wedi diwygio eu polisi cyllidol ac nid yw bellach yn darged i glirio diffyg cyllidebol y DU erbyn 2020 ond, os yw twf economaidd yn is na'r disgwyl, yna gallai hyn arwain at doriadau pellach i gyllideb gyffredinol Llywodraeth Cymru. Bydd y diogelwch a roddir gan Lywodraeth Cymru i feysydd gwariant eraill o gymharu â Llywodraeth leol hefyd yn cael effaith sylweddol ar lefel y setliad ar gyfer llywodraeth leol yn y dyfodol.

- 12.4. Nododd y setliad dros dro y gellid bod gostyngiad o hyd at -1.5% yn y setliad ar gyfer llywodraeth leol yn 2019/20, er na chaiff hyn ei ailadrodd yn y setliad terfynol. Mae'r setliad terfynol yn nodi y bydd £20m ychwanegol ar gael yn 2019/20 ond nid yw'n eglur a yw hyn ar ôl y gostyngiad o 1.5% ynteu a yw'n disodli'r bwriad i wneud gostyngiad o 1.5%.

Mae Tabl 9 yn dangos y sefyllfa waethaf gyda thoriadau sylweddol yn yr AEF ar gyfer 2019/20, dim newid yn yr AEF yn 2020/21 a chynnydd o 0.5% yn 2020/21. Amcangyfrifir cynnydd o 3% yn y costau tâl yn 2019/20 ac yna 2% yn y 2 flynedd ddilynol. Amcangyfrifir y bydd chwyddiant tua 2% ym mhob un o'r 3 blynedd. Mae'r model hwn yn tybio y bydd cynnydd o 4% yn y Dreth Gyngor bob blwyddyn.

Tabl 9
Strategaeth Ariannol Tymor Canol 2019/20 - 2021/22 (Senario Waethaf)

	2019/20 £ 'm	2020/21 £ 'm	2021/22 £ 'm
Cyllideb Refeniw Net a ddygwyd ymlaen (ar ôl addasu ar gyfer defnyddio cronfeydd wrth gefn)	130.95	131.26	133.11
Pwysau ar y Gyllideb a chwyddiant	3.25	3.31	3.27
Cyllideb Ddiwygiedig	134.20	134.57	136.38
Cyllid Allanol Cyfun (AEF)	(94.37)	(94.37)	(94.85)
Y Dreth Gyngor	(36.89)	(38.74)	(40.67)
Cyfanswm Cyllid	(131.26)	(133.11)	(135.52)
Yr Arbedion y byddai eu angen	2.94	1.46	0.86

- 12.5. Mae Tabl 10 yn dangos senario mwy optimistaidd lle mae cynnydd o 0.5% yn yr AEF am y cyfnod o dair blynedd. Mae'r holl ragdybiaethau eraill yr un fath.

Tabl 10
Strategaeth Ariannol Tymor Canol 2019/20 - 2021/22 (Senario Optimistaidd)

	2019/20 £'m	2020/21 £'m	2021/22 £'m
Cyllideb Refeniw a ddygwyd ymlaen (ar ôl addasu ar gyfer defnyddio cronfeydd wrth gefn)	130.95	133.18	135.51
Pwysau ar y Gyllideb a chwyddiant	3.25	3.31	3.26
Cyllideb Ddiwygiedig	134.20	136.49	138.77
Cyllid Allanol Cyfun (AEF)	(96.29)	(96.77)	(97.26)
Y Dreth Gyngor	(36.89)	(38.74)	(40.67)
Cyfanswm Cyllid	(133.18)	(135.51)	(137.93)
Yr Arbedion y byddai eu hangen	1.02	0.98	0.84

- 12.6. Bydd y Strategaeth Ariannol Tymor Canol yn cael ei diweddarau a'i chyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith wrth i wybodaeth am setliadau yn y dyfodol ddod yn fwy eglur.

13. ARGYMHELLION

- 13.1. Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r cynnig ar gyfer y gyllideb derfynol fel y nodir ym Mharagraff 10 i gyfarfod llawn y Cyngor ar 28 Chwefror 2018.

Ymateb i Gynigion Cychwynol ar gyfer Cyllideb y Pwyllgor Gwaith – 2018/19**CYNGOR SIR YNYS MÔN****Ionawr 2018****Dadansoddwr – Alwyn Williams, Dadansoddwr Perfformiad****Awdur – Gethin Morgan, Rheolwr Cynllunio Busnes, Rhaglen a Perfformiad****Pennaeth Gwasanaeth – Scott Rowley, Pennaeth Trawsnewid Corfforaethol****1. Rhagarweiniad**

- 1.1. Ymgynghorodd y Cyngor yn ddiweddar ar gynigion cyllidebol cychwynol y Pwyllgor Gwaith rhwng 7 Tachwedd a 29ain Rhagfyr, 2017. Roedd y cynnod ymgynghori o 7 wythnos yn canolbwyntio ar oddeutu 40 o gynigion.
- 1.2. Allbwn y broses gyllidol blynyddol oedd y cynigion arfaethedig yma. Cawsant eu cyflwyno gan y gwasanaethau yn ystod tymor yr Hydref pan fu iddynt hefyd gael eu herio a'i cytuno i bwrpas ymgynghori gan Aelodau Etholedig pob grwp gwleidyddol y Cyngor.
- 1.3. Rhannwyd y cynigion i mewn i'r themau canlynol fel yr amlinellir isod, sef:
 - Rhoi'r gorau i neu drosglwyddo gwasanaethau
 - Trawsnewid Gwasanaeth neu newid y ddarpariaeth
 - Arbedion Effeithlonrwydd Cyffredinol
 - Codi mwy am rai o'r gwasanaethau rydym yn ei ddarparu
 - Lleihau a rhesymoli niferoedd o staff
 - Gostyngiad yng nghostau ysgolion
 - Beth yw eich barn ar y codiad arfaethedig o 4% yn nhreth Cyngor ac ydych yn fodlon talu 1% yn ychwanegol i ddefnydd gwarchod gwasanaethau cymdeithasol
- 1.4. Ystyriwyd amrywiaeth helaeth o arbedion lle'r oedd yr her a chytundeb fewnol wedi arwain at gynigion oedd yn amrywio o faterion parthed cau cartref preswyl Plas Penlan wedi agor Hafan Cefni, toriadau i'r grantiau diwylliant, cynyddu'r ffioedd bws ysgol a chynyddu rhai ffioedd parcio ar draws yr Ynys.
- 1.5. Marchnatwyd y cynigion yma mewn nifer o ffyrdd;
 - 1.5.1. Sesiwn briffio i'r wasg lleol
 - 1.5.2. Datganiadau ac erthyglau yn y wasg
 - 1.5.3. Cyhoeddiad o'r cynigion ar dudalen cartref gwefan y Cyngor Sir
 - 1.5.4. Defnydd helaeth o'r cyfryngau cymdeithasol Twitter, Facebook i'w hyrwyddo i ystod mwy eang o drigolion

1.5.5. E-byst perthnasol yn tynnu sylw a gwahodd trigolion i drafodaethau pwrpasol

1.5.6. Cyfweiliad gan yr Arweinydd ar MônFM yn hybu'r ymgynghoriad a'i gynnwys

Roedd pob un o'r sianeli uchod wedi'u hanelu at hysbysu ac ennyn brwdfrydedd dinasyddion a staff i ymgysylltu ac ymateb i'r cynigion cychwynol.

1.6. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad drwy wahanol ddulliau gan gynnwys:

- Arolwg ar-lein ar ein gwefan
- E-bostio neu
- Ysgrifennu atom ar y ffurf traddodiadol o lythyr drwy'r post

1.7. Yn ogystal â'r uchod, cynhaliodd y Cyngor:

- Sesiwn grŵp ffocws ar gyfer pobl ifanc o dan 25 oed yn Siambr y Cyngor a sesiynau pellach yn yr ysgolion uwchradd David Hughes, Amlwch, Bodedern, a Chaergybi
- Sesiwn a gynhaliwyd yn y Cyngor ar gyfer nifer o partneriaethau fel yr Heddlu, Gwasanaeth Tan, Iechyd, Cynghorau Tref a Chymuned, cyrff y 3ydd Sector ac asiantaethau arall.
- Sesiwn gyda Prifathrawon ac Uwch Reolwyr ysgolion yr Ynys ar y 26ain o Hydref, 2017 ac wedi hynny ar y 17eg o Ionawr, 2018
- Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned ar y 21ain o Dachwedd, 2017

Roedd yr ymgynghoriad eleni yn dilyn digwyddiadau ymgynghori tebyg a gynhaliwyd dros y blynyddoedd diwethaf ond rhoddwyd mwy o bwyslais eleni ar feithrin ymateb electroneg drwy'n defnydd helaeth o'r cyfryngau cymdeithasol.

Yn ogystal a hyn hefyd ac yn wahanol i'r llynedd, am y tro cyntaf eleni bu inni ofyn am farn ein trigolion ynglyn a lle y gallwn gynyddu ein hincwm neu wneud arbedion pellach dros y blynyddoedd i ddod. Bwriad hyn oedd I ennyn trafodaeth gyda'n trigolion a'n cymunedau ar y materion dan sylw.

Rydym wedi derbyn ystod eang o syniadau mewn ymateb i cwestiwn hyn ac mae'r mwyafrif wedi eu cynnyws fel Atodiad A. i'r adroddiad hwn.

Argymhellir bod y syniadau hyn yn cael eu trafod ymhellach gan y Panel Cyllid Sgrwtini fel rhan atodol i'r broses presennol i weld os oes lle i'w derbyn fel syniadau gwirioneddol ar gyfer y blynyddoedd sydd i ddod.

2. Canfyddiadau

2.1. Roedd yr ymateb i'r cynigion cyllidebol cychwynol ar gyfer 18/19 dros cyfnod o 7 wythnos yn weddol gadarnhaol. Mae oddeutu 700 o ymatebion wedi'i dderbyn eto eleni ar draws yr amryw sianelau a amlinellwyd uchod gydag ymatebwyr yn ymgysylltu ar draws pob dull.

- 2.2. Y ffordd fwyaf llwyddiannus o gasglu ymatebion eto eleni oedd yr arolwg ar-lein gyda oddeutu 47% yn ymatebdrwy'r sianel yma. Mae hyn yn llai na'r un ymateb llynedd ond gwelwyd cynnydd eleni yn ein ymatebion drwy lythyr ac e-byst. Roedd yr ymatebion hyn yn ymwneud a dau fater penodol.
- 2.3. Derbyniwyd ymatebion gan gyrff tebyg I gynghorau tref, cyrff llywodraethu ysgolion, plant ysgolion, athrawon, a thrigolion eraill na ellid eu grwpio i unrhyw grwp penodol.
- 2.4. Fel y llynedd, rydym hefyd wedi medru casglu'r 'reach' a'r ymgysylltiad a wnaethpwyd fel Cyngor drwy'r cyfryngau cymdeithasol. Drwy hyrwyddo'r ymgynghoriad drwy'r cyfryngau hyn bu inni gyrraedd oddeutu 57,000+ o bobl. (6,000+ o bobl drwy posts Cymraeg a 51,000+ o bobl drwy'n posts Saesneg).
- 2.5. Bu inni 'bostio'r ymgynghoriad ar y cyfryngau cymdeithasol nifer o weithiau dros y cyfnod dan sylw (7 wythnos).
- 2.6. Nid yw'r ffaith ein bod wedi cyrraedd cynifer yn cadarnhau eu bod wedi ymweld a'r dudalen ymgynghori ei hun ar y we ond maen't heb os yn dangos bod y niferoedd hyn yn ymwybodol o'r ymgynghoriad oedd wrth waith.
- 2.7. Yn wir, o'r wybodaeth dadansoddol sydd gennym, gweler fod cyrhaeddiad y gwaith marchnata ar y cyfryngau cymdeithasol eleni wedi golygu ymgysylltiad cryf gydag oddeutu 1,600 o unigolion a fu yn ymweld a'r ymgynghoriad ar ein safle gwe.
- 2.8. Mae'r pwynt hyn yn cael ei ategu yn y niferoedd a ymwelodd a'n safle we corfforaethol yn ystod y cyfnod a'r tarddiad daearyddol hynny o'r unigolion oedd yn ymweld a'r arolwg o wledydd megis –
 - 2.8.1. Unol Daliaethau America
 - 2.8.2. Sbaen
 - 2.8.3. UAE
 - 2.8.4. Twrci
 - 2.8.5. De Affrica.
- 2.9. Wedi dweud hynny roedd mwyafrif yr ymweliadau i'n gwefan gan unigolion o'r Deyrnas Unedig (dros 1,500).
- 2.10. Beth ellid nodi eleni yn ogystal yw'r ffaith ein bod wedi cyrraedd aelwydydd yn y pentrefi a trefi canlynol fel rhan o'r ymgynghoriad – Caergybi, Llangefni, Amlwch, Porthaethwy, Niwbwrch, Fali, Gaerwen, Beaumaris, Benllech, Llandegfan, Bodedern, Pentraeth, Gwalchmai, Rhosneigr, Moelfre, Bodorgan, Caergeiliog, LLanfachraeth, Llanddona, Llangoed, Llangristiolus, LLanfaelog, Llanfechell, Aberffraw, Marian-glas.
- 2.11. Mae hyn yn galonogol I'w nodi a pe gellid defnyddio'r ystadegyn hyn i dybio bod yr ymatebion a dderbynwyd wedi dod o'r trawsdoriad yma, gellid nodi bod yr ymateb wedi bod yn draws-sirol gyda safbwyntiau'r gwahanol gymunedau wedi'i derbyn.

3. Canlyniadau'r Ymgynghoriad

3.1. Mae canlyniadau'r ymgynghoriad eleni wedi bod yn gadarnhaol ac yn gytbwys ar y cyfan gyda safbwyntiau o blaid ac yn erbyn nifer o gynigion. Ceir tri maes penodol lle mae barn pendant wedi ei gynnig a daw'r meysydd hynny I'r amlwg fel rhan o'r adroddiad hyn. (gweler isod)

3.2. O ganlyniad, mae gweddill yr adroddiad yma yn cyfarch yr ymatebion ffurfiol a gasglwyd drwy'r gwahanol ffyrdd a nodwyd yn 1.6 a 1.7 uchod. Caiff ei lunio i gyfarch / ddilyn y testunau / themau perthnasol.

3.3. *Gostyngiad yng nghostau Ysgolion*. Roedd 2 argymhelliad i'w cysidro fel rhan o'r ymgynghoriad-

- Cynnal cyllidebau'r ysgolion ar yr un lefel a 2017/18 drwy ofyn i ysgolion gyllido cost dyfarniadau cyflog a chwyddiant o'u cyllidebau presennol - £563,000
- Datganoli mwy o gyllidebau cynnal a chadw I'r ysgolion gan roi'r hawl iddynt reoli gwaith trwsio - £100,000

Cyfanswm y 2 argymhelliad uchod oedd - £663,000.

3.3.1. O'r ymatebion a dderbyniwyd ymddengys bod dau ffordd o feddwl yn gyffredinol. Un ffordd o feddwl gan y rhai hynny sydd yn ymwneud a'r byd addysg yn rheolaidd (sef athrawon / plant / rhieni a llywodraethwyr) ac un arall gan unigolion sydd (yn ymddengys felly) â dim cysylltiad amlwg a'r byd addysgol.

3.3.2. *Parthed yr ymateb gan y rhai sydd yn ymwneud a'r byd addysg daeth yn glir fod yr argymhelliad cyntaf (1) yn un sydd yn gwbl annerbynniol. Nodwyd pwyntiau tebyg I'r canlynol –*

- Education should be the number one concern for any authority and should be protected as a priority.
- Absolutely not. Do you not think schools have taken enough of a beating? Have you ever worked as a teacher?.....scrap this idea now, unethical and immoral
- This is simply a textbook 'pass the buck' move that will see schools enter a new period of severe crisis. I do not support it.
- Mae'r disgrifiad o arbediad ar gyfer dewis 1 yn gamarweiniol I bobl lleig – toriad ydyw I bob cyfrif.....rydym mewn sefyllfa argyfyngus. Mae gwynebu costau ychwanegol yn gwbl amhosib. Mae safonau a natur y gynhaliath eisoes yn dioddef.
- The Schools are stretched as it is.....schools should most definitely not be facing additional costs from their slim budgets.
- Arbediad cyntaf yn gwbl warthus! Man a man I chi gau holl ysgolion Môn, gwarth!

3.3.3. *Ond o safbwynt yr agwedd cadarnhaol i'r cynigion gwelwyd ymatebion tebyg i'r canlynol –*

-the schools reduction in cost should be much more radical and there should be a real emphasis on transforming schools across the island, which should extend to secondary schools.....
- Both are sensible
- Seems fair perhaps more PTA's could encourage parents to volunteer their time to help with school repairs (depending on their skills)
- Hardly anyone is getting pay awards these days so the school budget should be maintained at existing levels. The school service isn't improving therefore it's only natural that pay awards should be frozen.....

3.3.4. Yn fras felly, tra bod rhai yn erbyn y fath newid / lleihad, ceir rhai sydd hefyd o blaid. Parthed ymateb gan yr ifanc, roedd yn amlwg fod yna ymdeimlad o rwystredigaeth gydag amryw un o'r grwpiau ffocws yn cydnabod nad oedd ysgolion yn cael tegwch, na ddylid dorri'r cyllidebau presennol a rhoddwyd yr engrafft ymlaen gan un grwp mai nhw oedd wedi gorfod paentio'r ysgol ar benwythnosau yn y gorffennol. Nodwyd fod angen buddosddiad mewn technoleg mewn ysgolion uwchradd, nid toriadau pellach.

3.3.5. Fel y sylwer, nid yw'n fater ddu a gwyn ac ymddengys o'r ymateb bod ystod eitha' eang I'r ymateb.

3.3.6. Parthed yr ail-bwynt a'r argymhelliad i ddatganoli mwy o arian I'r ysgolion - roedd hwn hefyd yn faes lle roedd ymateb ffraeth yn dangos safbwyntiau gwahanol. Noder ar y pwynt yma fod hwn yn argymhelliad a wnaed ar y cyd rhwng yr Awdurdod a'r Panel Cyllid Ysgolion sydd yn cynnwys Prifathrawon.

3.3.7. Cafwyd ymateb tebyg i'r canlynol –

- If there is money in the budget for repairs etc then I agree with pt 2
- Cytuno efo datganoli mwyI'r ysgolion gan y gallwn gael prisiau tecach sydd ddim yn cael eu chwyddo gan bod cwmnïau yn gwybod mai'r Cyngor sy'n talu
- This may have merit, but only where schools are genuinely free to choose the contractors / materials that meet best-value criteria.....
- This sounds good but would be totally ineffective as the schools do not have the in-house skills to do this task properly.
- Could would – with parents from schools communities fundraising for repairs.
- Amddifadedd o gyfrifoldeb fyddai datganoli.....fel Prifathro rwy'n gweithio dros 60awr.....fydd na fwy o bres i ni gyflogi rheolwyr busnes??
- Use Education and school reserves for maintenance, surely that's what it's there for?
- Os ydych o'r farn y gellid arbed £100,000 drwy ddatganoli cyllid cynnal a chadw I ysgolion mewn blwyddyn felly mae camweinyddu difrifiol wedi bod ers blynyddoedd.....

3.3.8. Yn ychwanegol i'r hyn sydd wedi ei nodi eisoes, noder hefyd fod yr Awdurdod wedi derbyn llythyr gan ranbarth Ynys Môn o'r Undeb Addysg Cenedlaethol. Mae'r ymateb yma yn datgan ac yn ein hatgoffa o'n cyfrifoldebau statudol i wireddu cynydd mewn cyflog i athrawon ac yn tynnu sylw at y ffaith / tensiwn bod rhai ysgolion yn mynd I fod mewn sefyllfa cryfach nag eraill I wneud hyn fel rhan o'r trafodaethau. Maent yn tynnu sylw tuag at bwyntiau ehangach ym mhapurau'r gyllideb sydd yn cydnabod y cyfrifoldebau hynny gan dynnu sylw at y pwynt os all buddsoddiad gael ei roi I'r ysgolion hynny sydd falle mewn anhawsterau ariannol o fedru delio ar mater y byddent yn teimlo y gallent gefnogi'r arbediad.

3.3.9. I gloi felly ar y gostyngiad mewn costau ysgolion, ymddengys bod yna gydbwysedd amlwg gyda rhai yn erbyn a rhai o blaid. Mae'r drafodaeth uchod yn dangos 'chydig o'r tensiynau hynny.

3.4. **Lleihau'r Niferoedd o staff** – lle roedd 6 cynnig yn cael ei argymhell ac yn amrywio o

- gyfuno swyddi yn y gwahanol adrannau I greu un swydd,
- I leihau'r nifer o swyddi yn yr adran Eiddo I
- ddileu swyddi yn gyfangwbl yn y gwasanaethau Adnoddau a Trawsnewid

3.4.1. Cyfanswm y gostyngiad hyn oedd £347,000

3.4.2. Roedd yr ymatebion I'r thema hyn yn fwy cadarnhaol na'r gweddill gyda falle mwy o bwyslais yn cael ei roi ar gyfundeb gyda'r toriadau yn hytach nag anghytundeb er bod rhai yn cwestiynu effaith y fath o newidiadau.

3.4.3. Derbynwyd sylwadau tebyg I'r canlynol –

- Very surprised that there are not substantially more opps for staff reductions
- Os am redeg y Cyngor fel busnes rhaid gweithredu'r uchod I gyd
- This makes economic sense as if posts are not filled then why do we need the specific role
- Certainly manager posts should be amalgamated and salaries capped.

3.4.4. Er yr ymateb cadarnhaol hyn, roedd yna ymdeimlad fod angen cadw golwg ar bwysau staff oedd yn gorfod cymryd y baich ychwanegol / cwestiynu os oedd y fath leihad yn ‘short sighted’ yn enwedig ym Mhriffyrdd / Cynllunio o gofio’r pwysau ychwanegol fydd yn dod ein ffordd gyda datblygiadau Wylfa ayyb ac yn holi os oes modd rhoi targedau ariannol pendol I rai I alluogi cynnydd mewn incwm a parhad swyddi penodol.

3.5. **Codi mwy am rai o’r gwasanaethau rydym yn ei ddarparu yw’r thema nesaf** – 9 o argymhellion yn cael eu cynnig yma ac yn amrywio o –

- Cynyddu incwm I’r Oriel drwy roi mwy o bwyslais a rei farchnata
- Cynyddu’r ffioedd bws o 10% (£12) ar gyfer tocynnau cws a’r cynlun seddi gwag
- Cynyddu rhai ffioedd parcio ar draws yr Ynys
- Cynyddu ffioedd clwb gofal boreol o 75c I £1

3.5.1. Cyfanswm y thema hyn oedd £142,000 ac roedd yr ymateb yn fwy cytbwys nag a ragdybwyd yn wreiddiol er bod yna ymdeimlad rhwystredig yn dod drwyodd gan nifer. Cafwyd ymatebion tebyg i’r canlynol –

- Value for money should be considered if intending to increase fees
- Proposals seem fair and wouldn’t overtly affect my family
- These proposals seem very unfair to the poor
- Credaf fod cost cludiant uwchradd yn ddrud fel ag y mae. Ni ddylid cosbi pobl ifanc sydd yn mynd I’w hysgol dalgylch ac yn byw o fewn 3 milltir I’w hysgol.

3.5.2. Er hyn roedd rhai yn nodi nad oedd y cynnydd mewn costau bws yn deg ac roedd yr ymdeimlad yma yn cael ei gydnabod yn y cyfarfodydd amrywiol a gafwyd fel rhan o’r broses eleni. Nid oedd yn dod drosodd fel cynydd lle roedd ymdeimlad cryf yn y fforymau hynny ond roedd cydnabyddiaeth y byddai teuluoedd yn gwthio ‘nol ar y fath gynnydd pe bai’n cael ei wireddu ac y dylid disgwyl hynny pe bai cytundeb iddo gan y Pwyllgor Gwaith / Cyngor.

3.5.3. Roedd y farn yma yn cael ei adlewyrchu gan yr ifanc hefyd ac roedd y grwp yma yn nodi nad yw’r gwasanaeth ar hyn o bryd ‘up to scratch’ gyda nhw’n teimlo bod y bysus yn hen, yn aml yn hwyr a dim dealltwriaeth gan yr ysgol na’r dreifwyr yr effaith hynny arnynt os oeddent yn hwyr. Er hyn, roedd grwp bychan o’r ifanc yma yn gweld falle bod lle i fanteision ar ddefnyddio direct debit i dalu’r gost fel y gellid ei wneud yn fwy cyson drwy’r flwyddyn yn hytrach na un taliad mawr. Teimlad cyffredin ar hyn o bryd oedd bod y broses ddim yn cael ei wiethredu, ei reoli na’i fonitro’n effeithiol.

3.5.4. Yn ychwanegol i hyn, roedd peth anfodlonrwydd gyda y syniad o godi’r ffioedd parcio ar draws yr Ynys gan yr oedd ymdeimlad y byddai’n lladd ein trefi ac yn ei wneud yn anodd iawn I nifer fedru fforddio ymweld a nhw yn rheolaidd. Roedd barn lleiafrifol yn bodoli hefyd yn cydnabod nad yw prisiau parcio Ynys Mon yn cyd-fynd ag ardaloedd twristaidd eraill o gwmpas y Deyrnas Unedig ac y dylid ei gynyddu I gyfateb a’r ardaloedd hynny.

3.6. **Arbedion Effeithlonrwydd Cyffredinol** yw'r thema nesa sydd yn cynnwys 5 o gynigion gyda gwerth o £1,135,000.

3.6.1. Mae'r thema hyn yn cydnabod ymateb gwahanol I'r rhai blaenorol lle roedd ymateb cytbwys a dwy ochrog.

3.6.2. Yn wir, mae'r ymateb I'r thema hwn wedi ei lywio gan ymateb eitha' caled yn erbyn y cynnig o doriadau pellach I grantiau diwylliant I fudiadau megis Ucheldre, papurau bro a Chwmni'r Fran Wen.

3.6.3. Roedd yr ymateb hwn yn niferus gyda'n agos i gant (100) o e-byst wedi ei derbyn dros gyfnod y Nadolig yn gwrthod derbyn y cynnig hwn gydag amryw un yn nodi pwysigrwydd y grantiau hynny I ddiwylliant yr ardal a'n iaith a'r angen nid yn unig i'w warchod ond falle edrych ar y cyfleon sydd yn bosib i'w gynyddu.

3.6.4. Roedd grwpiau'r ifanc yn cydnabod y byddai toriad o'r fath yn effeithio ar y genhedlaeth hyn.

3.6.5. Mae'r ymdeimlad wedi bod mor amlwg yn erbyn y cynnig yma mae'r Arwienydd wedi cysylltu'n ol ar ffurf e-bost gyda'r mwyafrif I'w hysbysu o'r camau nesaf a'r ffaith bod y Pwyllgor sgrwtini yn trafod y mater ynghyd a'r Pwyllgor Gwaith cyn bod penderfyniad yn cael ei wneud gan y Cyngor ddiwedd mis Chwefror.

3.6.6. Nid oes ymdeimlad cryf yn ebyn nac o blaid y gweddill ond roedd yn galonogol clywed gan y grwp ffocws partneriaethol y dylsa bod cyfleoedd pellach i gyd-weithio ar faterion cysylltiedig fydd o ganlyniad o fudd i'r Cyngor a'r sefydliadau eraill.

3.7. **Trawsnewid Gwasanaeth neu newid y ddarpariaeth** oedd yn thema gafodd lawer o ymatebion yn gwrthwynebu un o'r cynigion perthnasol ar ffurf ymateb traddodiadol (llythyr).

3.7.1. Roedd y cynigion oedd yn berthnasol I'r thema yma yn amrywio o cyflogi plymar mewnol I leihau costau isgontractwyr, I leihau'r gyllideb ar gyfer costau cynnal a chadw goleuo strydoedd I gwella rheolaeth a defnydd mwy effeithlon gwahanol swyddogaethau ynghyd a cydweithio gyda'r darparwyr cerdd presennol I ddarparu gwersi mewn ffordd sy'n lleihau'r costau rheoli.

3.7.2. Cyfanswm yr arbedion arfaethedig yma oedd - £326,000.

3.7.3. Roedd yr ymatebion I'r mwyafrif o'r cynigion dan sylw yma yn gytbwys hefyd gyda nifer yn cefnogi tra bod eraill yn eu cwestiynu'n fwy. E.e. roedd cydnabyddiaeth ymysg partneriaid ei fod yn syniad da amlygu'r nod o'r angen i sicrhau fod mwy o gleientiaid yn medru aros yn eu cartrefi ond dylsa wneud y penderfyniad hyn wedi dadansoddi y fath effaith y bydda'r nod yma yn ei gael ar y gwasanaeth Iechyd a'r gwasanaethau brys.

3.7.4. Roedd y mwyafrif, os nad oll yr ymatebion yn cyd-fynd gyda'r dyhead o leihau'r costau goleuo stryd gydag amryw yn nodi syniadau pellach o safbwynt sut I wneud arbedion pellach yn y maes yma.

3.7.5. Roedd yr elfen o wella rheolaeth a defnydd mwy effeithlon o swyddogion traethau hefyd yn cael ei gydnabod fel maes y gellid cyd-weithio ymhellach gyda mudiadau eraill fel bod budd I'w gael gan bawb. Nodwyd y parodrwydd gan Gyfoeth Naturiol Cymru I ymgymryd a'r drafodaeth partneriaethol hynny.

3.7.6. Yr un cynnig oedd yn sefyll allan o'r rhai a gynigwyd fel rhan o'r thema yma oedd yr un ynglyn a newid yn y ddarpariaeth cerdd bresennol I leihau'r costau rheolaeth. Cafwyd nifer helaeth (oddeutu 100) o ymatebion yn gwrthwynebu'r cynnig yma ac yn wir y pryder mwyaf oedd gan bob un o'r ymatebion oedd yr ansicrwydd parthed yr effaith fyddai'r fath newid yn ei gael ar y ddarpariaeth I blant yr Ynys. Derbynwyd gohebiaeth gan rieni, y Gwasnaeth Cerdd Ysgolion Gwynedd a Môn a phobl ifanc oedd wedi gweld budd o'r ddarpariaeth yn y gorffennol.

3.7.7. Ymddengys o'r ymateb hyn fod gwaith gennym fel Cyngor os ydym am barhau gyda'r newid hyn o fod yn argyhoeddi'r unigolion a'r mudiadau cysylltiedig o'r nod na fydd effaith andwyol ar y ddarpariaeth yn dilyn newid o'r fath.

3.8. Rhoi'r Gorau i neu Drosglwyddo Gwasanaethau – roedd y thema hyn yn cynnwys 6 o gynigion oedd yn amrywio o gau Plas Penlan i roi'r gorau i fynychu Sioe Mon i leihau costau trafndiaeth cyhoeddus a throsglwyddo toiledau cyhoeddus i eraill i'w rhedeg.

3.8.1. Cyfanswm yr arbedion arfaethedig yma fel maent yn sefyll yw - £276,000.

3.8.2. Roedd yr ymateb yn eitha' cadarnhaol i'r arbedion yma gyda ymatebion yn cytuno gyda'r mwyafrif.

3.8.3. Yr un maes lle roedd pryder yn codi oedd yr cynnig parthed trosglwyddiad toiledau cyhoeddus I eraill gydag amryw un yn nodi ei bod yn holl bwysig medru cadw'r rhain ar agor ac y bydde medru codi swm am eu defnydd yn un ffordd o wneud hyn. Yr ymdeimlad cyson sydd yn cael ei nodi (gan bawb yn cynnwys yr ifanc) parthed y cynnig hyn yw pa mor bwysig ydynt inni fel cyrchfan twristiaeth.

3.8.4. Roedd y cynnig am rhoi'r gorau i bresenoldeb y Cyngor yn y Sioe yn derbyn ymateb cytbwys gyda rhai yn nodi ei fod yn syniad da ac y dylsa fo fod wedi ei wneud beth amser yn ol tra bod eraill yn nodi ei fod yn bwysig bod gan y Cyngor bresenoldeb cryf yn y Sioe yn flynyddol

3.9. Treth Cyngor – codiad pellach o 4% neu 1% ychwanegol I bwrpas gwarchod gwasanaethau cymdeithasol

3.9.1. Fel rhan o'r ymgynghoriad eleni, gofynwyd os oedd gan y trigolion yr awch neu'r parodrwydd I weld cynnydd o 4% ar gostau eu treth Cyngor ac os fydde ganddynt y parodrwydd I wneud hynny, a fyddent yn fodlon gweld codiad ychwanegol o 1% i bwrpas gwarchod gwasanaethau cymdeithasol.

3.9.2. Yn wir, roedd yr ymateb i'r cwestiwn hwn falle yn ddisgwyliedig gyda'r mwyafrif (72%) yn erbyn codiad o 4% ar y sail bod costau bywyd yn anodd fel mae'n sefyll a bod unrhyw gynydd mewn costau cysylltiedig yn ei wneud yn anodd iawn ar eu bywyd dydd I ddydd. Yr oedd yr ymateb hefyd yn cwestiynu beth fydda sail y codiad a beth fyddent yn ei dderbyn fel gwasanaeth oedd yn wahanol neu yn newydd I'r hyn sydd yn digwydd yn bresennol.

3.9.3. Tra bod yr ymateb hyn yn ddisgwyliedig roedd oddeutu 28% o ymatebion oedd yn gysylltiedig ar maes yma yn nodi y byddent yn fodlon gyda'r cynnydd ac eu bod yn gweld y fath gynydd yn fuddiol os yw'n golygu ei fod yn gwarchod gwasanethau. Roedd ymateb Cyngor Bro Llanfairpwll yn cyd-fynd a'r safbwynt yma.

4. Casgliad Terfynol

4.1. I gloi felly, ymddengys or ymatebion sydd yn ymwneud a'r math o arbedion sy'n cael ei cynnig o safbwynt cynigion cyllidebol cychwynol 2018/19 bod yna gydbwysedd amlwg, gyda rhai yn erbyn a rhai o blaid. Mae'r uchod yn dangos 'chydig o'r tensiynau hynny sy'n dilyn ac mae'n cydnabod y tri maes mwya' dadleuol sydd yn gysylltiedig a -

4.1.1.1. *Codiad yn nhreth y Cyngor*

4.1.1.2. *Newid yn y ddarpariaeth Cerdd*

4.1.1.3. *Gostyngiad yn y grantiau diwylliannol*

4.1.2. Noder yma hefyd yr ymdeimlad o rwystredigaeth gan yr ifanc tuag at gynnal costau'r ysgolion am y flwyddyn I ddod ar yr un raddfa a llynedd fydd yn golygu'r angen i'r 'sgolion hynny orfod ysgwyddo'r baich ychwanegol o £563,000. Tynnir sylw tuag at yr arbediad yma yn y casgliad ar y sail ei fod yn un o'r arbedion mwyaf a nodir fel rhan o'r ymgynghoriad gwreiddiol.

4.1.3. O ganlyniad i'r casgliadau hyn, argymhellir bod y Pwyllgor Sgrwtini a'r Pwyllgor Gwaith yn cysidro'r ymateb fel rhan o'i trafodaethau cyn gwneud argymhellion terfynol a bod Panel Cyllid y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol yn ystyried y meysydd o arbedion sydd wedi eu cynnig gan ein trigolion fel rhan gyntaf y broses ar gyfer llunio cyllideb 2019/20.

Arbedion Cyllideb Refeniw 2018 /19 i'w rhoi ar Waith				
Gwasanaeth	Cyllideb	Cynigion Arbedion	Asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb	Arbedion i gael eu gweithredu £
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Staffio Gwaith a Gweinyddu	Lleihau staffio yn y Gwasanaeth Priffyrdd fel mae swyddi'n dod yn wâg.	Dim Angen	116
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Trafnidiaeth Cyhoeddus : Costau Contract	Lleihau costau trafndiaeth cyhoeddus drwy dynnu un gwasanaeth rhwng Biwmares a Bangor.	EIA1	15
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Meysydd Parcio : Incwm	Cynyddu ffi maes parcio 'park & ride' Llanfair PG o 20c y dydd i 50c y dydd.	Dim Angen	5
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Golau Stryd : Cynnal a Chadw	Lleihau cyllideb atgyweirio a chynnal a chadw golau stryd o ganlyniad i fwy o fuddsoddi yng ngolau LED.	Dim Angen	20
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Fflyd : Trafnidiaeth	Lleihau costau cerbydau/ trafndiaeth drwy ddefnyddio mwy o gerbydau trydan ac LPG a thrwy ddefnyddio mwy o gerbydau wedi eu llogi.	Dim Angen	40
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Mân-ddaliadau : Incwm	Cynyddu'r incwm o Stad y Mân-ddaliadau drwy newid y cytundeb tenantiaeth i denantiaid newydd.	Dim Angen	25
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Adeiladau Gweinyddol : Gwasanaethau a Chyflenwadau	Lleihau deunydd glanhau drwy Adeiladau'r Cyngor.	Dim Angen	25
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Unedau Diwydiannol : Rhenti	Cynnyddu'r incwm o Unedau Diwydiannol y Cyngor pan yn adnewyddu'r contractau ar cytundebau prydles.	Dim Angen	35
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Adeiladau Gweinyddol : Atgyweirio a Cynnal a Chadw	Cyflogi Plymar mewnol i ymgymryd a gwaith cynnal a chadw arferol yn hytrach na defnyddio is-gontractwyr.	Dim Angen	20
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Gweinyddu Eiddo: Staffio	Lleihau staffio o fewn y Gwasanaeth Eiddo.	Dim Angen	35
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	Toiledau Cyhoeddus : Costau Rhedeg	Trosglwyddo Toiledau Cyhoeddus i fudiadau eraill.	Dim Angen	30
Cyfanswm am Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo				366

Atodiad 3a

Arbedion Cyllideb Refeniw 2018 /19 i'w rhoi ar Waith				Atodiad 3a
Gwasanaeth	Cyllideb	Cynigion Arbedion	Asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb	Arbedion i gael eu gweithredu £
Gwasanaethau Oedolion	Gofal Preswyl : Costau Rhedeg / Taliadau Contract	Ar ôl i Cynllun Gofal Ychwanegol Hafan Cefni agor, cau Plas Penlan. Arbedion a gynhrychir o gau'r cartref a'r ffaith y bydd trigolion a fyddai o'r blaen mewn cartref preswyl neu nyrsio yn cael eu rhoi yn Hafan Cefni lle mae cost gofal y pen yn is.	EIA2	190
Gwasanaethau Oedolion	Gofal Cleient : Taliadau Contract	Cynyddu nifer y cleientiaid sy'n prynu gofal drwy daliadau uniongyrchol o 10 cleient.	Dim Angen	30
Gwasanaethau Oedolion	Gofal Preswyl : Taliadau Contract	Newid y ddarpariaeth gwasanaeth gyda'r bwriad i adael mwy o gleientiaid gael cefnogaeth yn eu cartrefi eu hunain neu mewn gofal ychwanegol yn hytrach na chael eu rhoi mewn gofal preswyl.	EIA3	92
Gwasanaethau Oedolion	Gofal Cartref : Taliadau Contract	Rheoli'r gofyn am Wasanaeth Gofal Cartref drwy hyrwyddo mwy o rhwydweithiau cymorth personol a chymunedol i alluogi pobl i aros yn annibynnol. Nod o leihau oriau gofal cyffredinol gan 1%.	EIA4	38
Cyfanswm am Gwasanaethau Oedolion				350
Dysgu a Diwylliant	Oriel Ynys Môn : Incwm	Cynyddu incwm Oriel Ynys Môn drwy rhoi fwy o bwyslais ar farchnata.	Dim Angen	15
Dysgu a Diwylliant	Addysg Canolog : Taliadau Contract	Lleihau'r costau rheoli am y gwasanaeth gwersi cerdd drwy adolygu'r trefniadau comisiynnu ar y cyd hefo tiwtoriaid cyfredol tra'n parhau i roi'r un gwasanaeth i'r plant.	EIA6	79
Dysgu a Diwylliant	Addysg Canolog : Staffio	Lleihau costau staffio canolog o fewn y Gwasanaeth Dysgu.	Dim Angen	30
Dysgu a Diwylliant	Llyfrgelloedd : Costau Rhedeg	Trawsnewid ffurf y Gwasanaeth Llyfrgell – lleihau Llyfrgelloedd rhan amser.	Dim Angen	48
Dysgu a Diwylliant	Cyllideb ysgolion dirprwyedig : Cynnal a Chadw Tiroedd	Ail dendro'r gontract torri graswellt i lotiau llai er mwyn cael prisiau is erbyn Ebrill 2018.	Dim Angen	50
Dysgu a Diwylliant	Addysg Canolog : Incwm	Cynnyddu'r ffi Clwb Gofal Bore o £0.75 i £1.00.	EIA9	15

Arbedion Cyllideb Refeniw 2018 /19 i'w rhoi ar Waith				Atodiad 3a
Gwasanaeth	Cyllideb	Cynigion Arbedion	Asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb	Arbedion i gael eu gweithredu £
Dysgu a Diwylliant	Addysg Ganolog : Staffio	Cyfuno dwy rôl â'r wahan o fewn y Gwasanaeth Dysgu i un swydd.	Dim Angen	21
Dysgu a Diwylliant	Cyllideb Ysgolion dirprwyedig : Cyllideb ADY	Lleihau'r gyllideb ADY sydd wedi ei dirprwyo i ysgolion drwy'r fformiwla.	EIA10	100
Cyfanswm am Dysgu a Diwylliant				358
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Incwm Canolfan Hamdden Caergybi	Allanolir caffi yng Nghanolfan Hamdden Caergybi.	Dim Angen	5
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Morwrol : Staffio	Gwella'r rheolaeth a'r effeithiolrwydd o'r Wardeiniaid Traeth a'r Cynorthwywyr Llithrfa.	Dim Angen	20
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Gwarchod y Cyhoedd : Incwm	Cynyddu cyllidebau incwm ar gyfer Gwarchod y Cyhoedd o ganlyniad i newidiadau yn y ddeddfwriaeth.	Dim Angen	18
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Gwarchod y Cyhoedd : Cyflenwadau a Gwasanaethau	Arbedion effeithlonrwydd cyffredinol ar gyllidebau gwariant.	Dim Angen	12
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Datblygu Economaidd : Staffio	Rhesymoli capasiti o fewn cynllunio, JPPU, Gwarchod y Cyhoedd a Datblygu Economaidd.	Dim Angen	70
Cyfanswm am Rheoleiddio a Datblygu Economaidd				125
Gwasanaethau Tai	Tai : Incwm	Adolygu'r costau staffio sy'n cael eu talu gan CRT.	Dim Angen	10
Gwasanaethau Tai	Tai : Incwm	Cynyddu'r ffi am waith EPC.	Dim Angen	4
Gwasanaethau Tai	Tai : Incwm	Cynyddu'r ffi a godir ar Gymdeithasau Tai am weinyddu enwebiadau.	Dim Angen	4
Gwasanaethau Tai	Tai : Incwm	Codi ffi rheoli ar unrhyw grant dderbynir gan y Gwasanaeth am unrhyw weithgaredd statudol.	Dim Angen	5
Cyfanswm am Gwasanaethau Tai				23
Adnoddau	Archwilio Mewnol : Staffio	Dileu swydd y Swyddog Gwrth Dwyll.	Dim Angen	24
Cyfanswm am Adnoddau				24
Trawsnewid	Cyfathrebu: Cyflenwadau a Gwasanaethau	Lleihau'r gost o fod yn bresennol yn Sioe Môn.	Dim Angen	2

Arbedion Cyllideb Refeniw 2018 /19 i'w rhoi ar Waith				Atodiad 3a
Gwasanaeth	Cyllideb	Cynigion Arbedion	Aseiad o'r effaith ar gydraddoldeb	Arbedion i gael eu gweithredu £
Trawsnewid	Cyfathrebu : Incwm	Creu incwm drwy werthu lle hysbysebu ar wefan y Cyngor.	Dim Angen	6
Trawsnewid	Perfformio : Staffio	Dileu swydd wag o'r sefydliad.	Dim Angen	21
Trawsnewid	TG : Ymgynghoriaeth	Lleihau costau Ymgynghoriaeth TG.	Dim Angen	5
Trawsnewid	AD : Hyfforddiant	Lleihau cyllideb Hyfforddiant Rheoli.	Dim Angen	3
Trawsnewid	AD : Trafeilio	Lleihau cyllideb lwfans trafeilio AD.	Dim Angen	2
Trawsnewid	AD : Incwm	Creu incwm ychwanegol drwy ddarparu ymgynghoriaeth AD.	Dim Angen	1
Cyfanswm am Trawsnewid				40
Corfforaethol	Rheoli Corfforaethol : Staffio	Dileu'r Gyllideb Dros Ben.	Dim Angen	45
Corfforaethol	Partneriaeth Ynys Môn / Gwynedd : Cyfraniad	Dileu'r Gyllideb Dros Ben.	Dim Angen	60
Corfforaethol	Rheoli Risk : Cyflenwadau a Gwasanaethau	Dileu'r Gyllideb Dros Ben.	Dim Angen	31
Corfforaethol	Corfforaethol a Democrataidd : Costau Pensiwn	Leihau'r gyllideb i adlewyrchu gostyngiad yn y nifer o bensynwyr.	Dim Angen	100
Corfforaethol	Cyllido Cyfalaf : DRI	Adolygu Polisi'r DRI.	Dim Angen	1,000
Cyfanswm am Corfforaethol				1,236
CYFANSWM CYNIGION ARBEDION				2,522

ARBEDION CYLLIDEB REFENIW DDIM I'W RHOI AR WAITH

Gwasanaeth	Cyllideb	Cynigion Arbedion	Cyfeirnod Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb	Arbedion i gael eu Gweithredu
Gwasanaethau Oedolion	Arlwyo : Costau Rhedeg	Darparu ar gyfer cartrefi preswyl o 2 gegin gyda'r nod hirdymor o leihau i lawr i 1 gegin.	EIA5	100
Dysgu a Diwylliant	Diwylliant : Grantiau	Gostyngiadau pellach yn y lefel o grantiau diwylliant i sefydliadau megis Canolfan Ucheldre, Cwmni Frân Wen a phapurau newydd y gymuned.	EIA7	20
Dysgu a Diwylliant	Trafnidiaeth Ysgolion : Incwm	Cynyddu'r ffi ar gyfer cardiau bws o dan y cynllun sedd wag gan 10% (£12) ar gyfer teithiau bws o fewn 3 milltir o ysgolion uwchradd a 2 filltir o ysgolion cynradd.	EIA8	10
Dysgu a Diwylliant	Cyllidebau Ysgolion wedi eu Dirprwyo	Cynnal y gyllideb ysgol ar lefel 2017/18 gan ei gwneud yn ofynnol i ysgolion i gyllido'r codiadau cyflog a chwyddiant o gyllidebau presennol.	EIA10	563
Dysgu a Diwylliant	Adeiladau Ysgolion : Atgyweirio a Chynnal a Chadw	Ddirprwyo mwy o'r gyllideb i ysgolion a chaniatáu i gaffael eu hunain atgyweiriadau a gwaith cynnal a chadw ysgolion.	Dim Angen	100
CYFANSWM YR ARBEDION HEB EU GWEITHREDU				793

CYNIGION CYLLIDEB TERFYNOL 2018/19 FESUL GWASANAETH

ATODIAD 4

	Cyllideb Ddisymud yn dilyn y Setliad Dros Dro	Newid i'r Gyllideb Ddisymud	Arbedion	Pwysau ar y Gyllideb	Cynigion Cyllideb Arfaethedig Derfynol 2017/18
	£	£	£	£	£
Addysg a Diwylliant	48,969,980	(28,300)	(358,000)	-	48,583,680
Gwasanaethau Oedolion	24,962,080	(212,870)	(350,000)	172,000	24,571,210
Gwasanaethau Plant	8,224,270	(64,290)	-	-	8,159,980
Gwasanaethau Tai	1,006,120	(62,610)	(23,000)	-	920,510
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	14,958,530	(124,320)	(366,000)	180,000	14,648,210
Economaidd aC Adfywio Cymunedol	3,974,270	(153,050)	(125,000)	-	3,696,220
Trawsnewid Corfforaethol	3,920,840	643,850	(100,000)	-	4,464,690
Adnoddau (cynnwys Budd-daliadau a roddir)	2,945,957	(215,610)	(24,000)	-	2,706,347
Busnes y Cyngor	1,547,100	(52,140)	-	-	1,494,960
Rheoli Corfforaethol	729,300	(27,510)	(45,000)	-	656,790
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth	111,238,447	(296,850)	(1,391,000)	352,000	109,902,597
Costau Corfforaethol a Democraidaidd	1,945,830	1,273,740	(131,000)	-	3,088,570
Ad-daliadau i CRT	(621,950)	-	-	-	(621,950)
Ardollau	3,378,031	(17,704)	-	-	3,360,327
Cyllido Cyfalaf	8,511,462	-	(1,000,000)	-	7,511,462
Rhyddhad Trethi Dewisol	60,000	-	-	-	60,000
Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	5,524,000	-	-	-	5,524,000
Cyfanswm Cyllidebau wedi eu Dyrannu	130,035,820	959,186	(2,522,000)	352,000	128,825,006
Cronfeydd wrth gef Cyffredinol ac Argyfyngau Eraill	2,301,278	(610,978)	-	87,500	1,777,800
Cronfa wrth gefn Gwasanaethau Plant	-	-	-	267,853	267,853
Cyfanswm Cyllideb 2018/19	132,337,098	348,208	(2,522,000)	707,353	130,870,659
Cyllidwyd gan					
Grant Cynnal Refeniw	72,306,940	930,698	-	-	73,237,638
Trethi Annomesig	22,617,197	(42,998)	-	-	22,574,199
Y Dreth Gyngor yn cynnwys Premiwm y Dreth Gyngor	35,202,173	(336,651)	-	267,853	35,133,375
Arian Wrth Gefn y Cyngor	-	-	-	-	-
Cyfanswm Cyllid	130,126,310	551,049	-	267,853	130,945,212
Balans i'r Gronfa Wrth Gefn Cyffredinol					74,553

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Asesu'r Effaith ar Gynnigion Cyllidol 2018/19**

Hanes adolygu:		
Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei asesu?	Diddymu un siwrna' bws yn ei chyfanrwydd (siwrna' o Amlwch i Llangefni am 0713) o ddydd Llun i ddydd Sadwrn (gwasanaeth 32). Peidio gweithredu y siwrneiau canlynol ar ddydd Sadwrn: 1234 o Llannerch-y-medd i Fangor, 1418 o Fangor i Llannerch-y-medd, 1532 o Carmel i Fangor a 1640 o Fangor i Rhos-y-bol (gwasanaeth 63).
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Iwan Cadwaladr
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Cynnig newydd.
4 – Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Teithwyr bws fyddai yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma.
5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?	Ni fydd y siwrneiau uchod ar gael i deithwyr.

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol

6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl

Na ddim yn ymwybodol.

7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, plis rhestrwch nhw

Ni fyddai teithwyr arferol y siwrneiau dan sylw yn gallu eu defnyddio mwyach.

8 – Fydde 'na risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno a'r cynnig

Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.

Na ddim yn ymwybodol.

8 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynnig arfaethedig

Na ddim yn credu fod angen proses ymgynghori ychwanegol.

Cam 2: Canlyniad yr asesiad

1 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).

Wrth dorri y siwrneiau dan sylw mi fyddai yn golygu fod y teithwyr arferol yn cael eu heffeithio. Oherwydd toriad yn y nifer o fysiau yn gweithredu cytundeb 53D (gweithredu rhwng Biwmares – Bangor – Biwmares) ac oherwydd hynny gostyngiad yn y pris nid oes angen symud ymlaen gyda'r penderfyniad i gwtogi y 5 siwrna' dan sylw.

2 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?

Dim angen cwtogi y 5 siwrna' dan sylw. Y newidiadau i siwrneiau cytundeb 53D (gweithredu rhwng Biwmares – Bangor – Biwmares) ar waith ers ddydd Llun 9fed o Hydref 2017.

3 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma?

(Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).

Dim angen symud ymlaen gyda'r penderfyniad i gwtogi y 5 siwrna' dan sylw oherwydd y newidiadau i siwrneiau cytundeb 53D (gweithredu rhwng Biwmares – Bangor – Biwmares).

Tudalen 168

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Asesu'r Effaith ar Gynnigion Cyllidol 2018/19**

Hanes adolygu:		
Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau
1	30.01.18	Gwreiddiol

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei asesu?	Datblygiad Tai Gofal Ychwanegol yn Llangefni – Hafan Cefni sydd yn newid y ddarpariaeth presennol ac yn cynyddu'r cyfleoedd i bobl gael denogaeth yn eu tai eu hunain neu mewn tai gofal ychwanegol
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Alwyn Rhys Jones
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Newydd
4 – Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Rhanddeiliaid Mewnol: Staff Cyngor Sir Ynys Môn (tebyg I weithwyr cymdeithasol, swyddogion Tai ayyb) Staff Grwp Pennaf Staff Plas Penlan Aelodau Etholedig Lleol

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
	<p>Rhanddeiliaid Allanol: Trigolion Plas Penlan a'u teuluoedd / gofalwyr Defnyddwyr Gwasanaeth o'r gymuned lleol Teuluoedd / Gofalwyr o ddefnyddwyr Darparwyr Gwasanaeth a gweithwyr gofal fydd yn rheoli gwasanaethau cefnogol 'dom care' Proffesiynwyr Iechyd – (GP's / Nyrsys / Ffysio's / OT's ayyb)</p>
5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?	<p>Fydd y grwp yma o bobl yn cael eu heffeithio gan y newid gan y bydd cyfle I rai symud yn syth I Hafan Cefni / bydd eraill yn cael eu heffeithio drwy newid yn y ddarpariaeth gyfredol yn lleol / bydd teuluoedd yn gorfod delio gyda'r newid a bydd rhaid I staff a darparwyr gwasanaeth yn gorfod ymdopi gyda trefniadau newydd</p>
6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl	<p>Nac ydwyf</p>
7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, plis rhestrwch nhw	<p>Risg o bobl yn amharod i newid eu ffordd o fyw presennol yn credu pryder wrth newid Risg o fod y model llenwi'r ddarpariaeth newydd (Hafan Cefni) yn cael effaith ar yr arbedion</p>
8 – Fydde 'na risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno a'r cynnig	<p>Risg o gynyddu'r galw ar y gwasanaethau cefnogol – h.y. mwy o alw yn y gymuned gan fod mwy o bobl yn medru byw yn annibynnol</p>
Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd,	

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.	
8 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynnig arfaethedig	Nac oes, ymgynghori cynhwysfawr wedi digwydd eisoes a digwyddiadau hyrwyddo'r ddarpariaeth newydd wrth waith.

Cam 2: Canlyniad yr asesiad	
1 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).	<p>Y prif effaith o'r newid yw bod unigolion yn medru parhau l fyw yn annibynnol heb ofalaeth y sector gyhoeddus mewn ffordd sydd yn gyd-lynnus.</p> <p>O safbwynt yr risgiau byddwn yn –</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trafod yn rheolaidd gyda Pennaf parthed disgwyliadau llenwi'r ddarpariaeth newydd • Parhau l drin a trafod materion yn ymwneud a newid yn y ddarpariaeth gyda'r unigolion perthnasol a'i teuluoedd • Rhoi gwybod l'r AE lleol o'r newid a'r hyn sy'n cael ei wneud l reoli'r gofyn • Cyd-weithio'n agosach gyda'r Bwrdd lechyd a'r cymunedau l alluogi unigolion l dderbyn y cefnogaeth angenrheidiol yn gymunedol e.e. hybiau cymunedol ayyb.

Cam 2: Canlyniad yr asesiad	
2 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?	Mae'r newid yma yn cyd-fynd a disgwyliadau'r ddeddf llesiant newydd
3 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma? (Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).	Nac oes

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Asesu'r Effaith ar Gynnigion Cyllidol 2018/19**

Hanes adolygu:		
Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau
1	30.01.18	Gwreiddiol

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei asesu?	Newid y ddarpariaeth gwasanaeth gyda'r nod o sicrhau bod mwy o gleientiaid yn medru aros yn eu cartrefi neu yn cael eu lleoli mewn tai gofal ychwanegol yn hytrach na chael eu rhoi mewn cartrefi preswyl
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Alwyn Rhys Jones
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Y cynnig yn newydd i Gyngor Sir Ynys Môn, ond mae'r model darparu a gynigir yn gyson gyda gwreidd y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant
4 - Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Pobl Hyn Unigolion gyda Anabledd

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
<p>5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?</p>	<p>Yn y mwyafrif o achosion fe fyddwn yn cyflwyno y newid yma wrth ddelio gyda achosion newydd sydd yn dod i'n sylw. Oherwydd hyn ni fydd y mwyafrif o unigolion yn gweld newid penodol, ond fe fydd profiad unigolion o ddod mewn cyswllt gyda'n gwasanaeth ni yn wahanol.</p> <p>Y canlyniad I unigolion yw y byddwn yn fwy tebygol o cynnig unai gwasanaeth neu cefnogaeth ail alluogi a chyngor a chyfeiriad I adnoddau yn y gymuned, lleoliad mewn tai gofal ychwanegol ac nid lleoliad hirr dymor mewn cartref preswyl</p>
<p>6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl</p>	<p>Ceisio lleihau nifer mewn cartrefi preswyl a cefnogi byw yn annibynnol yn y gymuned neu mewn Tai Gofal Ychwanegol</p>
<p>7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, plis rhestrwch nhw</p>	<p>Risg o cynydd yn y niferoedd o bobl hyn yn lleihau yr effaith o newid mewn ymagwedd</p> <p>Mae risg nad yw cymunedau a teuluoedd yn gallu cynnig y lefel o gefnogaeth sydd ei angen I wneud hyn lwyddo</p>
<p>8 – Fydde 'na risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno a'r cynnig</p> <p>Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.</p>	<p>Risg o gynyddu'r galw ar y gwasanaethau cefnogol – h.y. mwy o alw yn y gymuned gan fod mwy o bobl yn medru byw yn annibynnol</p>

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
8 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynnig arfaethedig	Nagoes, ond bydd angen sicrhau bod ein prosesau asesu yn cwrdd ac anghenion stadudol

Cam 2: Canlyniad yr asesiad	
1 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).	Newid y cynnig gweithredol ir cyhoedd. Wrth sicrhau ymateb cyson a teg fe fyddwn yn lliniaru y risgiau cysylltiedig
2 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?	Mae'r newid yma yn cyd-fynd a disgwyliadau'r ddeddf llesiant newydd
3 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma?	Nagoes.

Cam 2: Canlyniad yr asesiad

(Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Asesu'r Effaith ar Gynnigion Cyllidol 2018/19**

Hanes adolygu:		
Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau
1	30.01.18	Gwreiddiol

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei asesu?	<p>Rheoli Gofyn am Ofal Cartref drwy annog cyfranogaeth cymunedol a rhwydwaith unigolion yw cefnogi l barhau yn annibynnol</p> <p>Mae ein cynnig o ofal cartref yn ran sylweddol o'r cynnig presennol gan wasanaethau cymdeithasol. Yn raddol dros amser rydym yn ceisio newid y cynnig wrth roi ffocws cryfach ar "beth sydd o bwys l unigolion" a ystyried eu asedau personol. Adnabod y newid yma y mae yr arbediad han</p>
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Alwyn Rhys Jones
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Y cynnig yn newydd i Gyngor Sir Ynys Môn, ond mae'r model darparu a gynigir yn gyson gyda gwreidd y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
4 – Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Pobl Hyn Unigolion gyda Anabledd
5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?	Yn y mwyafrif o achosion fe fyddwn yn cyflwyno y newid yma wrth ddelio gyda achosion newydd sydd yn dod in sylw. Oherwydd hyn ni fydd y mwyafrif o unigolion yn gweld newid penodol, ond fe fydd profiad unigolion o ddod mewn cyswllt gyda'n gwasanaeth ni yn wahanol. Y canlyniad I unigolion yw y byddwn yn fwy tebygol o cynnig unai gwasanaeth neu cefnogaeth ail alluogi a chyngor a chyfeiriad I adnoddau yn y gymuned, a nid gwasanaeth hir dymor
6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl	Ceisio lleihau nifer mewn cartrefi preswyl a cefnogi byw yn annibynnol yn y gymuned neu mewn Tai Gofal Ychwanegol
7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, plis rhestrwch nhw	Risg o cynydd yn y niferoedd o bobl hyn yn lleihau yr effaith o newid mewn ymagwedd Mae risg nad yw cymunedau a teuluoedd yn gallu cynnig y lefel o gefnogaeth sydd ei angen I wneud hyn lwyddo
8 – Fydde 'na risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno a'r cynnig	Na, dim mwy na'r hyn a adnabuwyd eisoes.

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.	
8 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynnig arfaethedig	Nagoes, ond bydd angen sicrhau bod ein prosesau asesu yn cwrdd ac anghenion stadudol

Cam 2: Canlyniad yr asesiad	
1 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).	Newid y cynnig gweithredol ir cyhoedd. Wrth sicrhau ymateb cyson a teg fe fyddwn yn lliniaru y risgiau cysylltiedig
2 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?	Nagoes

Cam 2: Canlyniad yr asesiad

<p>3 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma?</p> <p>(Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).</p>	Nagoes.

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Asesu'r Effaith ar Gynnigion Cyllidol 2018/19**

Hanes adolygu:		
Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau
1	30.01.18	Gwreiddiol

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei asesu?	Lleihau y niferoedd o geginau sydd yn darparu arlwyyo l boblogaeth cartrefi mewnol y cyngor sir l unai 2 neu 3
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Alwyn Rhys Jones
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Newidiadau wedi eu ystyried llynedd. Hwn yn fwy penodol ac yn targedu lleihau nifer ceginau l 2 neu 3
4 - Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Pobl Hyn Swyddogion a staff y cyngor

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?	Pobl Hyn- Bydd y prydau sydd yn cael eu darparu ir cartrefi yn dod o unai 2 neu 3 cegin, gyda prydau yn cael eu trosglwyddo I sicrhau hyn. Staff- Lleihad yn y niferoedd o staff sydd eu hangen I cefnogi arlwygo
6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl	Cau Plas Penlan yn effeithio ar staff arlwygo yno
7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, plis rhestrwch nhw	Risg o weld dirywiad yn hinsawdd y prydau sydd yn cael eu cynnig Mae risg y bydd dewis o brydau I breswylwyr yn lleihau
8 – Fydde 'na risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno a'r cynnig Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.	O bosib byddai rhai effeithiau ar gyflenwyr bwyd gyda cyfle I ordro bwyd yn fwy effeithiol gyda llai o wast

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
8 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynnig arfaethedig	Bydd angen sicrhau bod ein prosesau asesu yn cwrdd ac anghenion ymgysylltu a staff mewnol, Yn ogystal bydd angen sicrhau ein bod yn hysbysu preswylwyr a effeithir

Cam 2: Canlyniad yr asesiad	
1 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).	Newid y cynnig arlwyo o fewn ein cartref. I liniaru hyn bydd angen sicrhau bod y broses newydd o arlwyo yn parhau l gynnig prydau maethlon ac amserol a sicrhau darpariaeth priodol Bydd angen sicrhau proses yngynghori gyda staff a effeithir gan y cynnig
2 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?	Ddim yn rhagweld effeithiau or fath

Cam 2: Canlyniad yr asesiad**3 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma?**

(Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).

Nagoes.

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Aseu'r Effaith ar Gynnigion Cyllidol 2018/19**

Hanes adolygu:		
Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau
1	29.01.18	Gwreiddiol

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei aseu?	Mae'r ALI yn talu £60k y flwyddyn i'r Gwasanaeth Cerdd William Mathias yn bresennol i weinyddu a chynnig gwasanaeth cerdd i ysgolion Ynys Môn. Gwneir hyn mewn partneriaeth gyda Chyngor Gwynedd sydd hefyd yn cyfrannu swm tuag at weinyddiaeth y drefn ar ran eu hysgolion. Yn ogystal, mae'r ysgolion yn talu ffioedd sydd bellach ychydig uwchben costau ffioedd mewn rhai siroedd yn dilyn eu symud i greu 'co-op' o diwtoriaid cerdd, yn hytrach na chomisiynu'r Gwasanaeth Cerdd Ysgolion William Mathias. Cynigir gweithredu i sefydlu cynllun 'co-op' ar gyfer Ynys Môn, yn hytrach na pharhau a'r drefn hanesyddol. Bydd hyn yn arwain at arbediad i ysgolion hefyd oddeutu £19k
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Delyth Wyn Molyneux
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Y cynnig yn newydd i Gyngor Sir Ynys Môn, ond mae'r model darparu a gynigir eisoes wedi ei gyflwyno mewn sir arall, a gwiredwyd arbedion o ganlyniad.
4 - Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Cyngor Gwynedd (sy'n rhan o'r cytundeb bresennol) Gwasanaeth Cerdd Williams Mathias a'r staff Partneriaid fydd yn sefydlu a gweinyddu'r cynllun coop Ysgolion Ynys Môn sy'n derbyn y gwasanaeth

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol

5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?

Mae tystiolaeth o'r sir sy'n barod sy'n defnyddio'r model darparu a gynigwyd yn nodi na fydd yn effeithio'n andwyol ar berfformiad y gwasanaeth. Yn ogystal dengys y dystiolaeth a gyflwynwyd ganddynt, bod y newid wedi arwain at welliannau i'r drefn bresennol. Adnabuwyd yn ogystal bod cyfle i wneud arbedion ar weinyddiaeth i'r ALI hefyd, gan ganiatáu i flaenoriaethu gwariant yr adran ar agweddau statudol.

Newid yn ein cytundeb gyda Chyngor Gwynedd

Ysgolion yn talu ffioedd llai am y gwasanaeth

Bydd peth effaith ar staff ond bydd trafodaethau/ cynnig i'w symud i fod yn rhan o cop yn hytrach na'n gyflogedig gan William Mathias.

Mae'r drefn arfaethedig yn sicrhau'r un mynediad i'r gwasanaeth cerdd ac sydd yn bresennol i'r ysgolion

6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl

Na

7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, plis rhestrwch nhw

Risg o ddiffyg cefnogaeth gyhoeddus

8 – Fydde 'na risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno a'r cynnig

Na, dim mwy na'r hyn a adnabuwyd eisoes.

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.	
8 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynnig arfaethedig	Nagoes, ond bydd angen ymgynghori gyda'r rhanddeiliaid a effeithir arnynt fwyaf gan y penderfyniad.

Cam 2: Canlyniad yr asesiad	
1 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).	Rhoi blaenrybudd I'r partneriaid bod y toriad yn bosib.
2 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?	Nagoes.

Cam 2: Canlyniad yr asesiad

3 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma?

(Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).

Nagoes.

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Tudalen 190

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Aseu'r Effaith ar Gynnigion Cyllidol 2018/19**

Hanes adolygu:		
Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau
1	23/10/17	Gwreiddiol

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei aseu?	Lleihau'r swm ar gael i ddsbarthu i fudiadau fel grantiau bach.
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Delyth Wyn Molyneux
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Mae'r grantiau yma wedi lleihau ers 2015-2016, pan dorwyd y rant l'r Ganolfan Ucheldre a Cwmni'r Fran Wen, a toriad bychan l'r amryw fudiadau sy'n derbyn symiau bach e.e. papurau bro, scowtiaid, geidiaid, chwaraeon Eryri, ayyb. Y bwriad y tor hwn yw torri'r grantiau ymhellach o £20,000. Hyn yn gadael £40,000 fel gyllideb sy'n weddill.
4 – Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Rhai mudiadau sy'n dibynu ar grantiau neu gyfraniad ALI fel cyfraniad tuag at eu gwaith, e.e. y ganolfan Ucheldre a Theatr Bara Caws, mudiadau gwirfoddol a phapurau bro.
5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?	Lleihad yn y cyfraniad gan yr ALI i weithgareddau'r mudiadau. Gall lleihau'r arian craidd a dderbynir gan yr ALI effeithio ar allu Theatr Bara Caws a'r Ucheldre i fedru cynnig cyllid 'match' ar gyfer gwneud ceisiadau am grantiau allanol.

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol

6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl

Na

7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, plis rhestrwch nhw

Bydd rhai mudiadau yn wynebu her gyllidol I geisio llenwi'r bwloch a godir yn sgil y toriad I'r grantiau bach.

8 – Fydde 'na risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno a'r cynnig

Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.

Na, dim mwy na'r hyn a adnabuwyd eisoes.

8 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynnig arfaethedig

Nagoes, ond bydd angen ymgynghori gyda'r mudiadau a effeithir arnynt fwyaf gan y penderfyniad, er mwyn rhoi amser iddynt ystyried yr effaith a cheisio adnabod ffynonellau cyllidol eraill, os yn bosib.

Cam 2: Canlyniad yr asesiad

<p>1 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).</p>	<p>Rhoi blaenrybudd l'r mudiadau bod y toriad yn bosib.</p>
<p>2 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?</p>	<p>Nagoes, does dim modd l ni osgoi'r effaith.</p>
<p>3 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma? (Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).</p>	<p>Nagoes.</p>

Tudalen 194

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Aseu'r Effaith ar Gynnigion Cyllidol 2018/19**

Hanes adolygu:		
Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau
1	23/10/17	Gwreiddiol

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei aseu?	Codi'r ffi am seddi gwag ar fysiau ysgol: 10% yn unol a'r gytundeb gan y Pwyllgor Gwaith pan fabwysiadawyd y polisi yn 2014.
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Delyth Wyn Molyneux
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Nac ydyw, rydym yn cofi'r ffi yma pob blwyddyn oddeutu 10%.
4 - Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Bydd rhai rhieni yn gwrthwynebu talu'r codiad yn y ffi am docyn bws.
5 - Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?	Codi'r ffi o £108 i fod yn £118 y flwyddyn.

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol

6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl

Na

7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, plis rhestrwch nhw

Gall rhai ddewis peidio defnyddio'r gwasanaeth yma o ganlyniad, ond bydd rhaid parhau l'w gynnig..

8 – Fydde 'na risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno a'r cynnig

Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.

Na, dim mwy na'r hyn a adnabuwyd eisoes.

8 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynnig arfaethedig

Nagoes.

Cam 2: Canlyniad yr asesiad

<p>1 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).</p>	<p>Rhoi blaenrybudd o'r bwriad I godi'r ffioedd.</p>
<p>2 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?</p>	<p>Nagoes, does dim modd I ni osgoi'r effaith.</p>
<p>3 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma? (Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).</p>	<p>Nagoes.</p>

Tudalen 198

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Aseu'r Effaith ar Gynnigion Cyllidol 2018/19**

Hanes adolygu:		
Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau
1	23/10/17	Gwreiddiol

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei aseu?	Codi'r ffi am ofal plant yn y boreau cyn y Clwb Brecwast, sydd yn parhau am ddim. Ffi presennol yw 75c y dydd am 25 munud o ofal. Cynigir codi'r ffi i £1 y dydd er mwyn cyfrannu canran uwch tuag at gwir gostau cyflogaeth am y cyfnod yma
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Delyth Wyn Molyneux
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Hwn yn gynnig newydd. hon uw'r ail flwyddyn o'r ffi yma, ac mae'n amser ei adolygu i adlewyrchu gwir gostau cyflogaeth, gan nad yw'n cyfro'r costau ar hyn o bryd.
4 – Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Bydd rhieni sy'n dewis gollwng eu plant yn yr ysgol erbyn 8 yb i dderbyn gofal yn cael eu heffeithio gan y codiad yma. O ystyried bod cost gofal plant o leiaf £5 yr awr (gyda'r mwyafrif oddeutu £7-10), mae £1 am hanner awr yn sylweddol is.
5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?	Mae'r mwyafrif helaeth o rieni sy'n dewis gollwng eu plant am 8 yn gweithio, ac felly bydd y gost yn cynyddu iddyn nhw.

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol

6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl

Na

7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, plis rhestrwch nhw

Gall rhai ddewis peidio defnyddio'r gwasanaeth ond mae hyn yn anhebyg gan ei fod yn rhatach nag unrhyw wasanaeth a gynigir drwy feithrinfeydd.

8 – Fydde 'na risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno a'r cynnig

Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.

Na, dim mwy na'r hyn a adnabuwyd eisoes.

8 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynnig arfaethedig

Nagoes.

Cam 2: Canlyniad yr asesiad

<p>1 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).</p>	<p>Rhoi blaenrybudd o'r bwriad I godi'r ffioedd.</p>
<p>2 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?</p>	<p>Nagoes, does dim modd I ni osgoi'r effaith.</p>
<p>3 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma? (Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).</p>	<p>Nagoes.</p>

Tudalen 202

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen

Cyngor Sir Ynys Môn - **Templed ar gyfer Aseu'r Effaith ar Gynnigion Cyllidol 2018/19**

Hanes adolygu:		
Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau
1	23/10/17	Gwreiddiol

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol	
1 - Beth yw'r cynnig cyllidol sy'n cael ei aseu?	I gadw'r gyllideb ysgol ar lefel 2017/2018, gyda'r ysgolion yn ysgwyddo costau'r codiad cyflog staff a chwyddiant o'r gyllideb yma.
2 - Pwy yw'r Swyddog arweiniol ar gyfer y cynnig yma?	Delyth Wyn Molyneux
3 - Ydy'r cynnig yma'n un newydd neu un sydd wedi ei gysidro eisoes?	Hwn yn un newydd.
4 – Pa grwp o randdeiliaid fydd yn cael eu heffeithio gan y cynnig yma?	Bydd lefel staffio ysgolion yn cael ei effiethio gan hyn, ac fe all arwain at dorri staff.
5 – Sut bydd y grwp hwn yn cael eu heffeithio?	Mae £563,000 o doriad gyfwerth ag oddeutu chwe swydd addysgu ar draws pob sector.

Cam 1: Y Cynnig a'r Risgiau Perthnasol

6 – Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw gynnig arall all effeithio ar y grwp hyn o bobl

Rhai toriadau i ysgolion mewn cyllidebau Cynnal a Chadw (£100,000) a'r gyllideb Torri Gwair (£50,000) wedi eu cynnig hefyd.

7 – Oes yna risgiau yn perthyn i'r cynnig yma? Os oes, plis rhestrwch nhw

Gall arwain at maint dosbarthiadau yn tyfu ar draws y sectorau cynradd, uwchradd ac arbennig (os gweithredir yr un lefel o doriad i bob sector yn gyfartal).

8 – Fydde 'na risgiau cysylltiedig yn dilyn penderfyniad i gytuno a'r cynnig

Er enghraifft, lleihau gwariant priffyrdd, yn cynyddu'r tebygolrwydd am fwy o potholes fydd o ganlyniad yn cynyddu'r risg o hawliadau yswiriant.

Dim mwy na'r hyn a adnabuwyd eisoes.

9 – Ydych chi'n tybio bod angen proses ymgynghori ychwanegol (h.y. yn ychwanegol i'r broses cyffredinol) cyn gweithredu'r cynnig arfaethedig

Bydda'n rhaid i bob ysgol a Chorff Llywodraethol sy'n cael ei effeithio ystyried a gweithredu proses gormodedd staff.

Cam 2: Canlyniad yr asesiad

<p>1 - Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol (sef crynodeb o'r tabl uchod).</p>	<p>Bydd maint dosbarthiadau yn tyfu mewn rhai ysgolion o ganlyniad i doriad yn y gyllideb datganoledig, neu bydd ystod opsiynau dewisol yn lleihau yn CA4 a/neu ol-16.</p>
<p>2 – Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau sydd ddim yn anghyfreithlon ond nid oes modd eu hosgoi nag eu lliniaru?</p>	<p>Nagoes, does dim modd osgoi'r toriad ond gall rhai penaethiaid ddewis lleihau penawdau cyllidol eraill er mwyn gwarchod lefelau staffio, ern a fydd hyn yn bosib mewn llawer o achosion.</p>
<p>3 - A oes angen ail-ystyried y cynnig o ganlyniad i gynnal yr asesiad effaith yma?</p> <p>(Gallai tystiolaeth o effaith negyddol wneud y cynnig yn anghyfreithlon. Os rydych chi wedi adnabod effaith negyddol, dylid ystyried os oes modd cario 'mlaen gyda'r cynnig ar yr adeg yma).</p>	<p>Nagoes, os am gyflawni'r toriadau angenrheidiol I addysg.</p>

Tudalen 206

Cam 3 – Cynllun Gweithredu

Rhowch fanylion yma am unrhyw weithrediadau sydd wedi'u cynllunio yn dilyn cwblhau'r asesiad. Dylid cynnwys unrhyw newidiadau a wnaed i leihau neu ddileu effaith negyddol tebygol neu wirioneddol, ynghyd ag unrhyw drefniadau i gasglu data neu wneud gwaith ymchwil pellach yn ystod y cyfnod ymgynghori

Cyf	Gweithrediadau arfaethedig	Swyddog Arweiniol	Amserlen

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	19 CHWEFROR 2018
Pwnc:	CYLLIDEB GYFALAF 2018/19
Aelod(au) Portffolio:	CYNGHORYDD J. GRIFFITH
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES (EST. 2601)
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	MARC JONES EST. 2601 rmjfi@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amherthnasol
A - Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau	
1. PWRPAS YR ADRODDIAD	
1.1 Mae'n ofynnol i'r Pwyllgor Gwaith gynnig cyllideb cyfalaf ar gyfer 2018/19 a gyflwynir i'r Cyngor llawn i'w chadarnhau yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 2018.	
2. ARGYMHELLION	
<ul style="list-style-type: none"> Argymell y rhaglen gyfalaf ganlynol i'r Cyngor llawn ar gyfer 2018/19:- 	
	£'m
Cynlluniau Ymrwymedig a Ddygwyd Ymlaen o 2017/18	23.399
Buddsoddi mewn Asedau presennol	2.518
Prosiectau Buddsoddi i Arbed	0.250
Cynnal a Chadw Priffyrdd	1.592
Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif	<u>8.850</u>
Cyfanswm Cynlluniau Cyfalaf y Gronfa Gyffredinol	36.609
Cynlluniau Cyfalaf CRT	<u>12.417</u>
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig 2018/19	<u>49.026</u>
Cyllidir drwy:-	
Cyllid a ddygwyd ymlaen o 2017/18	1.040
Grant Cyfalaf Cyffredinol	1.334
Derbyniadau Cyfalaf	0.500
Benthyca â Chefnogaeth	2.192
Benthyca digefnogaeth - Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif	3.734
Benthyca â Chefnogaeth – Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif	1.279
Grantiau Allanol	28.030
Arian Cyfalaf wrth gefn	0.250
Grant Atgyweirio Priffyrdd	0.910
Cyllid CRT	<u>9.757</u>
Cyfanswm Cyllid	<u>49.026</u>

<ul style="list-style-type: none"> • Penderfynu ba brosiectau Buddsoddi i Arbed i'w cefnogi. • Penderfynu a ddylid cefnogi'r gwaith o adeilad cae 3G newydd yng Nghanolan Hamdden Plas Arthur, i'w ariannu o'r benthycu digefnogaeth. • Penderfynu a ddylid cefnogi prynu offer ffitrwydd newydd i Ganolfan Hamdden Caergybi, i'w ariannu o'r benthycu digefnogaeth. 		
B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Cafodd nifer o gynlluniau ychwanegol eu hystyried wrth ddrafftio'r rhaglen gyfalaf ond y prif ffactor yw cyllid a fforddiadwyedd a gwneud y mwyaf o gyllid grant allanol. Nid yw'r rhaglen gyfalaf arfaethedig yn ymrwymo'r Cyngor i lefel o fenthycu sy'n cynyddu'r ddarpariaeth isafswm referniw neu daliadau llog i lefel na ellir ei fforddio.		
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae'r mater wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith fel y gall gynnig y gyllideb cyfalaf.		
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Amherthnasol		
DD - DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Cafodd y strategaeth gyfalaf a'r rhaglen gyfalaf ddrafft eu hystyried gan yr UDA ym mis Medi 2017 ac fe'u cefnogwyd.
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Dim sylwadau penodol
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	I gefnogi ac i argymhell i'r Pwyllgor Gwaith y Gyllideb Gyfalaf Arfaethedig am 2018/19
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrrff allanol eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
Atodiad 1 – Adroddiad ar y Gyllideb Cyfalaf 2018/19 Atodiad 2 – Cyllideb Gyfalaf Arfaethedig 2018/19 Atodiad 3 – Cais Buddsoddi i Arbed - Effeithlonrwydd Ynni Atodiad 4 – Cais Buddsoddi i Arbed - Wifi yng Nghanolan Byron Atodiad 5 – Cais Cae Pêl-droed 3G Atodiad 6 – Cais am Offer Ffitrwydd i Ganolfan Hamdden Caergybi		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Adroddiad Strategaeth Gyfalaf – Pwyllgor Gwaith 30 Hydref 2017		

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Mae'r gyllideb gyfalaf arfaethedig ar gyfer 2018/19 yn seiliedig ar y strategaeth gyfalaf a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ar 30 Hydref 2017. Roedd y strategaeth yn amlinellu y byddai'r rhaglen gyfalaf arfaethedig yn seiliedig ar y 7 prif ffynhonnell o gyllid:-
- Grant Cyfalaf Cyffredinol
 - Benthycia â Chefnogaeth
 - Derbyniadau Cyfalaf
 - Benthycia Digefnogaeth ar gyfer y Rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif
 - Grantiau Cyfalaf Penodol (yn cynnwys Rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif)
 - Cyfalaf Wrth Gefn
 - Cyfrif Refeniw Tai wrth gefn a balansau
- 1.2. Yn ychwanegol at hynny, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith ryddhau £0.25m o arian cyfalaf wrth gefn er mwyn cyllido prosiectau Buddsoddi i Arbed.

2. CYLLIDEB ARFAETHEDIG AR GYFER 2018/19

- 2.1. Cyhoeddwyd y setliad terfynol ariannol Llywodraeth Leol ar gyfer 2018/19 gan Lywodraeth Cymru ar 20 Rhagfyr 2017. Mae'r setliad ariannol yn nodi dwy elfen o gyllid cyfalaf sef y Grant Cyfalaf Cyffredinol a'r lefel o Fenthycia â Chefnogaeth heb ei neilltuo y mae Llywodraeth Cymru yn ei ariannu drwy'r elfen cyllid cyfalaf o'r Aseiad Gwariant Safonol. Roedd y setliad yn gosod y Grant Cyfalaf Cyffredinol ar £1.334m a'r Benthycia â Chefnogaeth heb ei neilltuo ar £2.192m. Yn ychwanegol ar hynny, bydd y Cyngor hefyd yn derbyn £2.660m ar ffurf Lwfans Gwaith Trwsio Mawr gan Lywodraeth Cymru a fydd yn ariannu'n rhannol y gwaith cyfalaf sylweddol a wneir ar stoc tai'r Cyngor.
- 2.2. Dros y blynyddoedd diwethaf, mae llawer iawn o dir ac adeiladau dros ben y Cyngor wedi eu gwerthu gyda'r arian yn cael ei ddefnyddio i ariannu'r gwaith o ailwampio mân-ddaliadau'r Cyngor neu er mwyn ariannu gwariant cyfalaf. Mae gan y Cyngor nifer fawr o hen safleoedd ysgol yn ei feddiant yn dilyn agor Ysgol Cybi ac Ysgol Rhyd y Llan a bydd safleoedd pellach ar gael pan fydd Ysgol Santes Dwynwen yn agor yn 2019. Fodd bynnag, mae unrhyw arian a geir yn sgil gwerthu'r safleoedd hyn eisoes wedi'i glustnodi ar gyfer y gost o adeiladu'r ysgolion newydd ac, felly, ni fydd ar gael i ariannu'r rhaglen gyfalaf gyffredinol. Felly, mae'r swm sydd ar gael o dderbyniadau cyfalaf er mwyn ariannu'r gwariant cyfalaf newydd wedi gostwng ers y blynyddoedd diwethaf a rhagwelir ei fod tua £0.5m.
- 2.3. Mae'r Cyllid ar gyfer Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif Band A wedi'i ariannu drwy 50% o gyllid gan Lywodraeth Cymru a 50% gan y Cyngor drwy fenthycia digefnogaeth. Yna, bydd Llywodraeth Cymru yn darparu traean o'u cyllid ar ffurf grant penodol gyda'r gweddill yn fenthyciad â chefnogaeth. Mae'r cyllid sydd ar gael drwy'r tair elfen yn ddibynnol ar y gwariant a gall newid gan ddibynnu ar y cynnydd a wneir ar bob cynllun. Mae'r Cyngor yn sicrhau bod gwariant digonol yn digwydd er mwyn sicrhau y bydd modd i'r holl grant gael ei dynnu i lawr. Yn seiliedig ar y proffil gwariant, rhagwelir y bydd y cyllid sydd ar gael ar gyfer 2018/19 fel a ganlyn:- Cyllid Grant Llywodraeth Cymru - £3.837m, Benthycia â Chefnogaeth - £1.279m Benthycia Digefnogaeth - £3.734m.
- 2.4. Mae rhai prosiectau un ai wedi eu hariannu'n rhannol neu'n llawn gan grantiau allanol. Gall y rhain fod yn grantiau gan Lywodraeth Cymru, grantiau Ewropeaidd neu'n gyfraniadau gan gyrff allanol. Bydd y gwariant ar bob prosiect yn penderfynu ar lefel y cyllid grant a dderbynnir. Yn seiliedig ar y cynlluniau ar gyfer prosiectau presennol, rhagwelir y bydd y Cyngor yn gallu tynnu i lawr £24.193m o gyllid allanol.

- 2.5.** Wedi'i gynnwys fel rhan o Arian Wrth Gefn Clustnodedig y Cyngor, mae Arian wrth Gefn Cyfalaf a gasglwyd gan gyfraniadau o'r gyllideb refeniw yn ystod blynyddoedd blaenorol. Mae'r Pwyllgor Gwaith eisoes wedi cymeradwyo rhyddhau £0.25m o'r gronfa arian wrth gefn hon i ariannu prosiectau Buddsoddi i Arbed.
- 2.6.** Yn ychwanegol at y Lwfans Gwaith Trwsio Mawr, mae gweddill y rhaglen gyfalaf CRT wedi'i hariannu o'r gwarged refeniw blynyddol sy'n cael ei greu gan y CRT a'r defnydd o'r balans CRT. Mae gan y CRT gyfleuster benthyca ei hun hefyd sydd wedi'i gapio gan Lywodraeth Cymru. Ar gyfer 2018/19, cynigir defnyddio £9.757m o'r gwarged yn ystod y flwyddyn a'r balans CRT er mwyn ariannu'r gwariant cyfalaf. Does dim benthyca ychwanegol at ddibenion CRT wedi ei gynllunio ar gyfer 2018/19.
- 2.7.** Ym mis Ionawr 2018, cyhoeddodd Lywodraeth Cymru gyllid grant ychwanegol o £30m ar gyfer 2017/18. Dyranid Ynys Môn o'r cyllid ychwanegol hwn fydd £910k. Gellir defnyddio'r grant i ariannu unrhyw brosiect â tharddiad lleol ar gyfer unrhyw brosiect yn 2017/18 ar yr amod y defnyddir yr arian wedi hynny i atgyweirio ffyrdd yn 2018/19. Bydd hyn wedyn yn darparu cyllid ychwanegol o £910k yn 2018/19, uwchben y grant cyfalaf cyffredinol.

3. RHAGLEN GYFALAF A GYNLLUNIR AR GYFER 2018/19

- 3.1.** Nododd y strategaeth gyfalaf a gytunwyd ac a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Hydref 2016 ac a gadarnhawyd eto yn Hydref 2017, yr egwyddorion y mae rhaglen gyfalaf 2018/19 yn seiliedig arnynt. Mae'r egwyddorion fel â ganlyn:-
- Bod swm yn cael ei ddyrannu yn y rhaglen gyfalaf bob blwyddyn i ariannu'r gwaith atgyweirio sylweddol mewn perthynas ag offer TG, cerbydau ac adeiladau presennol y Cyngor neu i brynu rhai newydd yn eu lle;
 - Bod swm yn cael ei ddyrannu yn y rhaglen gyfalaf er mwyn bodloni gofyniad statudol y Cyngor i gynnig grantiau cyfleusterau i'r anabl;
 - Bod rhyw lefel o waith ailwynebu ffyrdd yn cael ei ariannu o flwyddyn y rhaglen gyfalaf. Bydd y swm a gaiff ei ddyrannu yn ddibynol ar y cyllid sydd ei angen er mwyn cyflawni unrhyw warantau isafswm gwerth contract, lefel y cyllid sydd ar gael ac asesiad o gyflwr ffyrdd yr Awdurdod;
 - Bydd prosiectau sydd angen lefel o gyllid cyfatebol fel y gellir tynnu cyllid grant i lawr yn cael eu hasesu ar sail achos wrth achos gan y Pwyllgor Gwaith. Bydd y penderfyniad i glustnodi cyllid ai peidio yn ddibynol ar y prosiect, sut mae'n cyd-fynd â blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor a'r gymhareb o gyllid Cyngor i gyllid grant;
 - Bod rhaglen ysgolion yr 21^{ain} Ganrif yn cael ei hystyried ar wahân i weddill rhaglen gyfalaf gyffredinol y Cyngor.
- 3.2.** Yn seiliedig ar yr egwyddorion uchod a'r cyllid sydd ar gael ar gyfer y gyfalaf graidd, mae'r rhaglen ar gyfer 2018/19 i'w gweld yn Nhabl 1 isod. Mae manylion llawn wedi'u hatodi fel Atodiad 2.

Tabl 1
Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig

Cynllun	Cyllideb 2018/19 £'m	Grantiau Allanol £'m	Cyllid Cyngor £'m
Porth Ymwelwyr Ynys Gybi	0.353	0.323	0.030
Lôn Newydd Wylfa	12.000	12.000	0.000
Ffordd Gyswllt Llangefni	2.975	2.677	0.298
Isadeiledd Strategol Caergybi a Llangefni	4.727	4.657	0.070
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	0.400	0.340	0.060
Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr	1.858	0.450	1.408
Neuadd y Farchnad Caergybi	1.086	1.086	0.000
Ysgol Santes Dwynwen	3.357	0.958	2.399
Ysgol Parc y Bont	0.007	0.000	0.070
Ysgol Brynsiencyn	0.203	0.081	0.122
Ysgol Bro Llangefni	5.233	2.798	2.435
Ysgol Esceifiog	0.050	0.000	0.050
Grant Cyfleusterau i'r Anabl	0.750	0.000	0.750
Mynediad i'r Anabl – Adeiladau Addysg	0.300	0.000	0.300
Cerbydau newydd	0.150	0.000	0.150
Isadeiledd TG	0.418	0.000	0.418
Ailwampio Ysgolion	0.500	0.000	0.500
Costau Ailwampio nad ydynt yn Ysgolion	0.400	0.000	0.400
Ailwynebu Priffyrdd	1.592	0.000	1.592
Prosiectau Buddsoddi i Arbed	0.250	0.000	0.250
Gwariant Cyfalaf CRT / Datblygiadau newydd	12.417	2.660	9.757
CYFANSWM RHAGLEN GYFALAF	49.026	28.030	21.059
Ariennir gan:			
Grantiau Allanol	28.030		
Cyllid a ddygwyd ymlaen o 2017/18	1.040		
Grant Cyfalaf Cyffredinol	1.334		
Benthyca â Chefnogaeth	2.192		
Grant Ailwampio Priffyrdd	0.910		
Derbyniadau Cyfalaf	0.500		
Benthyca digefnogaeth Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif	3.734		
Benthyca â Chefnogaeth Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif	1.279		
Arian Wrth Gefn Cyfalaf	0.250		
Refeniw / Arian wrth gefn CRT	9.757		
CYFANSWM CYLLID	49.026		

4. PROSIECTAU BUDDSODDI I ARBED

4.1. Yn dilyn penderfyniad y Pwyllgor Gwaith i ryddhau £250k o'r Arian Cyfalaf wrth Gefn i Glustnodwyd i ariannu prosiectau Buddsoddi i Arbed bach, gwahoddwyd Gwasanaethau i wneud cais am y cyllid. Derbyniwyd y ceisiadau canlynol:-

4.2. Effeithlonrwydd Ynni mewn Adeiladau Corfforaethol

Nod Strategaeth Effeithlonrwydd Ynni y Cyngor, a fabwysiadwyd gan y Pwyllgor Gwaith ym Mehefin 2017, yw lleihau defnydd ynni y Cyngor 15% erbyn 2022. Er mwyn gallu cyflawni hyn, bydd angen buddsoddi dros £1m ar fesurau effeithlonrwydd ynni, pethau megis gosod goleuadau LED, newid boeleri aneffeithiol a gwella'r inswleiddio yn adeiladau'r Cyngor.

Mae cyllid ar gyfer benthyciadau ar gael ac mae'r Cyngor wedi gwneud defnydd o'r cyllid hwn ond, yr un modd ag unrhyw fenthyciad, mae'n rhaid ei dalu'n ôl ac, o ganlyniad, nid yw'r arbedion yn cael eu gwireddu am nifer o flynyddoedd. Byddai defnyddio ein cyllid ein hunain yn rhyddhau arbedion refeniw ar unwaith. Mae'r gwasanaeth, felly, wedi gwneud cais am y cyfan o'r £250k sydd ar gael a fyddai'n rhyddhau tua £30k o arbedion. Petai swm llai yn cael ei ddyfarnu, byddai nifer y prosiectau y gellir hymgymryd â nhw yn llai neu'n cael eu hariannu drwy fenthyciadau.

Mae copi o'r cais wedi'i atodi fel Atodiad 3.

4.3. Uwchraddio'r WiFi yng Nghanolfan Byron

Mae'r cais yn un ar gyfer darparu pwyntiau mynediad diwifr ar draws yr adeilad ynghyd â phrynu ffonau llaw newydd. Cyfanswm cost y cais yw £8,750. Byddai'r buddsoddiad yn gostwng costau cynnal a chadw'r system (mae dros £1,100 wedi cael ei dalu dros y 3 mlynedd diwethaf). Yn ogystal, buasai'n creu incwm ychwanegol drwy osod ystafelloedd o fewn y Ganolfan i hyfforddiant ayyb. Mae amcangyfrif o £5,000 wedi cael ei gynnig ond nid yw'n bosib gwarantu bydd y lefel yma o incwm yn cael ei gynhyrchu.

Mae copi o'r cais wedi'i atodi fel Atodiad 4.

5. PROSIECTAU BENTHYCA DIGYMORTH

5.1. Yn unol â Chod Materion Ariannol CIPFA 2017, mae'n rhaid i gynlluniau gwariant awdurdodau lleol fod yn fforddiadwy, yn ddoeth ac yn gynaliadwy. Mae hyn yn golygu y gall y Cyngor, os yw'n dewis gwneud hynny, gymryd benthyciadau ychwanegol er mwyn ariannu gwariant cyfalaf lle nad yw cost benthyca yn gosod baich ariannol ychwanegol ar y Cyngor. Yn ymarferol, mae hyn yn galluogi'r Cyngor i ariannu cynllun drwy benthyca digefnogaeth os yw'r cynllun yn creu incwm ychwanegol digonol neu'n leihau gwariant refeniw parhaus er mwyn bodloni'r costau Darpariaeth Refeniw Isaf a'r costau llog ychwanegol.

5.2. Mae'r Gwasanaethau Hamdden wedi cyflwyno 2 gais sy'n disgyn i'r categori hwn a gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith ystyried y ddau gais er mwyn gallu penderfynu a ydynt yn dymuno eu cynnwys yn rhaglen gyfalaf 2018/19.

5.3. Cae Pêl-droed 3G yng Nghanolfan Hamdden Plas Arthur

Y cynnig yw newid y cae pob tywydd presennol am gae pêl-droed 3G. Mae'r cae pob tywydd presennol yn dod i ddiwedd ei oes defnyddiol ac mae unrhyw dywydd garw yn arwain at lifogydd ar y cae a chanslo sesiynau o'r herwydd. Byddai cae 3G newydd hefyd yn galluogi timau lleol i allu chwarae gemau cynghrair arno, yn enwedig yn ystod misoedd y gaeaf pan fydd nifer o gemau'n cael eu canslo.

Amcangyfrifir y bydd y cynllun yn costio tua £200k gyda photensial o £50k o nawdd grant. Yn seiliedig ar amcangyfrif o oes o 10 mlynedd, byddai'r costau cyllido cyfalaf yn dod i tua £18k y flwyddyn.

Mae'r Gwasanaeth yn amcangyfrif y byddai cae newydd yn cynyddu'r defnydd yn sylweddol gan olygu cynnydd mewn incwm. Amcangyfrifir cynnydd o tua £25k y flwyddyn, a fyddai'n gynnydd digonol i dalu am y costau cyllido cyfalaf. Fodd bynnag, fe allai fod yn amod o'r grant bod y Cyngor yn sefydlu cronfa ad-dalu er mwyn i'r Cyngor allu ariannu cae newydd o fewn 10 mlynedd pan fyddai'r cae arfaethedig yn dod i ddiwedd ei oes ddefnyddiol.

Mae manylion pellach am y cais wedi'u hatodi yn Atodiad 5.

5.4. Offer Ffitrwydd newydd yng Nghanolfan Hamdden Caergybi

Mae'r cais yn un i ddiweddarau offer ffitrwydd Canolfan Hamdden Caergybi. Mae'r offer yng Nghanolfannau Plas Arthur ac Amlwch wedi eu uwchraddio yn ddiweddar ac mae hyn wedi cynyddu incwm a ffigyrau defnyddio. Ar gyfartaledd, mae'r offer presennol yng Nghanolfan Hamdden Caergybi yn 10 oed ac o ganlyniad, mae'r gwasanaeth yn amcangyfrif eu bod yn colli tua 20 aelod y flwyddyn.

Byddai disodli'r holl offer newydd yn costio £200k ond byddai hyn yn cynnwys cytundeb partiau a gwasanaethu 5 mlynedd. Y gost bresennol i'r Cyngor yw tua £14k y flwyddyn.

Mae'r gwasanaeth yn amcangyfrif y byddai uwchraddio'r offer yn dod â thua 175 o aelodau newydd a fyddai'n creu £46,200 o incwm ychwanegol.

Byddai'r benthyciad yn cael ei wneud am oes yr ased (5 mlynedd) a byddai hyn yn creu cost cyllido cyfalaf o £45k.

Felly, byddai'r incwm ychwanegol a amcangyfrifir a'r costau gwasanaethu is yn ddigonol er mwyn ariannu'r costau cyllido cyfalaf, fodd bynnag mae risg na fydd y rhagamcanion incwm yn bodloni'r targed disgwylidig ac y byddai hyn yn gadael diffyg. Fodd bynnag, heb fuddsoddiad ychwanegol bydd incwm yn parhau i ddisgyn a bydd y costau gwasanaethu yn parhau i godi.

Mae manylion pellach ar y cais wedi'u hatodi fel Atodiad 6.

Cynllun	Categori	Cyllideb 2018/19 £'000	Ariennir drwy:									
			Grantiau Allanol £'000	Arian a dd/y o 17/18 £	Grant Cyfalaf Cyffredinol £	Benthycia â Chefnogaeth £	Grant Ailwampio Priffyrdd £	Derbyniadau Cyfalaf £	Benthycia Digefnogaeth Ysgolion 21ain Ganrif £	Benthycia â Chefnogaeth Ysgolion 21ain Ganrif £	Arian Wrth Gefn Cyfalaf £	Refeniw / Arian wrth gefn CRT £
Cerbydau Newydd	Buddsoddi mewn Asedau Presennol	150	-	-	150	-	-	-	-	-	-	-
Isadeiledd TG	Buddsoddi mewn Asedau Presennol	418	-	-	418	-	-	-	-	-	-	-
Ailwampio Ysgolion	Buddsoddi mewn Asedau Presennol	500	-	-	500	-	-	-	-	-	-	-
Ailwampio nad ydynt yn Ysgolion	Buddsoddi mewn Asedau Presennol	400	-	-	266	-	-	134	-	-	-	-
Menediad i'r Anabl Adeiladau Adysgol	Buddsoddi mewn Asedau Presennol	300	-	-	-	-	-	300	-	-	-	-
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	Buddsoddi mewn Asedau Presennol	750	-	-	-	684	-	66	-	-	-	-
CYFANSWM BUDDSODDIADAU MEWN ASEDAU PRESENNOL		2,518	-	-	1,334	684	-	500	-	-	-	-
Prosiectau Buddsoddi i Arbed	Buddsoddi i Arbed	250	-	-	-	-	-	-	-	-	250	-
CYFANSWM PROSIECTAU BUDDSODDI I ARBED		250	-	-	-	-	-	-	-	-	250	-
Cynnal a Chadw Priffyrdd	Cynnal a Chadw Priffyrdd	1,592	-	-	-	682	910	-	-	-	-	-
CYFANSWM CYNNAL A CHADW PRIFFYRDD		1,592	-	-	-	682	910	-	-	-	-	-

Cynllun	Categori	Cyllideb 2018/19 £'000	Ariennir drwy:									
			Grantiau Allanol £'000	Arian a dd/y o 17/18 £	Grant Cyfalaf Cyffredinol £	Benthyca â Chefnogaeth £	Grant Ailwampio Priffyrdd £	Derbyniadau Cyfalaf £	Benthyca Digefnogaeth Ysgolion 21ain Ganrif £	Benthyca â Chefnogaeth Ysgolion 21ain Ganrif £	Arian Wrth Gefn Cyfalaf £	Refeniw / Arian wrth gefn CRT £
CYFANSWM RHAGLEN GYFALAF 2018/19		49,026	28,030	1,040	1,334	2,192	910	500	3,734	1,279	250	9,757

Invest To Save Fund Outline Bid

Programme or Project:	Energy Efficiency Strategy	Expected Start Date	Feb 2018
Title:	Energy Efficiency in corporate buildings	Expected End Date	March 2022
Lead (HoS/Manager):	Dewi Williams	Links to Corporate Plan	
Main Contact:	Rhys Griffith		

1. Brief background and description

The Energy efficiency strategy 2017-2022 was adopted by the Executive in June 2017. The aim of the strategy is to reduce energy consumption by 15% by 2022. Ynys Mon Council's annual expenditure on energy and water was over £2.1million in 2015/16 and the cost of fuel continues to rise above the rate of inflation.

In order to achieve the target, the council need to invest in energy efficiency measures such as installation of LED lighting, replacing old inefficient boilers, insulation measures etc. Initial benchmarking studies indicate that an investment of £1.1million would payback within 8 years.

This could be achieved through carrying out the work with use of Salix funding or other similar funding streams, however this would mean paying back the loan and therefore savings would not begin until the loan is re-paid.

By funding this work through this capital invest to save budget, the annual savings could be realised as soon as the work is completed.

This proposal is to engage Re-fit Cymru to provide the necessary support and the guaranteed savings required to deliver the project. By a combination of in house capital investment and further investment through the Refit project, and the repair and maintenance programme, there is the potential for a significant investment in our buildings to not only ensure we reduce energy consumption, but also reduce our backlog maintenance risks.

(please refer to attached Refit briefing note)

2. Corporate Support Need

Some support will be required from Legal Department to check the Refit terms and conditions, and the procurement team to assist in the procurement process.

Please return completed bid to Gareth Roberts, Senior Accountant Capital & Treasury Management

3. Funding

3.1 Budget breakdown

Total amount requested:	£250,000
One off costs total:	£ 1,100,000
Description:	Amount:
Refit Fee	£10,000
Energy saving Projects	£ 1,090,000
Ongoing funding total per year and number of years	£
Description:	Amount:

3.2 Other sources of funding

Repairs and maintenance budgets (approx. 100,000)

Refit Salix finance (approx. 650,000)

4. Savings

Estimated payback is 8 years therefore an investment of £250,000 will realize savings of £30,000 per annum.

5. Project Delivery

Project Manager will be Rhys Griffith in the Property Department. Refit Cymru will provide technical expertise and support as outlined in the attached briefing document. A fee of £10,000 is required to engage Refit support. This sum can be capitalised within the project's funding, so it does not need to come out of a revenue budget.

6. Benefits

Benefit	Measure
Reduced energy bills	£ per annum
Reduced energy use	Total KilowattHours
Reduced Carbon footprint	Total CO2

Please return completed bid to Gareth Roberts, Senior Accountant Capital & Treasury Management

7. Additional information

Re:fit Cymru (guaranteed energy efficiency)

Senior Management Briefing Note

Re:fit – delivering guaranteed energy efficiency for Anglesey County Council

Market analysis suggests that the cost of choosing to do nothing about managing energy means that costs will rise and is therefore no longer a viable option.

In addition there are a number of positive drivers for delivering energy efficiency:-

- increasing electricity bills
- carbon taxes and potentially forthcoming carbon budgeting
- the opportunity to generate revenue off your own estate
- the need to reduce operating and maintenance costs
- the chance to improve workplace environment and productivity
- Wellbeing of Future Generations Act with statutory obligations to plan for the long term
- Environment Act (part II) carbon budget obligations which require an 80% reduction in all (net) Wales emissions by 2050 (likely to be directly imposed on LAs and other Public Sector Clients)
- Corporate Social Responsibility reporting

Energy Performance Contracting – how does it work ?

Re:fit is a smart, cost effective and fast way for public sector bodies to improve the energy efficiency and generate revenue from their estate by retrofitting energy and water efficiency measures, energy generation systems or using optimisation services.

The Re:fit Cymru Programme Implementation Unit (PIU) has now been recruited by the Welsh Government and is assisting Public Sector Contracting Authorities with a review of their estate. This has commenced with an initial benchmarking exercise which compares building type, energy use and other factors against national buildings' benchmarks.

Your existing energy bill for gas, electric and water is £2.1m and Re:fit typically delivers annual savings and revenue of around 18 – 25% across estates or portfolios.

Anglesey County Council supported by the PIU, will be able to outline the broad performance parameters and project briefs that it wants to achieve. This might include parameters such as the required level of savings, revenue, payback period, capital spend, funding routes, carbon dioxide savings, levels of back log maintenance etc. Tender documentation (from standard Re:fit templates) is prepared and proposals are requested from the specialist service providers through a mini competition; the service providers have been pre-procured on the OJEU compliant Re:fit framework.

The service providers bid in the mini competition tender, offering a **guaranteed level of savings over a tranche of work**. They will be contractually obliged to reimburse any annual shortfall in savings and to investigate and rectify, at their own cost, any under performance. This occurrence rarely occurs on Re:fit projects as the service providers develop robust engineering solutions using engineering calculations to mitigate their risk. The cost of the Please return completed bid to Gareth Roberts, Senior Accountant Capital & Treasury Management

works are paid back by savings guaranteed over the payback period; this is typically about 3 to 10 years on most projects, however, this can vary depending on the type of measures or equipment installed, or services provided (for instance, lighting or controls would have a shorter payback than photo-voltaic systems, District Heating, new boilers or Combined Heat & Power plant).

Re:fit projects are therefore budget neutral or positive over the payback period and many schemes are structured so that savings are larger than payments on an annual basis. The Re:fit approach does not need to impact on existing Facilities Management contracts or utilities procurement,

however, Re:fit can be combined with addressing back log maintenance issues and can include maintenance, operational and management contracts.

Re:fit Cymru is a Welsh Government initiative for the Welsh public sector, supported and funded by the European ELENA Fund (European Local Energy Assistance) and the Welsh Government. Since 2010, Re:fit within London and England has benefitted over 250 organisations, with £165m invested and £10m audited savings per annum; these programmes are managed by the GLA and Local Partnerships, respectively.

In April 2016, the Welsh Government created the Re:fit Cymru Programme Implementation Unit (PIU) to support Welsh public sector bodies through every stage of their Re:fit projects. This support is heavily subsidised – further improving the value-for-money for participating organisations.

The PIU is also able to support you with the review and decision on funding routes for the project., if applicable. This may include zero interest Salix Finance, the Welsh Government Invest-to-Save Grant opportunities, the Green Investment Bank or other commercial or private / service provider funded routes.

By taking early advantage of this opportunity, Anglesey County Council would start to make savings faster, and would receive publicity and profile from Welsh Government as a pathfinder.

This efficiency programme can elevate the work of the energy officers by offering pace and scale, and transfer of risk.

The support package you would receive includes:

Planning and preparation support:

- Engagement with your key senior executives and stakeholders (including legal, procurement, facilities/FM and IT)
- Explanation of all areas of the Re:fit programme and help developing key project requirements including targets, strategic aims, financial targets and business case
- Provision of a benchmarking assessment of buildings information and energy spend data to assess project potential and propose a scope for the project/tender
- Review potential funding options and arrange meetings with funding bodies
- Review and get agreement for the bidding options
- Programming support
- Undertaking of a market attractiveness test with service providers pre-tender

Please return completed bid to Gareth Roberts, Senior Accountant Capital & Treasury Management

Contracting and tender support:

- Provide template legal contracts and guidance documents
- Coordinate with client legal team to outline Re:fit contracting approach
- Provide advice on tender evaluation
- Review final draft contract documents (for inclusion in ITT pre-launch)
- Undertake a formal review of the final draft ITT documents
- Provide advice and guidance on bidders day and site visits
- Support in the entire process leading to final tender

Solution development and project delivery support:

- Provide high level review of preferred bidders approach
- Support initial engagement with the selected Service Provider (attendance at meeting)
- Provide access to support during the savings delivery phase to resolve issues should they arise
- Quality Assurance
- Provide advice and measurement and verification (M&V) support
- Review the first annual savings report

Financial commitment

The capital cost of a Re:fit project can vary depending on organisation needs and ambition, however, it is usually greater than approximately £0.75m and typically delivers annual savings and revenue of around 15 – 25% across estates or portfolios.

An estimated cost of delivering the standard package of PIU Re:fit project support for an organisation, is approximately £70-100k. However, as the Welsh Government has secured European grant funding from ELENA, this support can be delivered to you with a significant subsidy. The support can therefore be provided to you for the reduced cost of £10k. This sum can also be capitalised within the project's funding, so it does not need to come out of a revenue budget.

If after signing the Re:fit Access Agreement and Client Support Agreement (formally commencing the Re:fit support) your organisation decides to withdraw, the Welsh Government reserves the right to recover partial costs, capped at £20k for the standard Re:fit support package. In other words, if you withdraw from the Re:fit process, your total exposure is £20k - subject to any additional project management support you have utilised to help deliver the project.

Please return completed bid to Gareth Roberts, Senior Accountant Capital & Treasury Management

Invest To Save Fund Outline Bid

Programme or Project:	wifi	Expected Start Date	1 st April 2018
Title:	Wifi for Canolfan Byron	Expected End Date	
Lead (HoS/Manager):	Alwyn Jones	Links to Corporate Plan	Smarter Working
Main Contact:	Martin Williams		

1. Brief background and description

Current issues with internet / phone service not up to standard having many issues with lag and daily callouts for IT with various different issues due to the age of our it systems.

We as Canolfan Byron are at the latter stages of utilising the internet to sell our products and enabling wifi would ease access to the internet. Mobile phones can connect via wifi.

We believe that if we had the proper investment we would have a system that could cope with up to 50 users creating spare capacity for the authority (SMARTER WORKING) to utilise as necessary as recent issues with the authority flooding.

All our internet systems are at least 9 yrs old and are due an upgrade. Our phone system is currently supported with a £500 a day callout fee. All systems are running to capacity we are currently unable to develop our paperless systems as our current IT systems have issues.

As a centre we would be able to offer so much more if we received Wifi, we need to move forward with the times and develop and promote our products and services during such competitive times.

2. Corporate Support Need

IT with infrastructure

3. Funding

3.1 Budget breakdown

Including descriptions, for example staffing, hardware, software, consultancy

Total amount requested:	£
One off costs total:	£
Description: wifi	Amount: £ 5000
Phones x 25 @ £150 each	£ £ 3750
	£
Ongoing funding total per year and number of years	
Description:	Amount:
By utilising the corporate system there would be cost savings	

Please return completed bid to Gareth Roberts, Senior Accountant Capital & Treasury Management

3.2 Other sources of funding

4. Savings

Income			
1-Income form Room Hire	£50 per day	Usage 2 days a week	2 x £50 x 50 weeks = £5000
2- Changing telephone system- utilising internal calls through Authority			Saving minimum £1000
3- Internet Sales- increase due to the ability to utilise internet.			

Cost avoidance

	One-off costs	Annual costs	
1-Replace telephone system (see attached quote)	£7436.12 +Vat	£1000	
2- Callout fee with phone system per day		£500	
3- Savings to IT, currently average 5 logs weekly			
4-Savings to training, enabling basic inhouse training by staff. One course example of cost £1,320 by Chapter IT Ltd (other quote received have been £3,600) based on max of 6 people attending a 6 weeks basic IT course. Minimum price per head £18.35 per hour. Potential savings of over (18.35 x 2 x 15 x 12=) £6606 per annum. (Example based on 15 people attending a 12 day, 2 hour course).	£6606		
5 - Saving by enable staff to carry out their daily tasks without network delay. (Calculation based on average £13 per hour wages, can take a total of 2 hour per week affecting 20 users).		£27040 annual	
6 - External contractors and visitors would be able to use their own laptops/mobiles without our staff having to set things up on their behalf. Cost of interfering normal work duties up to £17 per hour, averaging 1 hour per week.		£884 annual	
7. – Having the ability to search and find cheaper goods utilising the internet.		£5000 annual	

Please return completed bid to Gareth Roberts, Senior Accountant Capital & Treasury Management

It would be difficult to put a figure on the time saved by having the ability to work from anywhere in the building and the freedom it would give the authority with smarter working as we could offer spare capacity to the authority (250 per person annual).changing to wireless would also assist us with our intentions in going paperless.

5. Project Delivery

n/a

6. Benefits

Ensure all benefits have been identified and are measurable

Benefit	Measure	
Increase productivity	Productivity of staff	
Able to deal efficiently with external customers gaining positive feedbacks and returning customers and recommendations	Positive feedback and increase in returning customers	
Renting rooms and offices at Canolfan Byron more attractive	Having increased usage of room for hire purposes with external and Internal customers. Increase of income for room hire	£50 per day Utilised 2 days a week £5000 p a
Offer opportunity to external staff to use their laptops/phones on site e.g. when Occupational Therapists use the Disability Equipment's Display room they can use their devices onsite with their clients making the visits so much easier.	Saving a potential further visit as OT can research to see what other items would be suitable for their client. Can also write their report onsite saving mileage to their normal workplace.	Increased usage of building promoting the services provided from Canolfan Byron Promotes better co working within sections of the authority
Online selling	Increase of turnover	

7. Additional information

Currently we do not have a telephone system that works correctly as we have no call messaging services missed calls etc. By utilizing the authority's Wifi system we are getting a new phone system for free.

Please return completed bid to Gareth Roberts, Senior Accountant Capital & Treasury Management

CAPITAL FUNDING: BID FORM

PROJECT TITLE: 3G pitch at Ysgol Gyfun Llangefni /Plas Arthur Leisure Centre

SPONSORING DEPARTMENT/AGENCY: Regulation and Economic Development Service

SENIOR RESPONSIBLE OFFICER: Gerallt Roberts

SIGNED: DATE:

APPROVING HEAD OF SERVICE: Dylan Williams

SIGNED: DATE:

Section 1: Project Background, Strategic Context and Need

- Explain the background to the proposal including its relevance to strategic aims and policy objectives.*
- Identify the key stakeholders and explain their commitment and any outstanding issues.*
- As specifically as possible, explain the nature of the needs or demands that are to be addressed, and detail any deficiencies in existing service provision, or any statutory obligation that would be not otherwise satisfied.*
- Include suitable quantification of needs/demands/deficiencies where possible.*

Leisure Function Plan

- The Leisure Function Plan aims to safeguard the County Council's leisure centres in Amlwch, Llangefni, Holyhead and David Hughes, as its core assets, by providing a modern, quality, customer-focused service that maximises income. Making the leisure centres more commercially viable and customer focused - aligned to achieving efficiencies in other areas of the Service - is the key priority in order to help safeguard their long-term future.
- The current position is that positive progress has been made and some of the successes are highlighted below:
- 51% of the 60% reduction target in running costs of the leisure function to the council will be met by March 2018.
- £69,000+ income coming in on a monthly basis through our direct debit packages compared to £44,000 coming in January 2016.
- 400+ extra children in our swimming lessons compared to January 2016.
- Capital funding at Holyhead, Amlwch and Plas Arthur has proved a success with an increase in usage and income. Investing in developing the fitness offer further has a proven success.
- Mon Actif is proving popular as a new brand with 2,800 following on social media.

- The next step is to look at investing in key areas to ensure we maximise income revenue and that we maintain the current momentum of more users and more income.

Project Background

- This project will entail replacing the old all-weather football pitch currently on the Ysgol Gyfun Llangefni / Plas Arthur Leisure Centre site, which has come to the end of its life. This will address current negative perceptions and meet the customer expectations and demands as many clubs have now left the facility to train at Bangor City's new 3G pitch.
- Investment now will mean that our local clubs can have a facility that meet's the expectations and will be the first of its kind on the island.
- Anglesey is one of only a few authorities that do not currently have a 3G pitch provision within their authority, the vision by the FAW is that Anglesey needs a 3G pitch to cater for the demand as highlighted in the All Wales Artificial Turf Pitch Vision and Guidance document.
- This investment is certain to help us reach our target of a 60% reduction in expenditure cost of leisure to the council. Already over the last few months we have had to cancel bookings as any heavy rain means that the pitch is flooded and not safe to use which impact on us financially and on the education of the Ysgol Gyfun pupil's.
- The picture below highlights a regular occurrence currently with bookings being cancelled and income being lost as any heavy rain creates this affect:

Projected cost's

- The costs have been highlighted to be in the region of £175,000 - £200,000, this cost's is substantially lower than many 3G developments as the floodlight's, fencing and base of the pitch is already in place.
- The usual cost for this sort of development at e.g. Bangor City FC was £500,000.
- We hope that the funding needed will be less than what has been highlighted above, as the Collaborative Fund (FAW, WRU and Hockey Wales) will be able to help with some funding. We estimate that funding by the Collaborative Fund would be in the region of £30,000 - £50,000; our application for this funding will go in at the end of October.
- We must highlight that this fund will not be there forever therefore we must act to ensure that Anglesey gets its share of the grants available.
- It must be taken into consideration that there will be other cost's linked with this development as we will need a robust maintenance programme. We feel that current staff members on site can help with this which will mean that costs will be limited.
- The FAW now recommend that a sinking fund is established to ensure that in 8 – 10 years when the pitch will need an upgrade that funding is available. This is something the council need to consider as setting £10,000 a year a side could provide sustainability for the future years?

Projected outcomes of project

- If we look at what could be achieved if we were to fully replace the current provision with a new 3G pitch they can be outlined as below:
- **Income** – as we will charge more for the facility hire per hour and have much more usage hours then we would be looking at **extra income of £39,600 a year**.
- We currently take around £12,000 - £13,000 income per year on the current Astro pitch which has around 12 hours booking a week for around 25 weeks of the year. A new 3G pitch would see us extend our number of weeks to at least 30 weeks as people will want to start earlier due to a better surface and reality is some bookings will stay all year round.
- We anticipate that the usage will go up from 12 hours to 24 hours with all evening full and bookings on the weekend.
- The income would be worked out as follows: 12 hours junior hire x £55 x 30 weeks = £19,800 + 12 hours adult hire x £80 x 30 weeks = £28,800 total income £48,600. In addition to this we anticipate if a third of users, (we must remember that spectators are not included) use the vending / café and spend a £1 each this would bring in additional income of £4,000 a year.
- Total income would be £52,600 – present income (£13,000) = £39,600 additional income per year following completion of this project.
- Current prices are set as half pitch adults £36.00 children £25.75; full pitch children £37.10 adults £49.00. Estimated new prices would be full pitch children £55 adults £80; half pitch children £32 adults £45 we will also create the option of selling the pitch in thirds similar to Bangor City FC.
- Bookings that are currently taking place at other venues would return to our facility and that is why we are confident that the estimation above is realistic and achievable. **Coleg Llandrillo Menai** have already shown an interest in locating some of their college matches at our venue and **Llangefni Town Reserves** also want this facility to be their base for home games. **Anglesey Island Games** team

are also supportive as they are looking to start an academy very soon and want Plas Arthur to be the hub if a 3G pitch is developed.

- It will also help our usage figures, as we would estimate to have at least **12,000 extra users** using the facility per year.
- If we take all of the above figures into account, the **pay back for this scheme would be within 4 years.**
- We must not forget the outcomes that can be achieved by the Education service as this project will bring huge benefits to Ysgol Gyfun Llangefni, Ysgol Addysg y Bont and other local schools. We will be able to provide our local school children with the chance to develop to their full potential through a new modern sporting facility.

Strategic aims and Policy Objectives

- Through this project we will help IOACC meet its key ambition: **“will be working towards an Anglesey that is healthy, thriving and prosperous.” (Anglesey Corporate Plan 2017-22).**
- This project would also help the Council meet our objective of **“Creating the conditions for everyone to achieve their long-term potential”.**
- The vision of the Regulation and Economic Development service is to create a better Island to live, work and visit by delivering activities to develop Anglesey’s economy, regenerate its communities and transform current leisure provision.

Through this project we will be able to help the service reach it’s aims of:

- Provide formal opportunities for people on Anglesey to live their lives in a healthy way;
- Create vibrant and healthy rural communities

The project will also be able to ensure that Leisure meet their ambition of:

- Providing high quality, customer focused facilities and activities that maximise income generation and support healthy communities by:
- Maintaining a commercial approach to the management of Amlwch, Holyhead, Plas Arthur and Menai Bridge Leisure Centres
- Achieving improvements in the health and wellbeing of Anglesey residents by increasing participation in leisure activities.

This project will help us reach our current 2017/18 Service Delivery targets:

- Increase income generated by leisure centres = £35,000 per year
- Increase participation numbers at leisure centres = 476,000 per year
- Increase junior membership at leisure centres.

Sport Wales have identified 3 main targets by 2026, this project would help them achieve the following:

- 75% of young people and young adults hooked on sport
- Positively target the gap within inequality
- Develop a sporting pathway to become a nation of champions

The % of Anglesey children and young people that are currently hooked on sport is 50%, whilst the % for adults is 48% (participate in sport 3 or more times a week). Providing an

up to date modern facility at Plas Arthur will contribute towards achieving these key local and national targets.

Need for change:

- We are constantly having to cancel bookings on our all weather pitch due to flooding after heavy rain which is a regular income loss for the centre.
- Currently we have on average 12 hours of booking per week at the facility, this could be doubled with an up to date facility on offer.
- The Secondary School use the facility in the day and we aim to continue this partnership working and hope to add new partners e.g. Ysgol Addysg y Bont, Primary Schools, Coleg Menai and the FAW. Please see supporting letter for the project by the FAW.
- This is a vital facility for both Education and Leisure and it is key that we take this opportunity to improve the provision to provide the best facilities for our pupils / customers.

Why is this needed now:

- Other facilities provide a more modern facility and therefore local clubs opt to travel and pay more for better quality facilities.
- Constant complaints from local clubs that facility is out of date and it is a facility that is nearing the end of its life. Astro turf was put down in 2002, it usually has a lifespan of 10 – 15 years.
- To provide the young people of the island with a facility that can help them develop, the link with the school's is key for this project.
- Anglesey is one of only a few local authorities without this type of facility and could lose out on the Collaborative Fund unless we access funding this year.
- Opportunity to establish a community hub before other 3G's are developed in the area although it is practical to say that two full size 3G pitches is sustainable on the island.
- The development of the Urban Sports Park on site will be a boost for the centre but having the 3G pitch will turn the centre into a local hub.
- If we don't act now we could be faced with a defunct all weather pitch in a year's time which would mean loss of income and loss of opportunities for our young people and local clubs.
- We have an opportunity to make a real difference at Plas Arthur Leisure Centre and bring in much needed extra income.
- Recent investment on new 3G pitches has seen clubs bring in extra income in the region of £70,000 - £90,000 per year.
- We must remember that the school's will have use in the day and this is why we have estimated a lower figure than what can be achieved.
- One item to remember with games on the weekend it could see a spike in café and vending takings as supporters will be on site which would be additional income. The Welsh Premier Clubs that have developed a 3G pitch have stated that the secondary spend is now a big source of income for them. Therefore if the café and vending machines would also get a boost through this development.

Now is the time to provide a facility that the local community are crying out for, recent facebook campaign has identified this. We want to work with the local community to ensure we provide a community hub that maximises income for the centre.

Section 2: State Objectives and Constraints

- Explain and list the project objectives in specific measurable terms.
- Include quantifiable targets where possible.
- Identify any likely constraints to the project e.g. timing issues, legal requirements, professional standards, planning constraints and so on.

Project Objectives Measurable Targets

Project objectives	Measurable targets
1 Increase Income	£39,600 per year
2 Increase participation	12,000 per year
3 Decrease customer complaints	
4	
Constraints	Measures to address constraints
1 Timing	The ideal timing for this change would be to happen over the summer holiday's. As this reduces the impact on school use and also bookings are limited in the summer therefore no real loss of income.
2 Disruption	Need to plan ahead and forecast any loss of income.
3 Hockey Club	Discussion would be needed with Bangor Hockey Club, which currently train and play on the pitch. Alternative provision could be looked at e.g. Canolfan Brailsford or RAF Valley. Discussion has been had with Ysgol Gyfun Llangefni and they are supportive.

3: Identify and Shortlist the Options

- Consider alternative ways to meet the objectives e.g. variations in scale, quality, technique, location, timing etc.
- Start with an initial 'long list' of options and sift them to provide a shortlist. Record all the options considered and the reasons for rejecting those not shortlisted.
- The shortlist of options should include a baseline Status Quo or 'Do Minimum' option and a suitable number of alternative 'Do Something' options (usually at least two).

Option number / description	Shortlisted (S) Rejected (R)	Reason for rejection
1. Don't Invest	R	We have maximised the lifespan of the current all-weather pitch. Another year is the maximum that we can get out of the pitch so do nothing is not an option. For example on a rainy day bookings are cancelled as the pitch is flooded. Pitch will have to be closed

		if no investment is made by August 2018.
2. Replace like for like	R	Replacing like for like is not a viable option as we need to provide the people of Anglesey with modern fit for purpose facilities. We would not be maximising income if we did a like for like replacement and clubs would not return to play on this type of surface.
3. New 3G pitch	S	A full investment would mean that we meet all our objectives. We could provide a modern, fit for purpose facility that would attract our local clubs back. This would be a huge step forward in reaching our objectives and maximising our income opportunities.

4: Monetary Costs and Benefits of Options

- 1) Appraisals should include all the costs and benefits to the council arising from the project, not just those to a particular organisation or sector e.g. all costs and benefits to the public, private and third sectors should be included.
- 2) Costs and benefits should be valued in economic cost terms, which are generally reflected by using current market prices.
- 3) All the assets and other resources employed by each option should be costed, even if they have already been purchased. This is because they have an opportunity cost value i.e. if not used in this project they could be put to an alternative use.
- 4) Calculate the Net Present Cost (NPC) for each option:-
 - Use the NPC spreadsheet and append the NPC calculation for each option to the pro forma.
 - In the simplest cases, the table below may be used instead. Create a table for each option, adjusting the no. of columns to reflect the years of the project's life.
- 5) Treat the current financial year as Year 0.
- 6) Set out the expected capital costs and annual revenue costs for each option.
- 7) Express the figures in real terms i.e. held constant at today's prices.
- 8) The checklist of typical costs.
- 9) Financial savings arising from an option will be reflected in its lower costs compared to the Status Quo. Do not double count by also including them separately as benefits.
- 10) Other monetised benefits may be taken into account but are likely to be rare in small expenditure cases. Most benefits will be covered in the non-monetary Section 5 below.
- 11) For particularly uncertain cost assumptions, consider using sensitivity analysis to illustrate how NPCs and option rankings are affected by varying these assumptions.
- 12) For more in-depth guidance, see [Step 5](#) and [Step 8](#).

Option 1 Status Quo	Yr. 0	Yr. 1	Yr. 2	Yr. 3	Yr. 4	Yr. 5	Totals
Capital Costs	£150,000						

'(a) Total Capital Cost							
Revenue Costs							
'(b) Total Revenue Costs							
'(c) Total Costs (a)+(b)							
'(CH) Disv Factor @3.5% p.a.	1.0000	0.9662	0.9335	0.9019	0.8714	0.8420	
'(e) NPC = (c)X(ch)							
Cost assumptions:							

Section 5: Non-Monetary Costs and Benefits

- List and describe the relevant non-monetary costs and benefits e.g. impacts on health, education, environment, transport, equality, sustainability etc.
- Use a table such as the one below to show how each factor impacts on each option.
- Quantify the impacts if possible and highlight important differences between the options.

Non Monetary Factor	Impact on Option 1	Impact on Option 2	Impact on Option 3	Impact on Option 4
---------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

1 Increase usage = improve health	None	Slight as people will see an investment	Full impact as it will be a facility that is modern and fit for purpose.	
2 Provide Education with a modern fit for purpose facility for school lessons.	None	Slight as it will be in a better condition	Full impact and will attract Primary schools and schools competitions. Urdd would also locate their competitions here.	
3 Stronger clubs – increase in participation	None	Slight	Full impact as local clubs can train and play locally and provide a surface that gives the best opportunity for their players to develop fully.	
3				

Section 6: Assess Risks and Uncertainties

- Identify and describe the risks that the project may face.
- Explain how these compare under the various options using the table below.
- Identify measures to ensure that each risk is appropriately managed and mitigated.
- Explain any contingency allowances included for risks in the option costings.
- More sophisticated optimism bias adjustments should not generally be required but may be relevant in some cases e.g. ICT projects or cases with significant capital costs.

Risk description	Likely impact of Risk (H/M/L)				State how the options compare and identify relevant risk management/ mitigation measures
	Opt 1	Opt 2	Opt 3	Opt 4	
1	H	M	L		Option 3: ensures that we turn an ageing facility into a modern facility that will provide new and modern opportunities for people to participate in sport that will

Failure to invest will lead to decrease in income and footfall					also maximise income generation. Education will also have a facility where their pupils can maximise their potential.
2					
3					
4					
Overall risk (H/M/L)	H	M	L		

KEY: H = high M = medium L = low N/A = Not Applicable

Section 7: Summarise the Option Comparisons and Identify a Preferred Option

- Summarise the main differences between the options e.g. in terms of key assumptions, NPCs, nonmonetary impacts, risks and other factors.
- Identify which option is preferred and explain why.

Option 3 is the preferred option as it gives a clear statement of intent that the Leisure Function Plan is being fully utilised and that we provide the best sporting educational opportunities for Ysgol Gyfun Llangefni and Ysgol Addysg y Bont pupils . It also highlights that the council is serious about achieving their corporate objectives. It will create new opportunities on the island for people to participate in sport. This will show the residence that we as a council listen to their calls to modernise our provision and IOACC can be proud of the facilities they have to offer to the public.

Option 1 is what we currently face and we can see the negative impact on the customers and staff due to lack of investment. Continuing as we are is not an option, we will have to close or invest in the facility within the year. Closure would lead to a loss of income and participation opportunities would decrease.

Option 2 is a middle of the road approach that will keep people happy for a short period. However 3G is not a new approach, the people of Anglesey expect this standard of facility as they have seen what can be achieved at Bangor City FC.

Option 3 is the way forward; clubs such as Bangor City, Llandudno and Bala have done it with a huge positive effect. It is not a risk investing as payback can be outlined to take place within 4 years.

If we want to be achieving as we set out to do in our Corporate objectives and service plans then this investment needs to take place.

Section 8: Assess Affordability and Funding Arrangements

- Set out the annual capital and resource requirements for the preferred option, as per the table below.*
- Figures should allow for inflation, contingencies and (where relevant) optimism bias.*
- Resource figures should include appropriate allowance for depreciation/impairment.*
- Identify expected sources of funding and the degree to which each funder is committed.*
- Consult a finance specialist if necessary.*

	Yr. 0 £000's	Yr. 1 £000's	Yr. 2 £000's	Yr. 3 £000's	Totals £000's
Total required:					
Capital	£150,000				
Resource					
Allowance for depreciation / impairment					
Existing Provision:					
Capital					

Resource					
Allowance for depreciation / impairment					
Additional requirement:					
Capital					
Resource					
Allowance for depreciation / impairment					

Funding Body	Sum funded & % of total	Funding Secured? Yes / No	If not secured, indicate status of negotiations
	£ (%)		
	£ (%)		
	£ (%)		

Section 9: Project Management

- Explain the proposed project management structure (e.g. use of PRINCE 2), key management personnel and project timetable.
- Where relevant, indicate the proposed approach to procurement.
- Consider provision for benefits management and realisation.
- Identify any significant management issues e.g. legal, contractual, accommodation, staff or TUPE issues.
- Is any external consultancy support required.

- The company that will get the contract will manage the project in regards to laying down the new 3G pitch in conjunction with our Property service.
- There is an option to use Alliance Leisure (they lead on similar projects in Flintshire and Denbighshire this summer) to lead on the project management of the project and costs are outlined below:
- Stage 1: Project essentials and feasibility / design work @ £3,822.50 (plus the CDM - this would be a % of the overall CDM fee **(This is already taking place as we need this completed)**).
- Stage 2: Tender exercise @ £2,007.50 (plus % of CDM fee)
- Stage 3: Delivery of project @ 7089.50 PLUS cost of construction / delivery fee / framework fee etc

- The centre will run the bookings, maintenance and all other management tasks in conjunction with the Secondary school.
- Grant application bid will be going in to the Collaborative Fund at the end of October.

Section 10: Monitoring and Evaluation Arrangements

- Indicate arrangements for regular monitoring of the project's progress.*
- State proposed evaluation arrangements e.g. when it will happen, who will do it, what factors will be evaluated?.*

The central Môn Actif Performance team will be able to report monthly on progress and evaluate the outcomes of the project.

Our Performance Manager will be reporting monthly on usage figures to ensure that the footfall increase is regular and consistent.

In regards to evaluation initial evaluation will be done after the first three months, we will evaluate the following:

- Increase in usage hours a week.
- Increase in footfall.
- Customer survey and feedback.
- Increase in income per month.

We will also repeat this process after 12 months.

Feedback from Ysgol Gyfun Llangefni will also be key as this project will improve their provision and therefore we will also gain feedback from the school.

Main Sections of Capital Bid Project Brief Form

Section A – completed for Bid SUBMISSION

i. Project Name, Description and Objectives

A brief summary of the project and its objectives i.e. what is to be achieved by the project.

ii. Justification and Reasons for the Project

Setting out the reasons why the project is necessary and how it helps meet Corporate and Service Objectives and addresses items in the Deputy Leader's annual report. The various options that have been considered and the recommended option are also set out.

iii. Scoring against the Corporate Plan Priorities and Other Issues

To ensure that projects are appraised on a consistent and objective basis and are aligned to Corporate Plan priorities. Other important issues that are not specifically mentioned in the Corporate Plan are also taken into account e.g. Health and Safety and Risk Management issues. Weightings are applied to the scores with Corporate Plan priorities and statutory requirements carrying the most weight.

iv. Cost and Funding Profile

Estimates of the costs of the project and timing of these costs and the funding sources investigated and identified.

v. Additional Revenue Budget Impact of the Project

Lifetime revenue costs for the project

vi. Consultation

That has taken place with community groups etc.

Section B – completed for successful Bids

vii. Project Outcomes and Scope

The expected and required deliverable/products/outcomes that the proposed project must create or acquire and the major areas, functions and processes to be addressed during the project, is that, what is "in" and what is "out".

viii. Outline Project Plan

The main stages of the project are set out together with target dates for their completion.

ix. Project Constraints, Assumptions and risks

Restrictions and expectations on time, resources, funding and/or the eventual outcome and the key risks facing the project.

x. Outline Business Benefits/Business Case

A brief summary of the business benefits that are expected to stem from the project.

xi. Spend Profile

Giving expected spend figures for the four quarters of each financial year.

xii. Planning Permission and Building Regulations Approval

Confirming whether or not planning permission is required and has been granted and whether Building Regulations approval has been granted. If either has not been granted the timescale for making the submission must be stated.

Capital Funding Bid Form V1

CAPITAL FUNDING: BID FORM

PROJECT TITLE: Upgrade to a modern Fitness Facility (Holyhead Leisure Centre)

SPONSORING DEPARTMENT/AGENCY: Regulation and Economic Development Service

SENIOR RESPONSIBLE OFFICER: Gerallt Roberts

SIGNED: DATE:

APPROVING HEAD OF SERVICE: Dylan Williams

SIGNED: DATE:

Section 1: Project Background, Strategic Context and Need

- Explain the background to the proposal including its relevance to strategic aims and policy objectives.
- Identify the key stakeholders and explain their commitment and any outstanding issues.
- As specifically as possible, explain the nature of the needs or demands that are to be addressed, and detail any deficiencies in existing service provision, or any statutory obligation that would be not otherwise satisfied.
- Include suitable quantification of needs/demands/deficiencies where possible.

Leisure Function Plan

The Leisure Function Plan aims to safeguard the County Council's leisure centres in Amlwch, Llangefni, Holyhead and David Hughes, as its core assets, by providing a modern, quality, customer-focused service that maximises income. Making the leisure centres more commercially viable and customer focused - aligned to achieving efficiencies in other areas of the Service - is the key priority in order to help safeguard their long term future.

The current position is that positive progress has been made and some of the successes are highlighted below:

- 51% of the 60% reduction target in running costs of the leisure function to the council will be met by March 2018.
- £69,000 income coming in on a monthly basis through our direct debit packages compared to £44,000 coming in January 2016.
- 400+ extra children in our swimming lessons compared to January 2016.
- Capital funding at Amlwch and Plas Arthur has proved a success with an increase in usage and income. Investing in developing the fitness offer further has a proven success.
- Mon Actif is proving popular as a new brand with 2,800 likes now on facebook.

Capital Funding Bid Form V1

The next step is to look at investing in key areas to ensure we maximise income revenue and that we maintain the current momentum of more users and more income.

Project Background

This project will entail replacing and updating all fitness equipment within the fitness room at Holyhead Leisure Centre to ensure a modern fitness experience can be gained by all customers (Inclusive fitness room). This will address current negative perceptions and meet the customer expectations and demands. In addition the project will support our rolling programme which will ensure that we achieve the requirements of the Welsh language, given that the present fitness equipment do not offer a language choice and as a result the Leisure function currently does not comply with the requirements of the Welsh Language standard. It is important to implement this as soon as possible in order that we offer a service that is up to standard for the residents of Anglesey in addition to complying with the Welsh Language standards and maintaining the good name of the Isle of Anglesey County Council.

A rolling programme of investment has been agreed with the Welsh Language Commissioner in order that we receive an exception from Standard 60 of the Act for now (i.e. that self service machines offer a language choice). The first step would be the investment in Holyhead as there is a need to invest in the other 3 centres over the next 4 years in order to meet the language requirements. The rolling programme attached has been approved by the Language Commissioner recently. Investment at Amlwch and Plas Arthur Leisure Centres in 2015 has proven positive with increased income and usage figures. Holyhead requires funding now as it has missed out on recent investment in the fitness room over the years and the current fitness room is fast losing its appeal. This investment is certain to help us reach our target of a 60% reduction in expenditure cost of leisure to the council.

Projected 5 year cost's

Currently we have equipment within the fitness room which is 10 years old, please see list of equipment attached, the usual guide in replacing equipment is 5 to 6 years. As you are aware a similar bid came in for funding support in 2015 and 2016 but sadly this was rejected at the time. Cost prediction over the next 5 years as predicted by current fitness equipment provided can be highlighted as:

- Cost of service and parts for current equipment if there is no change will mount to £69,816.67 over the next 5 years.
- Membership decline due to old equipment (industry standard prediction) is loss of 20 members per year; this is a loss of £6,480 for us which equates to £32,400 over the next 5 years.
- Our current assets (present equipment) have been valued at £15,670 within 5 years this will reduce to £9,252.97.
- **Total cost over next 5 years £117,886.67**

Projected outcomes of project

If we look at what could be achieved if we were to fully replace the current equipment we can see a financial gain. One quote for full replacement was £200,000 this investment would see us gain free service and parts for 5 years therefore no occurring cost for the near future.

Costs of project:

- Full refurb £210,000
- Part refurb £100,000

Capital Funding Bid Form V1

Benefits of full refurb:

- New members are attracted to an updated and modern fitness facility which will bring substantial income in.
- To look at a fitness facility that has gone through a similar process recently the Nova Centre at Prestatyn brought in 207 new Direct Debit members within the first 3 month.
- We would set our target at 175 new members within the first 3 month which would increase income per year by £46,200 per year.
- No service and parts cost for 5 years.
- **Total income over 3 years £138,600**

If we take all of the above figures into account the **pay back for this scheme would be within 3 years.**

Strategic aims and Policy Objectives

Through this project we will help IOACC meet one of its corporate objectives “ensure that our leisure offer is fit for purpose and delivering the best value for money possible, as we seek to improve the health and wellbeing of our communities” (Anglesey Corporate Plan 2013-17).

Objective 1 Ynys Môn Corporate Plan 2017 – 2022

“We will create conditions to allow individuals to improve their health and well being”

The vision of the Regulation and Economic Development service is to create a better Island to live, work and visit by delivering activities to develop Anglesey’s economy, regenerate its communities and transform current leisure provision.

Through this project we will be able to help the service reach it’s aims of:

- Provide formal opportunities for people on Anglesey to live their lives in a healthy way;
- Create vibrant and healthy rural communities

The project will also be able to ensure that Leisure meet their ambition of:

- Providing high quality, customer focused facilities and activities that maximise income generation and support healthy communities by:
- Maintaining a commercial approach to the management of Amlwch, Holyhead, Plas Arthur and Menai Bridge Leisure Centres
- Achieving improvements in the health and wellbeing of Anglesey residents by increasing participation in leisure activities.

This project will help us reach our current Service Delivery targets:

- Increase income generated by leisure centres = £46,200 per year
- Increase participation numbers at leisure centres = 18,200 per year
- Increase in numbers completing National Exercise Referral Scheme due to Inclusive improvements.
- Increase junior membership at leisure centres = with a new Youth direct debit package out we will attract more junior’s into the gym with a more modern offer.

Capital Funding Bid Form V1

- Ensure a resource that is totally inclusive which creates an Inclusive Hub for the Holyhead area

Sport Wales have identified 3 main targets by 2026, this project would help them achieve the following:

- 75% of young people and young adults hooked on sport
- Positively target the gap within inequality
- Develop a sporting pathway to become a nation of champions

The % of Anglesey children and young people that are currently hooked on sport is 50%, whilst the % for adults is 48% (participate in sport 3 or more times a week). Providing an up to date modern facility with new equipment at Holyhead will contribute towards achieving these key local and national targets. This facility will provide access to close by Community First wards, many that are known to be deprived, and will be fully inclusive. The newly launched Direct Debit package for young people will certainly increase income for the leisure service, however this can be much greater if modern up to date equipment is available.

Need for change:

Currently we have 1,404 direct debit members using the facilities at Holyhead Leisure Centre, which is 33% of the total direct debit members that we currently have on our schemes. If we take the 482 Junior Swimming members out this leaves 922 which directly use the fitness room through our packages. During the last month we have seen a loss of £748 from direct debit packages being cancelled in Holyhead. Having spoken to customers the feedback that comes back is that;

- Other facilities provide a more modern facility.
- Machines out of order therefore have to wait during busy times for others to come available.
- Lack of inclusive equipment (One family has bought equipment for the facility so that their son and other disabled users can have a specialised equipment within the fitness room).
- Lack of technology on equipment – we can watch TV/ Browse the internet whilst training at other locations.

We have an opportunity to make a real difference at Holyhead. Recent investment on aspects such as upgrading roof, main hall floor, changing rooms has all breathed a new lease of life to an ageing building. Now we need to improve what the customer use the most and lack of investment in regards to fitness equipment is the current biggest weakness at Holyhead Leisure Centre.

Section 2: State Objectives and Constraints

- Explain and list the project objectives in specific measurable terms.
- Include quantifiable targets where possible.
- Identify any likely constraints to the project e.g. timing issues, legal requirements, professional standards, planning constraints and so on.

Project Objectives Measurable Targets

Project objectives	Measurable targets
--------------------	--------------------

Capital Funding Bid Form V1

1. Increase Income	£46,200 per year
2. Increase participation	18,200 per year
3. Inclusive Offer	20% of inclusive specific equipment
4. Reaching Welsh Language Standards	Equipment which provide a Welsh language choice is essential in terms of our rolling programme
Constraints	Measures to address constraints
1 Timing	The ideal timing for a change of this nature would be either December for a January Launch or August for a September launch.
2 Disruption	If this project was to take place then there would be a need for a closure of up to a week. But we could adapt our offer during this time as we have other locations to provide a temporary gym offer.
3	

3: Identify and Shortlist the Options

- Consider alternative ways to meet the objectives e.g. variations in scale, quality, technique, location, timing etc.
- Start with an initial 'long list' of options and sift them to provide a shortlist. Record all the options considered and the reasons for rejecting those not shortlisted.
- The shortlist of options should include a baseline Status Quo or 'Do Minimum' option and a suitable number of alternative 'Do Something' options (usually at least two).

Option number / description	Shortlisted (S) Rejected (R)	Reason for rejection
1. Don't Invest	R	Equipment will go into further decline which will lead to reduction of members and more cost on service and parts. Some equipment will be beyond repair and therefore the offer will be limited. Lack of opportunities for users with a disability to participate due to current lack of inclusive equipment.
2. Partial Investment	R	Partial investment would see a need to invest £100,000 to get only the older equipment upgraded. This could see an ongoing service cost and would still member decrease. The fitness room would still not be inclusive as we would not be providing 20% inclusive equipment through this option.
3. Full Investment	S	A full investment would mean that we meet all our objectives. We could provide a modern, fit for purpose facility that was inclusive.

Capital Funding Bid Form V1

		New members would be attracted to a new offer which would increase income and footfall.
--	--	---

4: Monetary Costs and Benefits of Options

- 1) Appraisals should include all the costs and benefits to the council arising from the project, not just those to a particular organisation or sector e.g. all costs and benefits to the public, private and third sectors should be included.
- 2) Costs and benefits should be valued in economic cost terms, which are generally reflected by using current market prices.
- 3) All the assets and other resources employed by each option should be costed, even if they have already been purchased. This is because they have an opportunity cost value i.e. if not used in this project they could be put to an alternative use.
- 4) Calculate the Net Present Cost (NPC) for each option:-
 - Use the NPC spreadsheet and append the NPC calculation for each option to the pro forma.
 - In the simplest cases, the table below may be used instead. Create a table for each option, adjusting the no. of columns to reflect the years of the project's life.
- 5) Treat the current financial year as Year 0.
- 6) Set out the expected capital costs and annual revenue costs for each option.
- 7) Express the figures in real terms i.e. held constant at today's prices.
- 8) The checklist of typical costs.
- 9) Financial savings arising from an option will be reflected in its lower costs compared to the Status Quo. Do not double count by also including them separately as benefits.
- 10) Other monetised benefits may be taken into account but are likely to be rare in small expenditure cases. Most benefits will be covered in the non-monetary Section 5 below.
- 11) For particularly uncertain cost assumptions, consider using sensitivity analysis to illustrate how NPCs and option rankings are affected by varying these assumptions.
- 12) For more in-depth guidance, see [Step 5](#) and [Step 8](#).

Option 1 Status Quo	Yr. 0	Yr. 1	Yr. 2	Yr. 3	Yr. 4	Yr. 5	Totals
Capital Costs	£200,000						
'(a) Total Capital Cost							
Revenue Costs							

Capital Funding Bid Form V1

'(b) Total Revenue Costs							
'(c) Total Costs (a)+(b)							
'(CH) Disv Factor @3.5% p.a.	1.0000	0.9662	0.9335	0.9019	0.8714	0.8420	
'(e) NPC = (c)X(ch)							
Cost assumptions:							

Section 5: Non-Monetary Costs and Benefits

- List and describe the relevant non-monetary costs and benefits e.g. impacts on health, education, environment, transport, equality, sustainability etc.
- Use a table such as the one below to show how each factor impacts on each option.
- Quantify the impacts if possible and highlight important differences between the options.

Non Monetary Factor	Impact on Option 1	Impact on Option 2	Impact on Option 3	Impact on Option 4
1. Increase usage = improve health	None	Slight as people will see an investment	Full impact as it will offer an inclusive facility that will be open to all.	
2. Target gap of inequality	None	None	Full impact as it will be an inclusive offer (first of its kind on Anglesey)	
3. Reaching Language Standards	None	Some change	Full impact	
3				

Capital Funding Bid Form V1

Section 6: Assess Risks and Uncertainties

- Identify and describe the risks that the project may face.
- Explain how these compare under the various options using the table below.
- Identify measures to ensure that each risk is appropriately managed and mitigated.
- Explain any contingency allowances included for risks in the option costings.
- More sophisticated optimism bias adjustments should not generally be required but may be relevant in some cases e.g. ICT projects or cases with significant capital costs.

Risk description	Likely impact of Risk (H/M/L)				State how the options compare and identify relevant risk management/ mitigation measures
	Opt 1	Opt 2	Opt 3	Opt 4	
1 Failure to invest will lead to decrease in income and footfall	H	M	L		Option 3: ensures that we turn a negative trend to a positive one with more members and more income.
2 Failure to meet the inequality gap	H	H	L		Option 3: The new equipment would ensure that the fitness room could be used by all by being an inclusive offer.
3 Failure to be ready for increased demand through large projects e.g. Orthios, Land and Lakes	H	H	L		Option 3: This will provide an improved offer with more options which will meet increased demand.
4					

Capital Funding Bid Form V1

Overall risk (H/M/L)	H	M	L		

KEY: H = high M = medium L = low N/A = Not Applicable

Section 7: Summarise the Option Comparisons and Identify a Preferred Option

- Summarise the main differences between the options e.g. in terms of key assumptions, NPCs, nonmonetary impacts, risks and other factors.
- Identify which option is preferred and explain why.

Option 3 is the preferred option as it gives a clear statement of intent that the Leisure Function Plan is being fully utilised. It also highlights that the council is serious about achieving their corporate objectives. It will create opportunities for everyone to be able to use our fitness room with no barriers to participation.

Option 1 is what we currently face and we can see the negative impact on the customers and staff due to lack of investment. Continuing as we are is not an option, we will have a limited offer at Holyhead very soon due to lack of funds on increased service and parts cost's/

Option 2 is a middle of the road approach that will help in the short term but more cost's will be occurred over the next few years. Doing it at a smaller scale will not have the same affect and therefore the increased income and footfall target will not be met.

Option 3 is the way forward, other local authorities have done it recently e.g. Gwynedd and Denbighshire with a huge increase in numbers. It is not a risk investing as payback can be outlined to take place within 3 years.

If we want to be achieving as we set out to do in our Corporate objectives and service plans then this investment needs to take place.

Capital Funding Bid Form V1

Section 8: Assess Affordability and Funding Arrangements

- Set out the annual capital and resource requirements for the preferred option, as per the table below.
- Figures should allow for inflation, contingencies and (where relevant) optimism bias.
- Resource figures should include appropriate allowance for depreciation/impairment.
- Identify expected sources of funding and the degree to which each funder is committed.
- Consult a finance specialist if necessary.

	Yr. 0 £000's	Yr. 1 £000's	Yr. 2 £000's	Yr. 3 £000's	Totals £000's
Total required:					
Capital	£200,000				
Resource					
Allowance for depreciation / impairment					
Existing Provision:					
Capital					
Resource					
Allowance for depreciation / impairment					
Additional requirement:					
Capital					
Resource					

Capital Funding Bid Form V1

Allowance for depreciation / impairment					
---	--	--	--	--	--

Funding Body	Sum funded & % of total	Funding Secured? Yes / No	If not secured, indicate status of negotiations
	£ (%)		
	£ (%)		
	£ (%)		

Section 9: Project Management

- Explain the proposed project management structure (e.g. use of PRINCE 2), key management personnel and project timetable.
- Where relevant, indicate the proposed approach to procurement.
- Consider provision for benefits management and realisation.
- Identify any significant management issues e.g. legal, contractual, accommodation, staff or TUPE issues.
- Is any external consultancy support required.

The company that will get the contract will manage the project in regards to new layout plan and equipment assembly.

We as the Mon Actif Management team will decide on inclusive equipment with guidance from the company and consultation with the NERS team and customers.

Once funding is in place we can go out to tender using the ESPO framework agreement.

Capital Funding Bid Form V1

Section 10: Monitoring and Evaluation Arrangements

- Indicate arrangements for regular monitoring of the project's progress.*
- State proposed evaluation arrangements e.g. when it will happen, who will do it, what factors will be evaluated?.*

The Performance co-ordinator will update on a month basis in regards to direct debit uptake to ensure we reach our target of 150 new members within 3 months. This monitoring will continue to ensure the figures are sustained.

Our Performance Manager will be reporting monthly on usage figures to ensure that the footfall increase is regular and consistent.

In regards to evaluation initial evaluation will be done after the first three months, we will evaluate the following:

- Increase number of Direct Debit members.
- Increase in footfall.
- Customer survey and feedback.

We will also repeat this process after 12 months.

Capital Funding Bid Form V1

Main Sections of Capital Bid Project Brief Form

Section A – completed for Bid SUBMISSION

i. Project Name, Description and Objectives

A brief summary of the project and its objectives i.e. what is to be achieved by the project.

ii. Justification and Reasons for the Project

Setting out the reasons why the project is necessary and how it helps meet Corporate and Service Objectives and addresses items in the Deputy Leader's annual report. The various options that have been considered and the recommended option are also set out.

iii. Scoring against the Corporate Plan Priorities and Other Issues

To ensure that projects are appraised on a consistent and objective basis and are aligned to Corporate Plan priorities. Other important issues that are not specifically mentioned in the Corporate Plan are also taken into account e.g. Health and Safety and Risk Management issues. Weightings are applied to the scores with Corporate Plan priorities and statutory requirements carrying the most weight.

iv. Cost and Funding Profile

Estimates of the costs of the project and timing of these costs and the funding sources investigated and identified.

v. Additional Revenue Budget Impact of the Project

Lifetime revenue costs for the project

vi. Consultation

That has taken place with community groups etc.

Section B – completed for successful Bids

vii. Project Outcomes and Scope

The expected and required deliverable/products/outcomes that the proposed project

Capital Funding Bid Form V1

must create or acquire and the major areas, functions and processes to be addressed

during the project, is that, what is “in” and what is “out”.

viii. Outline Project Plan

The main stages of the project are set out together with target dates for their completion.

ix. Project Constraints, Assumptions and risks

Restrictions and expectations on time, resources, funding and/or the eventual outcome

and the key risks facing the project.

x. Outline Business Benefits/Business Case

A brief summary of the business benefits that are expected to stem from the project.

xi. Spend Profile

Giving expected spend figures for the four quarters of each financial year.

xii. Planning Permission and Building Regulations Approval

Confirming whether or not planning permission is required and has been granted and whether Building Regulations approval has been granted. If either has not been granted

the timescale for making the submission must be stated.

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	19 CHWEFROR 2018
PWNC:	POLISI CYMORTH DEWISOL TUAG AT Y DRETH GYNGOR
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD JOHN GRIFFITH (DEILYDDLLOD PORTFFOLIO - CYLLID)
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES - PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151
AWDUR YR ADRODDIAD: FFÔN: E-BOST:	GERAINT H JONES - RHEOLWR GWASANAETH REFENIW A BUDD-DALIADAU 01248 752651 ghifi@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	D/B
A - Argymhelliad / Argymhellion a Rheswm / Rhesymau	
<u>ARGYMHELLION</u>	
<ul style="list-style-type: none"> Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymell i Gyngor Sir Ynys Môn (y Cyngor llawn) ei fod, yn y cyfarfod ar 28 Chwefror 2018, yn cymeradwyo Polisi Cymorth Dewisol tuag at y Dreth Gyngor o dan adran 13A (1)(c) o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (DCLIL 1992) - fel y manylir yn Atodiad A. Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymell i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 2018, ei fod yn dirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith y pŵer i ddi-ddymu, ail-ddeddfu a / neu ddiwygio ei Bolisi Cymorth Dewisol tuag at y Dreth y Cyngor. Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymell i'r Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 2018, ei fod yn dirprwyo pwerau i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 benderfynu ar geisiadau a wnaed o dan adran 13A(1)(c) o DCLIL 1992 ac unrhyw ddiwygiad neu ail-ddeddfiad ohoni, gan gymryd i ystyriaeth unrhyw ganllawiau polisi a fabwysiadwyd gan y Cynulliad Cenedlaethol / Llywodraeth Cymru, y Cyngor llawn neu'r Pwyllgor Gwaith. 	
<u>Y RHESYMAU A'R CEFNDIR</u>	
Mae Adran 13A, is-adrannau (1)(c);(6) a (7), o DCLIL 1992 (yn unol ag Adran 10 Deddf Llywodraeth Leol 2012) yn rhoi pŵer i awdurdod bilio ostwng y dreth sy'n daladwy fel a ganlyn:-	
(1)(c) mewn unrhyw achos, gellir ei lleihau i'r fath raddau (neu, os yw'r swm wedi'i ostwng o dan baragraffau (a) neu (b), i'r fath raddau pellach) y mae'r awdurdod bilio ar gyfer yr ardal lleol yn ystyried ei fod yn addas;	
(6) Mae'r grym o dan is-adran (1) (c) yn cynnwys grym i ostwng swm i ddim; a	
(7) Gellir defnyddio'r grym o dan is-adran (1) (c) mewn perthynas ag achosion penodol neu drwy benderfynu ar ddsbarth o achosion lle bydd yr atebolrwydd yn cael ei ostwng i'r fath raddau ag y darperir ar ei gyfer yn y penderfyniad.	
Mae hyn yn golygu, y gall Cyngor Sir Ynys Môn roi cymorth dewisol mewn perthynas ag unrhyw swm dreth gyngor sy'n ddyledus, hyd yn oed os yw'r Cyngor wedi dyfarnu gostyngiad eisoes o dan ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor trwy Adran 13A, is-adran (1) (b).	

Ar hyn o bryd nid yw'r Cyngor llawn wedi mabwysiadu unrhyw Bolisi Cymorth Dewisol o'r fath ar gyfer y Dreth Gyngor ac, felly, nid oes unrhyw drefniadau dirprwyo wedi'u cymeradwyo gan y Cyngor llawn i ystyried ceisiadau o'r fath. Ar hyn o bryd byddai'n rhaid i'r Cyngor llawn ystyried pob cais yn unigol. Hyd yma ni wnaed unrhyw gais i'r Cyngor ystyried achos unigol nac i gyflwyno dosbarthiadau penodol y gellid darparu'r cymorth dewisol oddi tanynt.

Fodd bynnag, yn ystod y misoedd diwethaf gwnaed sylwadau gan drethdalwyr a sefydliadau y dylai'r Cyngor llawn, o dan rai amgylchiadau, fabwysiadu polisi i ddyfarnu Cymorth Dewisol tuag at y Dreth Gyngor ar gyfer dosbarthiadau o unigolion neu anheddau - yn enwedig mewn perthynas â phobl sy'n gadael gofal, rhai dosbarthiadau o anheddau y codir premiwm Dreth Gyngor arnynt ac ar gyfer anheddau unigol a effeithiwyd gan y tywydd garw a gafwyd yn ddiweddar.

Felly, cynigir cyflwyno polisi o'r fath gyda'i phwrpas: -

- a) Adran 1 y polisi arfaethedig sy'n manylu ar y dosbarthiadau o achosion a all fod â hawl i ostyngiad yn unol ag adran 13A (1) (c);
- b) Adran 2 y polisi arfaethedig sy'n amlinellu'r amodau y bydd raid cwrdd â hwy er mwyn i'r Cyngor ystyried rhoi cymorth o dan adran 13A (1) (c) ar gyfer yr holl achosion eraill nad ydynt wedi eu cynnwys yn Adran 1.

Yn y pen draw, bwriedir i'r polisi alluogi'r Cyngor i roi cymorth i'r rheini sy'n wynebu'r caledi ariannol mwyaf eithafol.

Mae'r Cyngor llawn eisoes yn darparu Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn unol ag adran 13A (1) (b) o DCLIL 1992, ac mae'r Polisi Cymorth Dewisol tuag at y Dreth y Cyngor ar wahân i'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ac yn annibynnol arno.

A. I'w gynnwys yn Adran 1 y polisi arfaethedig: yr achos dros eithrio'r holl bobl sy'n gadael gofal yn y sir rhag talu'r Dreth Gyngor neu i gael gostyngiad.

Mae'r adroddiad hwn yn ystyried yr hyn y gellir ei wneud i roi cymorth ariannol i bobl sy'n gadael gofal tuag at eu dreth gyngor.

Mae rhianta corfforaethol yn swyddogaeth statudol gan y Cyngor. Yr egwyddor sylfaenol yw y bydd pob awdurdod lleol yn ceisio sicrhau'r un canlyniadau ar gyfer plant a phobl ifanc mewn gofal ag y byddai pob rhiant da yn eu dymuno i'w plant eu hunain.

Mae plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal gan yr awdurdod lleol yn hytrach na'u rhieni ymhlith y grwpiau mwyaf bregus yn ein cymuned. Yn gyffredinol, mae'r canlyniadau ar gyfer y grŵp hwn yn wael ac, fel rhieni corfforaethol, mae'r Cyngor yn gyfrifol am eu cadw'n ddiogel, sicrhau bod eu profiadau mewn gofal yn gadarnhaol a gwella eu cyfleoedd bywyd yn barhaus.

Mae adroddiad yn 2015 gan y Gymdeithas Plant (The Wolf at the Door. How council tax debt collection is harming children) yn awgrymu bod rheini sy'n gadael gofal yn grŵp arbennig o fregus o ran dyled dreth gyngor. 'Roedd yn nodi fod pobl sy'n gadael gofal ac sy'n symud i lety annibynnol ac yn dechrau rheoli eu cyllidebau eu hunain am y tro cyntaf yn wynebu amser heriol, yn enwedig os ydynt yn mynd i ddyled gyda'u dreth gyngor. 'Roedd nifer o argymhellion yn adroddiad y Gymdeithas Plant, gan gynnwys gwneud y rheini sy'n gadael gofal yn gymwys am ddisgownt dreth gyngor. Byddai hyn yn helpu i leddfau rhywfaint o'r pwysau cychwynol a byddai'n eistedd ochr yn ochr â nifer o drefniadau cymorth ariannol eraill sydd ar gael i bobl sy'n gadael gofal.

Ar hyn o bryd, nid yw pobl sy'n gadael gofal wedi eu heithrio'n benodol yn neddfwriaeth y Dreth Gyngor. O ganlyniad, yr unig ffordd o'u heithrio yw trwy roi disgownt dewisol o dan Adran 13 A (1) (c). Fel y crybwyllwyd yn gynharach, gellir ystyried gostyngiad dewisol naill ai fesul achos neu drwy gynllun a fabwysiadwyd gan y Cyngor llawn neu'r Pwyllgor Gwaith a all benderfynu creu dosbarth o ostyngiadau / disgowntiau ar gyfer pobl sy'n gadael gofal. Y bobl sy'n talu'r Dreth Gyngor yn Ynys Môn fyddai'n cwrdd â chost pob opsiwn.

Rhagwelir mai cymharol fach fydd nifer yr unigolion a fydd yn gymwys ac ar hyn o bryd dim ond un unigolyn cymwys a nodwyd. Mae hyn oherwydd bod nifer fawr o bobl sy'n gadael gofal yn byw mewn llety â chymorth neu dai amldeiliadaeth neu'n cael Gostyngiad y Dreth Gyngor (sy'n cwrdd â'u costau tai yn llawn) ac felly naill ai nid ydynt yn atebol yn bersonol am y Dreth Gyngor neu nid oes ganddynt swm i'w dalu. Mae eraill wedi eu lleoli y tu allan i ardal yr awdurdod.

Mae'r polisi arfaethedig wedi'i ddrafftio gyda manylion penodol o ran y meini prawf cymhwyster ar gyfer pobl sy'n gadael gofal ac yn nodi sut yr ymdrinnir ag atebolrwydd unigol ac ar y cyd, ynghyd â maint y disgownt a roddir mewn achosion o'r fath.

B. I'w gynnwys yn Adran 1 y polisi arfaethedig: yr achos i ymestyn y cyfnod lle nad yw premiwm y Dreth Gyngor yn daladwy dan rai amgylchiadau h.y. os yw'r annedd wedi bod yn wag am dymor hir a bod gwaith strwythurol yn cael ei wneud arni fel y bydd yn addas i rywun fyw ynddi.

Mae'r adroddiad hwn yn ystyried yr hyn y gellir ei wneud i eithrio rhai dosbarthiadau penodol o anheddau rhag y premiwm Dreth Gyngor am gyfnod fwy nag a ganiateir ar hyn o bryd o dan y ddeddfwriaeth dreth gyngor.

Ar 10 Mawrth 2016 defnyddiodd y Cyngor llawn ei bwerau dewisol, o dan adrannau 12A a 12B o DCLIL 1992 (yn unol â Ddeddf Tai (Cymru) 2014) i gael gwared ar unrhyw ddisgownt(iau) ar gyfer anheddau sydd wedi bod yn wag am dymor hir a chodi swm uwch o dreth gyngor (a elwir yn Bremiwm Dreth Gyngor) i ddod i rym ar 1 Ebrill 2017 a bod y premiwm yn 25% o gyfradd safonol y dreth gyngor ar gyfer anheddau sydd wedi bod yn wag am dymor hir.

Penderfynodd y Cyngor llawn -

"Bod y Cyngor llawn, hefyd yn cyfarwyddo ac yn awdurdodi'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adran 151, bod y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn (fel awdurdod bilio yng Nghymru), cyn y bydd y Pwyllgor Gwaith yn cyfrifo Sail y Dreth Gyngor ar gyfer 2017/18, yn cael gwybod a fydd angen penderfynu o dan adran 13A o Ddeddf 1992 i ddefnyddio pwerau dewisol i leihau atebolrwydd am y dreth gyngor sy'n deillio o godi premiwm Dreth Gyngor, i'r fath raddau ag y gwél yn briodol. O ran tegwch a thryloywder, pe bai angen gwneud penderfyniad o'r fath, rhoddir cyngor ynghylch a ddylai'r Cyngor llawn fabwysiadu polisi clir ynghylch a ddylid defnyddio'r pwerau hyn ac, os felly, sut, a chynnwys yr awdurdod dirprwyo priodol i wneud y penderfyniad yng Nghyfansoddiad y Cyngor, ond gan gydnabod hefyd y bydd pob achos yn cael ei ystyried yn ôl ei rinweddau ac ar ôl cymryd i ystyriaeth yr holl amgylchiadau. "

Cyn gosod y gofyniad Dreth Gyngor ar gyfer 2017/18 ni nodwyd unrhyw achosion nac amgylchiadau i'r Cyngor llawn ddefnyddio ei bwerau dewisol i leihau atebolrwydd am y dreth gyngor o ganlyniad i breimiwm Dreth Gyngor ond, ers 1 Ebrill 2017 (pan gyflwynwyd y premiwm) mae math o achos wedi dod i'r amlwg lle mae'r sawl sy'n atebol i dalu'r Dreth Gyngor yn ceisio dod â'r eiddo yn ôl i ddefnydd ond bod y premiwm yn cael ei godi arno, h.y. mae'r person yn cyflawni nod y Cyngor o dan y polisi, sef dod ag eiddo sydd wedi bod yn wag am dymor hir yn ôl i ddefnydd. Cyn iddo osod ei ofyniad Dreth Gyngor ar gyfer 2018/19, gofynnir i'r Cyngor a yw'n dymuno defnyddio ei bŵer dewisol i ymestyn y cyfnod cyn y gellir codi'r premiwm am y dosbarth hwn o eiddo. Y bobl sy'n talu'r Dreth Gyngor yn Ynys Môn fyddai'n cwrdd â chost polisi o'r fath.

Ar hyn o bryd o dan ddeddfwriaeth y Dreth Gyngor, mae anheddau gwag y mae angen gwneud gwaith strwythurol neu waith adnewyddu sylweddol arnynt wedi'u heithrio rhag talu'r Dreth Gyngor am hyd at 12 mis ac, ar ôl 12 mis mae'r Cyngor wedi penderfynu hyd at 31 Mawrth 2017, fod y dreth gyngor safonol yn daladwy. O 1 Ebrill 2017, penderfynodd y Cyngor llawn y byddai premiwm o 25% hefyd yn daladwy ar ôl 12 mis gyda'r nod o ddod ag eiddo gwag hirdymor o'r fath yn ôl i ddefnydd. Mae'r Awdurdod wedi cael sylwadau gan drethdalwyr sydd wedi prynu eiddo sydd wedi bod yn wag am dymor hir (dros 12 mis eisoes) ac sydd wedi dechrau gwneud gwaith arnynt fel y gellir eu hailddefnyddio fel cartref yn y dyfodol, ond sy'n gorfod talu'r premiwm ar hyn o bryd. Gofynnir i'r Cyngor llawn ystyried darparu cymorth dewisol rhag talu'r premiwm yn yr amgylchiadau a ddisgrifir yn y polisi h.y. ni chodir premiwm am gyfnod o 24 mis o'r dyddiad y tybir bod angen gwneud gwaith o'r fath ar yr eiddo ac ar yr amod, hefyd, bod y gwaith hwnnw'n cael ei wneud ar hyn o bryd.

C. I'w gynnwys yn Adran 2 y polisi arfaethedig: yr achos i'r Cyngor llawn cytuno ar bolisi ar gyfer gwneud cais am gymorth dewisol tuag at y dreth gyngor, dirprwyo newidiadau i'r polisi yn y dyfodol i'r Pwyllgor Gwaith a chytuno ar drefniadau gweinyddol i'r Pennaeth Swyddogaethau (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 ddelio â cheisiadau fesul achos.

Ar hyn o bryd, gan nad yw'r Cyngor llawn wedi cytuno ar bolisi nac wedi dirprwyo'r swyddogaeth i benderfynu ar geisiadau am gymorth tuag at y Dreth Gyngor o dan Adran 13A (1) (c) o DCLIL 1992, mae'n rhaid i'r Cyngor llawn benderfynu ar geisiadau o'r fath. Mae rheoliadau a wnaed gan Weinidogion Cymru mewn perthynas â Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor o dan Adran 13A (1) (b) o'r DCLIL 1992 yn neilltuo'r swyddogaeth i benderfynu neu ddiddymu'r cynllun i'r Cyngor llawn. Nid oes unrhyw ddarpariaeth o'r fath wedi'i gwneud mewn perthynas ag Adran 13 (1) (c) ynghylch cynllun cymorth dewisol tuag at y dreth gyngor.

Ar gyfer ceisiadau a wnaed yn flaenorol am gymorth dewisol, mae'r Cyngor llawn wedi penderfynu nad y Cyngor llawn ddylai ddelio â hwy am nad honno yw'r ffordd fwyaf effeithlon ac effeithiol o ymdrin â'r fath geisiadau, ac mae wedi dirprwyo grym i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 benderfynu ar geisiadau o'r fath. Rhan 3.5.3.5.19 o'r Cyfansoddiad yw'r ddarpariaeth sy'n dirprwyo pŵer i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 benderfynu ceisiadau o dan adrannau 44A, 47 a 49 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 ac unrhyw ddiwygiad neu ailddeddfiad, gan gymryd i ystyriaeth unrhyw ganllaw polisi a fabwysiadwyd gan y Cynulliad Cenedlaethol, y Cyngor neu'r Pwyllgor Gwaith.

Mae hyn yn ymwneud yn bennaf â chymorth dewisol o dan Drethi Busnes mewn perthynas â chymorth oherwydd deiliadaeth rannol (adran 44A), elusennau a sefydliadau di-elw (adran 47) a chymorth caledi (adran 49). Mae'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 wedi sefydlu trefniadau gweinyddol i ddelio â cheisiadau o'r fath sy'n cymryd i ystyriaeth ganllawiau'r Cyngor llawn, y Pwyllgor Gwaith a'r Cynulliad Cenedlaethol / Llywodraeth Cymru. Cynigir yr un trefniant bellach o dan adran 13A (1) (c) o DCLIL 1992 a manylir ar hyn yn y polisi arfaethedig yn Atodiad A.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Gall y Cyngor llawn benderfynu drosto'i hun i ddelio â phob cais fesul achos neu ddirprwyo'r swyddogaeth hon i'r Pwyllgor Gwaith i ymdrin â cheisiadau fesul achos. Efallai y bydd yn rhaid ymdrin â cheisiadau o'r fath fel mater o frys ar adegau a gallai adroddiadau gynnwys gwybodaeth fanwl a phersonol. Ni fyddai amserlen cyfarfodydd yn hwyluso gweinyddu ceisiadau mewn modd effeithiol ac effeithlon.

C - Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae hwn yn benderfyniad i'r Cyngor llawn gan nad yw'r swyddogaeth o wneud dyfarniadau dan adran 13a (1) (c) o DCLIL 1992 wedi ei thynnu oddi ar y rhestr o swyddogaethau a gadwyd i'r Cyngor llawn.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Mae'r polisi arfaethedig yn gyson ag un o brif flaenoriaethau Cynllun Cyngor Sir Ynys Môn am y cyfnod 2017 – 2022 sef : "Cynorthwyo oedolion a theuluoedd bregus i'w cadw mor ddiogel, iach ac annibynnol â phosibl a chyda'i Ddatganiad a'i Amcanion Llesiant ar gyfer 2017/2018. Yn dilyn cyflwyno'r premiwm Dreth Gyngor, mae hefyd yn cwrdd â phenderfyniad y Cyngor llawn ynghylch a ellid gwneud penderfyniadau dan Adran 13A (1) (c) i wneud eithriadau dewisol rhag talu'r premiwm.

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Mae £60k yn y gyllideb gyfredol i gwrdd â'r gost i'r Cyngor o weithredu cynlluniau cymorth dewisol tuag at drethi busnes. Amcangyfrifir bod y gwariant cyfredol yn unol â'r gyllideb a broffiliwyd am y flwyddyn. Felly, byddai'n rhaid cynyddu'r gyllideb arfaethedig ar gyfer 2018/19 i gwrdd â chost y cymorth dewisol arfaethedig tuag at y Dreth Gyngor. Amcangyfrifir y dylid ychwanegu **£8k** at y gyllideb i gwrdd â chostau cymorth dewisol o ran trethi lleol h.y. y cynllun cymorth dewisol tuag at y dreth gyngor, os caiff ei gymeradwyo. Mae hyn yn seiliedig ar y niferoedd a'r ceisiadau llwyddiannus a ragwelir isod -

Adran 1

Y rheini sy'n gadael gofal **£3k** (dyfarniadau 100% sy'n cyfateb i 2 dreth gyngor gyfartalog Band D am y flwyddyn), Premiwm **£1k** (dyfarniadau 25% sy'n cyfateb yn fras i oddeutu 3 neu 4 dreth gyngor gyfartalog Band D am y flwyddyn)

Adran 2

Fesul Achos **£4k** (yn seiliedig ar swm cyfartalog y dyledion y cymeradwywyd eu dileu dan y pennawd "amgylchiadau ariannol gwael) am y 3 blynedd diwethaf mewn perthynas â dileu dyledion Dreth Gyngor).

DD - Pwy wnaethoch chi ymgynghori â nhw. Beth oedd eu sylwasdau?

	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Beth oedd eu sylwasdau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Dim sylw
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Awdur yr adroddiad.
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Dim Sylw
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill	

E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anrhefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau canlyniadau	
7	Arall	Efallai na fydd y gyllideb a gymeradwyir yn ddigon. Monitro gwariant yn chwarterol.
F - Atodiadau:		
Atodiad A: Polisi Cymorth Dewisol tuag at y Dreth Gyngor		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am ragor o wybodaeth):		
Y Gymdeithas Plant - Eithriad Dreth Gyngor ar gyfer pobl sy'n gadael gofal yng Nghymru.		

POLISI CYMORTH DEWISOL TUAG AT Y DRETH GYNGOR

Cefndir

Mae Adran 13A, is-adrannau (1) (c); (6) a (7), o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (DCLIL) (yn unol ag Adran 10 Deddf Llywodraeth Leol 2012) yn rhoi'r grym i awdurdod bilio ostwng swm y dreth sy'n daladwy fel a ganlyn:-

- (1)(c)** mewn unrhyw achos, gellir ei lleihau i'r fath raddau (neu i raddau pellach os yw'r swm wedi ei ostwng dan baragraffau (a) neu (b)) sydd yn addas ym marn yr awdurdod bilio ar gyfer yr ardal ble lleolir yr annedd;
- (6)** Mae'r grym a roddir dan is-adran (1) (c) yn cynnwys y grym i ostwng y swm i ddim; a
- (7)** Gellir defnyddio'r grym o dan is-adran (1) (c) mewn perthynas ag achosion penodol neu drwy benderfynu ar ddsbarth o achosion penodol lle bydd yr atebolrwydd yn cael ei ostwng i'r graddau y darperir ar ei gyfer yn y penderfyniad.

Mae hyn yn golygu y gall Cyngor Sir Ynys Môn roi cymorth dewisol mewn perthynas ag unrhyw swm dreth gyngor sy'n ddyledus iddo hyd yn oed os yw'r Cyngor eisoes wedi dyfarnu gostyngiad dan ei Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn unol ag adran 13A (1) (b).

Mae'r polisi hwn yn nodi'r modd y bydd Cyngor Sir Ynys Môn yn ystyried ac yn caniatáu gostyngiadau dan Adran 13A (1) (c).

Pwrpas y polisi

- a)** Adran 1 y polisi arfaethedig sy'n manylu ar y dosbarthiadau o achosion a all fod yn gymwys i dderbyn gostyngiad yn unol ag adran 13A (1) (c);
- b)** Adran 2 y polisi arfaethedig sy'n amlinellu'r amodau y bydd raid eu bodloni er mwyn i'r Cyngor ystyried rhoi cymorth o dan adran 13A (1) (c) ar gyfer pob achos arall nad yw wedi'i gynnwys yn Adran 1.

Bwriad y polisi yn y pen draw yw galluogi'r Cyngor i roi cymorth i'r rhai sy'n dioddef y caledi ariannol mwyaf eithafol o ran costau'r Dreth Gyngor.

Mae'r Cyngor eisoes â Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn unol ag adran 13A (1) (b) o DCLIL 1992. Gellir lawrlwytho Cynllun y Cyngor ar gyfer Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn:-

[-http://www.ynysmon.gov.uk/lles-ac-arian/y-dreth-gyngor/llleihewch-eich-bil-dreth-gyngor/cynllun-gostyngiadau-dreth-gyngor/](http://www.ynysmon.gov.uk/lles-ac-arian/y-dreth-gyngor/llleihewch-eich-bil-dreth-gyngor/cynllun-gostyngiadau-dreth-gyngor/)

Mae'r polisi hwn ar gymorth dewisol yn un gwahanol ac yn annibynnol ar y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor.

Adran 1

A. Adran 13A (1) (c) cymorth dewisol ar gyfer dosbarthiadau o bobl

1. Person(au) cymwys - gadawyr gofal

Gall y Cyngor benderfynu peidio â chodi unrhyw dreth gyngor o gwbl ar y rhai sy'n gadael gofal ar yr amod eu bod yn cwrdd â'r holl feini prawf canlynol:

- Bod y person ifanc yn adawr gofal perthnasol fel y'i diffinnir yn Neddf Plant (Gadael Gofal) 2000;
- Bod y person ifanc yn un yr oedd Cyngor Sir Ynys Môn yn rhiant corfforaethol iddo/iddi yn flaenorol;
- Bod y person ifanc wedi gadael gofal ac mae rhwng 18 a 21 oed. Mae'r person yn byw yn ardal Cyngor Sir Ynys Môn ac mae'n atebol i dalu dreth gyngor i Gyngor Sir Ynys Môn.

Pan fo'r sawl sy'n gadael gofal yn atebol am fwy nag un annedd, rhoddir cymorth dewisol ar gyfer un eiddo yn unig - sef unig neu brif breswylfa'r person.

Os mai'r unigolyn sydd wedi gadael gofal yw'r unig berson sy'n byw yn yr annedd, ac os yw dros 18 oed, bydd swm y dreth gyngor sydd i'w dalu ar gyfer yr annedd honno'n cael ei ostwng i ddim.

Pan fo'r unigolyn sydd wedi gadael gofal yn byw gyda pherson arall yn yr eiddo ond yn rhinwedd adran 6 (2) o DCLIL 1992 "hierarchaeth atebolrwydd", bod yr unigolyn sydd wedi gadael gofal yn gwbl gyfrifol am dalu'r dreth gyngor (ac nad yw atebolrwydd ar y cyd ac yn unigol yn gymwys), caniateir gostyngiad o 25% yn y dreth gyngor sy'n daladwy ar gyfer yr annedd.

Pan fo'r unigolyn sydd wedi gadael gofal yn atebol ar y cyd ac yn unigol am yr annedd hefo rhywun arall sydd wedi gadael gofal, naill ai fel fel gŵr neu wraig neu fel partner, (ac mai nhw yw'r unig bobl sy'n 18 oed neu'n hŷn), ni chodir unrhyw dreth gyngor am yr annedd honno.

Pan fo'r unigolyn sydd wedi gadael gofal yn atebol ar y cyd ac yn unigol gyda gŵr neu wraig neu bartner nad ydynt wedi gadael gofal (ac mai nhw yw'r unig bobl sy'n 18 oed neu'n hŷn), bydd gostyngiad o 25% yn swm y dreth gyngor sy'n daladwy ar gyfer yr annedd.

Os oes gan unigolyn sydd wedi gadael gofal denantiaeth ar y cyd â thenant arall (nad yw wedi gadael gofal) ac mai nhw yw'r unig bobl sy'n 18 oed neu'n hŷn, bydd gostyngiad o 25% yn swm y dreth gyngor sy'n daladwy ar gyfer yr annedd.

Os yw unigolyn sydd wedi gadael gofal â thenantiaeth ar y cyd â thenant arall (sydd hefyd wedi gadael gofal) ac mai nhw yw'r unig bobl sy'n 18 oed neu'n hŷn sy'n byw yn yr eiddo, ni fydd unrhyw dreth gyngor o gwbl yn cael ei chodi mewn perthynas â'r annedd honno.

2. Gofyn am gymorth

Fel rheol bydd ceisiadau am ostyngiad yn cael eu gwneud gan Wasanaeth Plant y Cyngor. Yn yr achos hwn, bydd ceisiadau:-

- Yn cael eu hanfon drwy e-bost at dîm y dreth gyngor;
- Yn cadarnhau bod yr unigolyn sydd wedi gadael gofal wedi cael gwybod am y bwriad i gyflwyno'r cais ar ei ran ac y bydd y wybodaeth honno'n cael ei rhannu gyda thîm y dreth gyngor at y diben hwn a bod yr unigolyn wedi cytuno i hynny;
- Yn cadarnhau bod yr unigolyn sydd wedi gadael gofal yn cwrdd â'r gofynion o ran hawl;
- Yn cadarnhau enw, cyfeiriad a dyddiad geni'r unigolyn sy'n gadael gofal.

Gall pobl ifanc gymwys sydd wedi gadael gofal gyflwyno ceisiadau yn ysgrifenedig yn uniongyrchol i'r tîm dreth gyngor. Dylai ceisiadau gynnwys tystiolaeth ategol gan Wasanaeth Plant y Cyngor fod y person ifanc sydd wedi gadael gofal yn bodloni'r gofynion. Fel arall, dylai ceisiadau gadarnhau bod yr ymgeisydd wedi caniatáu i'r tîm treth gyngor gael gwybodaeth yn uniongyrchol gan y Gwasanaeth Plant.

Wrth wneud y penderfyniad, asesir y canlynol:

- A yw'r person ifanc sydd wedi gadael gofal wedi gwneud cais am unrhyw gymorth, eithriadau neu ostyngiadau cenedlaethol y byddent yn gymwys iddynt. Rhaid i'r rhain gael eu hasesu cyn caniatáu cymorth dewisol i unigolion sydd wedi gadael gofal.
- A yw'r person ifanc sydd wedi gadael gofal wedi gwneud cais am unrhyw ostyngiad yn y Dreth Gyngor y byddent yn gymwys iddo. Dylai hyn gael ei asesu cyn rhoi cymorth Gadael Gofal.
- Dyddiad y diwrnod cyn pen-blwydd y sawl sy'n gadael gofal yn 21 oed sy'n pennu'r diwrnod y daw cyfnod y dyfarniad i ben.
- A yw Gwasanaeth Plant y Cyngor neu gorff cyhoeddus neu sefydliad proffesiynol arall wedi cadarnhau bod y person ifanc yng ngofal (yn derbyn gofal) gan y Cyngor.
- Pa Gyngor yw'r awdurdod bilio dreth gyngor y mae'n rhaid i'r person ifanc sydd wedi gadael gofal dalu dreth gyngor iddo?

Bydd y broses o wneud penderfyniadau a cheisiadau i gael ailystyried penderfyniadau, yn cael ei hystyried yn unol â'r darpariaethau yn yr adran dan bennawd **G. "Gwneud penderfyniadau ac apeliadau"** yn ddiweddarach yn y polisi hwn.

B. Adran 13a (1) (c) cymorth dewisol ar gyfer categorïau o anheddau

1. Annedd(anheddau) cymwys - anheddau sydd wedi bod yn wag yn y tymor hir y mae gwaith strwythurol yn cael ei wneud arnynt fel y gall pobl fyw ynddynt

Efallai na fydd y Cyngor yn codi'r premiwm Dreth Gyngor (fel y penderfynwyd arno ar gyfer y cyfnod perthnasol gan y Cyngor) ar gyfer anheddau dynodedig sy'n bodloni'r meini prawf canlynol:-

- Mae'r annedd yn cael ei hystyried fel annedd Eithriedig Dosbarth A o dan Orchymyn y Dreth Gyngor (Anheddau Eithriedig) 1992 OS 558 fel y'i diwygiwyd gan Orchymyn y Dreth Gyngor (Anheddau Eithriedig) (Diwygiad) (Cymru) 2000 OS 1025 (C.61).
- Mae gwaith atgyweirio mawr o fath strwythurol yn cael ei wneud yn yr annedd er mwyn ei gwneud yn addas i bobl fyw ynddi.
- Mae'r annedd wedi bod yn wag h.y. neb yn byw ynddi fel eu prif neu unig breswylfan, am gyfnod nad yw'n fwy na 24 mis.

2. Gofyn am gymorth

Gall perchennog yr annedd ddynodedig gyflwyno cais ysgrifenedig yn uniongyrchol i'r tîm dreth gyngor. Dylai ceisiadau gynnwys tystiolaeth ategol o waith atgyweirio strwythurol mawr sy'n cael ei wneud yn yr annedd fel y gall rhywun fyw ynddi. Bydd y tîm dreth gyngor yn cynnal archwiliad o'r eiddo i wirio cyflwr presennol yr eiddo a'r gwaith sy'n cael ei wneud er mwyn cadarnhau a ydyw o natur strwythurol ai peidio.

Bydd y broses o wneud penderfyniadau a cheisiadau i gael ailystyried penderfyniadau, yn cael ei hystyried yn unol â'r darpariaethau yn yr adran dan bennawd **G. "Gwneud penderfyniadau ac apeliadau"** yn ddiweddarach yn y polisi hwn.

Adran 2

C. Adran 13a (1) (c) cymorth dewisol ar gyfer personau neu categorïau o anheddau ac eithrio'r rhai a ddynodir yn Adran 1 y polisi hwn

1. Cynllun cymorth dewisol

Mae Adran 13A (1) (c) yn caniatáu i'r Cyngor y disgresiwn i roi cymorth i dalwyr y dreth gyngor mewn achosion lle nad yw'r ddeddfwriaeth bresennol yn caniatáu disgownt, eithriad neu ostyngiad neu mewn amgylchiadau lle mae'r Cyngor yn teimlo bod lefel y disgownt, eithriad neu ostyngiad yn annigonol o ystyried yr amgylchiadau. Wrth benderfynu a ddylid caniatáu cymorth dewisol, bydd y Cyngor yn ystyried pob cais yn ôl ei haeddiant (ac eithrio ceisiadau gan unigolion neu ar gyfer anheddau sy'n bodloni'r meini prawf a nodir yn Adran 1 y polisi hwn). Bydd egwyddorion rhesymoldeb yn cael eu defnyddio ym mhob achos gyda'r Awdurdod yn penderfynu ar bob achos ar sail ei rinweddau perthnasol.

Bydd pob penderfyniad yn cael ei wneud heb gyfeiriad at unrhyw ystyriaethau cyllidebol er bod rhaid cydbwysu unrhyw ddyfarniadau yn erbyn anghenion trethdalwyr lleol a fydd, yn y pen draw, yn talu am unrhyw ostyngiad yn incwm y Dreth Gyngor. Yn yr un modd, bydd cyfnod unrhyw daliadau gostyngol yn cael ei ystyried ochr yn ochr ag amgylchiadau talwr y dreth gyngor neu'r annedd. I ddibenion gweinyddu, mae'r Cyngor yn cynnig y dylai'r grym dewisol i ganiatáu unrhyw ostyngiad yn y Dreth Gyngor gael ei ystyried o fewn y categorïau canlynol:-

a) Caledi ariannol eithriadol

Yn unol ag Adran 13A (1) (b) o DCLIL 1992, mae gan y Cyngor hwn Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor sy'n darparu cymorth, ar ffurf gostyngiad, i'r sawl sydd angen cymorth i dalu eu costau Dreth Gyngor. Mae'r cynllun wedi'i ddylunio i gymryd i ystyriaeth amgylchiadau ariannol a phenodol unigolion trwy ddefnyddio symiau a phremiymau perthnasol a thrwy ddiystyru incwm.

Derbynnir ceisiadau o dan Bolisi Cymorth Dewisol y Dreth y Gyngor ar gyfer pobl sydd yn gymwys am gymorth yn unol â Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor. Gall pob trethdalwr wneud cais, fodd bynnag, fel rheol bydd y Cyngor, yn y lle cyntaf, yn disgwyl i drethdalwr ganfod a yw'n gymwys ar gyfer Gostyngiad yn y Dreth Gyngor.

Fel rhan o'r broses o gyflwyno cais am ostyngiad dewisol yn y Dreth Gyngor, rhaid i bob ymgeisydd fod yn barod i wneud y **cyfan** o'r isod:-

- Gwneud cais ar wahân am gymorth
- Rhoi manylion llawn am eu hincwm a'u gwariant (darperir ffurflen i'r pwrpas hwn)
- Rhaid i'r trethdalwr fedru bodloni'r Cyngor nad ydynt yn gallu talu eu dreth gyngor yn llawn neu'n rhannol
- Nodi newidiadau posibl mewn dulliau talu a threfniadau i gynorthwyo'r ymgeisydd
- Y trethdalwr i gynorthwyo'r Cyngor i ostwng y swm sy'n daladwy ganddynt drwy sicrhau eu bod wedi ymgeisio am yr holl ddisgowntiau, eithriadau a gostyngiadau yn y modd priodol a bod y rhain wedi eu caniatáu, a
- Nad oes gan y trethdalwr asedau y gellid eu gwireddu a'u defnyddio i dalu'r Dreth Gyngor.

Bydd y ffactorau canlynol yn cael eu hystyried wrth asesu'r cais o dan y polisi hwn:-

- Cyfansoddiad presennol yr aelwyd ac amgylchiadau penodol gan gynnwys anabledau neu gyfrifoldebau gofalu
- Amgylchiadau ariannol presennol
- Penderfynu ar y cam(au) y mae'r ymgeisydd wedi eu cymryd i leddfu'r sefyllfa
- Ystyried dulliau eraill o gymorth a all fod ar gael i'r ymgeisydd trwy:-
 - i. Ailbroffilio dyledion dreth gyngor neu ddyledion eraill
 - ii. Gwneud cais am Dâl Tai Dewisol i gwrdd â chostau rhent (os yw'n berthnasol)
 - iii. Sicrhau cymaint o fudd-daliadau eraill ag sy'n bosibl (trwy mofyn cyngor lles)
 - iv. Penderfynu a ddylai blaenoriaethau gwariant yr ymgeisydd, ym marn y sawl sy'n gwneud penderfyniad, gael eu haildrefnu yn wyneb y ffaith bod y Dreth Gyngor yn ddyled y mae angen rhoi blaenoriaeth iddi

Bydd y broses o wneud penderfyniadau a cheisiadau i gael ailystyried penderfyniadau yn cael ei hystyried yn unol â'r darpariaethau yn yr adran dan bennawd **G. "Gwneud penderfyniadau ac apeliadau"** yn ddiweddarach yn y polisi hwn.

b) Argyfwng - llifogydd, tân ac ati

Bydd y Cyngor yn ystyried ceisiadau am gymorth gan drethdalwyr y cyngor sydd, heb unrhyw fai arnynt eu hunain, wedi dioddef argyfwng neu ddigwyddiad sy'n golygu nad yw eu tŷ yn addas i fyw ynddo, e.e. tân neu lifogydd, lle maent yn parhau i fod yn atebol i dalu'r dreth gyngor a heb unrhyw fodd o gael iawndal neu unrhyw eithriadau neu ddisgowntiau statudol.

Rhaid gwneud pob cais o'r fath yn ysgrifenedig yn manylu ar yr **union** amgylchiadau sy'n berthnasol i'r gostyngiad y gofynnir amdano ac yn nodi pryd y disgwylir i'r sefyllfa gael ei datrys.

Bydd y Cyngor yn ystyried ceisiadau fesul achos mewn ymgynghoriad â gwasanaethau neu sefydliadau eraill fel sy'n briodol. Bydd unrhyw ostyngiad yn cael ei ganiatáu mewn achosion lle maent yn parhau i fod yn atebol i dalu'r dreth gyngor a dim hawl ganddynt i unrhyw iawndal neu eithriadau neu ddisgowntiau statudol neu lle nad yw'r digwyddiad wedi cael ei gynnwys mewn unrhyw bolisi yswiriant. Ni fydd y Cyngor yn ystyried ceisiadau gan drethdalwyr lle mae canllawiau neu bolisi datganoledig gan y llywodraeth yn darparu ar gyfer gostyngiad mewn amgylchiadau penodol, er enghraifft, cynlluniau cymorth ar gyfer llifogydd.

c) Amgylchiadau eraill

Bydd y Cyngor yn ystyried ceisiadau gan y rheini sy'n talu'r Dreth Gyngor am ostyngiad yn eu dreth gyngor yn seiliedig ar amgylchiadau eraill nad ydynt wedi eu crybwyll yn benodol yn y polisi hwn. Fodd bynnag, mae'n rhaid i'r Cyngor fod o'r farn bod yr amgylchiadau sy'n berthnasol i'r cais yn teilyngu gostyngiad pellach yn y Dreth Gyngor y maent yn atebol i'w thalu, gan ystyried yr effaith ar Drethdalwyr eraill y Cyngor.

Ni chaniateir gostyngiad yn y dreth sydd i'w thalu mewn amgylchiadau lle gellid caniatáu eithriad neu ddisgownt statudol. Ni chaniateir gostyngiad yn y dreth gyngor lle byddai hynny'n gwrthdaro ag unrhyw un o benderfyniadau, blaenoriaethau craidd neu amcanion y Cyngor.

CH. Newidiadau mewn amgylchiadau

Gall y Cyngor adolygu unrhyw ostyngiad dewisol yn y dreth sy'n daladwy a ganiatawyd dan Adran 1 ac Adran 2 lle mae amgylchiadau'r ymgeisydd wedi newid.

Mae'r trethdalwr yn cytuno bod rhaid iddo / iddi hysbysu'r Cyngor ar unwaith naill ai dros y ffôn, drwy e-bost neu yn ysgrifenedig am unrhyw newidiadau yn eu hamgylchiadau a allai effeithio ar yr hawliad dan y polisi hwn. Gall methu â gwneud hynny arwain at dynnu'n ôl y gostyngiad a ganiatawyd am y flwyddyn a mynnu ad-daliad o unrhyw swm sy'n ddyledus i'r Cyngor. Rhaid rhoi gwybod am yr holl newidiadau mewn amgylchiadau ymhen 21 diwrnod.

D. Dyletswyddau'r ymgeisydd ac aelwyd yr ymgeisydd

Rhaid i berson sy'n hawlio unrhyw ostyngiad dewisol yn y dreth gyngor sy'n daladwy:-

- Roddi i'r Cyngor unrhyw wybodaeth y mae ei hangen i wneud penderfyniad
- Dweud wrth y Cyngor am unrhyw newidiadau mewn amgylchiadau a all fod yn berthnasol i'w hawliad, a
- Rhoi i'r Cyngor unrhyw wybodaeth arall y gall fod ei hangen mewn cysylltiad â'u hawliad.

DD. Y dyfarniad a chyfnod y gostyngiad yn y dreth gyngor

Pennir swm a hyd y dyfarniad yn unol â disgresiwn y Cyngor a gwneir hynny ar sail y dystiolaeth a ddarparwyd ac amgylchiadau'r hawliad.

Bydd y Cyngor yn pennu dyddiad cychwyn taliad o'r fath a hyd unrhyw daliad. Serch hynny, ni fydd unrhyw ddyfraniad yn mynd y tu draw i ddiwedd y flwyddyn ariannol y rhoddyd y dyfarniad ar ei chyfer oni bai bod yr achosion penodol a nodir yn Adran 1 y polisi hwn yn datgan fel arall.

E. Taliad

Yn unol â deddfwriaeth, bydd unrhyw ddyfarniad yn cael ei ganiatáu fel gostyngiad o ran y swm y bydd y Trethdalwr yn ei dalu i'r Cyngor ac a ddangosir ar eu bil yn lleihau swm y dreth Gyngor sy'n daladwy.

F. Gostyngiadau yn y Dreth Gyngor a roddwyd drwy gamgymeriad neu yn anghywir

Lle mae gostyngiad wedi ei ganiatáu yn anghywir neu drwy gamgymeriad, naill ai oherwydd methiant i ddarparu'r wybodaeth gywir i'r Cyngor neu oherwydd amgylchiadau eraill, bydd y swm yn cael ei adennill o gyfrif y Trethdalwr yn y ffordd arferol.

FF. Hysbysiad o ostyngiad yn y swm taladwy

Bydd y Cyngor yn rhoi gwybod ar bapur am ganlyniad pob cais. Bydd yr hysbysiad yn cynnwys y rheswm dros y penderfyniad ac yn cynghori'r ymgeisydd am eu hawliau i apelio.

G. Cyfrifoldeb am wneud penderfyniadau ac apeliadau

Bydd unrhyw gymorth a roddir yn unol ag Adran 1 y polisi hwn yn cael ei gymeradwyo gan swyddog ar lefel Arweinydd Tîm neu uwch yn nhîm y Dreth Gyngor.

Bydd unrhyw gymorth a roddir yn unol ag Adran 2 y polisi hwn yn cael ei gymeradwyo gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 neu Reolwr y Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau a bydd swyddog ar lefel Arweinydd Tîm neu uwch yn nhîm y Dreth Gyngor yn cyflwyno adroddiad i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 neu Reolwr y Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau i'w ystyried wrth wneud y penderfyniad.

Gall trethdalwyr ofyn i'r Cyngor adolygu penderfyniad mewn perthynas â chymorth dewisol. Dylid cyflwyno cais ysgrifenedig am ailystyried penderfyniad ymhen 21 diwrnod o gael gwybod am y penderfyniad gwreiddiol a dylid nodi'r rhesymau dros y cais.

Ar ôl derbyn cais i ailystyried cais, bydd penderfyniadau a wneir dan Adran 1 y polisi yn cael eu hadolygu gan uwch swyddog o fewn tîm y Dreth Gyngor / Adnoddau. Ar gyfer penderfyniadau a wneir dan Adran 2 y polisi, yn dibynnu ar bwy wnaeth y penderfyniad, gellir eu hadolygu gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 neu gan unrhyw un o'r Prif Weithredwyr Cynorthwyol. Bydd y Cyngor yn hysbysu'r trethdalwr o'i benderfyniad o fewn 21 diwrnod o dderbyn y cais i ailystyried y penderfyniad.

Nid oes gan y Tribiwnlys Prisio awdurdodaeth i ymchwilio i benderfyniadau a wnaed gan y Cyngor ar achosion unigol mewn perthynas â chymorth dewisol dan adran 13A yn Adran 2 y polisi. Mewn achosion o'r fath, mae'r Tribiwnlys Prisio o'r farn y dylai trethdalwyr y cyngor wneud cais i'r Uchel Lys am adolygiad barnwrol.

Os yw trethdalwyr y Cyngor yn anfodlon â phenderfyniad y Cyngor i wrthod glynu wrth ei benderfyniad ei hun i ganiatáu gostyngiad i rai categorïau penodol, gall apelio ymhellach i Dribiwnlys Priso.

Adran 3

NG. Adolygu'r Polisi

Adolygir y polisi hwn yn rheolaidd a'i ddiweddarau fel bo'n briodol er mwyn sicrhau ei fod yn parhau i fod yn addas i'r pwrpas. Fodd bynnag, efallai y bydd adolygiad yn digwydd yn gynt os bydd unrhyw newidiadau sylweddol mewn deddfwriaeth.

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	19 CHWEFROR 2018
Pwnc:	FFRAMWAITH AR GYMORTH DEWISOL TUAG AT DRETHI BUSNES – ELUSENNAU A SEFYDLIADAU DIELW
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD JOHN GRIFFITH – AELOD PORTFFOLIO (CYLLID)
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES – PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	GERAINT H JONES – RHEOLWR GWASANAETH REFENIW A BUDD-DALIADAU 01248 752651 GeraintH.Jones@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	DIM YN BERTHNASOL
A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau	
ARGYMHELLION	
<ul style="list-style-type: none"> Bod y Pwyllgor Gwaith yn mabwysiadu'r Fframwaith cyfredol mewn perthynas â Chymorth Dewisol tuag at Drethi Busnes – Elusennau a Sefydliadau Dielw fel y manylir arno yn Atodiad A ar gyfer blwyddyn ariannol 2018/19 yn unig a'i fod yn rhoi cyfarwyddyd i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 i sicrhau bod y gweithdrefnau gweinyddol cyn 31 Mawrth 2018 yn rhoi gwybod i'r elusennau a'r sefydliadau dielw perthnasol y bydd y polisi mewn grym ar gyfer 2018/19 yn unig ac y bydd yn dod i ben ar 31 Mawrth 2019. Bod y Pwyllgor Gwaith yn cytuno i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 gynnal ymgynghoriad cyhoeddus ar y fframwaith yn ystod hanner cyntaf 2018/19 gyda fframwaith diwygiedig yn cael ei weithredu o 1 Ebrill 2019. 	
CEFNDIR	
<p>Mae'n rhaid i eiddo annomestig (ar wahân i rai eithriadau, megis amaeth, addoldai, adeiladau a ddefnyddir gan bobl anabl ac ati) dalu trethi annomestig. Yr enw cyffredin ar y trethi hyn yw trethi busnes er nad yw pawb sy'n eu talu yn fusnesau yn yr ystyr gyffredin. Yn wir, mae'r system o gymorthdaliadau wedi'i dylunio'n rhannol i liniaru baich trethiant ar ddeiliaid ar wahân i fusnesau.</p> <p>Mae'n rhaid i Awdurdodau Lleol yng Nghymru roi cymorth trethi mandadol yn unol â Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 (DCLIL88), fel y cafodd ei diwygio gan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003.</p> <p>Dan DCLIL88, gall Awdurdodau Lleol hefyd roi cymorth dewisol neu ryddhad o'r trethi o hyd at 100% o'r trethi sy'n daladwy. Mae hyn yn berthnasol i eiddo a ddefnyddir gan:-</p> <ul style="list-style-type: none"> Elusennau ("ychwanegiad o 20%" yn ogystal â'r cymorth mandadol o 80%); Sefydliadau dielw eraill. <p>Mae costau caniatáu cymorth dewisol tuag at drethi busnes yn cael eu hysgwyddo'n rhannol gan y Gronfa ar gyfer Trethi Annomestig (h.y. Llywodraeth Cymru) a chan drethdalwr lleol.</p> <p>Er enghraifft, mae Llywodraeth Cymru yn ysgwyddo 90% o'r gost mewn perthynas â sefydliadau dielw. Mae hynny'n golygu bod pob £1 sy'n cael ei wario gan y Cyngor yn prynu cymorth o £10 i'r trethdalwr.</p>	

CC-14562-LB/193934

Fodd bynnag, yn achos yr “ychwanegiad 20%”, mae Llywodraeth Cymru yn ysgwyddo 25% o'r gost. Mae hynny'n golygu bod pob £7.50 a warir gan y Cyngor yn prynu cymorth sy'n werth £10 i'r trethdalwr.

PENDERFYNIAD Y PWYLLGOR GWAITH CHWEFROD 2017

Ar 14 Chwefror 2017, ymestynnodd y Pwyllgor Gwaith ei Fframwaith ar Gymorth Dewisol tuag at Drethi Busnes - Elusennau a Sefydliadau Dielw am gyfnod o flwyddyn. Fe benderfynodd hefyd ohirio'r ymgynghoriad cyhoeddus ar y fframwaith a bod y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 yn adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Gwaith ynghylch datblygu'r fframwaith hwn ar gyfer y dyfodol wedi cymryd i ystyriaeth adolygiad Llywodraeth Cymru o'i gynllun cymorth ar gyfer busnesau bychain ac effaith yr ail-brisio o ran cost y polisi cyfredol yn ystod 2017/18.

Yn ystod 2017/18, mae'r canlynol wedi digwydd -

- Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei gynllun cymorth parhaol newydd tuag at drethi busnesau bach yn effeithiol o 1 Ebrill 2018 ar 13 Rhagfyr 2017. Bydd y cynllun newydd yn cyfyngu nifer yr eiddo a fydd yn gymwys ar gyfer cymorth trethi busnesau bach i ddau fesul busnes ym mhob awdurdod lleol, gan atal busnesau mwy a chadwyni cenedlaethol rhag elwa o'r cynllun. Mae'r cynllun parhaol newydd yn ceisio rhoi cymorth mwy effeithiol i fusnesau bychan a lleol gan ryddhau £7m i gefnogi busnesau o'r fath. Mewn rhai achosion, diwygiwyd y trothwyon hawlio o ran gwerth ardrethol.
- Bydd y cynllun parhaol newydd hefyd yn darparu – cymorth ychwanegol ar gyfer y sector gofal plant, cymorth wedi ei dargedu ar gyfer prosiectau pŵer hydro bychan, ymestyn y cymorth dro dro trethi i fusnesau'r stryd fawr i 2018/19 a £1.3m pellach ar gyfer awdurdodau lleol yn 2018/19 i gefnogi busnesau lleol a fyddai'n cael y budd mwyaf o gymorth ychwanegol.
- Mae effaith yr ailbrisiad ar y fframwaith cymorth dewisol trethi busnes wedi bod yn gost niwtral a rhagwelir y bydd y gost ar gyfer 2017/18 yn £60k yn unol â'r gyllideb gyfredol ar gyfer y cynllun yn 2017/18.
- Mae dogfen ymgynghori ddrafft wedi cael ei chwblhau (yn Gymraeg a Saesneg) mewn perthynas â fframwaith cymorth dewisol trethi busnes y Cyngor ac fe'i hadolygwyd gan y Panel Sgriwtini Cyllid ar 1 Rhagfyr 2017 a oedd yn derbyn bod yr ymarfer, mewn egwyddor, yn un gwerth chweil, yn amodol ar rai newidiadau posibl a allai godi yn sgil cynllun newydd parhaol Llywodraeth Cymru ar gymorth trethi i fusnesau bach a diwygio'r cwestiynau a oedd yn destun ymgynghoriad. Byddai gwariant bychan ar ran y Cyngor, drwy drefniadau ariannol gyda Llywodraeth Cymru, yn arwain at gryn dipyn mwy o gymorth i elusennau a sefydliadau di-elw. Byddai gwario £60k dan y fframwaith presennol yn arwain at £202k o gymorth gyda threthi busnes i elusennau a sefydliadau dielw.
- Oherwydd y posibilrwydd y byddai goblygiadau ariannol i ymgynghoriad o'r fath ac oherwydd na chafwyd y setliad terfynol ar gyfer 2018/19 tan 20 Rhagfyr 2017, a oedd yn cynnwys y £1.3m o gymorth ychwanegol ar gyfer busnesau bach, nid yw'r amserlen yn caniatáu digon o amser i ymgynghori ac i ddiwygio'r fframwaith. Byddai angen i gostau posibl gael eu trafod a'u hadlewyrchu yn y gyllideb arfaethedig ar gyfer 2018/19.
- O'r herwydd, argymhellir bod y polisi cyfredol yn cael ei fabwysiadu am flwyddyn arall gyda'r ymgynghoriad yn digwydd yn ystod chwe mis cyntaf 2018/19 gan ganiatáu digon o amser ar gyfer ymateb a sefydlu'r goblygiadau ariannol, os bydd rhai o gwbl, gyda'r fframwaith newydd i ddod i rym ar 1 Ebrill 2019.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Mae'r polisi cymorth cyfredol wedi bod yn llwyddiant yn yr ystyr nad oes bron unrhyw geisiadau wedi dod i law nad ydynt wedi'u cynnwys yn y polisi. Mae hyn wedi arwain at ostyngiad sylweddol yn nifer y ceisiadau sy'n cael eu hystyried yn unigol.

Byddai peidio ag ymestyn y polisi dewisol cyfredol i roi cymorth trethi busnes i Elusennau a sefydliadau dielw yn golygu y byddai'n rhaid i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 ddelio gyda phob cais yn unigol gan roi ystyriaeth i ganllawiau gan Lywodraeth Cymru a pholisïau/canllawiau'r Pwyllgor Gwaith. (Gweler Cyfansoddiad y Cyngor – Cynllun Dirprwyo i Swyddogion penodol (Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 a'r ddyletswydd benodol y manylir arni dan 3.5.3.5.19).

Os yw'r Pwyllgor Gwaith o'r farn y dylid ymgynghori, byddai'n rhaid gohirio'r penderfyniad ar y fframwaith newydd hyd fis Mawrth 2018 ar ôl i'r ymgynghoriad orffen. Os methir gwneud penderfyniad ym mis Mawrth 2018, byddai'n rhaid, fel y soniwyd uchod, i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 ddelio gyda phob cais yn unigol.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae penderfyniadau i roi rhyddhad o'r Dreth Fusnes i elusennau a sefydliadau dielw wedi cael ei ddirprwyo i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith greu canllawiau a pholisi i'r swyddog yma gyfeirio at i sicrhau cysondeb a thegwch o ran y penderfyniadau.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Mae'r polisi hwn yn cyfrannu at nodau corfforaethol yr Awdurdod – sef adfywio ein cymunedau a datblygu'r economi a thrawsnewid gwasanaethau hamdden yn bennaf.

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Mae £60k wedi ei glustnodi o fewn y gyllideb am 2017/18. Y gwariant rhagdybiedig ar ddiwedd chwarter 3 yw £61k*. Yn achos cyllideb 2018/19, mae £60k wedi cael ei glustnodi tuag at gost darparu cymorth dewisol ar gyfer elusennau a sefydliadau dielw.

* Mae'r costau hyn yn cynnwys addasiadau ar gyfer blynyddoedd blaenorol yn ystod 2017/18 yn wahanol i Atodiad A sy'n dangos ffigyrau ar gyfer 2017/18 yn unig.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Dim sylw
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Awdur yr adroddiad
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Dim sylw
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	

3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

Atodiad A – Fframwaith Cymorth tuag at Drethi Busnes ar gyfer Elusennau a Sefydliadau Dielw.

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

Penderfyniad gan Bwyllgor Gwaith Cyngor Sir Ynys Môn, 14 Chwefror 2017.
 Panel Sgrwtini Cyllid – cofnodion 1 Rhagfyr 2017
 Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Symiau a Godir)(Cymru) 2016 Rhif 1247 (Cy. 295)
 Gorchymyn Ardrethu Annomestig (Cymorth i Fusnesau Bychan) (Cymru) 2017

ATODIAD A

Categori	Disgrifiad	Mandadol	Dewisol	Cyfanswm	Cost i'r Cyngor	Rhif
A (1)	Neuaddau Pentref, Canolfannau Cymunedol, Sefydliadau Coffadwrol, Clybiau Hen Bobl,	80%	20%	100%		58

CC-14562-LB/193934

	Cymdeithasau Sgowntiaid a Geidiaid, Cadlanciau'r Môr, Hosbis, Cylchau Chwarae	£114,606	£24,314	£138,920	£18,236	
A (2)	Diogelwch arforol	80%	20%	100%		6
		£37,298	£7,913	£45,211	£5,935	
B (1)	Clybiau adloniant, Theatrau, Ystafelloedd Bandiau ac Amgueddfeydd - (elusen gofrestrdig)	80%	20%	100%		8
		£21,986	£4,740	£26,726	£3,555	
B (2)	Clybiau adloniant, Theatrau, Ystafelloedd Bandiau ac Amgueddfeydd - (heb fod yn elusen gofrestrdig)	0%	100%	100%		30
		£0	£123,430	£123,430	£12,343	
C (1)	Sefydli Addysgol statudol neu ar agor i bawb	80%	20%	100%		1
		£5,893	£1,250	£7,143	£938	
C (2)	Sefydliadau Addysgol	80%	0%	80%		11
		£341,536	£0	£341,536	£0	
CH	Siopau Elusennol	80%	0%	80%		19
		£66,056	£0	£66,056	£0	
D	Sefydliadau Adfywio, Cyflogi, Ailsefydlu	80%	20%	100%		1
		£5,537	£1,175	£6,712	£881	
DD	Cydraddoldeb hiliol a lleiafrif ethnig	80%	20%	100%		0
		£0	£0	£0	£0	
E (1)	Elusen gofrestrdig neu at bwrpas elusennol lle mae eu hamcanion hefo gwerthoedd cyffredin sylweddol ag amcanion y Cyngor ac sy'n gwasanaethu trigolion yr Ynys yn bennaf	80%	20%	100%		6
		£78,040	£16,556	£94,596	£12,416	
E (2)	Heb fod yn elusen gofrestrdig lle mae eu hamcanion hefo gwerthoedd cyffredin sylweddol ag amcanion y Cyngor ac sy'n gwasanaethu trigolion yr Ynys yn bennaf	0%	100%	100%		5
		£0	£17,237	£17,237	£1,724	
F (1)	Elusen gofrestrdig neu at bwrpas elusennol lle mae eu hamcanion yn cael eu cynorthwyo gan y Cyngor ond, naill ai nad oes gwerthoedd cyffredin sylweddol efo amcanion y Cyngor neu nad ydynt yn gwasanaethu trigolion yr Ynys yn bennaf.	80%	0%	80%		0
		£0	£0	£0	£0	
F (2)	Heb fod yn elusen gofrestrdig lle mae eu hamcanion yn cael eu cynorthwyo gan y Cyngor ond, naill ai nad oes gwerthoedd cyffredin sylweddol hefo amcanion y Cyngor neu nad ydynt yn gwasanaethu trigolion yr Ynys yn bennaf.	0%	80%	80%		1
		£0	£1,182	£1,182	£118	
FF	Meysydd Sioe Amaethyddol	80%	20%	100%		1
		£18,487	£3,922	£22,409	£2,942	
G	Dim un o'r categorïau uchod.	Amrywiol	Amrywiol	Amrywiol		0
		£0	£0	£0	£0	
	Cyfanswm – 2017/18	£689,439	£201,719	£891,158	£59,088	147
	Cost pob Band D – 2017/18				£1.92	

CC-14562-LB/193934

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	19 CHWEFROR 2018
Pwnc:	DATGANIAD AR STRATEGAETH RHEOLI'R TRYSORLYS 2018/19
Aelod(au) Portffolio:	CYNGHORYDD J. GRIFFITH
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES (EST. 2601)
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	GARETH ROBERTS (FFÔN: EST. 2675) CLAIRE KLIMASZEWSKI (FFÔN : EST.1865)
Natur a Rheswm am Adrodd	
<p>I adolygu : i fod yn gyson â chyfarwyddyd proffesiynol.</p> <p>Cyflwynir yr adroddiad hwn i sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu arferion gorau yn unol â Chôd Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifiaeth (CIPFA) ar faterion Rheoli Trysorlys. Mae'r côd yn argymhell y dylai'r Aelodau sgrwtineiddio'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys cyn iddo gael ei fabwysiadu (sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, Datganiad Polisi DRI Blyneddol, y Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys a'r Cynllun Dirprwyo ar Reoli Trysorlys). Yn unol â chynllun dirprwyo'r Awdurdod, y Pwyllgor Archwilio sy'n gyfrifol am y swyddogaeth hon ac mae Atodiad A o'r adroddiad hon wedi ei chyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio ar 13 Chwefror 2018. Mae'r adroddiad yma yn cydymffurfio hefo Cynllun Dirprwyo ar Reoli Trysorlys 2017/18, ac mae angen i'r Pwyllgor hwn dderbyn ac adolygu'r adroddiad cyn iddo gael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn i'w gymeradwyo. Mae'r adroddiad yma yn cydfynd a'r adroddiadau Cyllideb Cyfalaf a Refeniw fel rhan o broses gosod y gyllideb 2018/19.</p>	
A - Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau	
<p>1. Mae'r adroddiad a'r Atodiad (fel y manylir yn yr rhan uchod, rhannau 2 i 4 isod ac yn cynnwys Atodiad A) wedi ei chyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio ar 13 Chwefror 2018. Penderfynodd y Pwyllgor i :-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodi cynnwys yr adroddiad eglurhaol hwn; • Cymeradwyo'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (gan gynnwys y Dangosyddion Pwylllog a Thrysorlys) [Atodiad A] ar gyfer 2018/19. <p>2. Mae Côd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (Adran 7) yn argymhell y dylid cymeradwyo, dogfennu a monitro Arferion Rheoli Trysorlys (ART) yr Awdurdod. Mae'n dweud hefyd mai mater ar gyfer penderfyniad lleol yw natur a maint ymwneud corff cyfrifol unrhyw sefydliad o ran cymeradwyo a monitro ei Bolisiau Rheoli Trysorlys a'r atodlenni cysylltiedig ac mae'n cydnabod hefyd y gellir dirprwyo'r swyddogaeth hon mewn rhai sefydliadau i'r swyddog cyfrifol. Ym mhob achos, dylai fod yn destun sgrwtini gan y corff cyfrifol yn dilyn argymhellion gan y swyddog cyfrifol. Mae'r Awdurdod hon wedi creu ART wedi'i ddogfennu, a cafwyd ei awdurdodi gan y Pwyllgor Archwilio ar 6 Rhagfyr 2016. Mae yna un newid arfaethedig i'r ART sydd angen ei gymeradwyo gan y Pwyllgor yma. Y newid yw i gynyddu isafswm balans arian parod o £6m i £6.5m yn unol a'r polisi arian wrth gefn diweddaraf a gafodd ei gymeradwyo.</p> <p>3. O ran diweddariadau i'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys, yr unig newid y bwriedir ei wneud i egwyddorion a pholisiau craidd Datganiad 2017/18 yw newid Polisi Darpariaeth Refeniw Isafswm (DRI). Cwblhauodd Cynghorwyr Rheoli Trysorlys Allanol yr awdurdod (Link – cynt yn cael eu galw yn Capita Asset Management Services) adolygiad o bolisi DRI y Cyngor. Mae'r egwyddorion sy'n ymddangos yn eu adroddiad yn gynnwysedig yn y polisi diwygedig.</p>	

Bydd y polisi yn arwain at ffordd gyson at gostau DRI rhwng fenthycia cefnogol a di gefnogaeth. Mae'r costau polisi cyfredol DRI yn 4% o Ofyniad Cyllido Cyfalaf am brosiectau sy'n cael eu ariannu o fenthycia a chefnogaeth. Mae cost DRI ar asedau sy'n cael eu ariannu'n ddi gefnogaeth yn seiliedig ar fywydau economaidd yr asedau. Caniateir un o ddau ddull oes ased ar gyfer prosiectau sydd wedi eu cyllido gan fenthycia di-gefnogaeth. Nid yw'n optiwn i godi 4% o'r GCC ar fenthyciadau di-gefnogaeth fel a ganiateir hefo benthyciadau gyda chefnogaeth. Mae'r dull oes ased yn ddull doeth ac yn cyd fynd hefo'r gost DRI yn erbyn referniw efo oes ddisgwyledig yr ased. Felly, fe argymhellir fod y polisi DRI yn cael ei ddiweddarau fel bod y gost DRI, yn mynd ymlaen ar gyfer benthycia gyda chefnogaeth a benthycia di-gefnogaeth yn ddibynol ar oes yr ased. Bydd y cynnig yn arwain at gost DRI llai ar gyfer y 10 i 15 mlynedd nesaf, ond fydd yn uwch hyd at blwyddyn 50. Bydd y polisi diwygedig yn myned yn ôl i 2008 i sicrhau fod gost yn gywir ac yn gyson rhwng y gost DRI ar gyfer gwariant wedi ei gyllido drwy fenthycia gyda chefnogaeth a benthycia di-gefnogaeth. Gweler Atodiad 2 ar gyfer y polisi diwygedig. Mae hwn yn amodol l ymgynghoriad a chymeradwyaeth gan yr Archwiliwr Allanol.

4. Cyfanswm benthyciadau allanol y Cyngor ar 7 Tachwedd 2017, oedd £111.4m, disgwylir mai £118.0m fydd y sefyllfa ar 31 Mawrth, 2018. Mae'r benthyciadau yn cynnwys rhai aeddfed sefydlog a rhai blwydd-dal sefydlog. Ar 7 Tachwedd 2017, roedd y benthyciadau aeddfed sefydlog yn £111.2m gydag oes gyfartalog o 23 blynedd a graddfa log o 5.15% ar gyfartaledd. Roedd y benthyciadau blwydd-dal sefydlog yn £0.2m gydag oes gyfartalog o 8 mlynedd a graddfa log o 9.44% ar gyfartaledd. Rhagwelir mai £5.9 fydd cost benthycia, sef y llog sy'n daladwy ar fenthyciadau cyfredol, ar gyfer 2017/18 a hynny ar gyfer y Gronfa Gyffredinol (£3.9m) a'r CRT (£2.0m). Yn ogystal, bydd Darpariaeth Isafswm Referniw (MRP), sef taliad referniw i dalu elfen o'r gwariant cyfalaf sydd wedi cronni bob blwyddyn (Atodiad 2). Yn 2017/18, bydd y taliad hwn yn £4.7m ar gyfer y Gronfa Gyffredinol (£3.8m) a'r CRT (£0.9m). Golyga hyn y bydd y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (sef yr angen sylfaenol i fenthycia i gyllido'r rhaglen gyfalaf) yn £138.1m ar ddiwedd y flwyddyn ac y bydd y Cyngor wedi benthycia'n fewnol £20.1m erbyn diwedd y flwyddyn.

Ar 7 Tachwedd 2017, roedd cyfanswm buddsoddiadau'r Cyngor yn £13.4m, gyda graddfa dychwelyd gyfartalog o 0.15% a'r cyfanswm cyfartalog ar gyfer y flwyddyn hyd yma yw £16.6m. Wrth i fenthycia mewnlol gynyddu, mae balansau buddsoddiadau'n lleihau.

5. Argymhellion:

- Nodi cynnwys yr adroddiad eglurhaol hwn;
- Cymeradwyo'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (gan gynnwys y Dangosyddion Pwylllog a Thrysorlys) [Atodiad A] ar gyfer 2018/19;
- Cyflwyno unrhyw argymhellion a/neu sylwadau i'r Cyngor llawn; a
- Cymeradwyo'r newid yn ART, i gynyddu'r isafswm balans arian parod o £6m i £6.5m i adlewyrchu'r cynydd yn isafswm balance yr arian wrth gefn cyffredinol.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

D/b

C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

I gydymffurfio hefo proses gosod cyllideb yr awdurdod a Cynllun Dirprwyo ar Reoli Trysorlys.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

DD - DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrrff allanol eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthlodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
Adodiad A : Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys a Dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys ar gyfer 2018/19		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
<ul style="list-style-type: none"> Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2017/18 (fel a cymeradwywyd gan y Cyngor ar 28 Chwefror 2017) 		

DATGANIAD STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS**DATGANIAD AR Y STRATEGAETH FUDDSODDI FLYNYDDOL, Y DATGANIAD POLISI AR Y DDARPARIAETH REFENIW ISAF (DRI) A'R DATGANIAD AR Y STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS AR GYFER 2018/19****1. Rhagarweiniad****1.1 Cefndir**

Rhaid i'r Cyngor weithredu cyllideb gytbwys sy'n golygu bod rhaid i gyfanswm yr incwm sy'n ddyledus yn ystod y flwyddyn ariannol fod yn ddigonol i gwrdd â gwariant a hefyd, rhaid i'r arian gwirioneddol a ddaw i mewn Fod yn ddigonol i gydbwysu'r arian a fydd yn mynd allan. Rhan allweddol o'r gweithgareddau rheoli trysorlys yw sicrhau bod y llif arian hwn wedi ei gynllunio'n ddigonol a bod arian ar gael pan mae ei angen. Caiff arian sydd dros ben ei fuddsoddi mewn gwrth-bartion neu offerynnau risg isel sy'n cydfynd â pholisi'r Cyngor i leihau risg gan sicrhau hylifedd digonol cyn ystyried y dychweliad ar fuddsoddiadau.

Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn darparu canllawiau ar gyfer anghenion benthycar'r Cyngor, sef cynllunio llif arian ar gyfer y tymor hwy mewn gwirionedd er mwyn sicrhau fod y Cyngor yn gallu cwrdd â'i oblygiadau o ran gwariant cyfalaf. Gall rheoli'r arian tymor hwy olygu trefnu benthyciadau ar gyfer y tymor hir neu'r tymor byr neu ddefnyddio gwargedion llif arian am dymor hwy. O bryd i'w gilydd, gellir ailstrwythuro dyledion i gwrdd â risgiau neu amcanion cost y Cyngor.

Yn benodol, rhaid i awdurdod lleol gyfrifo ei ofynion cyllidebol ar gyfer pob blwyddyn ariannol i gynnwys y costau refeniw sy'n llifo o benderfyniadau ynghylch cyllido cyfalaf. Mae hyn yn golygu cyfyngu:-

- cynnydd mewn costau refeniw yn sgil ffioedd llog uwch, oherwydd benthycia ychwanegol i gyllido gwariant cyfalaf, ac
- unrhyw gynnydd mewn costau rhedeg prosiectau cyfalaf newydd, i lefel sy'n fforddiadwy o ran incwm rhagamcanedig y Cyngor.

Mae'r Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys yn diffinio'r polisiau ac amcanion y gweithgareddau rheoli trysorlys. Gweler Atodiad 10.

1.2 Gofynion o ran cyflwyno adroddiadau

Rhaid i'r Cyngor dderbyn a chymeradwyo o leiaf dri phrif adroddiad bob blwyddyn sy'n ymgorffori amrediad o bolisiau, amcangyfrifon a ffigyrau gwirioneddol. Rhaid i'r adroddiadau hyn gael eu sgrwttinieddio'n ddigonol gan bwyllgor cyn cael eu hargymell i'r Cyngor. Y Pwyllgor Archwilio sy'n gyfrifol am gyflawni'r swyddogaeth hon.

Dangosyddion Pwylllog a Rheoli Trysorlys a'r Strategaeth Trysorlys - Mae'r adroddiad cyntaf a'r un pwysicaf yn cynnwys:-

- y Strategaeth Rheoli Trysorlys (sut bydd y buddsoddiadau a'r benthyciadau'n cael eu trefnu) gan gynnwys dangosyddion rheoli trysorlys;
- Strategaeth Fuddsoddi (canllawiau ynghylch sut y dylid rheoli buddsoddiadau);
- Polisi Darpariaeth Refeniw Isaf (sut mae gwariant cyfalaf gweddilliol yn cael ei drosglwyddo i refeniw dros gyfnod o amser); a
- Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys (diffiniad o'r polisiau ac amcanion y swyddogaeth rheoli trysorlys); a
- Cynlluniau cyfalaf (gan gynnwys y dangosyddion darbodus cysylltiedig).

Adroddiad Rheoli Trysorlys Canol Blwyddyn - Bydd hwn yn rhoi diweddariad i'r Aelodau ynghylch cynnydd o ran y sefyllfa gyfalaf, gan ddiwygio'r dangosyddion pwylllog yn ôl yr angen gan nodi a yw'r strategaeth trysorlys yn cwrdd â'i amcanion ynteu a oes angen adolygu unrhyw bolisiau.

Adroddiad Trysorlys Blyneddol – Yn hwn, ceir manylion ynghylch detholiad o ddangosyddion darbodus a thrysorlys gwirioneddol a gweithgareddau rheoli trysorlys gwirioneddol o gymharu â'r amcangyfrifon yn y strategaeth.

1.3 Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2018/19

Mae'r strategaeth ar gyfer 2018/19 yn ymwneud â dau brif faes:-

Materion Cyfalaf

- Y cynlluniau cyfalaf a'r dangosyddion pwylllog; a
- y strategaeth darpariaeth refeniw isaf (DRI).

Materion Rheoli Trysorlys

- y sefyllfa gyfredol o ran y trysorlys;
- dangosyddion rheoli trysorlys a fydd yn cyfyngu ar risg a gweithgareddau trysorlys y Cyngor;
- y rhagolygon o ran cyfraddau llog;
- y strategaeth fenthyca;
- polisi ar fenthyca cyn i'r angen godi;
- ail-raglennu dyledion;
- y strategaeth fuddsoddi;
- polisi teilyngdod credyd; a
- polisi ar ddefnyddio darparwyr gwasanaeth allanol.

Mae'r elfennau hyn yn cwrdd â gofynion Deddf Llywodraeth Leol 2003, Côt Darbodus CIPFA, Canllawiau DRI Llywodraeth Cymru, Côt Rheoli Trysorlys CIPFA a Chanllawiau Buddsoddi Llywodraeth Cymru.

1.4 Hyfforddiant

Dan Côt CIPFA mae'n ofynnol fod y swyddog cyfrifol yn sicrhau bod Aelodau â chyfrifoldeb am reoli trysorlys yn derbyn hyfforddiant digonol mewn materion rheoli trysorlys. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i Aelodau sy'n gyfrifol am sgrwtini. Er mwyn cefnogi aelodau'r Pwyllgor Archwilio yn eu swyddogaeth sgrwtini, cafodd aelodau'r pwyllgor hyfforddiant ar faterion rheoli trysorlys gan yr ymgynghorwyr rheoli trysorlys penodedig ar 9 Tachwedd 2016. Bydd hyfforddiant pellach yn cael ei drefnu pan fydd angen hynny.

Mae anghenion hyfforddi swyddogion rheoli trysorlys yn cael eu hadolygu ac yn cael sylw'n rheolaidd.

1.5 Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys

Mae'r Cyngor yn defnyddio Y Grŵp Link fel ymgynghorwyr allanol ar faterion rheoli trysorlys. Yn unol â rheoliadau caffael, cafodd y tendr ar gyfer y gwasanaeth ymgynghori ar Reoli Trysorlys ei hysbysebu ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2016 a 31 Mawrth 2019 gydag opsiwn i ymestyn y cytundeb am 2 flynedd. Capita Asset Services gyflwynodd y tendr llwyddiannus.

Mae'r Cyngor yn cydnabod bod y cyfrifoldeb am benderfyniadau rheoli trysorlys yn fater i'r sefydliad bob amser a bydd yn sicrhau nad yw'n dibynnu gormod ar ein darparwyr gwasanaeth allanol.

Mae'n cydnabod hefyd bod gwerth mewn cyflogi darparwyr allanol ar gyfer gwasanaethau rheoli trysorlys er mwyn cael mynediad i adnoddau a sgiliau arbenigol. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod telerau eu penodiad a'r dulliau a ddefnyddir ar gyfer asesu eu gwerth yn cael eu cytuno a'u dogfennu'n briodol a'u hadolygu'n rheolaidd hefyd.

Cafodd Capita Asset Service ei werthu i Grŵp Y Link, ond, ni fydd y gwasanaethau a ddarperir yn newid o dan y berchnogaeth newydd.

1.6 Mabwysiadu'r Côt

Rhaid i'r Cyngor nodi a yw wedi mabwysiadu Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys. Mae'r Côt cyfredol, sef un 2011 eisoes wedi cael ei fabwysiadu gan y Cyngor ac o'r herwydd, nid oes angen diweddariad ar gyfer 2018/19. Yn ogystal, mae'r awdurdod yn dilyn y canllawiau yng Nghôd Darbodus CIPFA 2013 sy'n ategu'r côd ymarfer ar Reoli Trysorlys. Fodd bynnag, mae'r Cod Pwyllgor â'r Cod Rheoli Trysorlys wedi cael eu adolygu a'u cyhoeddi ym mis Ionawr 2018. Mae'r cod yn ystyried bod y flwyddyn 2018/19 yn flwyddyn drosiannol, gyda gweithrediad llawn yn 2019/20.

2. Ystyriaethau Cyfalaf

Cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor yw gyrrwyr allweddol gweithgareddau rheoli trysorlys. Caiff allbwn y cynlluniau gwariant cyfalaf ei adlewyrchu yn y dangosyddion darbodus sydd wedi eu dylunio i gynorthwyo'r aelodau i gael trosolwg o'r cynlluniau gwariant cyfalaf a'u cadarnhau.

Mae'r Dangosyddion Pwyllgor yn crynhoi cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor, y rhai sydd wedi eu cytuno'n barod a rhai sy'n ffurfio rhan o'r cylch cyllideb yma. Gofynnir i'r Aelodau gymeradwyo'r rhagolygon gwariant cyfalaf.

Caiff y rhagamcanion ynghylch gwariant cyfalaf yr Awdurdod ar gyfer 2017/18 i 2020/21 eu hadlewyrchu yn y Dangosyddion Darbodus (Atodiad 11). Mae'r gwariant rhagamcanedig ar gyfer 2018/19 i 2020/21 yn seiliedig ar y rhaglen gyfalaf ddrafft a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar gyfer ei chymeradwyo ar 30 Hydref 2017, yn ogystal a chynllun ddrafft Band B or Cynllun Ysgolion 21ain Ganrif. Mae'r rhagamcanion ar gyfer y blynyddoedd hynny hefyd yn cynnwys y rhagdybiaeth y bydd llithriad o 2017/18 yn cael ei wario'n llawn yn 2018/19.

Bydd y rhaglenni'n gyffredinol yn cael eu cyfyngu i'r hyn sy'n fforddiadwy, o ran y gwariant cyfalaf gwirioneddol ac o ran y goblygiadau refeniw (gweler 1.1 uchod). Gweler y dangosyddion darbodus yn Atodiad 11. Mae'r tabl isod yn crynhoi'r cynlluniau cyfalaf uchod a'r modd y caiff y cynlluniau hyn eu cyllido drwy adnoddau cyfalaf neu refeniw. Bydd unrhyw ddiffyg o ran adnoddau'n arwain at yr angen i fenthycu, fel y gwelir yn nhabl 3.1.

Gwariant Cyfalaf £'000m	2016/17 Gwirioneddol	2017/18 Amcangyfrif	2018/19 Amcangyfrif	2019/20 Amcangyfrif	2020/21 Amcangyfrif
Dim CRT	28,030	22,030	38,800	34,340	16,060
CRT	8,610	11,490	13,820	15,200	15,340
Cyfanswm	36,640	33,520	52,620	49,540	31,400
Ariennir drwy:					
Derbyniadau cyfalaf	5,240	3,100	1,260	500	500
Grantiau cyfalaf	14,800	11,360	30,800	25,230	8,940
Arian wrth gefn Cyfalaf	580	510	300	0	0
Refeniw	5,050	8,830	11,160	9,040	9,380
Benthyciad	150	1,000	0	0	0
Angen cyllido net am y flwyddyn	10,820	8,720	9,100	14,770	12,580

3. Benthycia

Bydd y cynlluniau gwariant cyfalaf a nodir yn rhan 2 (uchod) yr adroddiad hwn yn darparu manylion ynghylch gweithgaredd gwasanaeth y Cyngor. Mae'r swyddogaeth rheoli trysorlys yn sicrhau bod arian parod y Cyngor wedi ei drefnu yn unol â'r codau proffesiynol perthnasol, i sicrhau fod arian parod digonol ar gael i gwrdd â'r gweithgaredd gwasanaeth yma. Bydd hyn yn cynnwys trefnu'r llif arian parod a, lle mae'r cynlluniau cyfalaf ei angen, trefnu'r cyfleusterau benthycia priodol. Mae'r strategaeth yn rhoi sylw i'r dangosyddion trysorlys / darbodus perthnasol, y sefyllfa o ran dyledion rŵan ac yn y dyfodol, a'r strategaeth fuddsoddi flynyddol.

3.1 Gofynion ar gyfer Benthycia yn Awr ac i'r Dyfodol a Benthyciadau Gwirioneddol

Mae'r symudiadau a ragwelir o ran gofynion cyllid cyfalaf y Cyngor fel a ganlyn:-

AMCANGYFRIF O'R SYMUDIADAU YN Y GOFYNION CYLLIDO CYFALAF A BENTHYCA NEWYDD 2017/18 i 2020/21				
	2017/18 Rhagamcanedig £'000	2018/19 Amcangyfrif £'000	2019/20 Amcangyfrif £'000	2020/21 Amcangyfrif £'000
Symudiad yn y Gofyn am Gyllid Cyfalaf				
Benthycia newydd i gefnogi gwariant cyfalaf				
<i>Benthycia gyda Chefnogaeth</i>	2,131	4,422	4,370	3,959
<i>Benthycia Di-gefnogaeth</i>	6,583	4,679	10,404	8,620
Cyfanswm	8,714	9,101	14,774	12,579
<i>Gostwng gan: Darpariaeth Refeniw Isaf a derbyniadau cyfalaf a roddwyd o'r neilltu</i>	(4,667)	(3,223)	(3,328)	(3,584)
Symudiad Net yn y GCC gyllid Cyfalaf	4,047	5,878	11,446	8,995
Symudiadau posib yn y benthyciadau gwirioneddol				
Symudiadau yn y GCC (uchod)	-	5,878	11,446	8,995
Allanoli benthycia mewnol cyn 2017/18	-	20,100	-	-
Benthycia newydd	-	5,000	5,000	4,500
Benthycia newydd posib Cyfanswm	-	30,978	16,446	13,495

3.2 Rhagolygon o ran Cyfraddau Llog

Mae'r Cyngor wedi penodi Capita Asset Services fel ei ymgynghorydd trysorlys a rhan o'r gwasanaeth yw cynorthwyo'r Cyngor i lunio barn ar gyfraddau llog. Yn Atodiad 3, dygir ynghyd nifer o ragolygon cyfredol y Ddinas ar gyfer cyfraddau llog tymor byr (Cyfradd y Banciau) a chyfraddau sefydlog tymor hwy. Yn y tabl isod, ceir barn Capita.

Cyfartaledd Blynnyddol (%)	Cyfraddau Banc (%)	Cyfraddau Benthycu BBGC (yn cynnwys addasiad graddfa sicrwydd)		
		5 mlynedd	25 mlynedd	50 mlynedd
Rhagfyr 2017	0.50	1.50	2.80	2.50
Mawrth 2018	0.50	1.60	2.90	2.60
Mehefin 2018	0.50	1.60	3.00	2.70
Medi 2018	0.50	1.70	3.00	2.80
Rhagfyr 2018	0.75	1.80	3.10	2.90
Mawrth 2019	0.75	1.80	3.10	2.90
Mehefin 2019	0.75	1.90	3.20	3.00
Medi 2019	0.75	1.90	3.20	3.00
Rhagfyr 2019	1.00	2.00	3.30	3.10
Mawrth 2020	1.00	2.10	3.40	3.20
Mehefin 2020	1.00	2.10	3.50	3.30
Medi 2020	1.25	2.20	3.50	3.30
Rhagfyr 2020	1.25	2.30	3.60	3.40
Mawrth 2021	1.25	2.30	3.60	3.40

As expected, the Monetary Policy Committee (MPC) delivered a 0.25% increase in Bank Rate at its meeting on 2 November. This removed the emergency cut in August 2016 after the EU referendum. The MPC also gave forward guidance that they expected to increase Bank rate only twice more by 0.25% by 2020 to end at 1.00%. The Link Asset Services forecast as above includes increases in Bank Rate of 0.25% in November 2018, November 2019 and August 2020.

The overall longer run trend is for gilt yields and PWLB rates to rise, albeit gently. It has long been expected, that at some point, there would be a more protracted move from bonds to equities after a historic long-term trend, over about the last 25 years, of falling bond yields. The action of central banks since the financial crash of 2008, in implementing substantial Quantitative Easing, added further impetus to this downward trend in bond yields and rising bond prices. Quantitative Easing has also directly led to a rise in equity values as investors searched for higher returns and took on riskier assets. The sharp rise in bond yields since the US Presidential election in November 2016 has called into question whether the previous trend may go into reverse, especially now the Fed has taken the lead in reversing monetary policy by starting, in October 2017, a policy of not fully reinvesting proceeds from bonds that it holds when they mature.

Until 2015, monetary policy was focused on providing stimulus to economic growth but has since started to refocus on countering the threat of rising inflationary pressures as stronger economic growth becomes more firmly established. The Fed. has started raising interest rates and this trend is expected to continue during 2018 and 2019. These increases will make holding US bonds much less attractive and cause their prices to fall, and therefore bond yields to rise. Rising bond yields in the US are likely to exert some upward pressure on bond yields in the UK and other developed economies. However, the degree of that upward pressure is likely to be dampened by how strong or weak the prospects for economic growth and rising inflation are in each country, and on the degree of progress towards the reversal of monetary policy away from quantitative easing and other credit stimulus measures.

From time to time, gilt yields – and therefore PWLB rates - can be subject to exceptional levels of volatility due to geo-political, sovereign debt crisis and emerging market developments. Such volatility could occur at any time during the forecast period.

Economic and interest rate forecasting remains difficult with so many external influences weighing on the UK. The above forecasts (and MPC decisions) will be liable to further amendment depending on how economic data and developments in financial markets transpire over the next year. Geopolitical developments, especially in the EU, could also have a major impact. Forecasts for average investment earnings beyond the three-year time horizon will be heavily dependent on economic and political developments.

The overall balance of risks to economic recovery in the UK is probably to the downside, particularly with the current level of uncertainty over the final terms of Brexit.

Downside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates currently include:

- Bank of England monetary policy takes action too quickly to raise Bank Rate and causes UK economic growth, and increases in inflation, to be weaker than we currently anticipate.*
- Geopolitical risks, especially North Korea., but also in Europe and the Middle East, which could lead to increasing safe haven flows.*
- A resurgence of the Eurozone sovereign debt crisis, possibly Italy, due to its high level of government debt, low rate of economic growth and vulnerable banking system.*
- Weak capitalisation of some European banks.*
- The result of the October 2017 Austrian general election is likely to result in a strongly anti-immigrant coalition government. This could provide major impetus to other, particularly former Communist bloc countries, to coalesce to create a major block to progress on EU integration and centralisation of EU policy. This, in turn, could spill over into impacting the Euro, EU financial policy and financial markets.*
- Rising protectionism under President Trump*
- A sharp Chinese downturn and its impact on emerging market countries*

The potential for upside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates, especially for longer term PWLB rates include: -

- The Bank of England is too slow in its initial pace and strength of increases in Bank Rate and, therefore, allows inflation pressures to build up too strongly within the UK economy, which then necessitates a later rapid series of increases in Bank Rate faster than we currently expect.*
- UK inflation returning to sustained significantly higher levels causing an increase in the inflation premium inherent to gilt yields.*
- The Fed causing a sudden shock in financial markets through misjudging the pace and strength of increases in the Fed. Funds Rate and in the pace and strength of reversal of Quantitative Easing, which then leads to a fundamental reassessment by investors of the relative risks of holding bonds, as opposed to equities. This could lead to a major flight from bonds to equities and a sharp increase in bond yields in the US, which could then spill over into impacting bond yields around the world.*

Investment and borrowing rates

- Investment returns are likely to remain low during 2018/19 but to be on a gently rising trend over the next few years.*

- *Borrowing interest rates increased sharply after the result of the general election in June and then also after the September MPC meeting when financial markets reacted by accelerating their expectations for the timing of Bank Rate increases. Apart from that, there has been little general trend in rates during the current financial year. The policy of avoiding new borrowing by running down spare cash balances has served well over the last few years. However, this needs to be carefully reviewed to avoid incurring higher borrowing costs in the future when authorities may not be able to avoid new borrowing to finance capital expenditure and/or the refinancing of maturing debt;*
- *There will remain a cost of carry to any new long-term borrowing that causes a temporary increase in cash balances as this position will, most likely, incur a revenue cost – the difference between borrowing costs and investment returns.*

3.3 Y Strategaeth Fenthycyca

Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn parhau i gynnal sefyllfa o dan-fenthycyca. Mae hyn yn golygu bod yr angen am fenthycyadau cyfalaf (sef y Gofyniad Cyllido Cyfalaf), heb ei ariannu'n llawn ac mae dyledion benthycyca wedi cael eu defnyddio fel mesur dros dro i gefnogi arian wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor. Mae'r driniaeth hon yn un ddarbodus oherwydd bod dychweliadau ar fuddsoddiadau yn isel a risg o ran gwrthbartïon yn uchel a bwriedir glynu wrthi lle mae'n briodol (gweler 3.3.1 isod am ddadansoddiad manylach o fenthycyca mewnol ac allanol). Fel rhan o'r strategaeth hon, mae'r gallu i fenthycyca'n allanol i ad-dalu'r arian wrth gefn a balansau petai raid, yn bwysig. Mae Tabl 3.1 yn dangos y byddai o bosib angen benthycyca £20.100m petai angen brys amdano. Dyma'r swm a ddefnyddiwyd o arian wrth gefn a balansau'r Cyngor yn y gorffennol i gyllido'r rhaglen gyfalaf yn lle cymryd benthycyadau.

Yn erbyn y cefndir hwn a'r risgiau o fewn y rhagolygon economaidd, mabwysiedir dull darbodus o ran gweithgareddau trysorlys 2018/19. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro cyfraddau llog yn y marchnadoedd ariannol ac yn mabwysiadu dull pragmatig at amgylchiadau sy'n newid:-

- Os ceir teimlad bod risg sylweddol o GWYMP sydyn yn y cyfraddau tymor byr a thymor hir, e.e. oherwydd mwy o risg o ddisgyn yn ôl i ddirwasgiad neu risgiau datchwyddiant, yna bydd benthycyadau tymor hir yn cael eu gohirio ac ystyrir newid o gyllido cyfradd sefydlog i fenthycyca tymor byr os bydd yn gost-effeithiol i wneud hynny.
- Os ceir teimlad bod risg sylweddol o GYNNYDD llawer mwy yn y cyfraddau tymor hir a thymor byr na'r rhagolygon cyfredol, efallai oherwydd cyflymu'r dyddiad cychwyn a lefel y cynnydd mewn cyfraddau canolog yn y UDA a'r DU, cynnydd mewn gweithgareddau economaidd byd-eang neu gynnydd sydyn mewn risgiau chwyddiant, yna byddai sefyllfa'r portffolio yn cael ei hailasesu gyda'r tebygolrwydd o gyllido tymor sefydlog tra byddai cyfraddau llog yn parhau i fod yn is nac y byddent yn yr ychydig flynyddoedd nesaf.

Adroddir ar unrhyw benderfyniadau i'r pwyllgor hwn ar y cyfle cyntaf.

3.3.1 Benthycyca Mewnol yn erbyn Benthycyca Allanol

Mae'r amodau cyfredol yn nodi bod angen agwedd hyblyg o ran y dewis rhwng benthycyca mewnol ac allanol. Mae llawer o'r ffactorau a oedd wrth wraidd y polisi blaenorol i allanoli'r holl fenthycyca yn parhau i fod yn ddilys, e.e. :-

- Gan fod y Gyfradd Banc a chyfraddau'r BBGC yn parhau i fod yn anarferol o isel yn hanesyddol, erys cyfle unigryw i awdurdodau lleol reoli eu strategaeth o gymryd benthycyadau allanol newydd.

Fodd bynnag, mae rhai cyfyngiadau yn parhau mewn perthynas â'r dull hwn o weithredu, fel y dywedwyd eisoes, e.e.:-

- Gall y polisi olygu bod yn agored i risg credyd (e.e. risg y bydd y banc yn methu ar y ddyled), felly bydd raid rheoli'r elfen hon yn ofalus iawn;
- Rhaid parhau i roi sylw manwl i'r gwahaniaeth rhwng y cyfraddau benthycia a'r cyfraddau buddsoddi i sicrhau bod y Cyngor yn cael gwerth am arian unwaith y mae lefel briodol o reolaeth risg wedi ei chyrraedd i sicrhau diogelwch buddsoddiadau.

O blaid mewnnoli, dros y tymor canolig, disgwylir y bydd cyfraddau buddsoddi yn is na'r cyfraddau benthycia tymor hir. Mae hynny'n golygu bod ystyriaethau gwerth am arian yn awgrymu y gellid cael gwerth gorau trwy osgoi benthycia allanol newydd a thrwy ddefnyddio balansau arian parod mewnnol i gyllido gwariant cyfalaf newydd, neu yn lle dyled allanol sy'n aeddfedu (cyfeirir at hyn fel benthycia mewnnol). Byddai hynny'n sicrhau'r arbedion tymor byr mwyaf posib.

Fodd bynnag, rhaid pwysu a mesur arbedion tymor byr a geid trwy osgoi benthycia allanol tymor hir yn 2017/18 yn erbyn y posibilrwydd o gael costau tymor hir ychwanegol, trwy ohirio cymryd benthyciadau allanol newydd nad oes modd eu hosgoi tan yn hwyrach ymlaen pan ragwelir y bydd cyfraddau tymor hir y BBGC yn sylweddol uwch. Yn ychwanegol at hyn, bydd angen parhau i adolygu'n rheolaidd oblygiadau benthyciadau mewnnol ar lif arian a bydd hynny'n cyfyngu ar lefel bosib y benthycia mewnnol.

Yn erbyn y cefndir hwn, byddir yn wylidwrus gyda gweithgareddau trysorlys 2018/19. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro'r farchnad cyfraddau llog ac yn cymryd agwedd ymarferol tuag at amgylchiadau sy'n newid ac yn rhoi gwybod am unrhyw benderfyniadau i'r corff gwneud penderfyniadau priodol ar y cyfle cyntaf.

3.4 Y Polisi ynghylch Benthycia Ymlaen Llaw i gwrdd ag anghenion

Ni fydd y Cyngor yn benthycia mwy nag y mae ei angen, na chyn bod angen gwneud hynny, dim ond er mwyn elwa o fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycir. Bydd unrhyw benderfyniad i fenthycia ymlaen llaw o fewn amcangyfrifon Gofynion Cyllido Cyfalaf a gymeradwywyd ymlaen llaw a bydd penderfyniadau o'r fath yn cael eu hystyried yn ofalus i sicrhau bod modd dangos gwerth am arian a bod y Cyngor yn gallu sicrhau diogelwch arian o'r fath.

Wrth benderfynu a ddylid benthycia cyn bod angen gwneud hynny bydd y Cyngor yn:-

- sicrhau bod cyswllt clir rhwng y rhaglen gyfalaf a phroffil aeddfedrwydd y portffolio dyled cyfredol sy'n cefnogi'r angen i fenthycia cyn i'r angen godi;
- sicrhau bod cyfrifoldebau refeniw parhaus sy'n cael eu creu, a'r goblygiadau ar gyfer cynlluniau a chyllidebau'r dyfodol wedi eu hystyried;
- pwysu a mesur y ffactorau economaidd a marchnad a allai gael dylanwad ar ddull ac amseriad unrhyw benderfyniad i fenthycia;
- ystyried manteision ac anfanteision dulliau cyllido eraill;
- ystyried y cyfraddau llog eraill sydd ar gael, y cyfnodau mwyaf priodol i gyllido a'r proffiliau ad-dalu i'w defnyddio; a
- ystyried effaith benthycia ymlaen llaw ar falansau arian buddsoddi sy'n cynyddu dros dro (hyd nes y bydd angen cyllido gwariant cyfalaf) a'r ffaith y byddir yn fwy agored yn sgil hynny i risg gwrth barti, a risgiau eraill, a lefel risgiau o'r fath o gofio'r trefniadau sydd wedi eu sefydlu i'w cyfyngu i'r eithaf.

Bydd y risgiau sy'n gysylltiedig ag unrhyw weithgaredd benthycia cyn bod angen yn amodol ar werthusiad o flaen llaw ac adroddiadau dilynol drwy'r mecanwaith adrodd canol-blwyddyn neu flynyddol.

3.5 Ad-drefnu Dyled

Gan y bydd cyfraddau benthyca tymor byr yn sylweddol rhatach na chyfraddau llog tymor sefydlog hwy, efallai y bydd cyfleoedd i wneud arbedion trwy symud o ddyledion tymor hir i ddyled tymor byr. Fodd bynnag, bydd angen ystyried yr arbedion hyn yn wyneb sefyllfa gyfredol y trysorlys a maint a chost ad-dalu dyledion (h.y. y premiymau a godir).

Bydd y rhesymau dros unrhyw ad-drefnu yn cynnwys:-

- Cynhyrchu arbedion arian parod ac/neu arbedion llif arian gyda disgownt;
- Cynorthwyo i gwrdd â'r strategaeth trysorlys;
- Gwella balans y portffolio (diwygio'r proffil aeddfedu ac/neu falans yr anwadlwydd ariannol).

Rhoddir ystyriaeth hefyd i nodi a oes unrhyw bosibilrwydd o gwbl o wneud arbedion trwy adael i falansau buddsoddi ostwng trwy ad-dalu dyled yn gynnar oherwydd bod cyfraddau tymor byr ar fuddsoddiadau yn debygol o fod yn is na chyfraddau a delir ar ddyledion cyfredol.

Rhoddir gwybod i'r Pwyllgor Archwilio am yr holl weithgareddau ad-drefnu dyled yn y cyfarfod nesaf wedi i hynny ddigwydd.

4. Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol

4.1 Polisi Buddsoddi

Mae polisi buddsoddi'r Cyngor yn cymryd i ystyriaeth Ganllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol ("y Canllawiau") a Chôd Ymarfer Diwygiedig CIPFA ar gyfer Awdurdodau Lleol ynghylch Rheolaeth Trysorlys mewn Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Nodiadau Canllawiau i'r Sectorau eraill ("Côd TM CIPFA"). Blaenoriaethau buddsoddi'r Cyngor fydd diogelwch yn gyntaf, hylifedd yn ail ac wedyn elw.

Yn unol â'r canllawiau uchod gan Lywodraeth Cymru a CIPFA ac er mwyn gostwng risgiau i fuddsoddiadau i'r eithaf, mae'r Cyngor wedi nodi'n glir yr ansawdd credyd isaf sy'n dderbyniol yn achos gwrth-bartïon i'w cynnwys ar y rhestr er mwyn creu rhestr o wrth-bartïon sydd â theilyngdod credyd uchel sydd hefyd yn caniatáu arallgyfeirio ac atal risg dwysedd. Y cyfraddau allweddol a ddefnyddir i fonitro gwrth-bartïon yw'r cyfraddau Tymor Byr a Thymor Hir.

Fel o'r blaen, nid graddfeydd yn unig fydd yn penderfynu ar ansawdd sefydliad ac mae'n bwysig asesu a monitro'r sector ariannol yn barhaus ar sail micro a macro ac mewn perthynas â'r amgylcheddau economaidd a gwleidyddol y mae sefydliadau yn gweithredu y tu mewn iddynt. Bydd yr asesiad hefyd yn cymryd i ystyriaeth wybodaeth sydd yn adlewyrchu barn y marchnadoedd. I'r perwyl hwn, bydd y Cyngor yn ymgysylltu gyda'i ymgynghorwyr i fonitro prisiau marchnad fel trosglwyddo risgiau credyd ac yn troshaenu'r wybodaeth honno am ben y graddfeydd credyd.

Bydd ffynonellau gwybodaeth eraill a ddefnyddir yn cynnwys y wasg ariannol, prisiau cyfraddau a gwybodaeth arall mewn perthynas â'r sector bancio er mwyn sefydlu proses sgriwtini gadarn ynghylch addasrwydd gwrthbartïon buddsoddi positif.

Mae offerynnau buddsoddi a nodwyd i'w defnyddio yn y flwyddyn ariannol wedi eu rhestru yn Atodiad 5 dan y categorïau Buddsoddiadau 'Penodedig' a 'Amhenodedig'.

O bryd i'w gilydd, bydd y Cyngor hefyd yn gwneud benthyciadau, adneuon a buddsoddiadau i bwrpas darparu ei wasanaethau (buddsoddiadau polisi). Bydd y trafodion yma angen awdurdod y Cyngor Sir ar gyfer symiau dros £100k. Bydd yr holl drafodion yn amodol ar ansawdd credyd digonol a chymeradwyaeth y Swyddog Adran 151 mewn ymgynghoriad â'r Deilydd Portffolio Cyllid.

4.2 Polisi Teilyngdod Credyd

Y brif egwyddor sy'n rheoli meini prawf buddsoddi'r Cyngor yw diogelwch ei fuddsoddiadau er bod cynhyrchion neu ddychweliad ar fuddsoddiad hefyd yn ystyriaeth allweddol. Wedi rhoi sylw i hynny, bydd y Cyngor yn sicrhau:-

- Bod ganddo bolisi sy'n amlinellu'r categorïau o fuddsoddiadau y bydd yn buddsoddi ynddynt, y meini prawf ar gyfer dewis gwrthbartïon buddsoddi a chanddynt ddiogelwch digonol a monitro eu diogelwch. Nodir hyn yn yr adrannau isod sy'n ymwneud â buddsoddiadau penodedig ac amhenodedig; a
- Bod ganddo hylifedd digonol yn ei fuddsoddiadau. I'r perwyl hwn, bydd yn gosod allan y gweithdrefnau ar gyfer penderfynu am ba hyd y byddai'n ddoeth ymrwymo arian. Mae'r gweithdrefnau hyn hefyd yn berthnasol i ddangosyddion darbodus y Cyngor sy'n ymwneud ag uchafswm y symiau y gellir eu buddsoddi.

Bydd y Swyddog Adran 151 yn cynnal rhestr gwrthbartïon yn unol â'r meini prawf a osodir allan yn Atodiad 6 ac adolygir y meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor eu cymeradwyo pan fo'r angen. Mae'r meini prawf hyn yn wahanol i'r rhai sy'n penderfynu ar y mathau o offerynnau buddsoddi sy'n benodedig neu'n amhenodedig oherwydd mae'n darparu cronfa gyffredinol o wrth-bartïon yr ystyrir eu bod o safon uchel ac y gall y Cyngor eu defnyddio yn hytrach na diffinio'r math o offerynnau buddsoddi y dylid eu defnyddio.

Caiff gwybodaeth am y graddfeydd credyd ei darparu gan Capita Asset Services, ein hymgynghorwyr trysorlys, yn achos yr holl wrth-bartïon sy'n cydymffurfio gyda'r meini prawf isod. Bydd unrhyw wrth-barti sy'n methu â bodloni'r meini prawf yn cael eu tynnu oddi ar y rhestr gwrth-bartïon. Bydd manylion unrhyw newidiadau i'r graddfeydd (Watches), gwybodaeth ynghylch unrhyw newidiadau sy'n debygol (Outlook) a manylion mewn perthynas â newidiadau posibl yn y tymor hwy'n cael eu darparu i swyddogion bron ar unwaith wedi iddynt ddigwydd a rhoddir sylw i'r wybodaeth hon cyn delio. Er enghraifft os ceir gwybodaeth y bydd graddfa negyddol yn berthnasol i wrth-barti sydd yn cwrdd â lleiafswm meini prawf y Cyngor, gwaherddir eu defnyddio a bydd y cyfan o'r lleill yn cael eu hadolygu yn wyneb amodau'r farchnad.

Bydd yr holl raddfeydd credyd yn cael eu monitro'n ddyddiol. Bydd y Cyngor yn cael gwybod am unrhyw newidiadau i raddfeydd y 3 asiantaeth drwy ddefnyddio gwasanaeth teilyngdod credyd Capita.

Fel haen ychwanegol i'r meini prawf isafswm graddfa credyd a ddisgrifir uchod, mae'r Cyngor hwn hefyd yn defnyddio'r gwasanaeth teilyngdod credyd a ddarperir gan Capita Asset Services. Mae'r gwasanaeth hwn yn defnyddio dull modelu soffistigedig gan ddefnyddio graddfeydd credyd gan y tair prif asiantaeth graddfeydd credyd - Fitch, Moody's a Standard and Poor's. Yn ychwanegol at hynny, cymerir y camau isod i asesu graddfeydd credyd gwrth bartïon:-

- Ystyrir rhagolygon credyd a gweithgareddau monitro credyd gan asiantaethau graddfeydd credyd;
- Trosglwyddo Risgiau Credyd i roi rhybudd buan am newidiadau tebygol mewn graddfeydd credyd;
- Graddfeydd sofran i ddewis gwrthbartïon o'r gwledydd sydd fwyaf teilwng i gredyd yn unig.

Mae'r dull modelu hwn yn cyfuno graddfeydd credyd, gweithgareddau monitro credyd a rhagolygon credyd mewn system sgorio sydd wedi ei phwysoli ac sydd wedi ei chyfuno wedyn gyda throshaen o TRC a fydd, yn y pen draw, yn cynhyrchu cyfres o godau lliw i nodi pa mor deilwng o gredyd yw gwrthbartïon. Mae'r codau lliw hyn yn cael eu defnyddio gan y Cyngor, gyda disgresiwn y Swyddog A 151, i gynorthwyo i benderfynu ar gyfnod amser y buddsoddiadau. Bydd y Cyngor, felly, fel arfer yn defnyddio gwrthbartïon o fewn y cyfnodau canlynol:-

- Melyn 5 mlynedd *
- Pinc tywyll 5 mlynedd – ar gyfer cronfeydd marchnad arian uwch (EMMFs) gyda sgôr credyd o 1.25
- Pinc golau 5 mlynedd – ar gyfer cronfeydd marchnad arian uwch (EMMFs) gyda sgôr credyd o 1.5
- Piws 2 flynedd
- Glas 1 flwyddyn (ond yn berthnasol i Fanciau DU a wladolwyd neu a led wladolwyd)
- Oren 1 flwyddyn
- Coch 6 mis
- Gwyrdd 100 diwrnod
- Dim Lliw Dim i'w ddefnyddio

Mae gwasanaeth teilyngdod credyd Capita Asset Services yn defnyddio amrywiaeth ehangach o wybodaeth na'r graddfeydd sylfaenol yn unig a, thrwy ddefnyddio system sgorio pwysoliad risg, nid yw'n rhoi pwysau gormodol ar raddfeydd un asiantaeth yn unig.

Cyfeirir hefyd at ddata a gwybodaeth arall ynglŷn â'r farchnad fel y bydd ar gael ac fel sy'n briodol.

4.3 Cyfyngiadau Gwlad

Mae'r Cyngor wedi penderfynu na fydd ond yn defnyddio gwrthbartion cymeradwy o wledydd gyda graddfa credyd sofran o AA- yn ôl Graddfeydd Fitch (neu asiantaethau cyfatebol eraill os na fydd Fitch yn eu darparu). Fe welir rhestr o'r gwledydd sy'n gymwys trwy ddefnyddio'r meini prawf credyd hyn ar ddyddiad yr adroddiad yn Atodiad 7. Bydd swyddogion yn ychwanegu neu'n tynnu oddi ar y rhestr pe bai'r graddfeydd yn newid yn unol â'r polisi hwn.

4.4 Strategaeth Fuddsoddi

Cronfeydd mewnol: Bydd buddsoddiadau'n cael eu gwneud gan gyfeirio at y balans craidd a'r gofynion llif ariannol a'r rhagolygon o ran cyfraddau llog tymor byr (h.y. graddfeydd buddsoddi hyd at 12 mis).

Disgwyliadau o ddychweliadau ar fuddsoddiadau: Rhagwelir y bydd Graddfa Llog y Banciau yn aros fel y mae ar raddfa o 0.50% tan chwarter 4 2018 ac na fydd yn codi uwchlaw 1.25% erbyn chwarter 1 2021. Mae'r rhagolygon am raddfa'r Banc am y flwyddyn ariannol a ddaw i ben ym Mawrth fel a ganlyn:-

- 2017/18 0.50%
- 2018/19 0.75%
- 2019/20 1.00%
- 2020/21 1.25%

Mae'r cyfraddau enillion a gyllidebwyd ar fuddsoddiadau am gyfnodau o hyd at gant o ddyddiau yn ystod pob blwyddyn ariannol am y pedair blynedd nesaf fel a ganlyn:-

2017/18 - 0.40%
 2018/19 - 0.60%
 2019/20 - 0.90%
 2020/21 - 1.25%
 2021/22 - 1.50%
 2022/23 - 1.75%
 2023/24 - 2.00%
 Blynnyddoedd diweddarach 2.75%

Mae cydbwysedd cyffredinol y risgiau i'r rhagolygon ar hyn o bryd yn gogwyddo at yr ochr olau ac yn dibynnu ar pa mor gryf mae twf CMC yn troi allan, pa mor gyflym y mae pwysau chwyddiant yn codi'n a pha mor gyflym y mae negodiadau Brexit yn symud ymlaen yn gadarnhaol.

Ar gyfer ei falansau sy'n cael eu cynhyrchu gan lif arian, bydd y Cyngor yn ceisio defnyddio ei gyfrifon busnes mynediad ar unwaith ac wrth gefn, ac adneuon cyfnod byr (dros nos i 100 diwrnod) er mwyn elwa o log cyfansawdd.

4.5 Adroddiad Buddsoddi Diwedd Blwyddyn

Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, bydd y Cyngor yn adrodd yn ôl ar ei weithgareddau buddsoddi fel rhan o'i Adroddiad Trysorlys Blyneddol.

4.6 Rheolwyr Cronfeydd Allanol

Nid yw'r Cyngor wedi penodi rheolwyr cronfeydd allanol. Byddir yn cadw'r angen i wneud hyn dan sylw ac yn adrodd arno yn y modd priodol cyn y gwneir unrhyw benodiad o'r fath.

4.7 Polisi ar ddefnyddio Darparwyr Gwasanaeth Allanol

Er mwyn gallu prynu sgiliau ac adnoddau arbenigol, mae'r Cyngor yn defnyddio Capita Asset Services fel ei ymgynghorwyr allanol ar reoli'r trysorlys. Mae telerau eu penodiad a'r dulliau a ddefnyddir i asesu eu gwerth wedi'u cytuno a'u cofnodi'n gywir ac maent yn cael eu hadolygu'n rheolaidd.

Mae'r cyfrifoldeb terfynol am benderfyniadau rheoli'r trysorlys yn parhau gyda'r Cyngor.

4.8 Dirprwyo

Fe welir cynllun dirprwyo Rheoli'r Trysorlys a rôl y Swyddog Adran 151 yn Atodiad 8.

ATODIADAU

1. Proffil aeddfedu benthyciadau
2. Datganiad Polisi DRI
3. Rhagolygon cyfraddau llog
4. Cefndir economaidd
5. Buddsoddiadau penodedig ac amhenodedig
6. Rheolau Gwrthbartion
7. Gwledydd wedi eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddiadau
8. Cynllun dirprwyo rheoli'r trysorlys a rôl y swyddog cyllid 151
9. Egwyddorion Allweddol Rheoli Trysorlys
10. Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys
11. Dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys
12. Geirfa a gwybodaeth ar Dangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys

DADANSODDIAD BENTHYCIADAU YN AEDDFEDU 2017/18 YMLAEN GAN PWLB / PWLB LOANS MATURITY ANALYSIS 2017/18 ONWARDS						
	PWLB Aeddefedu/ PWLB Maturity	PWLB EIP/ Annuity/ PWLB EIP/ Annuity	Benthyciadau Marchnad/ Market Loans	PWLB Amrywiol/ PWLB Variable	Cyfanswm yn Aeddfedu/ Total Maturing	%Yn Aeddfedu o'r Cyfran yn sefyll/ Maturing of Total Outstanding %
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
2017/18	0	5	0	0	0	0.0
2018/19	5,000	10	0	0	5,010	4.5
2019/20	5,000	11	0	0	5,011	4.5
2020/21	4,500	12	0	0	4,512	4.0
2021/22	0	14	0	0	14	0.0
2022/23	2,285	15	0	0	2,300	1.7
2023/24	1,854	16	0	0	1,870	2.1
2024/25	0	18	0	0	18	0.0
2025/26	0	20	0	0	20	0.0
2026/27	1,381	22	0	0	1,403	1.3
2027/28	2,165	24	0	0	2,189	2.0
2028/29	262	26	0	0	288	0.3
2029/30	1,539	21	0	0	1,560	1.4
2030/31	451	15	0	0	466	0.4
2031/32	1,941	9	0	0	1,950	1.7
2032/33	315	8	0	0	323	0.3
2033/34	637	0	0	0	637	0.6
2034/35	624	0	0	0	624	0.6
2035/36	611	0	0	0	611	0.5
2036/37	599	0	0	0	599	0.5
2037/38	587	0	0	0	587	0.5
2038/39	225	0	0	0	225	0.2
2039/40	5,000	0	0	0	5,000	4.5
2040/41	3,500	0	0	0	3,500	3.1
2042/43	1,000	0	0	0	1,000	0.9
2043/44	1,020	0	0	0	1,020	0.9
2044/45	1,010	0	0	0	1,010	0.9
2045/46	11,464	0	0	0	11,464	10.3
2050/51	2,000	0	0	0	2,000	1.8
2052/53	28,238	0	0	0	28,238	25.3
2054/55	3,000	0	0	0	3,000	2.7
2055/56	3,500	0	0	0	3,500	3.2
2056/57	5,000	0	0	0	5,000	4.5
2057/58	8,513	0	0	0	8,513	7.6
2059/60	1,763	0	0	0	1,763	1.6
2066/67	6,200	0	0	0	6,200	5.6
	111,184	246	0	0	111,430	100.0
Cyfartaledd bywyd (blynyddoedd)/ Average life(years)	23.12	8.13	0.00	0.00	23.09	
Cyfartaledd graddfa (%)/ Average rate (%)	5.26	9.41	0.00	0.00	5.15	

**PROFFIL AD-DALU BENTHYCIADAU ERAILL 2017/18 YMLAEN /
OTHER LOANS REPAYMENT PROFILE 2017/18 ONWARDS**

	Llywodraeth Cymru / Welsh Government	Benthycaf Salix Loan 1	Benthycaf Salix Loan 2	Benthycaf Salix Loan 3	Cyfanswm / Total	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
2017/18	40	8	0	0	48	
2018/19	40	16	46	0	102	
2019/20	40	16	46	80	182	
2020/21	40	16	46	80	182	
2021/22	0	16	46	80	142	
2022/23	0	16	46	80	142	
2023/24	0	16	45	79	140	
2024/25	0	8	45	79	132	
2025/26	0	0	45	79	124	
2026/27	0	0	0	79	79	

Datganiad Polisi Darpariaeth Refeniw Isafswm 2018/19

Rhaid i'r Cyngor dalu elfen o wariant cyfalaf y Cyngor sydd wedi cronni bob blwyddyn (y GAC) drwy daliad refeniw (y ddarpariaeth refeniw isaf) (DRI), er y caniateir iddo hefyd wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol os yw'n dymuno (darpariaeth refeniw wirfoddol) (DRW).

Yn unol â rheoliadau Llywodraeth Cymru, rhaid i'r Cyngor llawn gymeradwyo Datganiad GAC ymlaen llaw bob blwyddyn. Rhoddir nifer o opsiynau i gynghorau ar yr amod bod darpariaeth bwylloch. Argymhellir fod y Cyngor yn cymeradwyo'r Datganiad DRI isod:-

Ar gyfer gwariant cyfalaf a ddigwyddodd rhwng 1 Ebril 2008 a 31 Mawrth 2018, a gafodd ei gyllido trwy fenthycy gyda chymorth, polisi DRI fydd i godi tâl DRI ar y dull rhandaliad cyfartal, ar Sail Oes Ased dros 50 mlynedd. Mae'r DRI ar wariant cyfalaf sydd wedi ei gyllido drwy fenthycy di-gefnogaeth yn ystod y cyfnod hwn wedi cael codi tâl yn defnyddio dull rhandaliad cyfartal, Sail Oes Ased gan ddefnyddio rhagdybiaeth o oes yr ased, yn seiliedig ar wybodaeth oedd ar gael ar yr amser. Mae'r newid yn y polisi yn adlinio y polisiau DRI ar gyfer asedau wedi eu cyllido drwy fenthycy a chefnogaeth ac asedau wedi eu cyllido drwy fenthyciadau di-gefnogaeth.

O'r 1af Ebrill 2018 am yr holl fenthycy gyda cefnogaeth a di-gefnogaeth (gan gynnwys PFI a Lês Cyllid), bydd polisi DRI hefyd yn Ddull Rhandaliad Blwydd-dal Cyfartal, sail oed yr ased. Fodd bynnag, bydd amcangyfrif o gyfnod oes, yn cael ei osod gan y Swyddog Adran 151 yn seiliedig a chynghor a dderbynwyd gan y swyddogion perthnasol a bydd yn ystyried cyfarwyddid Llywodraeth Cymru mewn perthynas a DRI a oes yr ased. Pan fo tir yn cael ei brynnu, bydd oed yr ased yn ddibynnol ar oes yr ased sydd yn cael ei roi ar y tir, yn rhan fwyaf o'r achosion, bydd rhain yn 50 mlynedd yn unol â oed ased adeiladau.

Ni fydd costau DRI yn seiliedig ar oed yr ased yn cael ei godi hyd nes fod blwyddyn yr ased yn dod yn weithredol. Gallai'r Swyddog Adran 151 ohirio cost DRI tan y flwyddyn gyllidol yn dilyn pan mae'r ased yn dod yn weithredol. Bydd amcangyfrif oes yr ased yn cael ei benderfynu yn y flwyddyn bydd y DRI yn dechrau ac ni fydd tâl ar oes yr ased. Bydd amcangyfrif o gyfnod oes yr ased, yn cael ei osod gan y Swyddog Adran 151 yn seiliedig a chynghor a dderbynwyd gan y swyddogion perthnasol a bydd yn talu sylw at Gofynion Statudol a cyfarwyddiadau Llywodraeth Cymru mewn perthynas â DRI a oes yr ased. Pan fo tir yn cael ei brynnu, bydd oed yr ased yn ddibynnol ar oes yr ased sydd yn cael ei roi ar y tir, yn rhan fwyaf o'r achosion, bydd rhain yn 50 mlynedd yn unol â oed ased adeiladau.

Oherwydd nad yw rhai mathau o wariant cyfalaf a wneir gan y Cyngor yn rhai y gellir eu cysylltu ag ased unigol, bydd bywydau ased yn cael eu hasesu ar sail sydd yn adlewyrchu'n fwyaf rhesymol y cyfnodau o fudd y rhagwelir y byddant yn codi o'r gwariant. Hefyd, pa fath bynnag o wariant ydyw, bydd yn cael ei grwpio gyda'i gilydd mewn dull sy'n adlewyrchu natur prif elfen y gwariant ac ni fydd yn cael ei rannu ond mewn achosion lle ceir dwy neu fwy o brif elfennau gyda bywydau economaidd defnyddiol sy'n sylweddol wahanol.

Mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol i leihau dyled os yn ddoeth i wneud hynny.

Mae rhan y Cyfrif Refeniw Tai o'r Gofyniad o ran Ariannu Cyfalaf yn gyffredinol yn destun taliad 2% DRI yn seiliedig ar y GAC ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol a hynny'n unol â'r cynllun busnes 30 blynedd a gymeradwywyd.

Bydd unrhyw ad-daliadau eraill sydd wedi eu cynnwys yn y PFI blynyddol neu brydlesau arian yn rhai GAC.

**Rhagolygon Graddfeydd Llog 2017/2021
Interest Rate Forecasts 2017/2021**

PWLB rates and forecast shown below have taken into account the 20 basis point certainty rate reduction effective as of the 1st November 2012.

Link Asset Services Interest Rate View														
	Dec-17	Mar-18	Jun-18	Sep-18	Dec-18	Mar-19	Jun-19	Sep-19	Dec-19	Mar-20	Jun-20	Sep-20	Dec-20	Mar-21
Bank Rate View	0.50%	0.50%	0.50%	0.50%	0.50%	0.75%	0.75%	0.75%	0.75%	1.00%	1.00%	1.00%	1.25%	1.25%
3 Month LIBID	0.40%	0.40%	0.40%	0.40%	0.60%	0.60%	0.60%	0.70%	0.90%	0.90%	1.00%	1.20%	1.20%	1.20%
6 Month LIBID	0.50%	0.50%	0.50%	0.60%	0.80%	0.80%	0.80%	0.90%	1.00%	1.00%	1.10%	1.30%	1.30%	1.40%
12 Month LIBID	0.70%	0.80%	0.80%	0.90%	1.00%	1.00%	1.10%	1.10%	1.30%	1.30%	1.40%	1.50%	1.50%	1.60%
5yr PWLB Rate	1.50%	1.60%	1.60%	1.70%	1.80%	1.80%	1.90%	1.90%	2.00%	2.10%	2.10%	2.20%	2.30%	2.30%
10yr PWLB Rate	2.10%	2.20%	2.30%	2.40%	2.40%	2.50%	2.60%	2.60%	2.70%	2.70%	2.80%	2.90%	2.90%	3.00%
25yr PWLB Rate	2.80%	2.90%	3.00%	3.00%	3.10%	3.10%	3.20%	3.20%	3.30%	3.40%	3.50%	3.50%	3.60%	3.60%
50yr PWLB Rate	2.50%	2.60%	2.70%	2.80%	2.90%	2.90%	3.00%	3.00%	3.10%	3.20%	3.30%	3.30%	3.40%	3.40%
Bank Rate														
Link Asset Services	0.50%	0.50%	0.50%	0.50%	0.50%	0.75%	0.75%	0.75%	0.75%	1.00%	1.00%	1.00%	1.25%	1.25%
Capital Economics	0.50%	0.50%	0.75%	1.00%	1.25%	1.25%	1.50%	1.50%	1.75%	-	-	-	-	-
5yr PWLB Rate														
Link Asset Services	1.50%	1.60%	1.60%	1.70%	1.80%	1.80%	1.90%	1.90%	2.00%	2.10%	2.10%	2.20%	2.30%	2.30%
Capital Economics	1.70%	1.90%	2.30%	2.60%	2.90%	2.90%	2.90%	2.90%	2.90%	-	-	-	-	-
10yr PWLB Rate														
Link Asset Services	2.10%	2.20%	2.30%	2.40%	2.40%	2.50%	2.60%	2.60%	2.70%	2.70%	2.80%	2.90%	2.90%	3.00%
Capital Economics	2.30%	2.60%	2.80%	3.10%	3.30%	3.30%	3.30%	3.30%	3.30%	-	-	-	-	-
25yr PWLB Rate														
Link Asset Services	2.80%	2.90%	3.00%	3.00%	3.10%	3.10%	3.20%	3.20%	3.30%	3.40%	3.50%	3.50%	3.60%	3.60%
Capital Economics	2.95%	3.15%	3.45%	3.65%	3.90%	3.90%	3.90%	3.90%	3.90%	-	-	-	-	-
50yr PWLB Rate														
Link Asset Services	2.50%	2.60%	2.70%	2.80%	2.90%	2.90%	3.00%	3.00%	3.10%	3.20%	3.30%	3.30%	3.40%	3.40%
Capital Economics	2.80%	3.10%	3.30%	3.60%	3.80%	3.80%	3.80%	3.80%	3.80%	-	-	-	-	-

Please note – The current PWLB rates and forecast shown above have taken into account the 20 basis point certainty rate reduction effective as of the 1st November 2012

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Capita Asset Services

Economic Background

GLOBAL OUTLOOK - *World growth* looks to be on an encouraging trend of stronger performance, rising earnings and falling levels of unemployment. In October, the IMF upgraded its forecast for world growth from 3.2% to 3.6% for 2017 and 3.7% for 2018.

In addition, **inflation prospects are generally muted** and it is particularly notable that **wage inflation** has been subdued despite unemployment falling to historically very low levels in the UK and US. This has led to many comments by economists that there appears to have been a fundamental shift downwards in the Phillips curve (this plots the correlation between levels of unemployment and inflation e.g. if the former is low the latter tends to be high). In turn, this raises the question of what has caused this? The likely answers probably lay in a combination of a shift towards flexible working, self-employment, falling union membership and a consequent reduction in union power and influence in the economy, and increasing globalisation and specialisation of individual countries, which has meant that labour in one country is in competition with labour in other countries which may be offering lower wage rates, increased productivity or a combination of the two. In addition, technology is probably also exerting downward pressure on wage rates and this is likely to grow with an accelerating movement towards automation, robots and artificial intelligence, leading to many repetitive tasks being taken over by machines or computers. Indeed, this is now being labelled as being the start of the **fourth industrial revolution**.

KEY RISKS - central bank monetary policy measures

Looking back on nearly ten years since the financial crash of 2008 when liquidity suddenly dried up in financial markets, it can be assessed that central banks' monetary policy measures to counter the sharp world recession were successful. The key monetary policy measures they used were a combination of lowering central interest rates and flooding financial markets with liquidity, particularly through unconventional means such as Quantitative Easing (QE), where central banks bought large amounts of central government debt and smaller sums of other debt.

The key issue now is that that period of stimulating economic recovery and warding off the threat of deflation is coming towards its close and a new period has already started in the US, and more recently in the UK, on reversing those measures i.e. by raising central rates and (for the US) reducing central banks' holdings of government and other debt. These measures are now required in order to stop the trend of an on-going reduction in spare capacity in the economy, and of unemployment falling to such low levels that the re-emergence of inflation is viewed as a major risk. It is, therefore, crucial that central banks get their timing right and do not cause shocks to market expectations that could destabilise financial markets. In particular, a key risk is that because QE-driven purchases of bonds drove up the price of government debt, and therefore caused a sharp drop in income yields, this then also encouraged investors into a search for yield and into investing in riskier assets such as equities. This resulted in bond markets and equity market prices both rising to historically high valuation levels simultaneously. This, therefore, makes both asset categories vulnerable to a sharp correction. It is important, therefore, that central banks only gradually unwind their holdings of bonds in order to prevent destabilising the financial markets. It is also likely that the timeframe for central banks unwinding their holdings of QE debt purchases will be over several years. They need to balance their timing to neither squash economic recovery by taking too rapid and too strong action, or, alternatively, let inflation run away by taking action that was too slow and/or too weak. **The potential for central banks to get this timing and strength of action wrong are now key risks.**

There is also a potential key question over whether economic growth has become too dependent on strong central bank stimulus and whether it will maintain its momentum against a backdrop of rising interest rates and the reversal of QE. In the UK, a key vulnerability is the **low level of productivity growth**, which may be the main driver for increases in wages; and **decreasing consumer disposable income**, which is important in the context of consumer expenditure primarily underpinning UK GDP growth.

A further question that has come to the fore is whether **an inflation target for central banks of 2%**, is now realistic given the shift down in inflation pressures from internally generated inflation, (i.e. wage inflation feeding through into the national economy), given the above mentioned shift down in the Phillips curve.

- Some economists favour a shift to a **lower inflation target of 1%** to emphasise the need to keep the lid on inflation. Alternatively, it is possible that a central bank could simply 'look through' tepid wage inflation, (i.e. ignore the overall 2% inflation target), in order to take action in raising rates sooner than might otherwise be expected.
- However, other economists would argue for a **shift UP in the inflation target to 3%** in order to ensure that central banks place the emphasis on maintaining economic growth through adopting a slower pace of withdrawal of stimulus.
- In addition, there is a strong argument that central banks should **target financial market stability**. As mentioned previously, bond markets and equity markets could be vulnerable to a sharp correction. There has been much commentary, that since 2008, QE has caused massive distortions, imbalances and bubbles in asset prices, both financial and non-financial. Consequently, there are widespread concerns at the potential for such bubbles to be burst by exuberant central bank action. On the other hand, too slow or weak action would allow these imbalances and distortions to continue or to even inflate them further.
- Consumer debt levels are also at historically high levels due to the prolonged period of low cost of borrowing since the financial crash. In turn, this cheap borrowing has meant that **other non-financial asset prices**, particularly house prices, have been driven up to very high levels, especially compared to income levels. Any sharp downturn in the availability of credit, or increase in the cost of credit, could potentially destabilise the housing market and generate a sharp downturn in house prices. This could then have a destabilising effect on consumer confidence, consumer expenditure and GDP growth. However, no central bank would accept that it ought to have responsibility for specifically targeting house prices.

UNITED KINGDOM - After the UK surprised on the upside with strong economic growth in 2016, **growth in 2017 has been disappointingly weak**; quarter 1 came in at only +0.2% (+2.0% y/y), quarter 2 was +0.3% (+1.7% y/y) and quarter 3 was +0.4% (+1.6% y/y). The main reason for this has been the sharp increase in inflation, caused by the devaluation of sterling after the EU referendum, feeding increases in the cost of imports into the economy. This has caused, in turn, a reduction in consumer disposable income and spending power and so the services sector of the economy, accounting for around 80% of GDP, has seen weak growth as consumers cut back on their expenditure. However, more recently there have been encouraging statistics from the **manufacturing sector** which is seeing strong growth, particularly as a result of increased demand for exports. It has helped that growth in the EU, our main trading partner, has improved significantly over the last year while robust world growth has also been supportive. However, this sector only accounts for around 10% of GDP so expansion in this sector will have a much more muted effect on the overall GDP growth figure for the UK economy as a whole.

While the Bank of England is expected to give forward guidance to prepare financial markets for gradual changes in policy, the **Monetary Policy Committee, (MPC), meeting of 14 September 2017** managed to shock financial markets and forecasters by suddenly switching to a much more aggressive tone in terms of its words around warning that Bank Rate will need to rise soon. The Bank of England Inflation Reports during 2017 have clearly flagged up that it expected CPI inflation to peak at just under 3% in 2017, before falling back to near to its target rate of 2% in two years' time. The Bank revised its forecast for the peak to just over 3% at the 14 September meeting MPC. (Inflation actually came in at 3.0% in September and is

expected to rise slightly in the coming months.) This marginal revision in the Bank's forecast can hardly justify why the MPC became so aggressive with its wording; rather, the focus was on an emerging view that with unemployment having already fallen to only 4.3%, the lowest level since 1975, and improvements in productivity being so weak, that **the amount of spare capacity in the economy was significantly diminishing** towards a point at which they now needed to take action. In addition, the MPC took a more tolerant view of low wage inflation as this now looks like a common factor in nearly all western economies as a result of automation and globalisation. However, the Bank was also concerned that the withdrawal of the UK from the EU would effectively lead to a decrease in such globalisation pressures in the UK, and so this would cause additional inflationary pressure over the next few years.

At Its 2 November meeting, the MPC duly delivered a 0.25% increase in Bank Rate. It also gave forward guidance that they expected to increase Bank Rate only twice more in the next three years to reach 1.0% by 2020. This is, therefore, not quite the 'one and done' scenario but is, nevertheless, a very relaxed rate of increase prediction in Bank Rate in line with previous statements that Bank Rate would only go up very gradually and to a limited extent.

However, some forecasters are flagging up that they expect growth to accelerate significantly towards the end of 2017 and then into 2018. This view is based primarily on the coming fall in inflation, (as the effect of the effective devaluation of sterling after the EU referendum drops out of the CPI statistics), which will bring to an end the negative impact on consumer spending power. In addition, a strong export performance will compensate for weak services sector growth. If this scenario was indeed to materialise, then the MPC would be likely to accelerate its pace of increases in Bank Rate during 2018 and onwards.

It is also worth noting the **contradiction within the Bank of England** between action in 2016 and in 2017 by **two of its committees**. After the shock result of the EU referendum, the **Monetary Policy Committee (MPC)** voted in August 2016 for emergency action to cut Bank Rate from 0.50% to 0.25%, restarting £70bn of QE purchases, and also providing UK banks with £100bn of cheap financing. The aim of this was to lower borrowing costs, stimulate demand for borrowing and thereby increase expenditure and demand in the economy. The MPC felt this was necessary in order to ward off their expectation that there would be a sharp slowdown in economic growth. Instead, the economy grew robustly, although the Governor of the Bank of England strongly maintained that this was because the MPC took that action. However, other commentators regard this emergency action by the MPC as being proven by events to be a mistake. Then in 2017, we had the **Financial Policy Committee (FPC)** of the Bank of England taking action in June and September over its concerns that cheap borrowing rates, and easy availability of consumer credit, had resulted in too rapid a rate of growth in consumer borrowing and in the size of total borrowing, especially of unsecured borrowing. It, therefore, took punitive action to clamp down on the ability of the main banks to extend such credit! Indeed, a PWC report in October 2017 warned that credit card, car and personal loans and student debt will hit the equivalent of an average of £12,500 per household by 2020. However, averages belie wide variations in levels of debt with much higher exposure being biased towards younger people, especially the 25 -34 year old band, reflecting their lower levels of real income and asset ownership.

One key area of risk is that consumers may have become used to cheap rates since 2008 for borrowing, especially for mortgages. It is a major concern that **some consumers may have over extended their borrowing** and have become complacent about interest rates going up after Bank Rate had been unchanged at 0.50% since March 2009 until falling further to 0.25% in August 2016. This is why forward guidance from the Bank of England continues to emphasise slow and gradual increases in Bank Rate once they start. However, consumer borrowing is a particularly vulnerable area in terms of the Monetary Policy Committee getting the pace and strength of Bank Rate increases right - without causing a sudden shock to consumer demand, confidence and thereby to the pace of economic growth.

Moreover, while there is so much uncertainty around the Brexit negotiations, consumer confidence, and business confidence to spend on investing, it is far too early to be confident about how the next two to three years will actually pan out.

EUROPEAN UNION - Economic growth in the EU, (the UK's biggest trading partner), had been lack lustre for several years after the financial crisis despite the ECB eventually cutting its main rate to -0.4% and embarking on a massive programme of QE. However, growth picked up in 2016 and has now gathered substantial strength and momentum thanks to this stimulus. GDP growth was 0.5% in quarter 1 (2.0% y/y), 0.6% in quarter 2 (2.3% y/y) and +0.6% in quarter 3 (2.5% y/y). However, despite providing massive monetary stimulus, the European Central Bank is still struggling to get inflation up to its 2% target and in October inflation was 1.4%. It is therefore unlikely to start on an upswing in rates until possibly 2019. It has, however, announced that it will slow down its monthly QE purchases of debt from €60bn to €30bn from January 2018 and continue to at least September 2018.

UNITED STATES OF AMERICA - Growth in the American economy was notably erratic and volatile in 2015 and 2016. 2017 is following that path again with quarter 1 coming in at only 1.2% but quarter 2 rebounding to 3.1% and quarter 3 coming in at 3.0%. Unemployment in the US has also fallen to the lowest level for many years, reaching 4.2%, while wage inflation pressures, and inflationary pressures in general, have been building. The Fed has started on a gradual upswing in rates with four increases in all and three increases since December 2016; and there could be one more rate rise in 2017, which would then lift the central rate to 1.25 – 1.50%. There could then be another four increases in 2018. At its September meeting, the Fed said it would start in October to gradually unwind its \$4.5 trillion balance sheet holdings of bonds and mortgage backed securities by reducing its reinvestment of maturing holdings.

CHINA. Economic growth has been weakening over successive years, despite repeated rounds of central bank stimulus; medium term risks are increasing. Major progress still needs to be made to eliminate excess industrial capacity and the stock of unsold property, and to address the level of non-performing loans in the banking and credit systems.

JAPAN has been struggling to stimulate consistent significant growth and to get inflation up to its target of 2%, despite huge monetary and fiscal stimulus. It is also making little progress on fundamental reform of the economy.

Brexit timetable and process

- *March 2017: UK government notifies the European Council of its intention to leave under the Treaty on European Union Article 50*
- *March 2019: initial two-year negotiation period on the terms of exit. In her Florence speech in September 2017, the Prime Minister proposed a two year transitional period after March 2019.*
- *UK continues as a full EU member until March 2019 with access to the single market and tariff free trade between the EU and UK. Different sectors of the UK economy will leave the single market and tariff free trade at different times during the two year transitional period.*
- *The UK and EU would attempt to negotiate, among other agreements, a bi-lateral trade agreement over that period.*
- *The UK would aim for a negotiated agreed withdrawal from the EU, although the UK could also exit without any such agreements in the event of a breakdown of negotiations.*
- *If the UK exits without an agreed deal with the EU, World Trade Organisation rules and tariffs could apply to trade between the UK and EU - but this is not certain.*
- *On full exit from the EU: the UK parliament would repeal the 1972 European Communities Act.*
- *The UK will then no longer participate in matters reserved for EU members, such as changes to the EU's budget, voting allocations and policies.*

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Capita Asset Services

Buddsoddiadau Penodedig ac Amhenodedig

Mae Canllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol (a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2010) yn rhoi diffiniad o fuddsoddiadau penodedig ac amhenodedig.

Mae paragraff 5.1 y Canllawiau yn dweud bod buddsoddiad yn un penodedig os yw'n cwrdd â phob un o'r isod:-

- “(a) the investment is denominated in sterling and any payments or repayments in respect of the investment are payable only in sterling; and*
- (b) the investment is not a long-term investment (*); and*
- (c) the making of the investment is not defined as capital expenditure by virtue of regulation 20(1)(d) of the Local Authorities (Capital Finance and Accounting) (Wales) Regulations 2003 [SI 3239 as amended]; and*
- (ch) the investment is made with a body or in an investment scheme of high credit quality (**); or with one of the following public-sector bodies:*
 - (i) the United Kingdom Government*
 - (ii) a local authority in England or Wales (as defined in section 23 of the 2003 Act) or a similar body in Scotland or Northern Ireland*
 - (iii) a parish or community council.”*

Mae'r Canllawiau hefyd yn dweud bod unrhyw fuddsoddiad nad yw'n cwrdd â'r diffiniad ym mharagraff 5.1 yn cael ei gyfrif fel buddsoddiad amhenodedig.

Yn ystod 2018/19 nid yw'r Cyngor yn bwriadu gwneud unrhyw fuddsoddiadau mewn arian gwledydd tramor, na gyda chyrrff credyd isel, nac unrhyw fuddsoddiadau a ddiffinnir fel gwariant cyfalaf gan y ddeddfwriaeth (megis cyfranddaliadau mewn cwmnïau). Bydd buddsoddiadau amhenodedig felly yn cael eu cyfyngu i (i) buddsoddiadau tymor hir; a (ii) adneuo gyda banciwr y Cyngor i ddibenion trafodaethol os yw'n methu a chwrdd â'r meini prawf sylfaenol ar gyfer y credyd; yn yr achos hwn, caiff balansau eu cyfyngu i'r eithaf lle mae hynny'n bosib.

Mae'r tabl yn Atodiad 6 yn nodi'r meini prawf a'r cyfyngiadau buddsoddi ar gyfer y gwahanol gategoriâu o fuddsoddiadau y bwriedir eu defnyddio yn ystod 2018/19 ac sydd felly'n sail ar gyfer y rhestr benthycy a gymeradwyir.

Bydd raid i'r Cyngor Sir gymeradwyo unrhyw newidiadau arfaethedig yn ystod y flwyddyn i gategoriâu o fuddsoddiadau penodedig ac amhenodedig a ddefnyddir ac/neu i'r meini prawf graddfeydd credyd / cyfyngiadau buddsoddi.

“** Section 2.4 of the 'Guidance' defines a long term investment as "any investment other than (a) one which is due to be repaid within 12 months of the date on which the investment was made or (b) one which the local authority may require to be repaid within that period.”

** For the purposes of high credit quality the 'Guidance' states that "for the purposes of paragraph 5.1(d), Welsh ministers recommend that the Strategy should define high credit quality (and where this definition refers to credit ratings, paragraph 6.1 (***) is relevant)."

*** Paragraph 6.1 of the 'Guidance' recommends that "the Strategy should set out the authority's approach to assessing the risk of loss of investments, making clear in particular:

- (a) to what extent, if any, risk assessment is based upon credit ratings issued by one or more credit rating agencies;*
- (b) where credit ratings are used, how frequently credit ratings are monitored and what action is to be taken when ratings change; and*
- (c) what other sources of information on credit risk are used, additional to or instead of credit ratings.”*

The table in Appendix 6 of this strategy sets out what this Council defines as high credit quality and the associated investment criteria and limits and section 4.2 of this strategy sets out the Council's creditworthiness approach.

Meini Prawf Gwrthbartion

Categori	Graddfa Credyd Tymor Byr (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Standard & Poor's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Standard & Poor's)	Terfyn Arian	Terfyn Amser
Banciau a Chymdeithasau Adeiladu (sydd heb eu gwladoli neu sydd wedi eu gwladoli'n rhannol)	F1+	P-1	A-1+	AAA	Aaa	AAA	£10m	5 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA	Aa2	AA	£10m	3 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA-	Aa3	AA-	£10m	364 diwrnod
	F1	P-1	A-1	A	A2	A	£7.5m	6 mis
Banciau'r Deyrnas Gyfunol sydd wedi eu Gwladoli / wedi eu Gwladoli'n Rhannol	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£10m	364 diwrnod
Llywodraeth Ganolog y Deyrnas Gyfunol (waeth beth fo'r raddfa credyd)	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	Dim uchafswm	Dim uchafswm
Awdurdodau Lleol y Deyrnas Gyfunol **	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£5m	364 diwrnod
Cronfeydd Marchnad Arian	d/b	d/b	d/b	AAA	AAA	AAA	£5m	6 mis

* fel y diffinnir yn Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid a Chyfrifo Cyfalaf) (Cymru) 2003

** fel y diffinnir yn Neddf Llywodraeth Leol 2003

Nodiadau ac Eglurhad**(1) Terfyn Arian Parod**

- (i) Mae'r terfynau arian yn berthnasol i'r gwrthbarti unigol ac i'r grŵp cyffredinol y mae'n perthyn iddo. (e.e. ar gyfer y banciau o fewn Grŵp Bancio Lloyds plc (sef Bank of Scotland plc a Lloyds Bank plc), terfyn buddsoddi yn berthnasol i fanciau hynny yn unigol a'r grŵp bancio yn ei gyfanrwydd);
- (ii) Y terfyn arian cyffredinol ar gyfer adneuo'n dros 364 o ddyddiau yw £15m.

(2) Terfyn Amser

- (i) I fyny at, a chan gynnwys y cyfnod a nodwyd.

(3) Arian Gwledydd Tramor

- (i) Bydd buddsoddiadau mewn gwledydd tramor wedi eu cyfyngu i'r rheini a chanddynt raddfa credyd sofran AA- (Fitch) neu gyfatebol (o'r asiantaethau a gyfeirwyd atynt yn adain 4.3 or strategaeth hon) graddfa credyd sofran (yn seiliedig ar y cyfenwador lleiaf) a hyd at uchafswm o £10 miliwn fesul gwlad dramor.
- (ii) Ni chaniateir buddsoddi mewn gwledydd pan mae ei raddfa sofran is ddim yn AA- neu'n uwch. Ni fydd unrhyw gyfyngiad gan wlad yn berthnasol i fuddsoddiadau yn y Deyrnas Gyfunol waeth beth fo'r raddfa credyd sofran.
- (iii) Ni fydd Is-gwmnïau grwpiau bancio tramor fel arfer yn cael eu hasesu yn unol â mamwlad y sefydliad riant. Fodd bynnag, bydd Santander UK plc (is-gwmni Bancio Santander yn Sbaen) yn cael ei gyfrif fel banc yn y Deyrnas Gyfunol oherwydd eu masnach freintiau sylweddol yn y Deyrnas Gyfunol a natur hyd fraich y berthynas rhwng y riant a'r is-gwmni.
- (iv) Ni fydd meini prawf graddfeydd credyd sofran a chyfyngiadau gwledydd tramor yn berthnasol i fuddsoddiadau mewn banciau datblygu amlochrog (e.e. Banc Buddsoddi Ewrop a Banc y Byd) na sefydliadau rhyngwladol (e.e. yr Undeb Ewropeaidd).

4. Graddfa Credyd yn Gostwng

Os bydd graddfa credyd yn gostwng ac yn golygu bod y gwrthbarti yn is na'r meini prawf y mae'n rhaid cwrdd â nhw ar gyfer buddsoddi, rhoddir y gorau i ddefnyddio'r gwrthbarti cyn gynted ag y bydd yn ymarferol.

Os bydd y Swyddog Adran 151 yn dymuno parhau i fuddsoddi gyda'r gwrthbarti hwnnw gofynnir am ganiatâd gan Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac un aelod arall o ddewis y Cadeirydd a bydd raid i'r ddau ohonynt gymeradwyo. Adroddir ar hynny fel sy'n briodol ar yr adeg gyfleus nesaf.

Gwledydd wedi eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddi [yn gywir fel ar 24 Hydref 2017]

This list is based on those countries which have sovereign ratings of AA- or higher (we show the lowest rating from Fitch, Moody's and S&P) and also, (except - at the time of writing - for Norway and Luxembourg), have banks operating in sterling markets which have credit ratings of green or above in the Capita Asset Services credit worthiness service.

AAA

- Awstralia
- Canada
- Denmarc
- Yr Almaen
- Lwcsembwrg
- Yr Iseldiroedd
- Norwy
- Singapore
- Sweden
- Y Swistir

AA+

- Y Ffindir
- Hong Kong
- U.D.A

AA

- Abu Dhabi
- Ffrainc
- Y D.U

AA-

- Gwlad Belg
- Qatar

Cynllun Dirprwyo Rheoli Trysorlys

(i) Cyngor Sir

- Cymeradwyo'r Gyllideb;
- Cymeradwyo Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol a Polisi MRP, Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol a diwygiadau;
- Cymeradwyo diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd gan y Cyngor;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau; ac
- Gweithredu ar argymhelliad a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio a/neu'r Pwyllgor Gwaith.

(ii) Pwyllgor Gwaith

- Ystyried y gyllideb;
- Cymeradwyo rhannu'r cyfrifoldebau;
- Cymeradwyo dewis o ddarparwyr gwasanaeth allanol a chytuno ar dermau'r apwyntiad;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau a gwneud argymhellion i'r Cyngor Sir fel yn briodol;
- Gweithredu ar argymhellion a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio.

(iii) Pwyllgor Archwilio

- Sgriwitini o faterion Rheoli Trysorlys, fel sy'n ofynnol dan Gôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys a Pholisi'r Cyngor a'r Rheoli Trysorlys. Mae'n cynnwys:-
 - sgriwitineiddio Datganiad Strategaeth Blynyddol ar Reoli Trysorlys, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, Polisi Blynyddol MRP, Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol;
 - sgriwitineiddio cynigion am ddiwygiadau i'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, Polisi Blynyddol MRP, Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a'r diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol;
 - derbyn a sgriwitineiddio unrhyw gynigion yn ymwneud â Rheoli Trysorlys sydd angen penderfyniad gan y Pwyllgor Gwaith neu'r Cyngor Sir;
 - derbyn a sgriwitineiddio adroddiadau monitro polisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol.

Rôl Rheoli Trysorlys y Swyddog Adran 151

Mae rôl y Swyddog (cyfrifol) Adran 151 yn cynnwys:

- argymell cymalau, polisi/arferion rheoli trysorlys i'w cymeradwyo, gan eu hadolygu'n rheolaidd, a monitro cydymffurfiaeth;
- cyflwyno adroddiadau polisi rheoli trysorlys rheolaidd;
- cyflwyno cyllidebau ac amrywiaethau cyllideb;
- derbyn ac adolygu adroddiadau gwybodaeth rheoli;
- adolygu perfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd adnoddau a sgiliau rheoli trysorlys, a'r rhannu effeithiol o gyfrifoldebau o fewn y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd archwilio mewnol, a chysylltu ag archwilwyr allanol; ac
- argymell apwyntio darparwyr gwasanaeth allanol.
- Cyfrifoldeb ar gyfer gweithredu a gweinyddu'r penderfyniadau trysorlys, yn cynnwys y penderfyniadau ar fenthycu, buddsoddi ac ariannu, wedi cael ei ddirprwyo i'r Swyddog Adran 151, a fydd yn gweithredu yn unol â datganiadau polisi'r Cyngor ac Arferion Rheoli Trysorlys.

Côd Ymarfer : Rheoli Trysorlys CIPFA yn y Gwasanaethau Cyhoeddus

Egwyddorion allweddol CIPFA *Rheoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus : Côd Ymarfer (Cyfrol 2011)*, fel y disgrifir yn Adran 4 o'r Côd hwnnw yw:-

Egwyddor Allweddol 1:

Dylai sefydliadau gwasanaethau cyhoeddus roi ar waith amcanion ffurfiol a chynhwysfawr, polisïau ac arferion, strategaethau a threfniadau adrodd ar gyfer rheolaeth effeithiol a rheoli eu gweithgareddau rheoli trysorlys.

Egwyddor Allweddol 2:

Dylai eu polisïau a'u harferion ei gwneud yn glir bod rheolaeth effeithiol a rheoli risgiau yn brif amcanion eu gweithgareddau rheoli trysorlys a bod cyfrifoldeb am y rhain yn gorwedd yn glir o fewn eu sefydliadau. Dylai eu harchwaeth am risg ffurfio rhan o'u strategaeth flynyddol, gan gynnwys unrhyw ddefnydd o offerynnau ariannol ar gyfer y rheolaeth bwyllog o'r risgiau hynny, a dylai sicrhau y rhoddir blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd wrth fuddsoddi arian.

Egwyddor Allweddol 3:

Dylent gydnabod bod mynd ar drywydd gwerth am arian ym maes rheolaeth trysorlys a'r defnydd o fesurau perfformiad addas yn arfau dilys ac yn bwysig i sefydliadau cyfrifol i gyflogi i gefnogi eu busnes ac amcanion y gwasanaeth; a bod, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol eu polisïau rheoli trysorlys a'i arferion yn adlewyrchu hyn.

Aiff y Côd ymlaen i ddweud bod:

"Wrth lunio'r argymhellion hyn mae CIPFA yn cydnabod yr anawsterau o ymdrechu i gael rheolaeth effeithiol ar risg, tra ar yr un pryd yn anelu at sicrhau gwerth am arian. Nid yw'r Côd yn ceisio bod yn rhagnodol ynghylch sut y dylai'r mater hwn gael ei drin, yn enwedig gan ei fod yn cynnwys amrywiaeth mor eang o sefydliadau. Fodd bynnag, lle bo hynny'n briodol, mae nodiadau cyfarwyddo sector benodol yn rhoi cyngor addas. Mae CIPFA yn cydnabod nad oes unrhyw ddau sefydliad yn y gwasanaethau cyhoeddus yn debygol o fynd i'r afael â'r mater hwn yn union yr un modd, ond mae llwyddiant yn y maes rheoli'r trysorlys yn debygol o gael ei weld, yn enwedig yn nhermau gwerth am arian fel dangosydd o swyddogaeth rheoli'r trysorlys sy'n perfformio'n gryf".

"Er ei fod yn dyddio'n ôl i 1991, mae CIPFA yn ystyried bod yr adroddiad gan y Trysorlys a Phwyllgor y Gwasanaeth Sifil o Dŷ'r Cyffredin ar gau'r BCCI yn dal yn berthnasol, ac yn yr adroddiad fe ddywedwyd :

"Wrth gydbwyso'r risg yn erbyn dychweliad, dylai awdurdodau lleol fod yn fwy pryderus i osgoi risgiau nag i wneud yr elw mwyaf."

"Yn wir, cefnogwyd y farn hon gan adroddiad y Pwyllgor Dethol Cymunedau a Llywodraeth Leol i fuddsoddiadau awdurdodau lleol yn 2009."

"Barn CIPFA yw trwy'r holl wasanaethau cyhoeddus y flaenoriaeth yw diogelu cyfalaf yn hytrach na gwneud yr elw mwyaf. Nid yw osgoi pob risg yn briodol nac yn bosibl. Fodd bynnag, mae'n rhaid cael cydbwysedd gyda chyfrifoldeb brwd am arian cyhoeddus."

Felly, bydd yr Awdurdod yn mabwysiadu'r pedwar cymal canlynol fel rhan o'r rheolau sefydlog :

1. Bydd yr Awdurdod yn creu ac yn cynnal, fel conglfeini ar gyfer rheolaeth effeithiol o'r trysorlys:-
 - Datganiad polisi ar reoli'r trysorlys, sy'n datgan y polisiau, amcanion a'r dull o reoli risg ei weithgareddau rheoli trysorlys; a
 - Arferion rheoli trysorlys addas (ARhT) yn nodi'r modd y bydd yr Awdurdod yn ceisio cyflawni'r polisiau a'r amcanion hynny, ac yn rhagnodi sut y bydd yn trin ac yn rheoli'r gweithgareddau hynny.

Bydd cynnwys y Datganiad Polisi ac ARhT yn dilyn yr argymhellion a gynhwysir yn Adrannau 6 a 7 o'r Côd, yn amodol yn unig i newid lle bo angen adlewyrchu amgylchiadau penodol yr Awdurdod. Ni fydd newidiadau o'r fath yn golygu y bydd yr Awdurdod yn gwyro'n sylweddol oddi wrth egwyddorion allweddol y Côd.

2. Bydd y Cyngor Sir, Pwyllgor Gwaith a'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn adroddiadau ar bolisiau, ymarferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yn cynnwys Strategaeth Blynyddol a Chynllun o flaen llaw y flwyddyn, adroddiadau chwarterol (yn cynnwys adroddiad adolygu canol blwyddyn) a hefyd adroddiad blynyddol ar ôl cau lawr, mewn ffurf sydd wedi ei ragnodi gan y TMPs.
3. Mae'r Cyngor Sir/Pwyllgor Gwaith yn gyfrifol am weithredu ar Bolisiau ac ymarferion Rheoli Trysorlys yr Awdurdod yn unol â chynllun Dirprwyo Rheolaeth Trysorlys. Mae'r Swyddog Cyllid 151 yn gyfrifol am weithredu a gweinyddu penderfyniadau Rheoli Trysorlys, fydd yn gweithio yn unol hefo Datganiad Polisi'r Awdurdod a'r TMPs ac os ydi hi/fo yn aelod o CIPFA, CIPFA Standard of Professional Practice on Treasury Management.
4. Mae'r Awdurdod yn enwebu'r Pwyllgor Archwilio i fod yn gyfrifol am sicrhau y ceir craffu effeithiol ar y polisiau rheoli'r trysorlys, yr ymarferion a'r perfformiad.

Datganiad Polisi Rheoli'r Trysorlys

1. Mae CIPFA yn diffinio ei weithgareddau rheoli'r trysorlys fel : “Rheoli buddsoddiadau'r Awdurdod a llif arian, ei fancio, trafodion marchnad arian a marchnad gyfalaf; rheolaeth effeithiol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny, a mynd ar drywydd y perfformiad gorau posibl sy'n gyson â'r risgiau hynny”.
2. Mae'r sefydliad hwn o'r farn mai nodi, monitro a rheoli risg yn llwyddiannus yw'r prif feini prawf ar gyfer mesur effeithlonrwydd ei weithgareddau rheoli'r trysorlys. Yn unol â hynny, bydd dadansoddi ac adrodd ar weithgareddau rheoli'r trysorlys yn canolbwyntio ar eu goblygiadau risg i'r sefydliad, ac unrhyw offerynnau ariannol a wnaed i reoli'r risgiau hyn.
3. Mae'r sefydliad hwn yn cydnabod y bydd rheolaeth effeithiol o'r trysorlys yn ei gefnogi wrth gyflawni ei amcanion busnes a gwasanaeth. Mae felly wedi ymrwymo i egwyddorion cyflawni gwerth am arian y maes rheoli'r trysorlys, a defnyddio technegau mesur perfformiad cynhwysfawr ac addas, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol.

**DANGOSYDDION PWYLLOG A THRYSORLYS
GOSOD Y GYLLIDEB 2018/19**

ATODIAD 11

Rhif Dangosydd

Fforddiadwyaeth		2016/17 Alldro	2017/18 Amcangyfrif	2018/19 Cynnig	2019/20 Cynnig	2020/21 Cynnig
1,2	Amcangyfrif o [neu wir] gymhareb costau dyled i ffrwd referniw net:					
	Cronfa'r Cyngor	6.20%	6.25%	5.12%	5.47%	5.73%
	Cyfrif Refeniw Tai (gan gynnwys y setliad)	19.82%	23.02%	20.15%	15.88%	15.42%
	Cyfanswm	7.68%	8.14%	6.86%	6.86%	7.10%
3	Amcangyfrifon o effaith ymylol penderfyniadau buddsoddi cyfalaf ar y Dreth Gyngor <i>y Dreth Gyngor ar fand D</i>			£0.00	£21.16	£56.31
4a	Amcangyfrifon o effaith ymylol penderfyniadau buddsoddi cyfalaf ar Renti Tai <i>ar gyfartaledd rhent wythnosol</i>			£48.74	£44.57	£45.53
4b	Amcangyfrifon o effaith ymylol benthyciadau cyfalaf ar Renti Tai ir CRT <i>ar gyfartaledd rhent wythnosol</i>			£0.00	£17.25	£16.02
Pwyll						
5	Dyled gros a'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR) <i>Ydy dyled allanol gros yn llai na'r CFR am y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw gynnydd am y flwyddyn gyfredol a'r ddwy flynedd ddilynol?</i>	✓	✓	✓	✓	✓
Gwariant Cyfalaf			£000	£000	£000	£000
6,7	Amcangyfrif o [neu wir] Wariant Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	28,030	22,030	38,810	34,350	16,060
	Cyfrif Refeniw Tai	8,610	11,490	13,820	15,200	15,340
	Cyfanswm	36,640	33,520	52,630	49,550	31,400
8,9	Amcangyfrif o [neu wir] Gofyniad Cyllido Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	91,510	96,410	108,120	121,880	132,950
	Cyfrif Refeniw Tai	42,500	41,650	40,820	43,500	45,930
	Cyfanswm	134,010	138,060	148,940	165,380	178,880
Dyled Allanol			£000	£000	£000	£000
10	Terfyn Awdurdodedig					
	: Benthycia Cyffredinol	166,000	166,000	174,000	190,000	203,000
	: Ymrwymadau tymor hir eraill	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
	: Cyfanswm	169,000	169,000	177,000	193,000	206,000

11	Terfyn CRT ar ddyledion:					
	Terfyn CRT ar ddyledion	58,533	58,533	58,533	58,533	58,533
	GCC CRT	42,500	41,650	40,820	43,500	45,930
	Uchdwr CRT	16,033	16,883	17,713	15,033	12,603
12	Ffin Ymarferol					
	: Benthycu Cyffredinol	161,000	161,000	169,000	188,000	201,000
	: Ymrwymadau tymor hir eraill	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
	: Cyfanswm	164,000	164,000	172,000	191,000	204,000
13	Gwir Ddyled Allanol	117,110				
Rheoli'r Trysorlys		2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
		Alldro	Amcangyfrif	Cynnig	Cynnig	Cynnig
14	Fod yr Awdurdod Lleol wedi mabwysiadu Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus.	✓	✓	✓	✓	✓
		£000	£000	£000	£000	£000
15	Dyled Gros a Net	100%	100%	100%	100%	100%
	<i>Terfyn uchaf ar y ddyled net fel cyfran o'r ddyled gros</i>					
16	Y terfyn uchaf ar raddfeydd sefydlog :	143,000	166,000	167,000	169,000	171,000
	<i>(prifswm net neilltuol)</i>					
17	Y terfyn uchaf ar raddfeydd amrywiol:	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
	<i>(prifswm net neilltuol)</i>					
18	Terfyn cyfanswm y prifsymiau a fuddsoddir am gyfnodau dros 364 diwrnod:	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
	<i>(bydd unrhyw fuddsoddiadau tymor hir a ddygir ymlaen o flynyddoedd blaenorol yn cael eu cynnwys yn nherfyn bob blwyddyn)</i>					
			2017/18		2017/18	
			Terfyn uchaf		Terfyn isaf	
19	Terfyn uchaf ac isaf ar gyfer strwythur aeddfedu'r benthycu graddfa sefydlog					
	• dan 12 mis		20%	0%		
	• 12 mis ac o fewn 24 mis		20%	0%		
	• 24 mis ac o fewn 5 mlynedd		50%	0%		
	• 5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd		75%	0%		
	• 10 mlynedd a throsodd		100%	0%		
			Dim newid	Dim newid		

Geirfa a gwybodaeth ar Dangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys (Cyfeirio at Atodiad 11)**Geirfa****GWARIANT CYFALAF**

Gwariant ar brynu ased nad yw'n gyfredol, a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau tu draw i'r flwyddyn ariannol gyfredol, neu wariant sy'n ychwanegu at, ac nid cynnal yn unig, werth ased presennol nad yw'n gyfredol. Mae enghreifftiau'n cynnwys : adeiladu ysgol newydd, prynu offer TG, adnewyddu sylweddol cartref gofal.

CYLLIDO CYFALAF

Arian sydd ar gael i dalu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd o gyllido gwariant cyfalaf yn cynnwys benthycu, prydlesu, cyllido refeniw uniongyrchol, derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, cronfeydd wrth gefn refeniw a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

GOFYNIAD CYLLIDO CYFALAF

Mae cyfanswm gwariant cyfalaf hanesyddol sy'n ddyledus a heb eu talu'n barod nall a'i o adnoddau refeniw neu gyfalaf. Yn hanfodol, dyma fesuriad o fenthycu angenrheidiol y Cyngor.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf mae'r Cyngor yn bwriadu eu cynnal dros gyfnod penodol o amser.

DERBYNIADAU CYFALAF

Yr elw o waredu tir neu asedau eraill nad ydynt yn gyfredol eraill. Gellir defnyddio cyfrannau o dderbyniadau cyfalaf i gyllido gwariant cyfalaf newydd, o fewn y rheolau a osodir i lawr gan y llywodraeth, ond ni ellir eu defnyddio i gyllido gwariant refeniw.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo. Y prif gorff proffesiynol a rheoleiddiol ar gyfer cyfrifon llywodraeth leol.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys yr incwm a gwariant sy'n deillio o'r ddarpariaeth llety tai gan y Cyngor.

LLOG A DDERBYNNIR NEU A DELIR

Defnyddir y dull gyfradd log sydd mewn grym gweithredol i fesur beth yw gwerth cludadwy ased ariannol neu rwymedigaethau a fesurir yn ôl y gost lai amorteiddio cronodig, ac i ddyrannu incwm neu dreuliau cysylltiedig i'r cyfnod perthnasol. Y gyfradd log sydd mewn grym yw hwnnw sy'n rhoddi disgownt cysáct ar y taliadau arian parod neu'r derbyniadau amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn ariannol yn ôl y swm a gafodd ei gydnabod iddo'n y lle cyntaf. Mae'r gyfradd log sydd mewn grym yn cael ei diwygio yn ôl y tâl llog neu'r derbyniadau gwirioneddol trwy'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn i sicrhau mai dim ond llog gwirioneddol a godir yn erbyn y Dreth Gyngor.

Yn achos asedau a rhywymedigaethau ariannol a gludwyd yn ôl y gost, gan fod y llog sydd mewn grym yr un faint â'r llog cludo, mae'r gwerth cludo'n cael ei ddiwygio ar gyfer llog cronus.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW (MRP)

Yr isafswm sydd raid ei godi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn darparu ar gyfer ad-daliad benthyciadau a symiau eraill a fenthycir gan y Cyngor.

DYLED NET

Benthyciadau'r Cyngor llai arian parod ac adnoddau hylifol.

BWRDD BENTHYCIADAU GWEITHIAU CYHOEDDUS (PWLB)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n rhoi benthyciadau am flwyddyn a/neu fwy i awdurdodau ar raddfeydd llog sydd ond ychydig yn uwch na'r rheini y gall y llywodraeth fenthycu ei hun.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ohirio'n gywir (h.y. ei drin fel cyfalaf o ran natur) ond nad yw'n arwain at, neu'n parhau i gydweddu ag, ased diriaethol. Enghreifftiau o daliadau gohiriedig yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GRANT CYNNAL REFENIW

Grant a delir gan Lywodraeth Ganolog i awdurdodau, yn cyfrannu tuag at gost gyffredinol eu gwasanaethau.

BENTHYCA GYDA CHEFNOGAETH

Mae'r Cyngor yn benthycu arian i ariannu rhan o'i raglen cyfalaf. Fe adnabyddir y benthycid gan Lywodraeth Ganolog yn ei glandriad ariannu ar gyfer y Cyngor.

BENTHYCA DROS DRO

Arian a fenthycir am gyfnod o lai na blwyddyn.

BENTHYCA DI-GEFNOGAETH

Gall y Cyngor fenthycu arian ychwanegol i'r benthycu â chefnogaeth y Llywodraeth i ariannu ei wariant cyfalaf cyn belled a'i fod yn fforddiadwy a chynaliadwy. Fe lywodraethir y pŵer yma gan Gôd Pwyllog CIPFA, a mae'r Cyngor yn lwyr gydymffurfio â hwn.

Gwybodaeth am Ddangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys

A) Fforddiadwyaeth

1,2. Cymhareb y costau cyllido i'r ffrwd referniw net

Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r tueddiad o ran cost cyfalaf (costau benthycia a chostau ymrwymadau tymor hir eraill net o'r incwm buddsoddi) yn erbyn y ffrwd referniw net.

Mae'r amcangyfrifon ynghylch costau cyfalaf yn cynnwys ymrwymadau cyfredol a'r cynigion yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

3. Effaith incrementiadd penderfyniadau mewn perthynas â buddsoddi cyfalaf ar y dreth gyngor

Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r costau referniw sy'n gysylltiedig â newidiadau arfaethedig i'r rhaglen gyfalaf dair blynedd a argymhellwyd yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb o gymharu ag ymrwymadau a chynlluniau cyfredol y Cyngor sydd eisoes wedi eu cymeradwyo. Mae'r rhagdybiaethau yn seiliedig ar y gyllideb ond yn anorffod, byddant yn cynnwys rhywfaint o amcangyfrifon megis lefel y gefnogaeth o du'r Llywodraeth nad ydynt yn cael eu cyhoeddi dros gyfnod o dair blynedd.

4(a) Amcangyfrif o effaith incrementaidd y penderfyniadau a wneir mewn perthynas â buddsoddiadau cyfalaf ar lefelau rhenti tai

Yr un modd â'r claudriad ar gyfer y dreth gyngor, mae'r dangosydd hwn yn nodi'r tueddiad yng nghost y newidiadau arfaethedig yn y rhaglen gyfalaf dai a argymhellwyd yn yr adroddiad hwn o gymharu ag ymrwymadau a chynlluniau cyfredol y Cyngor sydd eisoes wedi eu cymeradwyo ac wedi eu mynegi fel yr effaith a gânt ar lefelau rhenti wythnosol.

Mae'r dangosydd hwn yn dangos effaith referniw ar unrhyw newidiadau newydd y bwriedir eu gwneud er y bydd unrhyw effaith arwahanol yn cael ei chyfyngu gan reoliadau rhent.

4(b) Amcangyfrifon o effaith ymylol benthyciadau cyfalaf ar Renti Tai ir CRT.

Mae'r dangosydd hwn yn dangos y gost ychwanegol o fenthycy gan y CRT ar swm rhent.

B) Bod yn ddarbodus

5. Dyled gros a'r GCC

Mae angen i'r Cyngor sicrhau nad yw'r ddyled gros, heblaw yn y tymor byr, yn mynd yn uwch na'r GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd â'r amcangyfrifon am unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2018/19 a'r ddwy flynedd ariannol ddilynol. Rhoddir hyn peth hyblygrwydd ar gyfer benthycia buan cyfyngedig yn y dyfodol, ond yn sicrhau ni ymgwymerir ag unrhyw fenthycia ar gyfer dibenion referniw.

C) Gwariant cyfalaf

6,7 Amcangyfrif o Wariant Cyfalaf

Dyma'r Gwariant Cyfalaf a ragamcenerir o 2017/18 i 2020/21 ac mae'n seiliedig ar y Rhaglen Gyfalaf 2017/18 a'r Strategaeth Cyfalaf ar gyfer 2018/19.

8,9 Anghenion benthycy'r Cyngor (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf)

Yr ail ddangosydd darbodus yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Yn syml, y GCC yw cyfanswm y gwariant cyfalaf hanesyddol gweddilliol nad ydyw hyd yma wedi cael ei dalu amdano o adnoddau refeniw neu gyfalaf. Yn sylfaenol, mesur ydyw o anghenion benthycy sylfaenol y Cyngor. Bydd unrhyw wariant cyfalaf nad ydyw wedi ei dalu amdano ar unwaith, yn cynyddu lefel y GCC.

Nid yw'r GCC yn cynyddu i lefel amhenodol, oherwydd mae'r ddarpariaeth refeniw isaf (DRI) yn dâl refeniw blynyddol statudol sydd, yn gyffredinol, yn gostwng yr angen benthycy yn unol ag oes pob ased.

Mae'r GCC yn cynnwys unrhyw ymrwymadau tymor hir eraill (e.e. cynlluniau PFI, prydlesau ariannol). Er bod y rhain yn cynyddu'r GCC ac o'r herwydd, yn cynyddu angen y Cyngor i fenthycy, mae'r mathau hyn o gynllun yn cynnwys cyfleuster benthycy ac o'r herwydd, nid oes raid i'r Cyngor fenthycy ar wahân ar gyfer y cynlluniau hyn. Ar hyn o bryd, mae gan y Cyngor £dim o gynlluniau o'r fath yn y GCC.

CH) Dyled Allanol

- 10. Y terfyn a awdurdodir ar gyfer dyled allanol.** Mae dangosydd pwylllog allweddol arall yn rheoli uchafswm lefel y benthycy. Gwaherddir dyledion allanol y tu draw i'r terfyn hwn ac mae angen i'r Cyngor llawn osod neu ddiwygio'r terfyn. Mae'n adlewyrchu'r lefel o ddyled allanol y gellid, er nad yw hynny'n beth a ddeisyfir, ei fforddio yn y tymor byr ond nid yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r terfyn statudol y penderfynir arno dan adran 3 (1) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Llywodraeth yn cadw'r opsiwn i reoli naill ai'r cyfan o holl gynlluniau'r cyngor neu gynlluniau cyngor penodol er nad ydyw hyd yma wedi defnyddio'r pŵer hwnnw.

Dywed y Swyddog Adran 151 Cyfarwyddwr Cyllid bod y Cyngor wedi cydymffurfio gyda'r dangosydd pwylllog hwn yn y flwyddyn gyfredol ac nid yw'n gweld anawsterau yn y dyfodol. Mae'r farn hon yn cymryd i ystyriaeth yr ymrwymadau cyfredol, y cynlluniau presennol, a'r cynigion sydd yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

- 11. Terfyn CRT ar ddyledion.** Fel rhan o ddiwygio hunan-gyllido'r CRT, dyrennir terfyn ar ddyledion mewn perthynas â'r CRT ar gyfer pob awdurdod lleol yng Nghymru sydd â chyfrifoldeb am dai; (i'w gymhwyso ar 31 Mawrth bob blwyddyn). Bydd y bwlc rhwng y ddau, os yw 'r GCC o fewn y terfyn, yn cael ei gyfeirio ato fel uchdwr eithaf benthyciadau. Mae'r rhagamcan yn cymryd i ystyried y setliad ar yr un sail a'r raddfa yn gyfeirnod 2.
- 12. Y ffin weithredol.** Ffin yw hon na fyddir fel arfer yn disgwyl i ddyled allanol fynd yn uwch na hi. Yn y rhan fwyaf o achosion, byddai'n ffigwr tebyg i GCC ond gall fod yn is neu'n uwch gan ddiwynnu ar lefelau'r ddyled wirioneddol.

Dangosyddion Rheoli Trysorlys

Cyfyngiadau rheoli trysorlys ar weithgareddau

Mae tri o gyfyngiadau mewn perthynas â gweithgareddau trysorlys sy'n ymwneud â dyled. Pwrpas y rhain yw cyfyngu ar weithgaredd y swyddogaeth trysorlys o fewn trothwyon penodol, a chan hynny, reoli risg a lleihau effaith unrhyw symudiad anffafriol yn y cyfraddau llog. Fodd bynnag, os yw'r rhain yn ein cyfyngu'n ormodol, byddant yn effeithio'n andwyol ar y cyfle i leihau costau / gwella perfformiad. Y dangosyddion hyn yw:-

- Y trothwyon uwch o ran y cyfraddau llog amrywiadwy. Mae hwn yn nodi uchafswm ar gyfer cyfraddau llog amrywiadwy yn seiliedig ar y ddyled net o fuddsoddiadau;
- Y trothwyon uwch ar gyfraddau llog sefydlog. Mae hwn yn debyg i'r dangosydd blaenorol ac mae'n cynnwys trothwy uchaf o ran cyfraddau llog sefydlog; a
- Strwythur aeddfedrwydd y benthyciadau. Gosodir y terfynau gros hyn i leihau bregusrwydd y Cyngor petai symiau cyfraddau sefydlog yn cwmpo ac y mae angen eu hail-gyllido ac sydd eu hangen ar gyfer y terfynau isaf ac uchaf.

This page is intentionally left blank